

T.C.
ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİMİ ANABİLİMDALI

CUMHURİYET DÖNEMİ YABANCI DİL ÖĞRETMENİ YETİŞTİRME
PROGRAMLARININ KARŞILAŞTIRMASI

DOKTORA TEZİ

Hazırlayan
HÜSEYİN EVCİM

Danışman
Prof. Dr. Ali GÜLER

MAYIS-2013

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Hüseyin EVCİM'e ait "Cumhuriyet Dönemi Yabancı Dil Öğretmeni Yetiştirme Programlarının Uygulanmasının Karşılaştırılması" adlı çalışma, jürimiz tarafından Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalında **Doktora Tezi** olarak kabul edilmiştir

Akademik Unvanı, Adı ve Soyadı

Üye (Tez Danışmanı) : Prof. Dr. Ali GÜLER

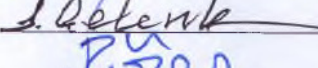
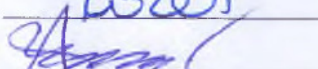
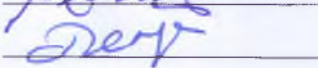
Üye : Prof. Dr. Süleyman ÇELENK

Üye : Doç Dr. Raşit ÖZEN

Üye : Doç Dr. Abdurrahman KILIÇ

Üye : Yrd. Doç Dr. Derya ERİCE
BOZDOĞAN

İmza

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Onayı

Prof. Dr. Soner DURMUŞ

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

Etik İlkelerle Uyulduğuna İlişkin Metin

Doktora tezi olarak sunduğum, “**Cumhuriyet Dönemi Yabancı Dil Öğretmeni Yetiştirme Programlarının Karşılaştırılması**” başlıklı çalışmamın yazılmasında, bilimsel ve etik kurallara uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin tamamının ya da bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitede tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

Hüseyin EVCİM

ABSTRACT

COMPARISON OF FOREIGN LANGUAGE TEACHER EDUCATION PROGRAMMES DURING REPUBLICAN PERIOD

EVCİM, Hüseyin

Ph. D.

Department of Educational Sciences

Curriculum Development and Instruction

Supervisor: Prof. Dr. Ali GÜLER

May-2013, xviii + 247 Pages

In this study, foreign language teacher education policies were analyzed and foreign language teacher education programs were compared. In order to do this comparison, the programs of the teacher education institutions were examined. In this study, at first, foreign language teacher education policies were analyzed in a chronological order and then foreign language teacher education programs were compared. Through this comparison and analysis, the same, similar and different courses within the content knowledge, pedagogical knowledge and general culture courses were found. Then the changes in all programs were presented. In addition, each program was compared with each other in terms of these dimensions mentioned above and percentages allocated for the content knowledge, pedagogical knowledge and general culture courses within the whole program since the foundation of the Republic were found.

The findings of the study showed the followings below:

The analysis of the foreign language teacher education policies revealed that they were inconsistent with each other in terms of supporting qualified teachers and the main focus of these policies was on the quantity rather than quality. It was also realized

that due to the membership negotiations with the EU, a consistency was observed in the foreign language education and foreign language teacher education policies as seemed they focused on more qualified teachers and a multi-language aspect which is consistent with EU foreign language policies.

Considering the course in the programs, it was seen that there were three different course groups: content knowledge, pedagogical knowledge and general culture in all of these programs. It was found that the content knowledge courses presented in all programs were similar to the previous ones; despite the changes in their names, they were similar in terms of the contents. Most pedagogical knowledge courses were found to present either with changes in their names or contents, as they were integrated with another course or presented under different courses in terms of their contents. In terms of general knowledge courses, most of the these courses given with other teacher education departments were found to remain almost the same in all programs with minor changes in the course names; but other general knowledge courses related to the department were found to be different.

Analyzing the content knowledge, pedagogical knowledge and general culture courses in terms of allocated weekly hours and number of these courses, it was found that the number of the courses in these groups were almost similar to each other. However, the weekly course hours were found to be different. It was also found that the percentages of the content knowledge area courses were decreased and the percentages of the pedagogical knowledge and general culture courses were increased and equalized within the whole program after 1983 program.

Key Words: Foreign Language Teachers, Teacher Education, Curriculum Evaluation, History of Education, Education Policies

ÖZET

CUMHURİYET DÖNEMİ YABANCI DİL ÖĞRETMENİ YETİŞTİREN PROGRAMLARIN KARŞILAŞTIRILMASI

EVCİM, Hüseyin

Doktora Tezi

Eğitim Bilimleri Dalı

-Eğitim Programları ve Öğretimi Ana Bilim Dalı

Mayıs-2013 xviii + 247 Sayfa

Bu araştırmada Cumhuriyet'in ilanından itibaren yabancı dil öğretmeni yetiştirme politikaları incelenmiş ve yabancı dil öğretmeni yetiştiren kurumların programları karşılaştırılmıştır. Bu karşılaştırmayı yapabilmek için günümüze değin öğretmen yetiştiren kurumların programları incelenmiştir. Bu araştırmada öncelikle Cumhuriyet'ten itibaren var olan yabancı dil öğretmeni yetiştirme politikaları tarihsel bir süreç içerisinde incelenmiş daha sonra ise yabancı dil öğretmeni yetiştiren kurumların programları karşılaştırılmıştır. Bu karşılaştırma ve incelemelerle alan, meslek ve genel kültür derslerinden aynı, benzer ve farklı olan dersleri bulunarak programlardaki ders değişiklikleri ortaya konmuştur. Aynı zamanda her bir program bu özellikler açısından birbirleriyle karşılaştırılmış ve geçmişten günümüze değin yabancı dil öğretmeni yetiştiren kurumlardaki derslerin alan, meslek ve genel kültür derslerinin programdaki yoğunluğu bulunmuştur.

Araştırma sonucunda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Geçmişten günümüze değin izlenen yabancı dil öğretmeni yetiştirme politikaları incelendiğinde bu politikaların birbirini desteklemeyen ve tutarsız olduğu; yabancı dil öğretmeni yetiştirmede nitelikten ziyade niceliğin öne çıktığı tespit edilmiştir. AB ile yürütülen üyelik müzakereleri sonucu 1997 yılından sonra yabancı dil

öğretmeni yetiştirme ve yabancı dil öğretimi politikalarının çok dilliliğe doğru yöneldiği; nitelik olarak daha donanık olarak yetiştirildikleri bulunmuştur.

Uygulanan programlardaki ders gruplarına bakıldığında ise alan, mesleki ve genel kültür dersleri olduğu görülmektedir. Alan derslerinin özellikle her programda benzer dersler olduğu; bazılarının adlarının değişmesine rağmen içeriksel olarak benzer oldukları bulunmuştur. Meslek dersleri grubunda yer alan derslerin birçoğunun birbirine benzer dersler olduğu ve bir sonraki programda dersin isimlerinin değişmesiyle ya da dersin başka derslerle birleştirilerek ya da bölünerek yer aldıkları bulunmuştur. Genel kültür dersleri açısından ise bu grup derslerinden diğer öğretmenlik bölümleriyle beraber verilenlerin neredeyse bütün programlarda değişerek yer aldığı; o bölüme özel genel kültür derslerinin ise birçok kez farklı oldukları bulunmuştur

Uygulanan programlardaki alan, meslek ve genel kültür dersleri sayı ve haftalık ders saati açısından incelendiğinde 1933 yılından itibaren alan, meslek ve genel kültür ders grupları arasında ders sayıları bakımından bir benzerliğin olduğu bulunmuştur. Bu durum 1983 yılı programına kadar devam etmekte olup, daha sonra ise alan derslerinin yoğunluğunun azaltıldığı ve meslek ve genel kültür derslerinin yoğunluğunun artırılarak neredeyse aynı düzeye getirildiği bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Yabancı Dil Öğretmeni, Öğretmen Yetiştirme, Program Değerlendirme, Eğitim Tarihi ve Politikaları

TEŞEKKÜR

Uzun ve yorucu bir ders ve tez döneminden sonra biten bu çalışmamda bana birçok kişinin yardımı ve dostluğunu gördüm. Uzun süre devam eden çalışmam boyunca bana yardımcı olan ve çalışmamın bütün safhalarında bana yardımlarını ve engin dünya görüşünü esirgemeyen değerli hocam Prof. Dr. Ali GÜLER'e en içten teşekkürlerimi ve şükranlarımı sunarım.

Tezimin bütün aşamaları boyunca bana gerekli yardım ve danışmanlığı esirgemeyen ve yöntem kısmında bana büyük yardımları olan Doç Dr. Raşit ÖZEN'e ve Yrd. Doç. Dr. Derya BOZDOĞAN'a en içten teşekkürlerimi sunuyorum.

Tanıştığımız günden buyana bana dostluklarını esirgemeyen Özer ÖNER'e, Ömer Faruk İPEK'e ve tüm arkadaşlarıma teşekkürlerimi sunuyorum. Yüksek Lisans ve Doktora boyunca beraber çalıştığımız ve birçok konuda birbirlerime yardımımızı esirgemediğimiz arkadaşlarıma teşekkürü bir borç biliyorum.

Çalışmam boyunca beni sürekli destekleyen ve çalışmamın başlangıcından itibaren yardımını hep hissettiğim eşim İlknur Özpınar EVCİM'e ve hayatımızın mutluluk kaynağı olan çok sevdiğim kızım Nisan Deniz EVCİM'e minnettarım.

Tüm yaşamım boyunca beni sürekli olarak fedakarlıkla destekleyen sevgili aileme sonsuz teşekkürler ederim.

Hüseyin EVCİM

Bolu-2013

Kızım'a...

İÇİNDEKİLER

ABSTRACT.....	vi
ÖZET.....	vi
TEŞEKKÜR.....	viii
İÇİNDEKİLER DİZİNİ.....	x
TABLolar DİZİNİ.....	xiv
KISALTMALAR.....	xviii

BÖLÜM I

1. GİRİŞ

1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.3. Araştırmanın Önemi.....	4
1.4. Problem Cümlesi.....	5
1.5. Alt Problemler.....	5
1.6. Sayıtlılar.....	5
1.7. Sınırlılıklar.....	5

BÖLÜM II

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Türk Eğitiminde Yabancı Dil Öğretiminin Tarihsel Gelişimi	6
2.2. Türkiye’de Yabancı Dil Öğrenme Problemi.....	22
2.3. Cumhuriyet Dönemi Öğretmen Yetiştiren Kurumların ve Modellerin Tarihsel Gelişimi.....	24
2.3.1. Öğretmen eğitimi modellerinin tarihsel gelişimi.....	25
<i>Köy enstitüleri</i>	26
<i>İlk öğretmen okulları</i>	25
<i>İki yıllık eğitim enstitüleri</i>	27
<i>Eğitim yüksekokulları</i>	27

<i>Eğitim enstitüleri.....</i>	28
<i>Yüksek öğretmen okulları.....</i>	29
<i>Eğitim Fakülteleri.....</i>	32
2.4. Yabancı Dil Öğretmeni Yetiştiren Kurumların Tarihçesi	34
2.4.1. 1982 öncesi	34
2.4.2. 1982 yılı eğitim fakülteleri sonrası	40
2.5. Programların Genel Özelliklerine İlişkin Bulgular	42
2.5.1. 1933 yılı taslak öğretim programı	42
2.5.2. GEE 1941 Fransızca şubesi ders programı	44
2.5.3. GEE 1947 Fransızca şubesi programı	47
2.5.4. GEE İngilizce şubesi haftalık ders dağıtım cetveli (geçici / 1947)... ..	48
2.5.5. GEE Almanca şubesi haftalık ders dağıtım cetveli (geçici / 1947)	49
2.5.6. GEE Almanca şubesi haftalık ders dağıtım cetveli (1948)	52
2.5.7. 1949 4. Milli eğitim şurası sonrası yabancı dil bölümleri programı	53
2.5.8. Yabancı dil bölümleri programı (1955)	53
2.5.9. 1962 Eğitim enstitüleri yabancı dil bölümleri ders dağıtım cetveli.....	58
2.5.10. 1983-1984 Eğitim fakülteleri yabancı diller programı.....	62
<i>İngilizce öğretmenliği.....</i>	63
<i>Birinci sınıf .....</i>	64
<i>İkinci sınıf.....</i>	65
<i>Üçüncü sınıf.....</i>	66
<i>Dördüncü sınıf.....</i>	67
<i>Almanca öğretmenliği .....</i>	68
<i>Birinci sınıf .....</i>	69
<i>İkinci sınıf .....</i>	70
<i>Üçüncü sınıf .....</i>	71
<i>Dördüncü sınıf .....</i>	72
<i>Fransızca öğretmenliği.....</i>	73
<i>Birinci sınıf .....</i>	74
<i>İkinci sınıf .....</i>	75
<i>Üçüncü sınıf .....</i>	76
<i>Dördüncü sınıf.....</i>	77

2.5.11. 1998-1999 Eğitim fakülteleri yabancı diller programı	78
<i>İngilizce Öğretmenliği</i>	78
<i>Birinci sınıf</i>	78
<i>İkinci sınıf</i>	80
<i>Üçüncü sınıf</i>	82
<i>Dördüncü sınıf</i>	84
<i>Almanca öğretmenliği</i>	87
<i>Birinci sınıf</i>	87
<i>İkinci sınıf</i>	89
<i>Üçüncü sınıf</i>	92
<i>Dördüncü sınıf</i>	95
<i>Fransızca öğretmenliği</i>	98
<i>Birinci sınıf</i>	98
<i>İkinci sınıf</i>	100
<i>Üçüncü sınıf</i>	103
<i>Dördüncü sınıf</i>	105
2.5.12. 2007-2008 Eğitim fakülteleri yabancı diller programı	108
<i>İngilizce Öğretmenliği</i>	108
<i>Birinci sınıf</i>	108
<i>İkinci sınıf</i>	112
<i>Üçüncü sınıf</i>	117
<i>Dördüncü sınıf</i>	122
<i>Almanca öğretmenliği</i>	126
<i>Birinci sınıf</i>	126
<i>İkinci sınıf</i>	129
<i>Üçüncü sınıf</i>	133
<i>Dördüncü sınıf</i>	137
<i>Fransızca öğretmenliği</i>	141
<i>Birinci sınıf</i>	141
<i>İkinci sınıf</i>	144
<i>Üçüncü sınıf</i>	147
<i>Dördüncü sınıf</i>	151

2.6. Konuyla İlgili Türkiye’de Yapılan Çalışmalar	154

BÖLÜM III

3. YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli	157
3.2. Araştırmada Kullanılacak Yöntem Basamakları.....	167
3.3. Evren ve Örneklem	159
3.4. Veri Toplama Kaynakları.....	160
3.5. Verilerin Analizi	162

BÖLÜM IV

4. BULGULAR VE YORUM

4.1. Alt Problemlere İlişkin Bulgular	165
4.1.1. Alt Problem 1: Cumhuriyet Dönemi’nden itibaren yabancı dil öğretmeni yetiştirme politikalarında nasıl bir gelişme gözlenmiştir?...165	
4.1.2. Alt Problem 4: Uygulanan programlardaki alan, mesleki genel kültür dersleri dağılımlarındaki benzerlik ve farklar nelerdir?.....	177

BÖLÜM V

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuçlar	201
5.2. Öneriler.....	204
5.2.1. Uygulamaya yönelik öneriler.....	204
5.2.2. Araştırmacılara yönelik öneriler.....	205

KAYNAKÇA.....	206

EKLER.....	218

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 2-1. 1998 yılı ilköğretim yabancı dil ders saatleri.....	18
Tablo 2-2. 1998 yılı liselerde yabancı dil ders saatleri.....	19
Tablo 2-3. 1998 yılı yabancı dil ağırlıklı liselerin yabancı dil ders saatleri	20
Tablo 2-4. 2012 yılı ilkokul ve orta okul yabancı dil ders saatleri	21
Tablo 2-5. 1933 Yabancı Diller Bölümü Taslak Programı.....	43
Tablo 2-6. GEE 1941 Fransızca Şubesi Ders Programı.....	44
Tablo 2-7. GEE 1947 Fransızca Şubesi Programı.....	47
Tablo 2-8. GEE 1947 İngilizce Şubesi Programı	48
Tablo 2-9. GEE 1947 Almanca Ders Programı.....	49
Tablo 2-10. GEE 1948 Almanca Ders Programı.....	52
Tablo 2-11. GEE 1949 Yabancı Dil Bölümleri Programı.....	53
Tablo 2-12. GEE 1955 Yabancı Dil Bölümleri Programı.....	53
Tablo 2-13. GEE 1955 Yabancı Dil Bölümleri Ayrıntılı Programı.....	58
Tablo 2-14. 1962 Eğitim Enstitüleri Yabancı Dil Bölümleri Programı.....	58
Tablo 2-15. GEE 1967 Yabancı Dil Bölümleri Türkçe Dersleri Programı.....	62
Tablo 2-16. 1983-1984 Eğitim Fakülteleri İngilizce Öğretmenliği Programı	62
Tablo 2-17. 1983-1984 Eğitim Fakülteleri İngilizce Öğretmenliği Birinci Sınıf Programı.....	64
Tablo 2-18. 1983-1984 Eğitim Fakülteleri İngilizce Öğretmenliği İkinci Sınıf Programı.....	65
Tablo 2-19. 1983-1984 Eğitim Fakülteleri İngilizce Öğretmenliği Üçüncü Sınıf Programı.....	66
Tablo 2-20. 1983-1984 Eğitim Fakülteleri İngilizce Öğretmenliği Dördüncü Sınıf Programı.....	67
Tablo 2-21. 1983-1984 Eğitim Fakülteleri Almanca Öğretmenliği Programı.....	68
Tablo 2-22. 1983-1984 Eğitim Fakülteleri Almanca Öğretmenliği Birinci Sınıf Programı.....	69

Tablo 2-23. 1983-1984 Eğitim Fakülteleri Almanca Öğretmenliği İkinci Sınıf Programı.....	70
Tablo 2-24. 1983-1984 Eğitim Fakülteleri Almanca Öğretmenliği Üçüncü Sınıf Programı.....	71
Tablo 2-25. 1983-1984 Eğitim Fakülteleri Almanca Öğretmenliği Dördüncü Sınıf Programı.....	72
Tablo 2-26. 1983-1984 Eğitim Fakülteleri Fransızca Öğretmenliği Programı.....	73
Tablo 2-27. 1983-1984 Eğitim Fakülteleri Fransızca Öğretmenliği Birinci Sınıf Programı.....	74
Tablo 2-28. 1983-1984 Eğitim Fakülteleri Fransızca Öğretmenliği İkinci Sınıf Programı.....	75
Tablo 2-29. 1983-1984 Eğitim Fakülteleri Fransızca Öğretmenliği Üçüncü Sınıf Programı.....	76
Tablo 2-30. 1983-1984 Eğitim Fakülteleri Fransızca Öğretmenliği Dördüncü Sınıf Programı.....	77
Tablo 2-31. 1998-1999 Eğitim Fakülteleri İngilizce Öğretmenliği Birinci Sınıf Programı.....	78
Tablo 2-32. 1998-1999 Eğitim Fakülteleri İngilizce Öğretmenliği İkinci Sınıf Programı.....	80
Tablo 2-33. 1998-1999 Eğitim Fakülteleri İngilizce Öğretmenliği Üçüncü Sınıf Programı.....	82
Tablo 2-34. 1998-1999 Eğitim Fakülteleri İngilizce Öğretmenliği Dördüncü Sınıf Programı.....	84
Tablo 2-35. 1998-1999 Eğitim Fakülteleri Almanca Öğretmenliği Birinci Sınıf Programı.....	87
Tablo 2-36. 1998-1999 Eğitim Fakülteleri Almanca Öğretmenliği İkinci Sınıf Programı.....	89
Tablo 2-37. 1998-1999 Eğitim Fakülteleri Almanca Öğretmenliği Üçüncü Sınıf Programı.....	92
Tablo 2-38. 1998-1999 Eğitim Fakülteleri Almanca Öğretmenliği Dördüncü Sınıf Programı.....	95

Tablo 2-39. 1998-1999 Eğitim Fakülteleri Fransızca Öğretmenliği Birinci Sınıf Programı.....	98
Tablo 2-40. 1998-1999 Eğitim Fakülteleri Fransızca Öğretmenliği İkinci Sınıf Programı.....	100
Tablo 2-41. 1998-1999 Eğitim Fakülteleri Fransızca Öğretmenliği Üçüncü Sınıf Programı.....	103
Tablo 2-42. 1998-1999 Eğitim Fakülteleri Fransızca Öğretmenliği Dördüncü Sınıf Programı.....	105
Tablo 2-43. 2007-2008 Eğitim Fakülteleri İngilizce Öğretmenliği Birinci Sınıf Programı.....	108
Tablo 2-44. 2007-2008 Eğitim Fakülteleri İngilizce Öğretmenliği İkinci Sınıf Programı.....	112
Tablo 2-46. 2007-2008 Eğitim Fakülteleri İngilizce Öğretmenliği Üçüncü Sınıf Programı.....	117
Tablo 2-46. 2007-2008 Eğitim Fakülteleri İngilizce Öğretmenliği Dördüncü Sınıf Programı.....	122
Tablo 2-47. 2007-2008 Eğitim Fakülteleri Almanca Öğretmenliği Birinci Sınıf Programı.....	126
Tablo 2-48. 2007-2008 Eğitim Fakülteleri Almanca Öğretmenliği İkinci Sınıf Programı.....	129
Tablo 2-49. 2007-2008 Eğitim Fakülteleri Almanca Öğretmenliği Üçüncü Sınıf Programı.....	133
Tablo 2-50. 2007-2008 Eğitim Fakülteleri Almanca Öğretmenliği Üçüncü Sınıf Programı.....	137
Tablo 2-51. 2007-2008 Eğitim Fakülteleri Fransızca Öğretmenliği Birinci Sınıf Programı.....	141
Tablo 2-52. 2007-2008 Eğitim Fakülteleri Fransızca Öğretmenliği İkinci Sınıf Programı.....	144
Tablo 2-53. 2007-2008 Eğitim Fakülteleri Fransızca Öğretmenliği Üçüncü Sınıf Programı.....	147
Tablo 2-54. 2007-2008 Eğitim Fakülteleri Fransızca Öğretmenliği Dördüncü Sınıf Programı.....	151

Tablo 4-1. Alan derslerinden aynı olanlar	178
Tablo 4-2. Alan dersleri okuma grubundan benzer olan dersler	180
Tablo 4-3. Alan dersleri yazma grubundan benzer olan dersler	181
Tablo 4-4. Alan dersleri konuşma grubundan benzer olan dersler	182
Tablo 4-5. Alan dersleri beceri dışındaki benzer olan dersler	185
Tablo 4-6. Alan derslerinden farklı olan dersler.....	188
Tablo 4-7. Meslek derslerinden öğretmenlik uygulaması grubunda aynı olan dersler.	189
Tablo4-8. Meslek derslerinden öğretmenlik teorik bilgi grubunda aynı olan dersler...	190
Tablo4-9. Meslek derslerinden psikoloji ve rehberlik grubunda aynı olan dersler.....	191
Tablo 4-10. Meslek derslerinden benzer olan dersler.....	193
Tablo 4-11. Meslek derslerinden farklı olan dersler.....	193
Tablo 4-12: Genel kültür derslerinden aynı olan dersler.....	194
Tablo 4-13. Genel kültür derslerinden benzer olan dersler.....	196
Tablo 4-14. Genel kültür derslerinden farklı olan dersler.....	197
Tablo 4-15. Yabancı dil bölümleri ders grupları ve ders sayıları.....	198
Tablo 4-16. Yabancı dil bölümleri toplam ders kredileri.....	199

KISALTMALAR

- GEE: Gazi Eğitim Enstitüsü
TTK: Talim Terbiye Kurulu
YÖK: Yüksek Öğretim Kurumu
MEB: Milli Eğitim Bakanlığı
EE: Eğitim Enstitüsü
MEŞ: Milli Eğitim Şurası
AB: Avrupa Birliği
AÜDTCF: Ankara Üniversitesi Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi

BÖLÜM I

1. GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Günümüzün gittikçe ağırlaşan iş bulma koşullarının olmazsa olmazlarından birisi herhalde hiç kuşkusuz ki bir yabancı dildir. Birçok anne-baba çocuklarının iyi bir şekilde bu yabancı dillerden birini öğrenmesini ister. Bunun gerçekleştirilebilmesinin en önemli öğelerinden birisi ise bu yabancı dili öğretecek olan öğretmenlerdir. Fakat yıllar boyu yabancı dil öğrenen öğrencilerin ilköğretimi ve orta öğretimi bitirdiklerinde bildikleri kelime sayısının ve o dili kullanabilme becerilerinin yeterli olmadığı yıllardır dillendirilen bir gerçektir. Bu problemin farklı sebepleri olduğu düşünülebilir. Burada ortaya çıkan sorulardan biri ise yabancı dil öğretmenlerinin yetiştirilmesinde izlenen sistem, program ve politikalar olduğu varsayılabilir.

Teknolojik gelişmenin ve değişimin, kültürel değişimin daha ilerisinde olduğu 21. yüzyılda en az bir yabancı dil bilmenin, öğrenmenin önemi tartışılmaz. Çağın teknolojisini, bilimini öğrenmek, anlamak, sahiplenmek ve üretmek zorunda olan, Avrupa Birliği (AB) üyesi olma hedefinde ve yolundaki Türkiye'de bu durum diğer ülkelerden daha da ciddiyetle ele alınması gereken bir konudur. Artık bir yabancı dilin yeterli olmadığı, entelektüel bir meslekleşmeye doğru gidildiği günümüzde, çağa yetişmek ve onu yakalayabilmek için bilgisayar ve yabancı dil bilmek olmazsa olmaz bir koşuldur (Çelebi, 2006).

Türk Eğitim Sisteminde yabancı dilin önemi yalnızca Cumhuriyet döneminde değil Osmanlı İmparatorluğu döneminde Karlofça Antlaşması ile birlikte batı ile

ilişkilerin artması ve büyükelçiliklerin açılması ile üzerinde durulan bir konudur (Özkan, 2010). Böylesi önemli bir meselede ise çoğu zaman yanlış politikalar ve günlük siyaset dolayısıyla Cumhuriyetin kurulmasından uzun bir süre geçene kadar yabancı dil öğretmenlerinin yetiştirilmesinde tutarlı ve etkili bir öğretim programının belirlenemediği söylenebilir.

Yaklaşık olarak iki asırdır devam eden bir süreç boyunca Türkiye'de yabancı dil öğretimi konusunda uğraş verilmektedir. Demircan (1988)'a göre Atatürk döneminin ilk on yıllık eğitim çalışmalarında ilköğretim ve okuma-yazma öğretimi üzerine yoğunlaşmıştır. Bu dönemde yabancı dil öğretimine öncelik verilmesi yerine, ulusal kimliğin en önemli ögesi olan anadil Türkçe'nin işlenip öğretilmesi ön plana çıkarılmıştır. Yabancı dil bilgisi ise çeviri yoluyla bir teknik ve kültür aktarım aracı olarak görülmüştür.

Zaman zaman değişik eğitim politikalarının da etkisiyle, farklı yabancı dil öğretim yolları izlenmiştir. Ancak ortaöğretimden başlayarak yükseköğretimin sonuna kadar devam eden yabancı dil öğretiminden geçen öğrenci, ne yazık ki, hedeflenen düzeyde yabancı dili bilememektedir. Yakın geçmişte ortaöğretimde yabancı dil bir dönem seçmeli olmuş, başka bir dönem zorunlu olmuştur. Yükseköğretimde de durum farklı değildir; bir dönem, her öğretim döneminde 4 saat veya üzerinde yabancı dil dersi işlenirken, şimdi de sadece birinci sınıflarda ikişer saat işlenmektedir (Çelebi, 2006:286).

Yirmibirinci yüzyıla adım atmış ve uluslar arası politik ve ekonomik dengelerde söz sahibi olmak isteyen, tarım toplumundan endüstri ve yeni çıkan tabiriyle bilgi üreten toplum olma yolunda ilerleyen Türkiye Cumhuriyeti yabancı dil öğrenme çağını örgün eğitimde 4. sınıfa kadar indirmiştir. Yabancı dilin önemini dönemin Milli Eğitim Bakanı Nimet Çubukçu 19 Mayıs Atatürk'ü anma Gençlik ve Spor Bayramında şöyle vurgulamaktadır: “Büyük Önder Atatürk'ün kurduğu büyük düşü gerçekleştirmiş olmakla onur duyacağız. Bunu da iyi yetiştirmiş, ufku geniş, vizyon sahibi, yabancı dil bilen, dünyaya ve yeniliklere açık, değerlerine bağlı, teknolojiyi en üst seviyede

kullanabilen gençlerimiz gerçekleştirecek(tir).” (<http://obydb.meb.gov.tr/haberler/haberayrinti.asp?ID=8733>).

Yabancı dil öğretmek için uzun uğraşlar ve emekler harcandığı halde, istenilen verimin elde edilememesi üzerine yabancı dil öğretmeni yetiştiren kurumların programları ve sistemleri birçok kez değiştirilmiştir. Bu değişikliklerin amacı daha iyi öğretmenler yetiştirmek ve kaliteyi arttırmaktır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı tarihsel bir gelişim içinde yabancı dil öğretmeni yetiştiren kurumların programlarının ve bu programların içeriklerinin geçirdiği değişimleri ve gelişimleri, bu kurumlarda yetiştirilen öğretmenlerin bilimsel yeterliklerini gösteren derslerin tarihsel sürecini ve aralarındaki ilişkileri analizci bir tutum içinde araştırmaktır. Bu araştırma esnasında programlar arasındaki benzerlik ve farklılıklar programların incelenmesi ve karşılaştırılması ile ortaya konmaya çalışılacaktır.

Yapılan bu araştırmada, ülkemiz eğitim tarihinde büyük önem gösteren ve kendisine büyük yatırımlar yapılan yabancı dil öğretmenlerinin yetiştirildiği programlar diğer eğitim programlarında olduğu gibi birçok kez değişikliğe uğramış ve çoğu zaman beklenen etkiyi gösteremeyip kısa bir süre içerisinde kısmen değişikliğe uğramış veya tamamıyla değiştirilmiştir. Böylesi önem arz eden kurumların programlarında yapılacak değişikliklerin mutlaka önceki programların aksayan yanlarının belirlenerek ve içinde bulunduğu zamanın bilimsel özelliklerini içermesi ve o dönemin ihtiyaçlarını kapsamaması gerektiği söylenebilir.

Söz konusu bu araştırmada yabancı dil öğretmeni yetiştiren kurumların programlarının Cumhuriyet’in ilanından günümüze ne gibi değişikliklere uğradığı üzerinde durulacaktır. Bu çalışmada programların birbirleriyle karşılaştırılmasıyla elde edilecek bilgiler ve programlar arası farklılıklar analiz edilecektir.

1.3. Araştırmanın Önemi

Kurtuluş Savaşı'nı yeni kazanmış olan Türkiye Cumhuriyeti, yeni bir oluşum olarak devlet kurumlarını yavaş yavaş oluşturmaya ve yeni bir sistemi oturtmaya çalışmaktaydı. Okuma yazma bilen oranının çağdaş devletler düzeyinin çok çok altında olan bu yeni cumhuriyetin ilk hedefi milli bir eğitim seferberliği idi. Bu yeni ulusal devlet tabi ki etrafındaki devletlerden kendini soyutlamayacak, aksine onlarla olan ilişkilerini gün be gün arttırma yoluna gidecekti. Bu yüzden her türlü yabancı dili bilen ve bu dillere hakim olan bireylere ihtiyaç vardı. Böylesine önemli bir konu ise sadece ülke içinde yer alan ve azınlık olan birkaç kişiye bırakılamayacak kadar önemli ve mühim bir meseleydi.

Yabancı okulların da kaldırılmasıyla ortaya çıkan yabancı dil öğretmeni açığının kendi imkanlarıyla kapatılması çok önemli bir noktadır. Böylelikle Avrupa ile olan ilişkileri geliştirmek ve batı ülkelerinin dillerini bilen bireyler yetiştirmek amacıyla Ankara Üniversitesi Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi gibi okullar açılmıştır. Bu ilk örnekten sonra ise özellikle ö buralar öğretmen yetiştirmek maksadıyla açılacak olan kurumlar ve bunların programlarının daha önemli olduğu düşünülebilir.

Yıllardır süregelen yabancı dil öğretmen ihtiyacının çok farklı ve eğitimsel olarak elverişsiz kaynaklardan temin edildiği görülmektedir. Böylesi önemli bir konu için ise süregelen program geliştirme çabalarının ise yetersiz ve verimsiz olduğu görülmektedir.

Bu çalışmada ele alınan yabancı dil öğretmeni yetiştirme konusu ülkemizde birçok tez, makale ve bildiri de yer almış olmasına rağmen programların birbirleriyle karşılaştırılmaları konusu çalışılmamıştır. Bu çalışmadan elde edilecek bilgiler doğrultusunda ise yapılacak olan yeni programlarda dikkat edilmesi gereken noktaların ortaya çıkacağı düşünülmektedir.

1.4. Problem Cümlesi:

Cumhuriyetten günümüze kadar yabancı dil öğretmeni yetiştiren kurumların programlarındaki ne gibi değişimler gözlenmiştir?

1.5. Alt Problemler

1. Cumhuriyet Dönemi'nden itibaren yabancı dil öğretmeni yetiştirme politikalarında gözlenen gelişmeler nelerdir?
2. Uygulanan programlardaki alan, meslek ve genel kültür dersleri arasındaki benzerlik ve farklılıklar nelerdir?

1.6. Sayıtlılar

1. Bu çalışmada kullanılan ana kaynaklardaki verilerin doğru olduğu kabul edilir.

1.7. Sınırlılıklar

1. Bu araştırma Türkiye Cumhuriyeti'nin ilanından sonraki dönemi kapsar.
2. Bu araştırma Türkiye'de Yabancı Dil öğretmeni yetiştiren kurumların programları ile sınırlıdır.
3. Bu araştırma söz konusu programlara ilişkin ulaşılan veriler ile sınırlıdır.
4. Bu araştırma İngilizce, Almanca ve Fransızca programları ile sınırlıdır.

BÖLÜM II

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Türk Eğitim Sisteminde Yabancı Dil Öğretiminin Tarihsel Gelişimi

Bu bölümde Cumhuriyetin ilanından itibaren ülke içerisinde yer alan yabancı dil öğretiminin tarihsel gelişimi irdelenecektir. Böylece yabancı dil öğretiminin ülkemizde geçirmiş olduğu değişim ve gelişimin açıklanmasıyla bu sürecin ne gibi değişiklikler yaşadığı görülecektir.

Cumhuriyet'in kuruluşundan itibaren ilk yıllardaki durum özetlemek gerekirse Türkiye Cumhuriyeti dağılan bir imparatorluğun küllerinden doğan ve kendisine ideal olarak batı ülkeleriyle ilişkileri almış genç bir cumhuriyettir. Böylesi bir felsefe ile kurulan bir devletin yabancı dile önem vermesinin hiç de yadsınamayacak bir önem arz ettiği düşünülebilir. Kılıç (2009)'a göre Cumhuriyetin ilk yıllarında eğitim ve yabancı dil eğitimi politikalarını şekillendiren etmenler, uluslaşma mücadelesi, ülkenin içinde bulunduğu ekonomik ve buna bağlı olarak sosyal durum olmuş, okuma yazma oranı yüzde onu bile bulmayan, halkın kendi diline yabancılaştığı bir toplumda, yabancı dil eğitimi konusu, doğal ve zorunlu olarak bir öncelik olmamıştır. Bu dönemde genel eğitim çalışmaları daha çok, okuma-yazma öğretimi, ve dilin uluslaşmadaki öneminden dolayı Türkçe'nin öğretilmesine yönelik olmuştur. Cumhuriyet'in ilk kurulduğu günlerden beri yabancı dile önem veren bir anlayışla okullarda ana dil ve okuma-yazma öğretiminin yanı sıra eldeki kaynaklar doğrultusunda yabancı dil öğretime başlanmıştır. Demircan(1988)'ın da vurguladığı nokta ise Atatürk döneminin ilk on yıllık eğitim çalışmalarının ilköğretim ve okuma-yazma öğretimi üzerine yoğunlaşmış olduğudur. Bu dönemde yabancı dil öğretime öncelik verilmesi yerine, ulusal kimliğin

en önemli ögesi olan anadil Türkçe'nin işlenip öğretilmesi ön plana çıkarılmıştır. Yabancı dil bilgisi ise çeviri yoluyla bir teknik ve kültür aktarım aracı olarak görülmüştür.

Cumhuriyet Türkiye'sini eğitim alanında attığı ilk ve en önemli adım, 430 sayılı ve 3 Mart 1924 tarihli “Tevhid-i Tedrisat Kanunu”nun çıkarılması olmuştur. Bu kanunla tüm ülke çapındaki eğitim faaliyetleri tek bir çatı altında birleştirilmiştir. Özellikle yabancıların açtıkları yabancı dille eğitim yapan okullar devletin kontrolü altına girmiştir. Yabancıların açtıkları yabancı dille öğretim yapan özel yabancı okullar kapatılmamış ama yeni okullar açmalarına izin verilmemiştir (Doğan, 1996). Öğretimde bir yandan mektep-medrese ikiliğine, öte yandan yabancı ve azınlık okullarındaki ülke bütünlüğüne zarar verici çalışmalara son vermek amacıyla ilk önce Vakıflar Bakanlığı kaldırılarak medreselerin mali bağımsızlığına son verilmiş daha sonra ‘öğretim birliği’ yasası (1924) çıkarılarak bütün bilim ve eğitim kurumları Milli Eğitim Bakanlığına bağlanmıştır (Demircan, 1988). Altunya (2006)’ya göre Cumhuriyet dönemi yabancı okulları Lozan Antlaşması ve Tehvid-i Tedrisat Kanunu hükümlerine göre sıkı denetim altına alınırken, kendi açtığı okullarda yabancı dil öğretimine oldukça önem vermiştir.

Cumhuriyet’in ilk dönemlerinde eldeki kısıtlı kaynaklar ve öğretmen sıkıntıları nedeniyle bu dönemin eğitim özelliklerinin kendine özgü olduğu düşünülebilir. “Cumhuriyetin ilk yöneticileri Osmanlı eğitim kurumlarının son döneminde eğitim görmüş, Balkan Savaşı, Birinci Dünya Savaşı ve Kurtuluş Savaşı’nı yapmış olan kimselerdir. O nedenle yabancı dil öğretiminde bu kuşak aydınlarının Türk insanına yönelik eğitim, deneyim, görüş ve kararları egemen olmuştur (Demircan, 1988: 91)”.

Osmanlı İmparatorluğunun eğitim kurumlarında uzun süre yabancı dil olarak öğretilen Arapça ve Farsça bu dönemde kaldırılmış ve yerine Batı dillerinden Almanca, Fransızca ve İngilizce konmuştur. (Demirel,2007). Atatürk Dönemi’nde başlayan batılılaşma hareketlerinin yabancı dildeki etkilerinin de yavaş yavaş hissedilmeye başlandığı yukarıdaki değişikliklere bakılarak söylenebilir.

Atatürk, çocukların eğitimi için halkın desteğini istemiş ve bunun üzerine özel Türk kullarının temelini atılmasını sağlamıştır. Eğitimde birlik ilkesini

gerçekleştirebilmek amacıyla bütün eğitim giderlerini üzerine alan devletin ekonomik yetersizliklerinin önemli bir sorun oluşturduğu söylenebilir. Bu yüzden alınan çeşitli önlemlerle birlikte özel girişimcilerin de devlete eğitim finansmanı konusunda destek sağlamaları istenmiştir. Atatürk 1 Kasım 1925'te yaptığı bir konuşmada şöyle demiştir:

“Büyük Millet Meclisinin ve Cumhuriyet Hükümetinin büyük çalışma ve gayret gösterdiği bilinmekle birlikte bilim ve öğrenimin feyiz ve nuruna olan genel ilgiyi karşılamaktan henüz uzaktır. Önümüzdeki sene için devletçe yapılabilecek büyük fedakarlığı rica ederken, varlıklı kişilerden olan vatandaşlarımıza da himayeye muhtaç olan çocuklarımızı özel girişimleriyle okutup yetiştirmelerini önemle tavsiye ederim”.

Görüldüğü üzere yukarıda Atatürk özel sektörün eğitime olan katkısının önemini ve gerekliliğini vurgulamış ve dini ve siyasi amaçla kurulmuş olan özel okulların sakıncalarını da belirtmiştir.

Cumhuriyet'in ilk yıllarında yabancı dilbilgisinin de daha çok çeviri yoluyla teknik ve kültür aktarımı aracı olarak görülmesinden dolayı, eğitim politikasında yabancı dil daha çok, teknik olarak önem kazanmıştır. Böylece kültür dersleri dışında kalan fen ve matematik derslerinin yabancı dille öğretilmesi kabul edilmiştir. Cumhuriyetin başlangıcında yabancı dili, kabul edilen ilkelerle dil derslerinin dışındaki konuların öğretiminde kullanan okullar ise yalnızca Galatasaray lisesi ile sayıları sınırlı olan yabancı okullardır. Yabancı dille öğretim yapan yegâne yükseköğretim kurumu olarak ise Robert Kolej (1912–1971) faaliyet göstermektedir (Demircan, 1988).

İlk olarak da, Türk çocuklarını, yabancı bir dil öğrenmek için yabancı okullara gitmekten kurtarmak amacıyla 31 Ocak 1928 tarihinde Türk Eğitim Derneği kurularak, 1928-1934 yılları arasında bugünkü TED koleji ortaya çıkmıştır. Atatürk'ün eğitim alanında getirdiği bu çözüm şekli özel girişimin kendi olanakları ile devlete yardımcı olmasına yol açmış ve kısa süre sonra özel Türk okullarını açma girişimleri başlamıştır (Çelebi, 2006; Demirel, 2007). 1931-1932 öğretim yılında ilk, 1933-1934 yılında orta ve 1936-1937 yılında da lise kısımları olmak üzere Yenişehir Lisesi daha sonraki adıyla açılan bu kolej 1951 –1952 öğretim yılına kadar takviyeli İngilizce dersleri yaparken, bu

yıldan sonra tamamen İngilizce eğitime geçmiştir (Çelebi, 2006). Bunu izleyen yıllarda ise Maarif Kolejleri açılmaya başlanmış ve 1955-56 yıllarında 5 adet açılmıştır (Demircan, 1988).

Cumhuriyet' in ilk yıllarında Türkiye'ye davet edilip görüşlerine başvurulmuş yabancı eğitim uzmanlarınca düzenlenip, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yayınlanan Milli Eğitim raporlarında yabancı dil öğretimine de yer verilmiştir. ABD'den John Dewey (1939)'e göre İstanbul, Erzurum gibi kentlerde özel olarak yabancı dile ve fen derslerine ağırlık verecek, tek bir dil yerine farklı dillerde (Almanca, Fransızca, İngilizce, İtalyanca), gerektiği gibi öğretim yapacak birkaç lisenin açılması, ve öğretmen okullarında okutulan yabancı dillerin çeşitlendirilmesi gerekmektedir. Yabancı dil konusuyla ilgili olarak Dewey'in 1924 yılında hazırladığı raporda, dil öğretimine önem verilmesi, ancak bunun değişik dillerin öğretimi şeklinde düzenlenmesini belirtmiştir. Bu konuyla ilgili şu görüşleri yer almaktadır: "İstanbul, Erzurum... gibi bazı şehirlerde fen derslerine ve ecnebi lisanına inkişaf verecek birkaç lise tesis olunmalıdır. Ecnebi lisan tedrisatının yalnızca bir lisana hasrı büyük hata olur (Dewey, 1990: 26)". Dewey dışında Atatürk tarafından görevlendirilen Avusturyalı A. Malche'nin üniversiteler ile ilgili ortaya koyduğu raporun aynı zamanda 1930'lu yıllardaki yabancı dil öğretimini de ortaya koyduğu söylenebilir. Bu rapora göre Türkçe bilimsel yayın olarak yeterli değildir ve yabancı eserleri okuyup anlayacak öğrenci sayısı oldukça kısıtlıdır. Darülfünun öğrencilerinin çoğu İstanbul dışındaki liselerinden mezundur. Yabancı dille eğitim yapan Galatasaray Lisesi, Alman, İngiliz ve Fransız kolejlerinden mezun öğrenci sayısı çok azdır. Bundan dolayı yabancı kaynakları yabancı kaynakların okunması ve anlaşılması öğrenciler için oldukça zordur. Alfabenin değişmesinden dolayı da eski alfabe ile yayımlanan kaynaklar da ileride anlaşılacak değildir. Darülfünun öğrencilerinin Türkçe dışında başka dilde yayın takip edemeyecek durumda ve düzeyde olmaları üzerine Malche liselerdeki yabancı dil eğitimini incelemiş ve her liselerdeki eğitimin birbirinden bağımsız ve tamamıyla çok farklı olduğunu gözlemlemiştir. Aynı okulda farklı yöntemlerin uygulandığını ve başarılı öğretmenlerin yanında başarısızların da olduğunu belirtmiştir. Bu raporda, yabancı dil için ayrılan sürenin yeterli olduğunu ancak bu alanda fonetik esaslara dayalı

bir yolun takip edilmesinin gerektiğini vurgulamıştır. Bunun üzerine liselerde kullanılan yabancı dil eğitiminin derhal terk edilerek şu önerileri getirmiştir:

- öncelikle dinleme ve telaffuz yoluyla öğrencilerin yabancı dilde alışmalar yapmalarının,
- öğrencilerin 150-200 kavramı kullanabilmelerinin,
- öğretmenin öğrencilerin ilgilerini çekerek ayrıntılara girmeden kurallara değinmesinin,
- üçüncü veya dördüncü yılda ise konuşma becerisini merkeze alarak sistemli bir şekilde teoriye girmeden dili pekiştirmenin
- yabancı dilden zevk almalarının,
- tercümenin terk edilerek her şeyin hedef dilde gösterilmesinin,
- okuma, yazma ve edebi metinlerle ilgili çalışmaların lisenin ileriki yıllarında gerçekleştirilebileceğinin,
- hedef dilde hazırlanmış özel sınıflar yoluyla dilin öğretilmesinin gerektiğini tavsiye etmiştir (Malche, 1939).

1930'lu yılların sonunda verilen bu önerilerin aslında halen günümüzde geçerliliği olan dil öğretme yöntemleriyle uyumlu olduğu ve günümüzde de kullanıldığını söyleyebiliriz.

Osmanlı İmparatorluğu'nun eğitim kurumlarının çoğunda uzun süre yabancı dil olarak öğretilen Arapça ve Farsça yerine batı dillerinden Almanca, Fransızca ve İngilizce yabancı dil olarak okul programlarına konulmuştur. Farsça tamamen kaldırılmıştır. Üniversitelerde İngilizce, Almanca, Fransızca bölümleri açılmaya başlanmıştır. Neredeyse Tanzimat'ın ilanından itibaren Fransızca'nın yabancı dil olduğu Türkiye'de Almanca'nın ve İngilizce'nin de ilgi görmeye ve yabancı dil olarak öğrenilmeye başladığı düşünülebilir. Bunun altında yatan ve bu gelişmeye sebep olabilecek önemli gelişmelerden birisinin ise 1933 Üniversite Reformu olduğu söylenebilir. Güler (2008)'e göre 1933 reformu ile Almanya'yı terk etmek zorunda kalan nitelikli bilim adamları Atatürk tarafından ülkemize davet edilmişler ve İstanbul Üniversitesi'nde öğretime başlamışlardır. Bu hocaların vasıtasıyla Almanca'ya olan ilginin ve onu öğrenme gerekliliğinin ve isteğinin arttığı söylenebilir. Demircan

(1988)'a belirttiğine göre Nazi Almanya'sından kaçarak Türkiye'ye gelen Alman kökenli hocalarla üniversitede de Almanca olarak öğretime başladılar. Gelen bilim adamları ile yapılan anlaşma gereği, dersler ilk bir yıl Almanca anlatılacak, çevirmenler aracılığıyla Türkçe'ye çevrilecek, daha sonra Türkçe anlatılacaktır. Ancak bu durum bazı istisnalar dışında pek de gerçekleşmemiş, aksine dersler çoğunlukla çeviri olarak devam etmiştir. Böylece, bu yabancı öğretim üyelerinin ders verdikleri dönemde üniversitelerin birçok bölümünde yabancı dilde öğretim devam etmiştir. Öğrencilerin yabancı dili öğrenmeleri için herhangi ek tedbirlerin alınması yerine tercüman aracılığı ile derslerin sürdürüldüğü dikkati çekmektedir. Yine 1930'lu yılların sonunda yurtdışına eğitim-öğretim için gönderilen Türk bilim adamlarının Türkiye'ye dönmeye başlaması ile üniversitelerde yabancı hocalarla birlikte, yabancı dili iyi bilen bir öğretim kadrosu da oluşmaya başlamıştır. Güler (2008) ve Demircan (1988)'in belirttikleri ışığında bu dönemde yurtdışından gelen nitelikli hocaların İstanbul Üniversitesi bünyesinde vermiş oldukları derslerin yalnızca üniversitedeki değil aynı zamanda ülkemizdeki bilim kalitesini olumlu yönde etkilediği söylenebilir. Bu hocalar tarafından verilen dersler tercüme aracılığıyla dahi olsa bu derslerin Almanca'nın ülkemizde yabancı dil olarak önemini artırdığı düşünülebilir.

Bu yıllarda görevde olan Milli Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel yabancı dilde farklılaşmaya gitmiştir. Bunun nedeni olarak ise İnönü dönemi kültür politikalarının Atatürk'ün politikalarından olan farklılığıdır. Atatürk dönemi milli kültür politikası izlenirken, İnönü döneminde Avrupa ülkelerini bir taklidin söz konusu olduğudur (Güler, 2008). Avrupa Rönesansına benzer bir modernleşmenin aynen Avrupa'nın yapmış olduğu gibi klasiklere dönülmesi gerektiği düşünülmüştür. Bundan dolayı Hasan Ali Yücel döneminde Yunanca ve Latince eserler Türkçe'ye tercüme edilmiştir. Bunun gerçekleşmesi için ise Tercüme bürosu kurulmuş ve bu çevirilerin okullarda okutulması milliyetçilik hareketi olarak görülmüştür (Güler, 2008). Bu gelişmelere paralel olarak liselerde farklı yabancı diller öğretilmeye başlanmıştır. Hasan Âli Yücel 1939'da yapılan I. Maarif Şûrası açılış konuşmasında müspet ilim anlayışının ve millî kültürün, hümanizm ruhunun geleceğinin liseler tarafından oluşturulacağını belirtmiştir. Bunun yanında lisenin diğer amaç ve sorunlarından bahsetmiş, pek çok ülkede ikinci yabancı dil olarak Latince ve Yunanca'nın öğretildiğini söylemiştir. I. Maarif Şûrası sonrasında

1940–1941 ders yılı basından itibaren Ankara Atatürk Lisesi, Ankara Kız Lisesi ve İstanbul Galatasaray Lisesi olmak üzere üç lisenin birinci sınıflarına klâsik şube açılmıştır. Bu şubelerde diğer yabancı dillerden başka Latince ve Yunanca okutulmuştur. Hümanizm hareketinin millî kültür faaliyetlerini zayıflattığı, bu anlayışın millî kültürün yerine geçme imkânsızlığı sebebiyle, kültür hayatında bir boşluk ortaya çıktığı, bu boşluğun yerini giderek ideolojik hareketlere bıraktığı iddia edilmiştir. Sonuçta Latin dilinin öğretilmesi faaliyetlerini yürüten klasik şube 1949’da kaldırıldığı gibi, Tercüme bürosu da 1950’den sonra neredeyse çalıştırılmamış, 1966 yılında kapatılmıştır (Demircan, 1988; Giorgetti ve Batır, 2008).

İlk olarak Fransızca ile başlanan yabancı dil eğitimi 1940’lara doğru Almanca ve İngilizce’yi de kapsadı ve 1950’lerden sonra ise İngilizce’nin güdümünde ilerlemiştir (Altunya, 2006). İngilizce’nin bu önlenemez yükselişinin altında İngiltere’nin imparatorluğunda yürüttüğü politikalar ve ABD’nin NATO altında sağladığı güvenlik de etkilidir (Kılıç, 2009). Böylece 1950’lerden itibaren İngilizce’nin de yabancı dil olarak programlarda süreklilik göstermeye başladığı söylenebilir.

Bu dönemde Ankara Kolejinin 1951-1952 öğretim yılına kadar sürdürdüğü takviyeli İngilizce öğretimi örneği daha sonraki yıllarda ülke çapında yaygınlaşmıştır. Özellikle İstanbul, Ankara, İzmir ve Adana gibi okul çağındaki gençlerin çok yoğun olduğu yerleşim merkezlerinde takviyeli yabancı dil öğretimi yapan İzmir Özel Türk Koleji, İzmir Özel Fen lisesi, Levent Koleji gibi özel Türk okulları açılmaya başlamıştır. Bu okulların ortaya çıkma ve çoğalma nedenleri, gençlerin en az bir yabancı dili bilerek öğrenmenin önemi karşısında velilerin giderek artan isteklerini karşılamaktan kaynaklanmıştır. Bu nedenle, takviyeli yabancı dil öğretimi yapan okulların programlarında yabancı dil dersine daha çok ağırlık vermişlerdir. Örneğin, yabancı dil dersi resmi ortaokulda üç saat iken bu, özel okullarda on saate, lisede ise beş saatten sekiz saate çıkarılmıştır. Eğitimi bir kamu görevi olarak yürüten devletin yanında, özel sektörün devreye girmesine okul programlarında yabancı dil öğretimine ağırlık verme neden olmuştur (Demirel: 2007).

1980'e kadar okullarda okutulan yabancı dil saatleri ile ilgili olan durum tarihsel olarak incelendiğinde çeşitli zamanlara göre ve çeşitli program uygulamalarına göre çeşitlilik göstermektedir. 1980 öncesinde ilkokul programlarında yer almayan yabancı dil yalnızca ortaokullarda ve liselerde yer almaktaydı. Ortaokullarda 1938'e kadar üç yıl boyunca haftada 5 saat (Yücel, 1938); 1938'den sonra birinci sınıfta 5 diğer sınıflarda ise 4'er saat olarak yer almıştır (MEB, 1972). 1949'dan sonra ise haftada üç saat olarak yer almıştır (MEB, 1972). Liselerde ise 1934 yılına kadar haftada beş olarak yer alırken bunun yanında haftada üç saat de ikinci yabancı dil dersi yer almıştır. 1934 yılından itibaren tek yabancı dil haftada 5 saat olarak belirlenmiştir (Yücel, 1939). 1947 ve 1949 programlarında haftada 6 saat olarak yer almıştır (MEB, 1972). 1952 yılı itibarıyla liseler dört yıla çıkarılmış ve yabancı dil saati ise 5 saat olarak uygulanmaya başlanmıştır (MEB, 1972). Bu durum 1974 lise programına kadar aynen devam etmiştir. 1974 yılından sonra ise yabancı dil dersleri yüksek öğretime hazırlayan bütün programlar için zorunlu bir ortak ders olarak kabul edilmiştir. Bu dönemde yeni bir uygulama ile yabancı dil dersleri A, B ve C kurları olarak okul müdürünün gerekli görmesi halinde ayrılabilirdi. Böylece öğrenciler yabancı dil seviyelerine göre bu kurlara girebiliyorlar ya da mesleğe atılmak isteyenler yabancı dil yerine seçmeli veya meslek dersleri alabiliyorlardı. 1975'ten itibaren ise bu ders saatleri 5 saat olarak değiştirilmiş ve seçmeli dersler adı altında ikinci yabancı dil ve yabancı dil dersleri eklenmiştir (9. MEŞ, 1974).

1980'lerden itibaren yabancı dil öğretimi ortaokullardan başlayarak liseye kadar devam etmektedir. Kimi zaman zorunlu kimi zaman ise isteğe bağlı olarak öğrenciler tarafından seçilmeleri istenerek değişiklikler göstermiştir (Evcim, 2008).

1983 yılında kabul edilen 14-10- 1083 tarihli ve 2923 sayılı Yabancı Dil Eğitim ve Öğretim Kanunu ise Türkiye'deki yabancı dil öğretiminin temellerini atmıştır. Bu kanunun amacı eğitim ve öğretim kurumlarında okutulacak yabancı diller ile yabancı dille eğitim ve öğretim yapan okulların tabi olacağı esasları düzenlemektir. 1988 yılına kadar 6. sınıfa başlarken öğrencilere en yaygın 3 Batı dilinden birisi seçtirilmekteydi. Yani öğrenci İngilizce, Fransızca veya Almanca dillerinden birini

seçmek zorundaydı. Bu ders zorunlu ders statüsünde idi ve 11. sınıf sonuna kadar her dönem bu dersten sınav vermek zorunlu idi.

1988-1989 Eğitim ve Öğretim yılında yabancı dil dersleri normal liselerde zorunlu ders olma statüsünden çıkarılıp seçmeli ders statüsüne getirildi. Bu kararın alınmasında yabancı dille eğitim yapacak liseler açma projesinin etkisi büyüktü. Devlet yabancı dil eğitimini kaliteli hale getirmek istiyordu. Bu amaçla 80'li yılların ortasında tüm Türkiye çapında yabancı dilde eğitim yapacak "Anadolu Lisesi" adıyla yeni liseler açılmaya başlandı. Bu okullarda normal liselerden farklı olarak bazı dersler (Matematik, Fizik, Kimya, Biyoloji) İngilizce görülmekteydi. 1986-1987 yılında ise 103 Anadolu lisesi'nde toplam 40.715 öğrenci ve 2.845 öğretmen eğitim ve öğretime devam etmekteydi (Demircan, 1988).

1988-1989 yılından itibaren ise ortaöğretim kurumlarında yabancı dilin öğretilmesi için basamaklı kur sistemine geçilmiştir. 12. Milli Eğitim Şurası (MEŞ)nda özellikle gündemde yabancı dil öğretimi vardı. "Yabancı dil eğitiminde; fırsat eşitliğini zedelemekte mevcut sınırla imkânların istekli ve yetenekli öğrencilere götürülmesi için, genel ortaokullar ile genel ve mesleki liselerde, 1988-1989 öğretim yılından itibaren "Basamaklı Kurs Sistemi" ne geçilmesi (12. MEŞ, 1988: 12)" kararlaştırılmıştır. Bunun ana sebeplerinden birisinin ülke kaynaklarını en iyi şekilde kullanarak, yabancı dil öğretiminin isteğe bağlı motivasyonu yüksek öğrencilerle yapılması olarak düşünüldüğü söylenebilir. Akyüz (2007)'e göre bu sistem dâhilinde ortaokul birinci sınıftan itibaren yabancı dil zorunlu, daha sonraki sınıflarda ve lisede ise isteğe bağlı olacak ve bu dersten alınan not sınıf geçmeyi engellemeyecekti. Bu sistemin çok iyi niyetlerle hazırlandığı ve ülke kaynaklarını en etkili biçimde kullanmayı hedeflediği söylenebilir. Bu sistem ile var olan öğretmen açığı da öğrencilerin dersi seçip seçmemelerine göre belirleneceği düşünülebilir.

12. Şura'da bu konu ile ilgili alınan bazı kararlar ise aşağıda verilmiştir (12. MEŞ, 1988: 12):

- Yabancı diller merkezinin kurulması,
- Yabancı ülke hükümetlerinden bin adet uzun süreli uzman sağlanması,

- Bu tarz uygulama içerisinde olan yurtdışındaki okullardan kardeş okullar bulunması,
- Kalabalık sınıflara uygun öğretim tekniklerinin geliştirilmesi,
- Avrupa Konseyi ile iletişime geçilerek öğretmenlerin çeşitli uygulamalı seminerlerin hayata geçirilmeli.

Basamaklı kur sistemi ile ilgili ana ilkeler aşağıdaki gibi belirlenmiştir (TTK, 19.09.1998 Karar no: 118).

1. Sistem altı basamaktan oluşur. Her basamağın süresi bir öğretim yılıdır.
2. Birinci basamak zorunlu, diğer basamaklar isteğe bağlıdır.
3. Her basamak sonunda başarılı olan öğrencilere sertifika verilir.
4. Sistemde dil değiştirmek mümkündür.
5. Sistemde haftalık ders saati sayısı beştir. Yabancı dil derslerinde sınıf mevcudu en az 8, en çok 25'tir.
6. Öğrenci başarısı, yılsonu başarı notu ve merkezi sistemle yapılan sınavlarla tespit edilir. Yapılan sınavda, 100 puan üzerinden 70 alanlar başarılı olur.
7. Sistemle ilgili uygulama esaslarının tamamı bir yönerge ile tespit edilir.

Bu sistemin ise bir sene sonra terk edilerek yabancı dillerin tekrar zorunlu hale getirilmesi yabancı dil öğretimindeki plansızlık ve politika yoksunluğunun bir göstergesi olarak düşünülebilir. Kahraman (2012)'a göre bu sistem Amerika'nın yeniden keşfinden başka bir şey değildi. Özellikle bilimsellikten uzak olması ve pilot uygulamalar yapılmadan dönemin Milli Eğitim Bakanı Hasan Celal Güzel tarafından reform olarak nitelendirilmesine karşın bir sene sonra vazgeçilmiştir. Demirel (2007)'e göre sistemin uzun dönemde hedefine ulaşabilmesi için öğrenci, öğretmen, öğretim programları, kitap, araç-gereç, mevzuat, bütçe ve okul binası- derslik gibi faktörlerin bir sistem bütünlüğü içinde ele alınması öngörülmüştür. Ancak uygulamadan kaynaklanan sorunların çözülememesi nedeniyle ve eğitim sisteminin politik tutarlılık eksikliğinden dolayı yukarıda da bahsedildiği gibi bu sistem de rafa kaldırılmıştır.

Türkiye'de yabancı dil öğretimi 90'lı yıllarda temel olarak ortaokul ve lise düzeyinde görülmekteydi. O yüzden o yıllarda var olan yabancı dil öğretimi

ortaöğretim düzeyinde düşünmek ve bunları bir bütün olarak kabul etmekte fayda vardır. O dönemki yabancı dil öğretimi yapan okullar eğitim türlerine göre aşağıda gruplandırılarak verilmiştir (Demirel, 2007):

Normal Yabancı Dil Öğretimi Yapan Okullar

Bu gruba giren okulların programlarında yabancı dil dersi, normal bir ders gibi programda yer almakta ve öğretim için ayrılan süre haftada en az üç ve en çok beş saati geçmemektedir. Buna göre, bu gruba orta dereceli tüm resmi okullar girmektedir. Bu okulların programlarında yabancı dil olarak Almanca, Fransızca ve İngilizce zorunlu ders olarak okutulmaktadır. Mesleki liseler içinde yer alan İmam-Hatip Liselerinde ise yukarıda adı geçen modern batı dillere ek olarak Arapça zorunlu ders olarak okutulmaktadır.

Takviyeli Yabancı Dil Öğretimi Yapan Okullar

Bu gruba giren okulların programlarında yabancı dil dersi, normal bir ders gibi programda yer almakta olup haftalık ders saati resmi okullardakinden fazla olarak haftada en az sekiz ve en çok on saattir. Bu okullarda, resmi ortaokul ve liselerde izlenen ders programı aynen ve Türkçe olarak izlenmekte, sadece yabancı dil dersinin saatinde bir fazlalık bulunmaktadır. Bu gruba takviyeli yabancı dil öğretimi yapan tüm özel Türk liseleri girmektedir.

Bu okulların tümünde takviyeli yabancı dil olarak sadece İngilizce okutulmakta, Almanca ve Fransızca ise lise kısmında yardımcı ve seçmeli ders olarak okutulmaktadır.

Yabancı Dille Öğretim Yapan Resmi ve Özel Okullar

Bu gruba giren okulların programlarında yabancı dil öğretimine diğer okullara göre daha çok yer verilmekte, bu öğretim etkinliğini arttırmak için psikoloji, mantık, felsefe ile fen ve matematik dersleri yabancı dille, diğer dersler de Türkçe okutulmaktadır. Bu okulların bir özelliği de yabancı dil öğretimine orta birinci sınıftan önce hazırlık sınıfında başlamalarıdır. Bir öğretim yılı yoğunlaştırılmış bir yabancı dil öğretim programına tabi tutulan öğrencilerden başarılı olanlar bu okullardaki derslere devam edebilmektedir.

Yabancı Dille Öğretim Yapan Resmi Okullar

M.E.B. Orta Öğretim Genel Müdürlüğü'ne bağlı olarak eğitim ve öğretim etkinliklerini sürdüren bu okullarda Fransızca, Almanca ve İngilizce öğretim yapılmaktadır. 1974-1975 öğretim yılında sayıları on ikiye ulaşan bu okulların ilki ve öncüsü olan Galatasaray Lisesi'nde Fransızca, 1959'dan itibaren yabancı dille eğitime başlayan İstanbul Erkek Lisesi'nde Almanca ve diğer on Anadolu Lisesi'nde İngilizce öğretim yapılmaktaydı. 1985-1986 öğretim yılında ise 72 Anadolu Lisesi, dört Anadolu Ticaret, bir Anadolu Aşçılık, bir Anadolu İmam-Hatip ve dört Anadolu Teknik olmak üzere toplam 82 resmi okul varken bu sayı 1986-1987 öğretim yılında 103'e, 1988-89 öğretim yılında da 146'ya ulaşmıştır.

Yabancı Dille Öğretim Yapan Özel Türk Okulları

M.E.B. Özel Öğretim Kurumları Daire Başkanlığına bağlı olarak eğitim ve öğretim etkinliklerini sürdüren bu okullarda Fransızca ve İngilizce dilleriyle öğretim yapılmaktadır. 1974-1975 öğretim yılında sayıları yediye ulaşan bu okulların ilki ve öncüsü olan Darüşşafaka Lisesi ile Türk Eğitim Derneğine bağlı beş özel lisede İngilizce, Özel Tevfik Fikret Lisesi'nde Fransızca öğretim yapılmaktaydı. 1985-1986 öğretim yılında ise 123 ortaokul, 86 lise ve 8 meslek lisesi olmak üzere toplam 217'ye ulaşan özel okulların ikisinde Fransızca, dördünde Almanca, diğerlerinde de İngilizce öğretim yapılmaktadır. 1989 yılı itibariyle resmi Anadolu liselerinin dışında özel ve Türk ve yabancı okulların sayısı 136'ya ulaşmıştır.

Yalnızca ilköğretimin ikinci kademesinde ve liselerde yer alan yabancı dil öğretimi 1997-1998 eğitim-öğretim yılı ile ilköğretim 4. ve 5. sınıflara da getirilmiştir. Bu uygulama ile birlikte yabancı dil öğrenme yaşı düşürülerek öğrencilerin yabancı dille daha erken yaşta tanışmaları sağlanmıştır. Bu köklü değişim ve yenileşme ile birlikte Türkiye'de yabancı dil öğretiminin Avrupa ülkelerinde olduğu gibi daha erken başlamasının yabancı dilli öğretiminin daha etkili olacağı söylenebilir.

Demirel (2007)'e göre Türkiye'de yabancı dil eğitiminin tarihsel gelişim süreci içinde 20 yüzyılın son yılları içinde (1990-1999), iki gelişme ön plana çıkmaktadır.

1. 1997 yılında, İlköğretimin 8 yıla çıkmasıyla, ilköğretim 4. ve 5. sınıflarda İngilizce dersinin zorunlu olarak okutulmaya başlanması ve yabancı dil öğrenme yaşının bu uygulama ile 9 yaşında başlamasına olanak sağlanması,
2. İkinci yabancı dil öğretimine başlanması, İngilizce, Almanca ve Fransızca dillerinden başka dillerin de (İspanyolca, İtalyanca, Çince, Japonca, Rusça) ders programları arasında yerini alması.

Talim Terbiye Kurulu (TTK) 144 sayılı kararıyla 4. ve 5. sınıf öğrencilerine yabancı dil olarak İngilizce dersi programları kabul edilerek yürürlüğe girmiştir. Aynı karar ile bu sınıflara İngilizce dışında Almanca ve Fransızca programlarının da kabul edildiği görülmektedir. Bu dersler haftada üçer saat olarak belirlenmiştir. Görüldüğü üzere AB yabancı dil politikalarıyla da örtüşen bir değişiklik ile öğrencilerin birden fazla yabancı dil öğrenmelerinin sağlanmış olduğu söylenebilir. Fakat 4. Ve 5. Sınıflarda Almanca ve Fransızca için istek gelemediğinden dolayı derslerin açılmadığı bildirilmiştir (Demirel: 2007).

İlköğretim okullarında mevcut uygulama gözden geçirildiğinde 4. ve 5. sınıflarda haftada iki saat zorunlu yabancı dil dersi (İngilizce), iki saat ise seçmeli yabancı dil dersi okutulduğu görülmektedir. 6, 7 ve 8. sınıflarda ise, haftada dört saat İngilizce dersi, iki saat seçmeli yabancı dil dersi bulunmaktadır. 1997-1998 öğretim yılından itibaren uygulamaya konulan Eğitim Reformuna göre, ilköğretimin birinci basamağı sadece ana dilin öğrenildiği ve öğretildiği bir kademe olmaktan çıkarılmıştır. Söz konusu öğretim yılından itibaren uygulamaya konulan *İlköğretim Okulu Haftalık Ders Çizelgesine* göre, yabancı dil dersi (İngilizce, Almanca, Fransızca dillerinden birisi) ilköğretim okullarının dördüncü sınıfından başlamak üzere zorunlu hale getirilmiştir. Bu programa göre, yabancı dil dördüncü ve beşinci sınıflarda haftada iki saat, altıncı, yedinci ve sekizinci sınıflarda 4 saat okutulacaktır; ayrıca dördüncü sınıftan başlamak üzere haftada en az 1 en çok 3 saat takviyeli yabancı dil dersi verilebilecektir.

Tablo 2-1. 1998 yılı ilköğretim yabancı dil ders saatleri (MEB, 1998)

Yabancı dil dersleri	4. sınıf	5. sınıf	6. sınıf	7. sınıf	8. sınıf
Zorunlu	2	2	4	4	4
Takviyeli	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2
Seçmeli	-	-	2	2	2

1997 Eğitim Reformu sonrası, liselerin dokuzuncu sınıfında zorunlu birinci yabancı dil dersi haftada 4 saat okutulmakta, öğrencilerin seçmeli ders grubundan haftada 2 saat takviyeli yabancı dil dersi alma olanağı da bulunmaktadır. Ortaöğretim onuncu sınıftan itibaren öğrenciler *Fen Bilimleri, Sosyal Bilimler, Türkçe - Matematik, Yabancı Dil Alanı, Sanat (Müzik / Resim)* ve *Spor* alanlarına ayrılmaktadır. *Fen Bilimleri(F) / Sosyal Bilimler(S) / Türkçe – Matematik (TM), Sanat (SA) (Müzik / Resim) ve Spor Alanı (SP)* alanlarının onuncu ve onbirinci sınıflarında zorunlu birinci yabancı dil haftada 4 saat, seçmeli ders grubundan takviyeli yabancı dil dersi haftada 2 saat verilmektedir. *Yabancı Dil (YD)* alanını seçen öğrencilerin ise, onuncu ve onbirinci sınıflarda haftada 8 saat zorunlu birinci yabancı dil dersinin yanı sıra haftada 4 saat takviyeli yabancı dil dersi alma olanağı vardır

Tablo 2-2. 1998 yılı liselerde yabancı dil ders saatleri (MEB, 1998)

Alanlar Bazında Yabancı Dil Dersleri		9.sınıf	10. sınıf	11. sınıf
F/S/TM/SA/SP	Zorunlu	4	4	4
	Takviyeli (Seçmeli)	2	2	2
YD	Zorunlu	4	8	8
	Takviyeli (Seçmeli)	2	4	4

Ülkemizde bazı derslerin öğretimini yabancı dille yapmak ya da yabancı dili ağırlıklı olarak öğretmek amacıyla, yabancı dil ders saatleri ve öğretim programları ile diğer liselerden farklılık gösteren Yabancı Dil Ağırlıklı Liseler (*Anadolu Liseleri, Süper Liseler*) açılmıştır. Anadolu Liseleri, 1997 Eğitim Reformu öncesinde, hazırlık sınıfında haftada 24 saat yoğun yabancı dil öğretilen, orta ve lise kademeleri bulunan okullardı. Zorunlu ilköğretimin 1997-1998 öğretim yılından itibaren sekiz yıla çıkarılmasıyla, reform öncesi ortaokul öncesi ağırlıklı yabancı dil öğretimi yapılan hazırlık sınıfı, lise öncesine çekilmiş; ortaokul kademesi kaldırılmıştır. Bu durum, hazırlık dahil yedi yıllık Anadolu liselerinin hazırlık dahil dört senelik eğitim kurumları haline gelmesine yol açmıştır. Anadolu Liselerinin ve Süper Liselerin *Fen Bilimleri, Sosyal Bilimler, Türkçe - Matematik Alanlarında* zorunlu birinci yabancı dil dersleri hazırlık sınıfında haftada 24 saat, dokuzuncu sınıfta 8 saat, onuncu ve onbirinci sınıflarda 4 saat olarak düzenlenmiştir. Söz konusu liselerin *Yabancı Dil Alanında* zorunlu birinci yabancı dil dersi haftada 24 saat, dokuzuncu sınıfta haftada 8 saat, onuncu ve onbirinci sınıflarda

haftada 10 saat olarak düzenlenmiş olup takviyeli yabancı dil dersi dokuzuncu sınıfta haftada 2 saat, onuncu ve onbirinci sınıflarda haftada 4 saattir.

Tablo 2-3. 1998 yılı yabancı dil ağırlıklı liselerin yabancı dil ders saatleri

Yabancı Dil Dersleri	Hazırlık	9. sınıf	10. sınıf	11. sınıf
Zorunlu	24	8	10	10
Takviyeli (Seçmeli)	-	2	4	4

2012 yılı itibariyle Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) yeniden düzenlemesiyle eğitim sisteminde yer alan 8 yıllık kesintisiz eğitim değişikliğe uğramıştır. Yeni 12 yıllık zorunlu eğitim süreci ya da bilinen adıyla 4+4+4 eğitim sisteminde köklü değişiklikler getirmiştir. Bu sistemin gerekçesi olarak ise aşağıdakiler sıralanmıştır:

- Dünyadaki gelişmiş ülkelerdeki uygulamalarla birliktelik sağlamak.
- AB'nin 2020 hedefi olan %20 lise mezunu oranını yakalamak.
- Yeni çıkarılan bu yasa ile toplam nüfusun ortalama eğitim yılı artacak.
- Bölgesel eğitim farklılıkları ortadan kaldırılacak.
- Öğrencilerin istedikleri eğitimi almaları sağlanacak. Böylece eğitimde demokratik ve esneklik sağlanmış olacak.
- Düzenlemeyle eğitimdeki kademeler arası geçiş sağlanacak.
- Çocukların hayata bir yaş erken atılmaları sağlanmış olacak.
- Farklı yaş aralığındaki öğrenciler kendi akran gruplarıyla aynı ortamı paylaşacak (www.meb.gov.tr/duyurular/duyurular2012/12yil_soru_cevaplar.pdf, 9-10, 12.01.2013 tarihinde erişildi).

Bu yeni temel eğitim değişikliklerine ek olarak yabancı dil öğretimi için bazı yenilikler de gelmiştir. Örneğin yabancı dil öğretimi ilkökul ikinci sınıftan başlayacak ve daha önceden var olan programlar kademeli olarak kaldırılacaktı. Buna ilişkin programlar ise MEB tarafından yayımlanarak okullara gönderilmiştir. Yapılan bazı değişiklikler ise aşağıda sıralanmıştır:

- İkinci 4 yıllık kademedeki Türkçe, Matematik, Fen, Sosyal Bilgiler ve Yabancı Dil gibi temel dersler dışında seçimlik dersler ile lise eğitimi için alt yapı oluşturulacaktır.
- Ortaokullardaki birinci sınıflarda haftalık ders çizelgelerinde özel veya resmi okul ayrımı olmayacaktır. Ancak tüm okullarımızda (ortaokul birinci sınıf)

haftalık ders çizelgesinde (temel derslerle birlikte) yabancı dil ders saatlerinde esneklik sağlanabilir.

- Hazırlık sınıfları uluslararası alanda eğitim öğretim yılından sayılmamaktadır. Ancak haftalık ders çizelgelerindeki seçimlik derslerle yabancı dil saatleri artırılabilir.
- Beşinci sınıfta Türkçe, Matematik, Fen Bilimleri, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersleri (20 saat) ile en az 4 saat seçimlik dersi tamamlamak kaydıyla, imkân ve şartları uygun olan okullarda isteğe bağlı olarak 16 saate kadar yabancı dil dersi öğretimi yapılabilir. Ancak bir hazırlık sınıfı uygulaması olmayacak, yoğunlaştırılmış yabancı dil öğretimi uygulaması konusunda esneklik sağlanacaktır (www.meb.gov.tr/duyurular/duyurular/2012/12yil_soru_cevaplar.pdf, 12.01.2013 tarihinde erişildi).

Tablo 2-4. 2012 yılı ilköğretim ve orta okul yabancı dil ders saatleri (TTK: 25.06.2012/69)

Yabancı Dil Dersleri	2.sınıf	3. sınıf	4. sınıf	5. sınıf	6. sınıf	7. sınıf	8. sınıf
Zorunlu	2	2	2	3	3	4	4
Seçmeli	-	-	-		2	2	2

Görüldüğü üzere ilköğretimde ikinci sınıftan itibaren yabancı dil dersleri başlamaktadır. Öğrencilerin daha sonra istedikleri bir yabancı dili de seçmeli olarak alabilecekleri veya isterlerse gördükleri yabancı dilde takviye alabilecekleri belirtilmiştir. Yukarıda verilen bilgilerde en dikkat çekici nokta ise öğrencilerin orta okula yani beşinci sınıfa başlamadan önce yabancı dil ağırlıklı bir hazırlık sınıfı görebilecekleri fakat bunun öğretim yılından sayılmayacağıdır.

Burada dikkat edilmesi gereken diğer bir önemli ifade ise hazırlık sınıflarıdır. Bakan Dinçer'in açıklamasına göre eğer okullar yeterli öğretmene ve fiziksel altyapıya sahipse öğrenciler yabancı dil ağırlıklı bir hazırlık sınıfı görebilecekler (Ertuna, 2012, www.stargazete.com, 26 Mart 2012'de erişildi) . Fakat günümüz şartlarında dahi yabancı dil öğretmenin az olduğunu ve başkentimiz Ankara'da dahi öğretmen açığının olduğunu göz önünde bulundurursak, öğretmeni olmayan okullarda öğrenciler hazırlık sınıflarına isteseler dahi gidemeyecekleri söylenebilir. Bu uygulamanın ise eğitim sisteminde eşitsizliğe neden olacağı düşünülebilir. Böylece bu değişikliğin

gerekçelerinden birisi olan bölgesel eğitim farklılıklarının ortadan kaldırılması ifadesiyle çeliştiği varsayılabilir.

Cumhuriyet'in ilanından itibaren uygulanan yabancı dil öğretimi tarihi yukarıda kısaca açıklanmaya çalışılmıştır. Hazırlanan programların pilot uygulamaları yapılmadan yürürlüğe girdiği ve beraberinde birçok olumsuz sonuç doğurduğu söylenebilir. Yeni oluşturulan 12 yıllık temel eğitim ile de yabancı dil açısından güzel düşüncelerin olduğu fakat bunların uygulamada ne gibi olumlu ya da olumsuz sonuçlar doğuracağını gelecek gösterecektir.

2.2. Türkiye'de yabancı dil öğrenme problemi

Türk eğitim sisteminin bütün kademelerinde öğrencilerin akademik başarısızlıkları önemli bir sorun teşkil etmektedir. Bu başarısızlıklar büyük oranda, öğrencilerin ders çalışma ve etkili öğrenmeyi yapamamasından yani diğer bir deyişle, öğrenme stratejilerini yeterince uygulayamamasından kaynaklanmaktadır. Nitekim Kuzgun(1989)'un ve Küçükahmet (1987)'in yaptıkları araştırmalarda birçok öğrencinin öğrenme ve ders çalışma davranışlarına sahip olmadıkları ortaya çıkarılmıştır (Özer,1993: 14)

Tosun (2006)'a göre yabancı dilin öğrenilmesi ve öğretilmesi konusunda, öğrenci ve öğretmenlerin sonu gelmeyen çaba, emek ve ağır eğitim masraflarına karşılık geleneksel yöntemlerle elde edilen sonuçlar kimseyi memnun etmemiştir. Bu yöntemlerle sınıflarda yıllarını harcayan öğrencilerin çoğu, öğrendiği yabancı dili doğru dürüst konuşamamakta ya da öğrendikleri belirli konularda, dış dünyada kendilerinden beklenen iletişimden habersiz papağan gibi belirli yapı ve sözcükleri tekrarlayıp durmaktadırlar. Buradan yola çıkarak, öğrencilerin, dilbilgisi açısından yeterli sayılabilecek yabancı dil bilgisine sahip olmalarına karşın bu bilginin nasıl kullanılacağını bilmedikleri söylenebilir. Bu yüzden, kendilerine bu konuda yardımcı olacak, dilin yalnızca gramer kalıpları ve sözcük listelerinden oluşmadığını bilen ve dış dünyadaki gerçek dil örneklerini sınıfa taşıyıp iletişim amaçlı kullanabilecek öğretmenlere ihtiyaç vardır.

YÖK strateji kitabında yer aldığına göre, AB içinde yer almak isteyen Türkiye’de, üniversite öğrencilerinin en az bir yabancı dil bilerek üniversiteden mezun olmalarını sağlamanın gerekli olduğu, hatta AB ülkelerinde üniversite öğrencilerinden en az iki yabancı dil bilmelerinin beklendiği belirtilmektedir. Bunun ardından, öğrencilerin yabancı dili lisede öğrenmelerinin gerekli olduğuna ve üniversiteye yabancı dil bilgisi edinmiş olarak başlamaları gerektiğine dikkat çekiliyor. Ancak Türkiye’de durum böyle olmadığı için yabancı dili öğretme işinin üniversitelere kaldığı vurgulanıyor (YÖK, 2007c). Hazırlık öğretimi yapan kurumların büyük bir çoğunluğunda, yabancı dil öğretimi hazırlık sınıfından sonra pek önemsenmediği bilinmektedir. Bununla birlikte yabancı dilde yapılması öngörülen dersler, gerek öğrencinin bir yılda edindiği yabancı dil bilgisinin yetersiz olması, gerekse yabancı dilde ders verecek öğretim üyesi bulunamaması nedeniyle yapılamamaktadır. Böylece yabancı dil alan derslerinin dışına çıkmaktadır. Ne öğrenci ne de öğretim üyesi, yabancı dille herhangi bir bağ kurarak alan derslerini yürütememektedir. Bu da, öğrencinin bir yıl süreli hazırlık sınıfında edindiği belli düzeydeki yabancı dil bilgisinin körelmesine ya da yok olmasına neden olmaktadır (Özil (2007).

Yücel (2007) ise bu problemi lise hazırlık sınıflarının kaldırılmasına bağlamaktadır. Ona göre Anadolu liselerinde yabancı dille verilen eğitim sona erdirilmiş, yoğun yabancı dil dersi verilen hazırlık sınıfları kaldırılmış, bunun bir neticesi olarak hazırlık sınıfındaki yoğun yabancı dil programı ortaöğretime ve liseye yayılmıştır. Ayrıca, yabancı dil eğitimi de ilköğretim okullarının 4. sınıflarında iki saat olarak başlatılmış ve ikinci kademedeki dört saate çıkartılmıştır. Bu yenilikler ilk başta ümit verici olmalarına rağmen, bunca düzenlemelere rağmen, öğrencilerin uzun süren dersler sonunda, kendilerini, öğrendiklerini iddia ettiği yabancı dilde ifade edememeleri gerçeği, üzerinde hassasiyetle durulması gereken bir konu olduğu saptanmıştır. Yıllar boyu yabancı dil eğitimi alan ve bu dilde birkaç kelimedenden öteye gidemeyen öğrencilerin varlığı yapılan eğitimin ne derece verimli olduğunu göstermektedir. Bu durumun iki sebebi olabileceği düşünülebilir; birincisi yapılan eğitimin yetersiz olması, diğeri ise yapılan bu işe yeterince önem verilmemesi.

Yabancı dil öğretimindeki bir başka sıkıntı ise ülkemizde yabancı dil eğitiminden yeterince verim alınamadığı bir gerçeğidir. İlköğretim dördüncü sınıftan başlayarak, ortaöğretim ve yüksek öğretimde öğrencilere yabancı dil, ağırlıklı olarak da İngilizce dersleri verilmektedir. Ancak, öğrenciler birkaç istisna dışında kendilerini ifade edecek düzeyde yabancı dil bilgisine sahip olamadıkları görülmektedir.

Mesbah (2007)'a göre yabancı dilin orta öğretimde tam anlamıyla öğrenilmediğini, yabancı dille eğitim veren üniversitelere başvuran öğrencilerin 2/3'sine yakın bir bölümünün muafiyet veya yeterlilik sınavlarında (proficiency exam) başarılı olamadıkları bilinmektedir.

YÖK'nun Şubat 2007 tarihli stratejik raporunda, yüksek öğrenimde yabancı dil sorunu şöyle dile getirilmektedir. “[...] Ama ne yazık ki üniversiteye gelen öğrencilerin önemli bir bölümü yeterli yabancı dil bilgisine sahip değil.” Burada aslında vurgulanan noktanın üniversitelerin yabancı dil hazırlık sınıfı açmalarının gereksiz olduğu söylenebilir. Üniversiteleri bilim merkezi oldukları düşünülürse, lise son sınıfa gelmiş üniversite adaylarının yabancı dil sorunun aşmış olmalarının beklendiğinin altı çizilmiş olduğu söylenebilir.

Türkiye’de yabancı dil öğrenmede aşılması gereken büyük sıkıntılar olduğu yukarıdaki açıklamalarla ve bizzat Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) başkanının yapmış olduğu itirafla aşıkardır. Bu problemin sebebinin ise birbiriyle bağlantılı çok farklı etmenler olduğu ve bu sorunun çözümünde yabancı dil programlarının ve öğretmen eğitiminin önemli rol oynayabileceği söylenebilir.

2.3. Cumhuriyet Dönemi Öğretmen Yetiştiren Kurumların ve Modellerin Tarihsel Gelişimi

Türkiye’de de Cumhuriyetin kuruluşuyla birlikte, devletin temel politikası olan gelişme ve çağdaşlaşma amacı doğrultusunda siyasi, ekonomik, hukuki ve kültürel alanlarda gerçekleştirilen kökten değişimlerin sürdürülmesi ve geliştirilmesi için yoğun çaba harcanmıştır. Bir bütün olarak toplumsal gelişmenin sağlanmasının eğitime bağlı olduğu görüşünden hareketle eğitimde nicelik ve nitelik yönünden gereken düzeye

ulaşmak için eğitim sisteminde önemli yasal, yapısal ve eğitsel düzenlemeler yapılmıştır. Toplumsal değişimin nitelikli eğitime, eğitimin niteliğinin de öğretmenlerin niteliğine bağlı olduğundan, Cumhuriyet'in kuruluşundan günümüze kadar öğretmenlerin niteliğinin artırılması ve geliştirilmesi için öğretmen eğitiminde sürekli yeni düzenlemeler yapılmış ve çeşitli öğretmen eğitimi modelleri uygulamaya konulmuştur.

2.3.1. Öğretmen eğitimi modellerinin tarihsel gelişimi

Cumhuriyet yönetiminin amaçladığı gelişmiş, çağdaş bir ülke olma yolunda gerekli olan toplumsal değişimin gerçekleştirilmesinde temel araç, işlevsel ve nitelikli bir eğitim sisteminin işleticileri olan öğretmenlerin yetiştirilmesi amacıyla birçok kurum önemli roller üstlenmiştir. Cumhuriyet'in kuruluşundan günümüze kadar Köy Enstitüleri, İlköğretmen Okulları, İki Yıllık Eğitim Enstitüleri, Eğitim Yüksekokulları, Eğitim Enstitüleri, Yüksek Öğretmen Okulları ve Eğitim Fakülteleri olmak üzere çeşitli öğretmen eğitimi modelleri uygulanmıştır.

Köy Enstitüleri

Türkiye'de 1940 yılında 6 yaşın üzerindeki nüfusun %78'i okur-yazar değildi. Köylerde bu oran %90'dı. Halkı okur-yazar yapmak, bunu yaparken köylerin sosyal ve ekonomik yapısında öğretmen aracılığı ile yeni düzenlemeler ve gelişmeler sağlamak amacıyla 17 Nisan 1940 tarih ve 3803 sayılı yasayla Köy Enstitüleri kurulmuştur (Akyüz, 2007; Sağlam, 2007). Yasa gereğince parasız ve yatılı okullar olan köy enstitülerine alınacak öğrenciler beş yıllık köy okullarından mezun olan, köyde yetişmiş, köy yaşamını ve koşullarını bilen, başarılı erkek ve kız çocukların seçme sınavı ile bu okullara alınmaları hedeflenmiştir. Bu okullarda beş yıllık bir eğitimle köy için hem bir öğretmen hem de bir ziraatçı veya sanatkâr olarak yetiştirilmeleri amaçlanıyordu (Sağlam, 2007). Bu amaç doğrultusunda Köy Enstitülerinin eğitim programında, haftada 22 saat kültür derslerine, 11 saat ziraat dersleri ve çalışmalarına, 11 saat de teknik dersler ve çalışmalarına yer verilmiştir. Köy enstitüleri aynı zamanda köy sağlık memurları ve ebeleri yetiştirme görevini de üstlendikleri için, kimi köy enstitülerinde bu göreve dönük eğitim programları da uygulanmıştır. Kırsal alanda kurulan bu enstitülerin programlarında erkekler için çiftçilik, demircilik, nalbantlık,

marangozluk, kooperatifçilik gibi konular yer alırken, kız öğrenciler için ise, çocuk bakımı, dikiş, ev idaresi ve hasta bakımı gibi konulara yer verilmiştir (Binbaşıoğlu, 1995; Hakan, 1991; Kaya, 1981). Köy Enstitüleri, köye sosyal, kültürel, eğitim ve ekonomik açıdan sağladığı katkılara rağmen 25 Ocak 1954 tarihinde çıkarılan 6234 sayılı yasa ile köy enstitüleri ve ilköğretmen okulları ile birleştirilmiştir ve kapatılmaktan kurtulamamıştır (Öztürk, 1999; Değirmencioğlu, 1999, Altunya, 2008).

İlköğretmen okulları

Şehir ve kasabalardaki beş yıllık ilkokullara öğretmen yetiştiren, programları basit ve işlevsel olarak yapılandırılan ve aynı zamanda yatılı olan ilköğretmen okullarına öğrenciler giriş sınavı ile alınırlardı (Türk, 1999). İlköğretmen okullarının süresi 1932-1933 ders yılından itibaren 6 yıla çıkarılmış, ilk üç yılını kapsayan birinci devrede ortaokul programı aynen uygulanmış, mesleki devreyi oluşturan son üç yılda ise yeni bir program uygulanmıştır. Birinci devreyi başarıyla tamamlayan öğrenciler doğrudan ikinci devreye devam ediyorlardı. Ortaokulu bu kurumun dışındaki bir okulda bitiren öğrenciler, ikinci devreye giriş sınavı ile alınıyordu (Sağlam, 2007). Ancak 1932-1933 öğretim yılından itibaren bu okulların birinci devresine öğrenci alınmamış ve bu bölüm aşamalı olarak kapatılmıştır. Bu nedenle ilköğretmen okulları, üç yıllık ortaokulun üzerine; genel kültür, alan ve beceri dersleri ile eğitim derslerini ve öğretmenlik uygulamalarını kapsayan üç yıllık bir öğretmenlik eğitiminin verildiği okullar olarak düzenlenmiştir. Ancak 1954 yılında köy enstitülerinin kapatılarak bu kurumların da İlköğretmen Okulu'na dönüştürülmesinden sonra, biri ilkokuldan sonra öğrenci alan altı yıllık, diğeri ortaokuldan sonra öğrenci alan üç yıllık iki tip öğretmen okulu ortaya çıkmıştır. Bu okulların öğrenim süresi 1970-1971 öğretim yılından itibaren bir yıl uzatılarak yedi ve dört yıla çıkarılmıştır. 1973 yılında çıkarılan ve eğitim sistemini yeniden düzenleyen Milli Eğitim Temel Yasası'nda, tüm öğretmenlerin yükseköğrenim görmeleri öngörüldüğünden, 1974-1975 öğretim yılından itibaren ilköğretmen okullarının öğretmen yetiştirme işlevi sona ermiş ve bu okullar öğretmen lisesine dönüştürülmüştür (Sağlam, 2007; Öztürk, 1999; YÖK, 1998).

İlköğretmen okullarına alınacak öğrencilerde aranan temel koşullar girilecek devreye göre; ilkokulu ve ortaokulu bitirmiş olmak, bedensel ve zihinsel bir engeli

olmamak, aday seçilmiş olmak ve giriş sınavını başarmaktır. İlköğretmen okuluna aday olarak seçilen öğrenciler, iki aşamalı bir eleme sınavından geçiriliyordu. İlk aşama Türkçe ve Matematik derslerinden yazılı olarak yapılıyordu. Eleme sınavının ikinci aşaması her okulun kendisi tarafından yapılıyordu. İlkokuldan sonra alınan öğrencilerin dörtte üçü köy ilkokullarını bitirenler arasından seçiliyordu (Sağlam, 2007).

İki yıllık eğitim enstitüleri

Milli Eğitim Temel yasası gereğince öğretmen eğitiminin üniversiteler düzeyine çıkarılması üzerine, 1974-1975 öğretim yılından itibaren işlevlerini yitiren ilköğretmen okulları yerine, sınıf öğretmeni yetiştirmek amacıyla MEB'na bağlı iki yıllık eğitim enstitüleri kurulmuştur. İki yıllık eğitim enstitülerinin sayısı Kasım 1975'te 33, 1976'da 50'ye ulaşmıştır. Bu okullar genellikle üniversite seçme sınavlarında düşük puanlı öğrencilerin gittikleri kurumlar olmuştur. İki yıllık eğitim enstitülerine 80 bini aşkın öğrenci alınmış, sonra da bu birikimi eritmek amacıyla, ders yılları üçer haftalık hızlandırılmış öğretim programlarına sığdırılmıştır. Bu okullarda görev yapan öğretim elemanlarının ve bu okullara alınan öğrencilerde daha çok siyasi ölçütlere göre seçim yapıldığından ve gereğinden fazla öğrenci alındığından oldukça niteliksiz öğretmenler yetiştiren bu kurumlar 1980-1981 öğretim yılı sonuna kadar işlevlerini sürdürmüşlerdir (Sağlam, 2007).

Eğitim Yüksekokulları

Türkiye'de yükseköğretim sistemini bir bütün olarak yeniden düzenleyen 6 Kasım 1981 tarih ve 2547 sayılı Yükseköğretim kanun hükmünde kararname ile ortaöğretimin üzerindeki tüm eğitim kurumları üniversite çatısı altında toplanmıştır. 20 Temmuz 1982 tarihli kararla da daha önce MEB'na bağlı olarak sınıf öğretmeni yetiştiren iki yıllık eğitim enstitüleri, eğitim yüksekokullarına dönüştürülerek üniversitelere bağlanmışlardır. 1989 yılında alınan bir kararla, tüm öğretmenlik alanları için dört yıllık bir eğitim öngörüldüğünden 1989-1990 öğretim yılında eğitim yüksekokullarının da süresi dört yıla çıkarılmıştır. 1992 yılında yapılan yeni bir

düzenleme ile de bu okullar eğitim fakültelerinin içinde sınıf öğretmenliği bölümüne dönüştürülmüşlerdir (YÖK, 1998; Sağlam, 2007).

Eğitim yüksekokullarının en önemli sorunu eğitimde nitelik sorunu idi. Bunun temel nedenlerinden biri, yeterince nitelikli olmayan öğrencilerin bu okullara alınması idi. Çünkü öğrenciler, üniversiteye giriş sınav sonucuna göre ve merkezi yerleştirme sistemi ile alınıyordu. Bu okulları üniversite giriş puanı düşük öğrenciler tercih ediyorlardı. Diğer neden ise bu okullarda görev yapan öğretim elemanlarının niteliği sorunu idi. Daha önce iki yıllık eğitim enstitülerinde büyük çoğunluğu siyasi tercihlerle görevlendirilmiş olan öğretim elemanlarının hemen tamamı eğitim yüksekokullarına aktarıldı. Aralarında akademik kariyerli öğretim elemanı yok denecek kadar az olan bu kadro üniversite yapısı içinde nitelikli bir akademik eğitim verilmesinde yetersiz kalmışlardır. Öte yandan eğitim yüksekokullarına dönüştürülen iki yıllık enstitülerin büyük çoğunluğunun eski öğretmen okulu binalarında açılmış olması ve buraların üniversitelerin bulunduğu kentlere uzak olması, öğretim elemanlarının nitel ve nicel olarak gelişmelerini engellemiştir (Öztürk, 2005; Sağlam, 2007).

Eğitim Enstitüleri

Ortaokullar için alan öğretmeni yetiştiren bu okulların kaynağı, Türkçe öğretmeni yetiştirmek amacıyla 1926-1927 öğretim yılında Konya'da açılan, 1928-1929 öğretim yılında Ankara'ya taşınan Gazi Eğitim Enstitüsü (GEE) olmuştur. Okula ilgili bilgiler okulun gayesi ve teşkilatında ilk senelerde okulun öğrenim süresinin bir buçuk sene hazırlık iki sene de normal öğretim olarak belirlenmiştir. Hazırlık sınıfının amacının ise öğrencileri lise seviyesinde yetiştirmek olduğu belirtilmiştir. Lise mezunlarının ise sınavsız ve doğrudan istedikleri herhangi bir bölüme kabul edilecekleri belirtilmiştir.(MEB, 1931:3).

1932-1933 öğretim yılında GEE adını alan bu okul başlangıçta sadece Türkçe bölümü olan ve iki yıllık bir eğitim yapılan enstitüde 1928-1932 yılları arasında, Tarih-Coğrafya, Matematik, Fizik-Tabii Bilimler, Resim-İş ve Beden Eğitimi bölümleri kuruldu ve eğitim süresi 1932 yılında dört yıla çıkarılmıştı. İzleyen yıllarda enstitüde

Müzik, Fransızca, İngilizce ve Almanca Bölümleri açıldı ve öğrenim süresi kimi bölümlerde üç, kimi bölümlerde de iki yıl olarak düzenlenmişti. 1946-1947 öğretim yılından itibaren önce İstanbul ve İzmir'de daha sonraki yıllarda da diğer illerde açılan eğitim enstitülerinin sayısı 1977-1978 öğretim yılında 18'e ulaşmıştı. Eğitim enstitülerinin tüm bölümlerinde öğrenim süresi, 1978-1979 öğretim yılında dört yıla çıkarıldı ve sayıları 10'a indirilerek adları Yüksek Öğretmen Okulu olarak değiştirildi (Sağlam, 2007; Baksan, 2001; YÖK, 1998).

Uyguladıkları öğrenim süreleri nedeniyle kamuoyunda "Üç Yıllık Eğitim Enstitüleri" olarak bilinen bu okullar, genellikle son yıllarına kadar yatılı okullardı ve öğrencilerini, lise ve ilköğretmen okullarını bitiren, öğretmenliğe uygun ve başarılı öğrenciler arasından eleme ve seçme sınavı ile alırlardı. Eğitim enstitüleri kuruluşlarından itibaren Yüksek Öğretmen Okuluna dönüştürüldükleri son yıllara kadar, öğretmen eğitiminde niteliğe daha çok önem veren eğitim kurumları olarak uzun yıllar bu işlevlerini etkili biçimde ve başarıyla sürdürmüşlerdir. Bu okulları bitirenler, ortaokullarda görev yapmak üzere eğitilmiş olmalarına karşın, çoğu kez öğretmen gereksinmesi nedeniyle liselerde görevlendirilmişlerdir. Özellikle Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren Cumhuriyeti ve ilkelerini, ülkenin siyasi ve ekonomik bağımsızlığını, toplumun gelişmesini ve ülkenin kalkınmasını benimsemiş, bunların korunması ve geliştirilmesine çaba gösteren; bilgili, kültürlü, çağdaş ve aydın öğretmenlerin yetiştirilmesi ilkesinin benimsendiği GEE'nin bu ilkesi genel olarak diğer eğitim enstitülerince de uzun yıllar sürdürülmüştür. Ancak, 1970'li yıllarda toplumun her kesiminde yaşanan siyasi ve anarşik olaylar, bu okullardaki öğretmen eğitimi niteliğinin düşmesine neden olmuştur (Sağlam, 2007).

Yüksek öğretmen okulları

İstanbul Yüksek Öğretmen Okulu'nun kuruluşu 1891 yılında o dönemdeki liselere öğretmen yetiştirmek üzere açılan Darülmuaallimin-i Aliye adlı kuruma dayanır. 1924 yılında Yüksek Muallim Mektebi, 1934 yılında da Yüksek Öğretmen Okulu adını alan ve MEB'na bağlı dört yıllık parasız yatılı bir okulun Edebiyat, Felsefe, Tarih-Coğrafya, Matematik, Fizik-Kimya, Tabiat ve Güzel Sanatlar olmak üzere yedi bölümü

vardı. Bu okula, lise mezunu olan ve İstanbul Üniversitesi Fen-Edebiyat fakültesine giren öğrenciler arasında seçme sınavını başaran öğrenciler alınıyordu. Öğrenimin ilk üç yılı bu fakültelerde görülen alan bilgisi dersleri ile okulda görülen meslek bilgisi derslerinin öğrenimine, son bir yıl ise uygulama ve staj çalışmalarına ayrılmıştır. Fen ve Edebiyat fakültelerindeki alan derslerinin ve okuldaki meslek derslerinin sınavlarını ve uygulamalı çalışmalarını başaran öğrenciler Yüksek Öğretmen Okulu diplomasını alıyorlar ve Bakanlık tarafından bir ortaöğretim kurumuna öğretmen olarak atanıyorlardı. Bu okul 1959 yılına kadar lise ve dengi okullar için alan öğretmeni yetiştiren tek okul olarak işlevini sürdürdü (Sağlam, 2007; Öztürk, 1999).

1959 yılına kadar lise ve dengi okullara öğretmen yetiştirmek amacıyla kurulan tek okul İstanbul Yüksek Öğretmen Okulu'dur. Türkiye'deki hızlı nüfus artışı nedeniyle, hızla sayıları artan ve yenilerinin açılması plânlanan liselerin öğretmen ihtiyacını karşılamak için çeşitli tedbirler düşünülmüştür (Gelişli, 2001).

I, III ve IV. Maarif Şura'larında hazırlanan öğretmen yetiştirme ile ilgili raporlarda, ortaöğretimin öğretmen ihtiyacı için İstanbul Yüksek Öğretmen Okulu'nun geliştirilmesi ve yeni bir modelle Ankara'da ikinci Yüksek Öğretmen Okulu'nun açılması önerilmiştir.

Artan lise öğretmeni gereksinimini karşılamak üzere 1959 yılında Ankara'da ve 1964 yılında İzmir'de iki yeni Yüksek Öğretmen Okulu açılmıştır. Bu okulların hazırlık sınıflarına İlköğretmen Okulları'nın en başarılı öğrencileri seçilerek alınmış ve hazırlık sınıfında ilgili fakülteye girebilecek düzeye getirilmiştir. (Terzi, <http://oyegm.meb.gov.tr/12.01.2013> tarihinde erişildi).

Genel eğitim amaçlı lise ve dengi okullar için alan öğretmeni yetiştiren İstanbul, Ankara ve İzmir Yüksek Öğretmen Okulları Türkiye'de öğretmen yetiştirme sistemi içinde önemli yere sahiptir. Bu okullarla birlikte mesleki teknik ortaöğretim okulları için meslek dersleri öğretmeni yetiştiren Ankara'daki Kız Teknik, Erkek Teknik ve Ticaret Turizm Yüksek Öğretmen Okulları ve diğerleri 1982 yılına kadar işlevlerini sürdürdüler.

MEB, liselerin öğretmen gereksiniminin karşılanması için 1959 yılında ikinci okul olarak Ankara Yüksek Öğretmen Okulu'nu açtı. Bu okul öğrencilerini lise mezunları yerine ilköğretmen okulu öğrencileri arasında seçiyordu. İlköğretmen okulunda son sınıfa geçen başarılı öğrenciler arasından öğretmenler kurulu tarafından Yüksek Öğretmen Okuluna aday gösterilen öğrencilerden ilk üç sırada yer alanlar bu okula alınıyorlardı. Bu okulda öğrencilere özel bir hazırlık sınıfı uygulanarak lise bitirme sınavına hazırlanmaları sağlanıyordu. Lise mezunu olan Ankara Üniversite sine bağlı Fen Fakültesi ile Dil-Tarih ve Coğrafya fakültesine girebilen öğrenciler Yüksek Öğretmen Okulu'nun öğrencisi oluyorlardı. Bu öğrenciler de alan derslerini kendi fakültelerinde, öğretmenlik meslek bilgisi derslerini Yüksek Öğretmen Okulunda görüyorlardı. Bu modelin başarılı olması üzerine 1964 yılında İzmir'de de bir Yüksek Öğretmen Okulu açıldı ve İstanbul'daki Yüksek Öğretmen Okulu da öğrencilerini ilköğretmen okulu öğrencileri arasından almaya başladı. Bu üç okulda, 1978-1979 öğretim yılından itibaren 4 Ağustos 1977 tarihli Müdürler Komisyonu kararı ile kapatıldı (Gelişli, 2006; Öztürk, 2005; Sağlam, 2007).

Bu okulların işlevi, daha önce üç yıllık eğitim enstitüsü olan ve 1978-1979 öğretim yılından itibaren öğrenim süreleri dört yıla çıkarılan Eğitim Enstitülerine verilmiştir. Bu okullar da, 1981 yılında çıkarılan Yükseköğretim yasası gereğince Temmuz 1981 tarihli kanun hükmünde kararname ile üniversitelere bağlı eğitim fakültelerine dönüştürüldüler

Mesleki ve teknik ortaöğretim okullarına meslek dersleri öğretmeni yetiştiren Kız Teknik Yüksek Öğretmen Okulu 1934 yılında, Erkek Teknik Yüksek Öğretmen Okulu 1936 yılında, Ticaret Turizm Yüksek Öğretmen Okulu ise 1955 yılında kurulmuştur. Öğrenim süreleri dört yıl olan bu okulların öğrencileri tüm derslerini bu okullarda görüyorlardı. Bu okullar öğrencilerinin çoğunu ilgili meslek ve teknik lise mezunu olan ve okulun öğretmenler kurulunca bu okullara aday gösterilen öğrenciler arasında iki aşamalı bir sınavla seçerek alıyorlardı. Bu okullar, 1982 yılından itibaren Mesleki Eğitim Fakültesi, Teknik Eğitim Fakültesi ve Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi adıyla üniversitelere bağlandılar.

Eğitim Fakülteleri

Eğitim fakülteleri, 1981 yılında çıkarılan Yükseköğretim Yasası ile üniversitelere bağlı olarak öğretmen eğitimi amacıyla kuruldu. Böylelikle öğretmen yetiştiren kurumların hepsinin tek çatı altında toplanarak öğretmen yetiştirmede birliğin sağlanması amaçlanmış olduğu düşünülebilir. Öğretmen yetiştiren kurumlarla ilgili olarak 1982 yılında yapılan düzenleme ile daha önce MEB bağlı olarak alan öğretmeni yetiştiren Yüksek Öğretmen Okullarının görevleri, öğrencileri ve öğretim elemanlarıyla birlikte eğitim fakültelerine aktarıldı. 6 Kasım 1981 tarih ve 2547 Sayılı Yükseköğretim Yasası ile Üniversitelere bağlı olarak öğretmen yetiştirme amacıyla kuruldu. Yasadan önce MEBna bağlı olarak alan öğretmeni yetiştiren bütün kurumlar, 1982 yılında yapılan düzenleme ile görevleri, öğrencileri ve öğretim elemanlarıyla birlikte eğitim fakültelerine aktarıldılar. 1982- 1997 aşamasında ortaöğretim alan öğretmenleri eğitim fakültelerinde açılan Matematik Kimya, Biyoloji, Türk Dili ve Edebiyatı, Tarih, Coğrafya, Felsefe Grubu, Yabancı Diller, Resim, Müzik öğretmenliği programlarında yetiştirildiler.

1992 yılında yapılan düzenlemelerle de tüm öğretmenlik eğitimi programları eğitim fakülteleri içerisinde yeniden yapılandırılmıştır. Bu tarihten itibaren ilköğretim basamağında ilk beş sınıfı kapsayan 1. devreye sınıf öğretmeni yetiştirme görevini eğitim fakültelerinin sınıf öğretmenliği bölümleri üstlenmiştir. Alan öğretmenlerinin eğitimi ise eğitim fakültelerinde dört yıllık Matematik, Fizik, Kimya, Biyoloji, Türk Dili ve Edebiyatı, Tarih, Coğrafya ve Felsefe Grubu öğretmenliği programlarında verilmiştir (YÖK, 1998, s.19; Sağlam, 2005). 1998-1999 öğretim yılından itibaren eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi yeniden yapılandırılmıştır. Bu yeni yapı izleyen bölümlerde ayrıntılı olarak açıklanmıştır.

1982 yılından bu yana ülkenin öğretmen gereksinimini karşılamada en önemli kurum olan ve öğretmen niteliğinin yükselmesinde önemli katkıları olan eğitim fakültelerinin kuruluşlarından bu yana geçen süre içinde daha çok lise alan öğretmenlikleri alanlarına ağırlık vermeleri, ilköğretim öğretmeliği açığının giderek daha fazla olmasına neden olmuştur. Bu açık, özellikle 1997-1998 öğretim yılında sekiz

yıllık kesintisiz zorunlu ilköğretim uygulamasına geçilmesiyle birlikte daha önemli duruma gelmiştir. Bakanlık bu açığı, öğretmenlik sertifikası bile olmayan yüksekokul mezunu kişileri ilköğretim okullarında görevlendirerek kapatma yoluna gitmiştir. Bu durum, eğitim fakültelerinin yapısı ve görevleri gereği uygulamak durumunda oldukları öğretmenlik eğitimi programlarının yeniden düzenlenmesini gerekli kılmıştır (Sağlam, 2007; YÖK, 1998).

Ortaöğretim Fen ve Matematik Alanlar Eğitimi Bölümü içerisinde Matematik, Fizik, Kimya ve Biyoloji öğretmenliği programları; Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Bölümü içerisinde de Tarih, Coğrafya, Felsefe Grubu, ve Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenliği programları açılmıştır. Bu iki bölümde yer alan programların tezsiz yüksek lisans programı olarak açılmıştır. Tezsiz yüksek lisans programlarının açılmasında iki yol izlenmiştir (YÖK, 1998):

a) 3.5+1.5 Seçeneği: Bu uygulamada eğitim fakültesi ve ilgili alan fakültesi ile ortak yürütülen birleştirilmiş lisans + tezsiz yüksek lisans programı düzenlenmiştir. Bu programlarda lisans düzeyindeki öğrenciler ilk yedi yarı yıldaki (3.5 yıl) derslerini alan fakültesinden almışlardır. Alan fakültesinde sorumlu oldukları derslerin tümünü başarıyla tamamlayan öğrenciler son yarıylda eğitim fakültesinden alanın öğretimine ilişkin kuramsal ve uygulamalı dersleri almışlardır. Bu dersleri de başarıyla tamamlayan öğrencilere lisans diploması verilmiştir. Lisans diploması alan öğrenciler, kendi üniversitelerinin fen bilimleri, sosyal bilimler veya eğitim bilimleri enstitülerinde ana bilim dalı olarak yürütülen tezsiz yüksek lisans programına doğrudan alınarak, orada bir yıl süreyle öğretmelik meslek bilgisi derslerini görmüşlerdir. Bu programı başarıyla tamamlayan öğrenciler alan öğretmenliğinin adını taşıyan yüksek lisans diploması verilmiştir.

b) 4+1.5 Seçeneği: Bu uygulamada, Yükseköğretim Kurulunca belirlenen programlarda lisans diploması almış olan öğrencilerden isteyenler ve öngörülen koşulları yerine getirebilenler, alanlarında öğretmen olarak yetiştirilmek üzere üniversitelerin fen, sosyal ve eğitim bilimleri enstitüleri tarafından düzenlenen tezsiz yüksek lisans programına alınmışlar ve bu programda üç yarıyıl (1.5 yıl) öğretmenlik meslek bilgisi derslerini görmüşlerdir. Programı başarıyla tamamlayan öğrencilere alan öğretmenliğinin adını taşıyan yüksek lisans diploması verilmiştir.

Sağlam (2011)'a göre ortaöğretim alan öğretmeni yetiştirme amaçlı her iki uygulama da 2007-2008 eğitim yılına kadar devam etmiştir. Bu yıldan sonra Yükseköğretim Kururlunca yeni bir düzenleme ile ortaöğretim alan öğretmenliğinin süresi beş yıl olarak belirlemiş ve enstitülerde uygulanan 1,5 yıllık tezsiz yüksek lisans programlarının süresi yıla indirilmiştir. Eğitim fakültelerinin lisans programlarında ortak olan öğretmenlik meslek bilgisi dersleri tezsiz yüksek lisans programlarında da aynen uygulanmıştır. 2010 yılında Yükseköğretim Kurulu tarafından yapılan bir düzenleme tezsiz yüksek lisans programı uygulaması sonlandırılmış, bu programın yerine eğitim fakülteleri tarafından fen ve edebiyat fakülteleri başta olmak üzere diğer fakültelerde lisans öğrenimlerini tamamlamış öğrenciler için alan öğretmenliğine dönük “Pedagojik Formasyon Programının açılması öngörülmüştür.

2.4. Yabancı Dil Öğretmeni Yetiştiren Kurumların Tarihçesi

2.4.1. 1982 Öncesi

Cumhuriyetten sonra yabancı dil eğitiminde meydana gelen öğretmen ihtiyacının karşılanması için birçok önlem alınmıştır. Başlarda, sadece yabancı ülke okullarında görülmekte olan yabancı dil öğrenme gereksiniminin giderek sınıf belirtisinden ziyade ihtiyaç doğurması bu dilleri öğretecek öğretmenlere olan gereksinimi ortaya çıkarmıştır. Demircan(1988)'a göre öğrenci sayılarındaki artışların, yabancı dil öğretmeni yetiştirilmesi bakımından farklı yöntemler ve sonuçlar doğurmuştur.

1924 yılında Türkiye'ye gelen ünlü A.B.D.'li eğitimci John Dewey'in önerisi üzerine, 1925 yılında 16 öğrenciyle Konya'da öğretime başlayan ve binası yapılıncı Ankara'ya taşınan GEE ve Orta Öğretmen Okulu'nda (bugünkü Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi) yabancı dil bölümlerinin açılışı ise 1941 yılında başlamıştı. Bu bölümlerde öğretim 2 yıldır. Fransızca bölümü 1941-42, İngilizce bölümü 1944-45, Almanca bölümü ise 1947-48'de öğretime başlamıştı. Bu uygulamalara, I. Milli Eğitim

Şûrası'nda (1939) yapılan öneriler üzerine geçilmişti. Yabancı dil öğretmenlerinin yetiştirilmesi için:

1. İstanbul Üniversitesinde yabancı dil öğretmeni yetiştirmek için açılan kurslara devam etmek,
2. A.Ü.D.T.C.F. mevcut olan dil zümrelerine çok miktarda burslu talebe almak,
3. Öğretmen Okulu mezunlarının başarılı olanların İstanbul'daki yabancı okullara göndermek ve daha sonra yapılacak Türk Dili sınavıyla yurtdışına göndererek öğretmen yapma önlemlerinin alınması kararlaştırılmış olup bu kararların bir an evvel uygulanması tavsiye edilmiştir (675).

Yabancı dil öğretmeni yetiştirme görevini Eğitim Enstitülerine verilmeden önce bu dal öğretmenlerinin yetiştirilmesi için herhangi bir öğretmenliği meslek olarak öğreten kurum üstlenmemiştir. İstanbul Üniversitesi (1933-) ile Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi (1935-) filoloji bölümlerini bitirenler, bir de öğretmenlik belgesi (pedagoji sertifikası) için geçerli olan derslere girip bitirdikten sonra öğretmenlik yapma yetkisini elde etmekteydiler. Fakat diğer taraftan, genel eğitimi ilgilendiren bu derslere gösterilen ilgi ikinci derecede kalmaktaydı. Öğrenciler, yabancı dilin özel öğretimi üzerine ayrıca bir ders okumamakta, bu alandaki yeni yöntem ve teknikleri tanımadan öğretmenliğe başlamaktaydılar (Demircan, 1988:103).

Görüldüğü üzere o dönemde yabancı dil öğretmeni ihtiyacını karşılama görevinin üniversitelerin filoloji bölümlerine kalmış olduğu söyleyebiliriz. Yücel (1994) o dönemki koşulları şöyle açıklar: Yüksek öğretimde ve diğer kurumlardaki sürekli öğrenci artışı sonucu Yabancı dil öğretmeni kaynakları olan Galatasaray Lisesi, yabancı okulları, üniversitenin filoloji bölümleri 1930'ların sonlarına doğru yabancı dil öğretmeni ihtiyacını karşılayamaz duruma gelmiş olduğundan, 1938-39 öğretim yılından başlayarak yabancı dil öğretmeni yetiştiren okul ve GEE'nde yabancı dil: Fransızca (1941-), İngilizce 1944-), Almanca (1947-) bölümleri açılmıştı. 1935 yılında, yaklaşık olarak 152 Fransızca, 71 İngilizce, 41 Almanca öğretmeni bulunmaktaydı. 1940 yılında, yükseköğretimde filoloji öğrenimi gören öğrenciler: İstanbul Üniversitesi'nde 84, Ankara Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nde 165, Avrupa'da 1 olmak üzere 250 kişiydi (Tebliğler Dergisi(TD) 1940: 177, 1944: 141; 1945: 44).

Yabancı dil öğretmeni yetiştirilmesine daha önce gerek duyulmuşsa da uygulamaya ancak 1938 yılında geçilebilmişti. 1938-39 öğretim yılında, liselere yabancı dil öğretmeni yetiştirmek üzere, İstanbul Üniversitesi ve MEB işbirliğiyle, 2 yıllık öğretim verecek olan bir «yabancı diller yüksekokulu» açılmıştı (TD, 1939: 111, Ergin, 1977). 1938 yılından itibaren, yabancı dil (Almanca, Fransızca, İngilizce) öğretmeni yetiştirilmesi amacıyla iki (Ankara-Gazi, İstanbul-Çapa) Eğitim Enstitüsü (EE)'nde *yabancı dil bölümleri* açılmıştır. İstanbul'daki Namık Paşa Konağı'nda öğretime başlayan bu okulun öğrencileri ilk yıl okulda, bir sonraki yıl da o dilin konuşulduğu ülkede öğrenim görecektlerdi. Her dil için (Almanca, Fransızca, İngilizce) 20'şer öğrenci programa dahil edilmişti. Dil derslerine ek olarak, Türk edebiyatı ve öğretmenlikle ilgili dersler de okutulmaktaydı. Öğrenciler burslu olup, yabancı dil ağırlıklı öğretim yapan kolejlerden (lise) gelmekteydiler. Ancak, 1943-44 öğretim yılında, savaş nedeniyle Almanya, Fransa ve İngiltere'ye öğrenci gönderilemediği için okul kapanmış, öğrencileri ise filolojilerin ilgili bölümlerine dağıtılmışlardı. 1940 yılında, ayrıca yabancı dil öğretmeni yetiştirmek üzere, İstanbul Yüksek Öğretmen Okulu'na (Çapa) bir şube (yabancı dil semineri) eklenmişti. Bu şubenin öğrencileri yabancı dil derslerini üniversitenin filoloji bölümlerinde, öğretmenlik derslerini ise Yüksek Öğretmen Okulu'nda görmekteydiler (Demircan, 1988).

Üniversitelerin filoloji bölümlerini, ya da yüksekokulların yabancı dil bölümlerini bitirenlerle öğretmen ihtiyacı karşılanamadığından, MEB bazen öğretmen muavinliği sınavları açmıştı (TD 1941: 439). Bu sınavlarda, 1941 yılı için, İstanbul Üniversitesi yabancı dil öğretmenliği kursu örnek alınmıştı. Burada belirtilen, Yabancı Diller Yüksekokulu'nun 1938 programıydı. Örneğin, 4439 sayılı yasanın 7. maddesi gereğince 1962 yılında açılmış olan sınavdaki konular şu şekildedir. Fransızca için geleneksel yöntem, dolaysız yöntem, işitsel-görsel yöntem, Almanca için çeşitli yöntemler, İngilizce için başarılı yöntemler, İngilizce öğretiminde karşılaşılan güçlükler, sesletim, dilbilgisi, sözcük bilgisi, okuma-yazma öğretimi, İngilizce öğretiminde işitsel-görsel araçlar» diye belirlenmişti (TD 12.11.1962).

1946 yılında toplanan III. Milli Eğitim Şûrası'nda ise, ortaokullardaki yabancı dil dersleri için enstitülerinden bazılarında yabancı dil öğretmeni yetiştirecek bölümlerin

açılması tartışılmıştır. Yabancı dil öğretmenlerinin daha iyi yetiştirmelerini sağlamak için, IV. Milli Eğitim Şûrası'nda (1949) kabul edilmesine rağmen, VII. Şûra'da gerekli görülmediğinden dolayı, eğitim enstitülerindeki öğretim ancak 1962-63 öğretim yılında 3 yıla çıkarılmıştı (TD 1961: 137).

1955'lerde görülen öğrenci artışı nedeniyle, özellikle İngilizce bölümlerine alınan öğrenci sayıları arttırılmakla yetinilmiş, ve bunu izleyen yıllarda ise Ankara ve İstanbul'a ek olarak, İzmir-Buca (1968-69), Diyarbakır, Eskişehir, Konya, Bursa, Erzurum eğitim enstitülerinde de yabancı dil şubeleri açılmıştı (Demircan, 1988:104). 1965 yılı itibariyle yeni kurulan eğitim enstitülerine yeni yabancı dil bölümleri eklenmiş, böylece 1970'ten sonra MEB'na bağlı 2 yıllık, üniversitelere bağlı 4 yıllık yabancı diller yüksek okulları açılmıştı. Hem üniversitelerde, hem de eğitim enstitülerinde gece öğretime gidilmiş, onunla de yetinilmeyerek, açık yüksek öğretime bağlı yaz okulları başlatılmıştı (Demircan, 1988).

Yabancı dil öğretmeni ihtiyacının karşılanmasına daha fazla katkıda bulunabilmek için üniversitelerde (İstanbul 1972, Erzurum 1971, Eskişehir 1975) yabancı diller yüksekokulu açılmıştı (Aytaç, 2007). Fakat EE yabancı dil bölümleri daha çok yabancı dilin öğretime ve öğretmenliğe ağırlık verirken, üniversite filoloji ve yabancı diller yüksekokullarındaki öğretim daha çok edebiyat ve dilbilim ağırlıklı olduğu söylenebilir. Demircan(1988)'a göre filoloji bölümlerinin programlarına yabancı dil öğretimi dersi istenirse eklenebilmekte, yoksa öğrencilerin yalnızca pedagoji sertifikası derslerini almaları yeterli görülmekteydi. Oysa özel öğretimi çok ayrı boyutlarda geliştirilmiş olan bir ders, genel öğretim bilgisi dersleri alınarak öğretilemezdi; özel öğretim derslerini yabancı dil bölümlerinin üstlenmeleri zorunluydu.

İlerleyen yıllarda ise yabancı dil öğretmenine ihtiyaç arttıkça, bir yandan bölümlere alınan öğrenci sayıları arttırılmış, öte yandan, kapasitenin daha ekonomik kullanımı amaçlanarak, 1974-75 öğretim yılında eğitim enstitülerinde akşam bölümleri açılıp, saat 17.00-23.10 arası eğitim-öğretim yapılmıştır. “Mektupla yükseköğretim” başlatılarak, aynı yıl düzenlenen “yaz öğretimi” yoluyla, öğretmen kalitesini olumsuz yönde etkileyecek şekilde öğretmen yetiştirilmesine başvurulmuştu (Aytaç, 2007). Bu

öğrenime katılan öğrencilerin çoğunluğu kışın ilkokul öğretmenliği yapmakta olan kimselerdi. Bu yüzden yaz tatillerinde olan bu eğitime zihinsel ve bedensel olarak yorgun olduklarında dolayı isteksiz girmişlerdir. Bu uygulama, ilköğretimden ortaöğretime öğretmen aktarma işlevini görmüştü. Öğretimi yürüten öğretmenler ise kışın haftada en az 24 saat ders okutmaktan yorgun düşmelerine karşın, birinci yıl ücret almak için çalışmışlar, ancak ikinci yaz onlar da bıkip usanmışlardı. Ne öğrenciler ne de öğretmenler istekle derslere girmemişler, böylece beklenen sonuca hiçbir zaman ulaşamamıştı (Demircan, 1988). 1975'ten sonra ise tüm bölümlere alınan toplam öğrenci sayıları yeniden yükseltilerek öğretmen açığının kapatılmasına çalışılmıştı. Sürekli olarak başvurulmuş bir başka yol da, sınıflardaki öğrenci sayılarının artırılmasıydı. Bu plansız zorlamaların, eğitim-öğretimi olumsuz yönde etkilediğini ve öğretmen kalitesini düşürdüğü söylenebilir.

Daha sonraki yıllardaki uygulama ise 3 yıllık eğitim enstitüleri 1978-1979 öğretim yılında 4 yıla çıkarılmış, eski 3 yıllık uygulamaya son verilmesi şeklinde olmuştur. Demircan (1988)'in belirttiğine göre durumları uygun görülenler, 4 yıllık yüksek öğretmen okuluna dönüştürülerek yeniden açılmışlar, en sonunda, 20.7.1982 tarihli kanun hükmünde kararname ile de bu yüksek öğretmen okulları, yeni açılan üniversitelere eğitim fakültesi olarak katılmışlardı. Daha önce, MEB'na bağlı olarak 1975 -76 öğretim yılında açılan, ancak mezunlarına öğretmenlik yapma yetkisi verilmeyen, 2 yıllık yabancı diller yüksekokulu olan kurumlar ise, yeni eğitim fakülteleri içindeki yabancı dil bölümleriyle birleştirilmişlerdi.

Bundan başka, eğitim enstitülerinin yabancı dil bölümlerini, derslere devam etmeksizin, bölüm öğrencileriyle birlikte sınavlara girerek «*dışarıdan bitirme*» izni verilmişti. Bu sınavlara daha çok yabancı kolej çıkışlı öğrenciler ilgi göstermişler ve bir bölümü başarılı olmuşlardı. 1968 yılındaki sınavlara ise orta öğrenimlerini bir yabancı dille yapmış olan kimseler girebilmişlerdi (TD 1968: 395). Eğitim Enstitüleri Yönetmeliği'nin 5b. maddesi gereğince, bu kurumların resim-iş, beden eğitimi, müzik, İngilizce bölümlerini dışarıdan bitirme sınavları açılabilmekteydi (TD 1976: 273). Demircan (1988) belirttiğine göre görev yaptığı 9 yıllık eğitim enstitüsü süresince bu yolla İzmir EE İngilizce Bölümü'nü bitirenlerin sayısı 3-5'i geçmediği ve ortaöğretimde

yabancı dil öğretiminin 1980 yılına kadar çoğunlukla eğitim enstitüsü çıkışlı öğretmenler tarafından karşılanmıştır.

Öğretim programları ve öğretim yılı süresi bakımından, 1980 öncesinde, üniversitedeki öğretim haftada 20-25 saat arasında, 6 ay kadar sürmekteydi. Yeni yasa ile bu süre haftada 26-30 saat olmak üzere 8 aya çıkarılmış ve her dönem ikişer ara sınav yapılma zorunluluğu getirilmiştir. Eğitim enstitüsü öğretimi ise, haftada 32 saat olmak üzere 1963 öncesinde 2 yıl, ondan sonra 3 yıl sürmüştü. Bu kurumların *yatılı* olduğu dönemlerde öğretimin çok daha yoğun olarak yapıldığı ileri sürülebilir. Ne var ki, eğitim ve başarıyı okulda geçen süreyle ölçmek ve açıklamak doğru değildir, çoğu kez yanıltıcıdır. Kişilerin meslekte edindikleri deneyimler çok daha önemlidir. Demircan(1988)'in belirttiğine göre 1982 yılı öncesinde yabancı dil öğretmeni kaynakları şunlardır:

1. Üniversitelerin edebiyat fakültesi filoloji gündüz (1933-) ve gece (1974-) bölümlerini bitirenler,
2. Üniversitelere bağlı yabancı diller yüksek okullarını bitirenler (1972-),
3. Üniversitelerin öteki bölümlerinde okuyup A, B, C kuru yabancı dil öğrenimi görenler,
4. Eğitim enstitüsü yabancı dil gündüz (1941-1978), akşam (1974-1978) bölümlerini bitirenler,
5. Eğitim enstitüsü yabancı dil bölümlerini dışarıdan bitirenler,
6. Eğitim enstitüsü «yaygın yükseköğretim yaz okulu»nu (1974-77) bitirenler,
7. Eğitim enstitüsünde (1978-80) hızlandırılmış (1 yıl karşılığında 1-2 ay süreli) öğrenim görenler,
8. Eğitim enstitüsünün öteki bölümlerinde okuyup ek branşı bir yabancı dil olanlar,
9. Milli Eğitim Bakanlığı Yaygın Yüksek Öğretim Kurumu 2 yıllık yabancı diller okulu (İngilizce, 1975-1982) öğrenimi görenler,
10. MEB'nca, zaman zaman açılan öğretmen muavinliği sınavlarını başaranlar,
11. MEB'nca, zaman zaman açılan öğretmenlik için yeterlik sınavını başaranlar (1941-),

12. 4489 sayılı yasaya göre bilgi, görgü arttırmak üzere Batı ülkelerinde bulunmuş olanlar,
13. MEB'nin açtığı kurslara katılıp öğretmenlik belgesi alanlar (1939-),
14. Okul müdürlerince seçilip de ücretli öğretmen olarak derse giren mahalli ortaöğrenimli kişilerden, özellikle yabancı özel okulları bitirenler,
15. 1962 Eylül'den itibaren Amerikan barış gönüllüsü kimliğini taşıyan A.B.D.'li yükseköğrenimli “uzman” 1200'den fazla kişi İngilizce öğretmenliği yapanlar (Akyüz,2007),
16. Yabancı dil bilen, ilköğretmen okulu çıkışlı ilkokul öğretmenleri,
17. Özellikle Anadolu liselerinde çalışan yabancı uyruklu kimseler veya öğretmenler (106).

2.4.2. 1982 yılı eğitim fakülteleri sonrası

1982 yılı sonrasında öğretmenlik bölümlerinin eğitim fakülteleri ile devam etmesi Türkiye’de bu kurumların modelleri ve sistemlerinde köklü değişikliklerin olmasını sağlamıştır. Eğitim fakültelerinin oluşturulması ve yabancı dil öğretmenliği için kurulan yabancı diller eğitim bölümleri “1981 yılında çıkarılan Yükseköğretim Kanunu (2547 Sayı ve 6 Kasım 1981) ve bunu tamamlayan Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (41Sayı ve 20 Temmuz 1982 tarih) ile Türk yükseköğretim sisteminde kapsamlı düzenlemelere (YÖK, 2007b: 37” dayanmaktadır. Buna göre Millî Eğitim Bakanlığı’na bağlı öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumları da (İki yıllık eğitim enstitüleri ve 4 yıllık Yüksek Öğretmen Okulları) üniversitelere bağlanmışlardır. Bu bağlantı sırasında, öğretmen yetiştiren kurumların adları, öğretim süreleri, bölüm ve program yapıları vb. unsurlarında da değişiklikler olmuş veya yenileri açılmıştır (YÖK, 2007b).

Eğitim fakültelerinin öğretmen eğitimi programları Milli Eğitimi Projesi kapsamında Yükseköğretim Kurulu tarafından 1997 yılında yeniden düzenlenmiştir. 1998-1999 öğretim yılında uygulanmaya başlayan bu yeni düzenleme ile eğitim fakültelerindeki öğretmen eğitimi programları Yabancı Diller altında toplanmıştır. Bu bölümlerin içerisinde öğretmenlik alanlarına göre anabilim dalları oluşturulmuştur (YÖK, 1998).

İlköğretim bölümü içerisinde bazı bölümlere ilköğretim ve ortaöğretim için farklı bölümler açılmasına rağmen Yabancı Diller (İngilizce, Almanca, Fransızca), bölümünde yer alan öğretmenlik eğitimi programlarında ise ilköğretim ve ortaöğretim okulları için alan öğretmenlerini yetiştirilmeleri öngörülmüştür. (Aytaç, 2007, Öztürk, 2005, Sağlam, 2011).

2000’li yılların başında ise MEB ve Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi arasında İngilizce öğretmeni yetiştirme konusunda bir proje hazırlandı. Proje kapsamında İngilizce öğretmenliği ön lisans diploması almaya hak kazanan öğrenciler, gereksinim oranında okul ve kurumlarda ücret karşılığında İngilizce dersi vermek üzere görevlendirileceklerdir. Lisans programını tamamlayanlar ise, öğretmen gereksinimi doğrultusunda İngilizce öğretmeni olarak atanacaklardır (www.aof.anadolu.edu.tr/olp; Durmuşoğlu Köse v.d. 2002).

Bu dönemde dil eğitimi ve öğretimi ile ilgili en büyük sorunlardan birisinin yabancı dil öğretmeni açığının olduğu söylenebilir. MEB’nin geçici çözüm yollarıyla aşmaya çalıştığı bu sorun özellikle en çok tercih edilen dil olan İngilizce için geçerli olduğu düşünülebilir. MEB yaptığı bazı değişikliklerle özellikle ilköğretimi için çıkan İngilizce öğretmen açığını kapatmaya çalışmıştır. TTK’nın 31.03.2003 tarihinde aldığı 4 sayılı kararla İngilizce öğretmen açığının, İngilizce öğretmenliğine kaynak olarak belirlenen yükseköğretim programlarından mezun olanlar ile karşılanamadığı durumlarda, bu dersin öğretmenliğine, “yabancı dille öğretim yapan yükseköğretim programlarından mezun olup İngilizce Öğretmenliği Sertifikası Programını” bitirenler ve “Eğitim Fakülteleri, Fen Fakülteleri, Edebiyat Fakülteleri ve Fen-Edebiyat Fakültelerinin alan öğretmenliği bölümlerinden mezun olup KPDS’den (B) ve daha yukarı düzeyde puan alanlardan İngilizce Öğretmenliği Sertifikası Programını bitirenler” atanabileceklerdir (TD, 2003:2547). Eğitim fakültelerinden yetişen öğretmenlerin nicelik olarak azlığı başka tedbirlerin de alınmasına yol açmıştır. TTK 4.8.2003 tarihinde aldığı 229 sayılı Kararla, 4 ve 5’inci sınıflarda yabancı dil dersinin branş öğretmenleri tarafından okutulabilmesini, ancak yeterli sayıda branş öğretmenin bulunmaması durumunda, yabancı dil dersinin bu alana dair ek branşı olan ya da sınıf öğretmenlerince okutulabilmesini kabul etmiştir (TD, 2003:2552).

İngilizce öğretmeni açığını karşılamak için Bakanlığın aldığı diğer bir önlem 40 kredi İngilizce dersi almış Almanca ve Fransızca öğretmen adaylarının İngilizce öğretmeni olarak atanmasıdır (Cangil, 2004).

Böylece yabancı dil öğretmeni yetiştiren kurumların temel olarak Eğitim Fakülteleri olduğu görülmektedir. Gerekli ihtiyaç durumu baş gösterdiğinde yukarıda verilen ek tedbirlerle öğretmen ataması yapıldığı söylenebilir. Özellikle var olan İngilizce öğretmeni açığının kapatılması için ise Anadolu Üniversitesi bünyesinde açılan Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesince açılan İngilizce Öğretmenliği Lisans Programı da yabancı dil öğretmen yetiştirmenin ana kaynakları arasında yer aldığı söylenebilir.

Yukarıdakiler ışığında 1982 sonrası yabancı dil öğretmeni yetiştirme kaynakları aşağıdaki gibi özetlenebilir:

1. Üniversitelerin yabancı dil öğretmenliği mezunları
2. Üniversitelerden farklı yabancı dil bölümlerinden mezun olup 40 kredi İngilizce alanlar
3. 2000-2012 yılları arasında Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi İngilizce Öğretmenliği bölümünü bitirenler
4. Yabancı dille eğitim yapan üniversitelerden mezun olup İngilizce öğretmenliği sertifika programını bitirenler
5. Alan öğretmenliklerinden mezun olup KPDS'den B ve üzeri alarak İngilizce öğretmenliği sertifika programını bitirenler
6. Branş öğretmenin olmadığı yerlerde 4. ve 5. Sınıflar için sınıf öğretmenleri İngilizce öğretmeni olabileceklerdir.

2.5. Programların Genel Özelliklerine İlişkin Bulgular

2.5. 1. 1933 yılı taslak öğretim programı

Türkiye Cumhuriyeti'nde ilk olarak yabancı dil öğretmeni yetiştiren bir

kuruma program 1933 yılında GEE’nde Yabancı Dil Bölümü açılması kararı ile bilimsel ve akademik bir yapıda göze çarpar. TTK’nun 27.09.1933 tarihli ve 207 numaralı kararı ile GEE’nde bir ecnebi lisan muallimliği şubesi açılması düşünülmüştür. Bu programın herhangi bir dil içine alarak ya da onu belirgin bir biçimde belirtmekten ziyade genel bir biçimde yabancı dil öğretmeni yetiştiren bir kurumun programı olarak belirlendiği göze çarpmaktadır. Fakat programın tedrisat bölümünde yabancı dil dersleri olarak İngilizce, Fransızca ve Almanca belirtilmiştir. Buradan anlaşıldığı üzere yabancı dil öğretmeni olarak bu 3 dilin vurgulandığı anlaşılmaktadır. Bu bölüm biri hazırlık olmak üzere toplam üç yılı içermektedir. Fakat bu program sadece tasarı olarak kalmış ve hiçbir zaman uygulanamamıştır

Programda yer alan dersler ve saatleri aşağıda verilmiştir:

Tablo 2-5. 1933 yabancı diller bölümü taslak programı

İHZARİ SINIF	SAAT	1. SINIF	SAAT	2. SINIF	SAAT
Esas Dil	6	Terbiye (Türkçe)	3	Psikoloji	3a
Ferdi Mesai	2	Umumi Tedris Usulü (Türkçe)	3	Felsefe Tarihi	3b
Edebiyat	4	Edebiyat	4	Hususi Tedris Usulü ve Tatbikatı	5
Coğrafya Kıraati	3	Coğrafya Kıraati	3	Edebiyat	4
Tahrir ve Gramer	5	Tahrir ve Gramer	3	Coğrafya Kıraati	3
Şifai Dil	3	Şifai Dil	3	Tahrir ve Gramer	3
Terceme	5	Terceme	3	Şifai Dil	3
Jimnastik ve Spor	2	İkinci Dil	6	Terceme	3
		Jimnastik ve Spor	2	İkinci Dil	6
				Jimnastik ve Spor	2
TOPLAM	32		32		32

(TTK Kararı: 27.09.1933/207)

Hazırlık sınıfının derslerine bakıldığında, iki önemli ders dikkat çeker: esas dil ve şifahi dil. TTK’nın daha 1930’lu yıllarda dahi yabancı dil öğretmeni olarak yetişecek öğretmenlerin yardımcı bir dil bilmesini gerek görüyor. Bu da bize günümüzden 80 sene önce hazırlanmış bir programın bu konuya ne kadar duyarlı olduğunu göstermektedir. Bununla ilgili olarak TTK eğitimle alakalı şöyle bir açıklama yapmıştır:

“İhzihari sınıfının haftada 6 saatlik esas dil dersinin iki maksadı vardır:

- 1) bu ders şubeye yeni girenlerin alacakları dildeki malumatlarını kuvvetlendirmek için esas dilde bir takviye olacaktır; 2) Bir dili esas olarak almış olan talebe mecburi olarak alacağı tali dilin başlangıcını

da bu ders teşkil edecektir. Mesela Almanca'yı esas dil olarak alan talebe bir taraftan Almanca kısmının esas dil dersine, diğer taraftan da tali olarak alacağı Fransızca veya İngilizcenin esas dersine devam edecektir (TTK, No: 207)”

Burada vurgulanan nokta hazırlık sınıfının amacını ortaya koymuştur. Öğrencilerin öğretmeni olacakları dile hâkimiyeti ve o dildeki becerilerinin en üst seviyeye getirilmesi hedeflenmektedir. Burada dikkati çeken bir nokta ise ferdi mesai adında bir dersin olmasıdır. Derslerin müfredatı ile herhangi bir bilgi olmadığı için bu dersin etüt tarzı bir ders olduğu düşünülebilir.

2.5.2. GEE 1941 Fransızca şubesi ders programı

Tablo 2-6. GEE 1941 Fransızca ders programı

IHZIHARI SINIF	SAAT
Gramer (Morfoloji) ve İmla	2
Gramer (Syntaxe) ve Lügat	2
Tercüme (Fransızca'dan Türkçe' ye ve Türkçe'den Fransızca'ya	6
Metin Şerhi	6
Konuşma (İfade ve Telaffuz)	4
Kompozisyon	1
Fransız Edebiyatı	1
Pedagojik Egzersizler	1
Haftalık İcmal	1
Türkçe	4
Askerlik	2
TOPLAM	30

(TTK Arşivi; aktaran: Altunya, 2006:797)

GEE Fransızca Bölümü 1941-1942 eğitim-öğretim yılında açılmıştır. Bölümün programı Bölüm Başkanı Prof. Dr. Camborde tarafından MEB'na 08.11.1941 tarihinde gönderilmiş olup dersler Türkçe ve Askerlik dışında toplam haftada 24 saat içeriyordu. Bakanlık tarafından son hali verilen program ise haftada 30 saati içermektedir. Derslere genel olarak bakıldığında dil becerilerinin hepsine yer verilmiştir. Haftada dört saat dilbilgisi, 6 saat tercüme ve altı saat metin açıklamaları derslerinin olduğu görülmektedir. Metin okuma ve anlama derslerinin yoğunluğu göze çarpmaktadır. Bölüm Başkanı Camborde bunun önemini şöyle vurgular:

“Burada metin okuma ve açıklama alıştıırma dersine verilen önemi iki yönden haklı bulabiliriz: 1) Bu derste başka derslerle ilgili çalışmalar yapılabilir. 2) Daha da önemlisi, öğretmen adayı öğrencilerin, gelecekteki sınıflarında kullanacakları ders kitaplarının kullanım bilgileri bu derste öğretilir. Dolayısıyla Fransızca Bölümünde görev alan öğretmenlerin ortaokullar için resmi olarak benimsenen ders kitaplarından ilk ikisinde yer alan konuları sıkı bir biçimde öğrencilere öğretmeleri gerekmektedir. Daha sonraki iki kitapta yer alan konular ikinci sınıfta öğretilir. Konular çerçevesinde; yazın tarihi kavramları, eğitimbilimsel alıştırmalar ve yazılı anlatım derslerinin saatlerini artırmak, buna karşılık dilbilgisine ayrılan saatleri azaltmak uygun olacaktır (Camborde, 1941, akt. Altunya, 2006: 801)”.

Programla ilgili diğeri bir nokta ise eğitim öğretim süresinin iki yıl olmasıdır. Dili ne kadar bildiği tartışılan öğrencilerin iki yılda öğretmen olabilecek konuma gelebileceği noktasını bölüm başkanı şöyle açıklamaktadır:

“Değişik nedenlerle kabul edilen iki yıllık süre, bizim açımızdan yetersiz görünmektedir. Ancak, bu yetersizliği aşağıdaki iki önlemlerle kapatmaya çalıştık:

a) Girişte uygulanacak çok ciddi bir sınavla daha önce dilin temel bilgilerine sahip yetenekli adayları seçmek; b) Bölüme alınacak bütün öğrencilerin zamanlarının büyük bir bölümünü Fransızca öğrenimine ayırmak: dil öğretimine haftada 24 saat öneriyorum. İyi sonuçlar elde edileceğini düşünüyorum.

Bununla birlikte, yalnız iki yıla yayılan eğitim-öğretimle, derinlemesine bir kültür öğretiminin öngörülemediği açıktır. Çünkü dil öğretimi uzun erimli, yavaş yavaş, sindirerek sürdürmeyi ve sabırlı çabaları gerektirmektedir. Dolayısıyla, temel düzeyde Fransız dilinin bütüncül bir bilgisi ve edebiyatının basit kavramlarının edinimiyle yetinmek gerekecek: Daha ileri düzeyde bilgi edinmek, geleceğin ortaokul Fransızca öğretmenlerine kalan bir şeydir (Camborde, 1941,

akt. Altunya, 2006: 800).”

Eğitim programının içeriğini Fransızca için kullanılan yöntem ve alıştırmaların olduğu ve bunların derslerde bolca yapılacağı vurgulanmıştır. Bölüm Başkanı tarafından önerilen yöntem ise göze ve kulağa hitap eden direkt metot benimsenmiş olup dilin işleyişi, yapısı ve kuralları kuramsal bilgilerle birlikte verilerek karma bir yöntem kullanılması planlandığı düşünülebilir.

Yukarıda görüldüğü gibi programda eğitim derslerine yer verilmemiştir. Bunun sebebi olarak program süresinin kısalığı ve dili öğretme çabalarının bu kadar kısa bir sürede yetismeyeceği kaygısıdır. Fakat bütün bunlara rağmen yetiştirilecek öğretmenlerin mesleki eğitimlerini en üst düzeye çıkarma maksadıyla “...pedagojik formasyonu, alan [branş] dersleri öğretimi ile birlikte yürütmek kaçınılmaz görünmektedir. Bu nedenle bölümden sorumlu öğretmenler, öğrencilere yalnız Fransız dilini öğretmekle yetinmemeli, aynı zamanda bu dili öğretme yöntemlerini de öğretmeye çalışmalıdırlar” (Camborde, 1941, akt. Altunya, 2006: 800). Bölüm Başkanı tarafından öğrencilere pedagojik formasyon kazandırılması hususunda ise genç öğretmen adaylarının bir sınıfı yönetmeyi, onu düzene koymayı, kendi bilgilerini öğrencilerinin düzeylerine uyarlamayı, değişik alıştırmalarla öğretilen dilin unsurlarının birbirine koşut gitmesini öğrenme gereksinimleridir. Böyle bir bilgiye ulaşmak için, birtakım uygulamalı alıştırmalar kaçınılmazdır. Hazırlanan programda birinci öğretim yılından başlayarak, haftada bir saat Fransızca dersinin yöntemine hazırlık çalışmasını içermektedir. Bu saat, rehber öğretmen denetiminde, her hafta bir öğrenciye ayrılacaktır. Bu öğretmen dersin son dakikalarında, diğer öğrencilerin önünde dersin eleştirisini yapacaktır (Camborde, 1941, akt. Altunya, 2007).

Programda yer alan Eğitimbilimsel Alıştırmalar dersinin içeriği ise şöyle açıklanmaktadır:

“Hafta, bir çeşit iş ve ilerleme ünitesine dönüşmektedir. Her hafta başında, değişik alıştırmalar yalnız bir amaca yönelik olarak kümeleştirilecek; açıklama metinleri, çeviri metinleri, öğrenilecek sözcük listeleri, konuşma alıştırmaları, yazmalar vb. bu haftalık

eğitimbilimsel ilgi merkezini oluşturacaklardır. Öğretmenler kullanılmakta olan ders kitaplarının sırasını izlemeye çaba harcarlarken derslerini de daha somut ve canlı kılmaya özen göstermek zorundadırlar. Unutmamak gerekir ki yaşayan dilin temel olarak öğretimi, sıklıkla (herhangi) bir şeylerin öğretimine indirgenir (TTK, 23.12.1941: 2-2220)”

Diğer bir ders olan Haftalık İcmal (Değerlendirme)dersinin içeriği ise öğrencilerin öğrendiklerinin beraber ve öğretmenler gözleminde gözden geçirmeye ve değerlendirmeye vakit ayırdıkları bir ders olarak oluşturulmuş.

2.5.3. GEE 1947 Fransızca şubesi programı

Tablo 2-7. GEE 1947 Fransızca şubesi programı

DERSLER	1. SINIF	2. SINIF
Gramer	3	3
Kompozisyon	2	2
Dikte	2	2
Okuma ve İzah	6	3
Konuşma	4	-
Cümle Teşkili	2	-
Tercüme	4	6
Fransız Edebiyatı ve Edebi Metinler	-	7
Türkçe	4	4
Türk Devrim Tarihi ve Türkiye Cumhuriyeti Rejimi	-	2
Çocukluk ve Gençlik Ruhbilimi	2	-
Eğitim Ruhbilimi	-	1
Genel Öğretim Metodu	-	1
Meslek Dersleri Semineri	-	1
TOPLAM	29	32

(TTK Kararı: 26.11.1947/457; TD: 1947/464)

Bölümün 1947’de yapılan programı yukarıda verilmiştir. Buna göre birinci sene öğrencilerin toplam ders saati 29; ikinci sene ise 32 saattir. Birinci sınıf derslerinin çoğunlukla dili Fransızca’yı pekiştirme anlamında olduğu görülmektedir. Özellikle okuma dersinin ilk sene 6 saat ikinci sene ise 3 saat olması; konuşma ve cümle kurma dersleri örnek olarak gösterilebilir. Buna ek olarak Türkçe dersi her iki sene de 4’er saat olarak işlendiği görülmektedir. Birinci sınıflarında edebiyat dersi almamalarına rağmen ikinci sınıfta öğrencilerin haftada 7 saat Fransız Edebiyatı ve Edebi Metinler dersini almışlardır. Buradan anlaşılan öğretmen adaylarına o dilin edebi metinleri yoluyla dili

daha da sevdirmeyi ve kelime öğretimini arttırmayı hedeflemiş olabilirler. Mesleki dersler açısından ise öğretmen adaylarına toplam dört ders verilmiştir. Bunlardan Çocukluk ve gençlik Ruhbilimi dersi ilk senelerinde haftada iki saat olarak verilmiş olup ikinci sınıflarında ise bu ders yer almamıştır. İkinci sınıflarında ise, Eğitim Ruhbilimi, Genel Öğretim Metodu ve Meslek Dersleri Semineri yer almıştır. Bu üç ders de programda haftada birer saat teşkil etmiştir. Bu programda dikkat çeken nokta ise ikinci sınıfta haftada iki saat olarak okutulan Türk Devrim Tarihi ve Türkiye Cumhuriyeti Rejimi dersi. Diğer göze çarpan nokta ise konuşma dersinin yalnızca birinci sınıfta yer alması ve ikinci sınıfta olmamasıdır.

2.5.4. GEE 1947 İngilizce şubesi geçici haftalık ders dağıtım cetveli

Tablo 2-8. GEE 1947 İngilizce şubesi programı

DERSLER	1. SINIF	2. SINIF
Gramer	3	1
Kompozisyon	2	2
Okuma ve İzah	2	4
Konuşma	3	1
Tercüme	4	4
İngiliz Edebiyat Tarihi	2	2
Kitap İncelemesi	2	-
Tatbikat	4	5
Eğitim Tarihi	1	1
Dil Tarihi	-	1
Fonetik	1	1
Türkçe	4	4
Türk Devrim Tarihi ve Türkiye Cumhuriyeti Rejimi	-	2
Çocukluk ve Gençlik Ruhbilimi	2	-
Eğitim Ruhbilimi	-	1
Genel Öğretmen Metodu	-	1
Meslek Dersleri Semineri	-	1
TOPLAM	30	31

(TTK Kararı: 26.11.1947/457; TD: 1947/464)

İngilizce Bölümü Fransızca Bölümünden 3 sene sonra 1944-1945 öğretim yılında açıldı (Unat, 1945 aktaran: Altunya, 2006: 799). Altunya (2006:799) bu konuyla ilgili yaptığı görüşmeden özetledikleri aşağıdaki gibidir:

Bölüm, DTCF öğretim üyesi ve İngiliz Kültür Heyeti üyesi Profesör Gatenby'nin şefliğinde açıldı. İlk yıllar Gatenby ile birlikte Hadiye Sayron, John Bell ve Edebiyatçı Namdar Rahmi Karatay olmak üzere; 3 İngilizce, 1 Türkçe öğretmeni vardı. İngilizce Bölümü, önceden Fransızca Bölümü açılmış olduğu için, bir aksama olmadan işleyişe

geçti. Başlangıçta meslek dersleri yoktu. Yazılı program da yoktu. Öğretim süresi 2 yıldır, 1961-62 öğretim yılında 3 yıla çıkarıldı.

1947 yılında yayınlanan ilk programa göre birinci sınıfta 30 saat; ikinci sınıfta ise 31 saat ders yükleri vardı. Yukarıda verilen programa göre gramer ve konuşma dersleri ilk sene 3'er saat olup ikinci sene 1 saate düşmektedir. Programa bakıldığında bu derslerin kredilerinin yerini meslek derslerinin aldığı göze çarpmaktadır. Kompozisyon dersi her iki sene de yer alıp haftada 2 saattir. Programda en yoğun olarak işlenen dersler tercüme, tatbikat ve Türkçe dersleridir. Bu dersler birinci ve ikinci sınıfta 4'er saat olup sadece tatbikat ikinci sınıfta 5 saattir. Bunlara ek olarak birinci sınıfta öğrencilere kitap incelemesi dersinin haftada iki saat olduğu görülmektedir. Yukarıda verilen programdaki en çok göze çarpan nokta ise fonetik dersinin yer almasıdır. Bilindiği gibi yabancı dilde okunuşlar farklı olduğundan dolayı fonetik dersi telaffuz için çok büyük bir önem arz eder. Meslek dersleri açısından ise, 1947 programında toplam beş ders yer almaktadır. Bu derslerden Eğitim Tarihi dersi her iki yılda da birer saat; Çocukluk ve Gençlik Ruhbilimi yalnızca birinci yılda iki saat; Eğitim Ruhbilimi, Genel Öğretmen Metodu ve Meslek Dersleri Semineri ise ikinci yılda haftada birer saat olmak üzere belirtilmiştir.

2.5.5. GEE Almanca şubesi haftalık ders dağıtım cetveli (geçici / 1947)

Tablo 2-9. GEE 1947 Almanca ders programı

DERSLER	1. SÖM.	2. SÖM.	3.SÖM.	4.SÖM.
Okuma ve İzah	2	2	2	3
Dikte	2	1	1	-
Gramer	5	4	4	3
Konuşma	4	4	4	4
Tercüme	5	5	5	5
Kompozisyon	2	2	2	2
Edebi Metinler	4	3	3	3
Alman Edebiyatı Tarihi	-	2	2	2
Alman Tarihi	-	1	1	1
Türkçe	4	4	4	4
Türk Devrim Tarihi ve Türkiye Cumhuriyeti Rejimi	-	-	2	2
Çocukluk ve Gençlik Ruhbilimi	2	2	-	-
Genel Öğretim Metodu	-	-	1	1
Meslek Dersleri Semineri	-	-	1	1
TOPLAM	30	30	33	32

(TTK Kararı: 26.11.1947/457; TD: 1947/464)

Cumhuriyet Döneminde Almanca Öğretmeni yetiştiren ilk kurum İngilizce öğretmenliği ile birlikte 1947 yılında GEE’nde açılmıştır. Bölümün esas amacının ortaokul Almanca öğretmeni yetiştirmektir. Öğrencilerin eğitimlerinde göz önünde bulundurulacak amaç bu öğrencilerin ortaokul ve lise ders kitaplarını kolaylıkla anlayabilmelerini ve özellikle ortaokul kitaplarının kolayca okutabilecek bilgiyle mezun edilmeleriydi. Bu amaçla öğrenciler ilk yıllarından itibaren ortaokul ve lise kitaplarındaki okuma parçaları dilbilgisi kuralları alıştırmalarla kelimeler üzerinden uygulamalar yapılacaktı. Buna ek olarak öğrencilere bir dikte kitabından dikte yaptırılacaktı (TD: 1947/464).

Programla ilgili verilen açıklamalarda bütün derslerde Almanca konuşmanın şart olduğu bildirilmiştir. Bununla beraber dersin konu ve içeriğine bağlı olarak bazı durumlarda Türkçe ‘den yardım alınabileceği vurgulanmıştır.

Programla ilgili verilen bilgilerden bir diğeri de programın esnek olduğudur. “Yeni gelen öğrencilerin Alman dilindeki bilgilerini göz önünde tutmak zaruretiyle müfredat programında muvakkat bazı tadiller yapmak mümkün olabilecektir (*GEE Arşivi*. Tarih, 1947-49 arası olabilir aktaran, Altunya, 2006; 813).” Burada vurgulanan nokta aslında gelen bütün öğrencilerin ön koşullarının ve bilgilerinin aynı olmadığı ve öğrenci seviyesine göre derslerin içeriğinin değiştirilebileceğidir.

Okuma ve İzah dersinin her dönem olduğu görülmektedir. Okuma dersinin amacının yukarıda belirtildiği gibi öğretmen adaylarının kitaplarda geçen parçaları okumaları ve anlamaları amaçlanmıştır. “İkinci ders yılı için okuma parçaları başlıca Alman tarih ve edebiyat tarihine ait edebî ve ilmî kitaplardan serbestçe seçilecek, aynı zamanda bu tarih bilgilerinin artırılmasına da yardım edilecektir (*GEE Arşivi*. Tarih, 1947–49 arası olabilir aktaran, Altunya, 2006; 813).”

Gramer dersinin en çok krediye sahip ders olduğu görülmektedir. İlk dönem 5; ikinci ve üçüncü dönemlerde 4'er; son dönemde ise 3 saat ayrıldığı görülmektedir. Programla ilgili verilen bilgilerde bunun gerekçesi şöyle açıklanmıştır: “Gramere en çok saat ayrılmıştır. Çünkü Alman dilinin grameri çok zor olduğu gibi gramersiz bir dili

anlamak da mümkün değildir. Birinci üç aylık devrede 5 saat ayrılmasına mukabil ikinci üç aylık ve ikinci ders yılı devreleri tedricen azaltılmaktadır (GEE Arşivi. Tarih, 1947-49 arası olabilir aktaran, Altunya, 2006; 813).”

Konuşma dersinin de her dönem yer aldığı ve gramer dersi kadar haftalık ders saati ayrıldığı görülmektedir. Bununla birlikte en çok ders saatinin ayrıldığı ders ise her dönem 5'er saat verilen Tercüme dersidir. Kompozisyon dersi de hafta ikişer saatle dört dönemde de yer almaktadır. Diğer bir ders olan Edebi Metinler birinci yarıyıl dört; diğer yarıyılarda ise 3'er saatle programda yer alır. Edebi Metinler dersinin içeriği ise şu şekilde açıklanmaktadır: “Alman Edebiyat Tarihini tamamlayıcı mahiyette bir ders olup bu derste bilhassa Türkçede tercümelere bulunan Almanca metinler okutulup izah edilecektir ki, öğrenci bu tercümelerden ders dışında da gereği gibi faydalanabilir (GEE Arşivi. Tarih, 1947-49 arası olabilir aktaran, Altunya, 2006; 813).” Böylece öğrencilere tercüme yoluyla dili öğrenmeleri ve evde de alıştırmaya fırsatı verilmektedir.

Edebi Metinler dersinin tamamlayıcı olduğu Alman Edebiyatı Tarihi dersi ise birinci yarıyıl hariç bütün yarıyılarda haftada ikişer saat olarak okutulmaktadır. Diğer bir ders ise yine birinci yarıyıl hariç diğer yarıyılarda haftada 1 saatle yer alan Alman Tarihi dersidir. Bu üç dersin birbirlerinin tamamlayıcısı ve içeriklerinin ise birbirini bütünleyici olduğu ileri sürülebilir.

Diğer bir kredisi yüksek ders ise Türkçe'dir. Adı geçen ders bütün dönemlerde haftada dörder saat okutulmaktadır. Buradan çıkarabileceğimiz nokta ise, yabancı dili öğrenirken hele hele onu öğretmek için öğrenirken ana dilin ne kadar önemli olduğudur.

Meslek dersleri açısından ise, programda toplam üç dersin yer aldığı görülmektedir. Bu derslerden Çocukluk ve Gençlik Ruhbilimi birinci sınıfta iki saat; Genel Öğretim Metodu ve Meslek Dersleri Semineri ise ikinci yıl 1'er saat ile programdaki yerlerinin almaktadırlar.

2.5.6. GEE Almanca şubesi haftalık ders dağıtım cetveli (1948)

Tablo 2-10. GEE 1948 Almanca ders programı

DERSLER	1. SINIF	2. SINIF
Okuma ve İzah	4	4
Dikte	1	-
Gramer	4	3
Konuşma	4	4
Tercüme	5	6
Kompozisyon	2	2
Edebi Metinler	4	5
Türkçe	4	4
Çocukluk ve Gençlik Ruhbilimi	2	-
Eğitim Ruhbilimi	-	1
Genel Öğretim Metodu	-	1
Meslek dersleri Semineri	-	1
T.C. Rejimi	-	2
TOPLAM	30	30

(TTK Kararı: 3.12.1948/241; TD: 13.12.1948/516)

TTK'nın 03.12.1948 yılında 241 sayılı kararıyla Almanca Öğretmenliği programı yeniden düzenlenip yürürlüğe girmiştir. Buna göre yukarıda belirtilen program ışığında yeni düzenlemeler yapılmıştır. Okuma ve İzah dersi birinci ve ikinci yıllarda haftada dörder saat olarak belirlenmiştir. Dikte dersine ise sadece birinci sınıfta bir saat ayrılmıştır. Gramer dersi her iki yılda da yer almaktadır ve ilk sene 4 saat olup; ikinci yılda ise 3 saat olarak belirlenmiştir. Buna ek olarak konuşma dersi ise her iki yılda da dörder saattir. Programda en çok ders saati ise Tercüme dersine verilmiştir. Birinci yılda beş, ikinci yılda ise haftada altı saattir. Kompozisyon dersine ise her iki yılda da ikişer saat verilmiştir. Edebi Metinler dersi ise birinci sınıfta 4, ikinci sınıfta ise beş saattir.

Meslek derslerinde ise birinci sınıfta Çocukluk ve Gençlik Ruhbilimi dersi haftada iki saattir. İkinci sınıfta ise Eğitim Ruhbilimi, Genel Öğretim Metodu ve Meslek Dersleri Semineri dersleri haftada birer saat ile programdaki yerlerini almışlardır.

Bunların dışında Türkçe dersine her iki yılda da dörder saat ayrıldığı görülmektedir. Türkçe'ye bu kadar çok saat ayrılmasının sebebi olarak anadilin

öğretimine ne kadar önem verildiği ve yabancı dil ile ana dil arasındaki ilişkinin altının çizilmesi olarak yorumlanabilir. Son olarak ise T.C. Rejimi dersi görülmektedir.

2.5.7. 1949 4. Milli Eğitim Şurası sonrası yabancı dil bölümleri programı

Tablo 2-11. GEE 1949 yabancı dil bölümleri programı

DERSLER	SINIF I	SINIF II
Yabancı Dil Dersleri	19	19
Türkçe	3	3
İkinci Branş	6	4
Meslek Dersleri	4	4
Çocukluk ve Gençlik Ruhbilimi	-	2
TOPLAM	32	32

(Dördüncü Milli Eğitim Şûrası. 1949, s. 138)

Dördüncü MEŞ sonrası yapılan değişikliklerle yabancı dil öğretmeni yetiştiren kurumların programları bir taslak haline getirilmiş ve bütün bölümler için tek bir çerçeve program uygulamasına gidilmiştir. Buna göre yabancı dil dersleri her iki yılda da haftada on dokuzar saat olmak üzere programda yer almıştır. Türkçe dersi her iki yılda da haftada üçer saat olarak belirlenmiştir. İkinci Branş dersi ise birinci yıl haftada altı; ikinci yılda ise haftada dört saattir. Meslek Dersleri kategorisi ise her iki yılda da dörder saattir. Çocukluk ve Gençlik Ruhbilimi dersi ise sadece ikinci yılda haftada iki saat olarak programa yerleştirilmiştir.

2.5.8. Yabancı dil bölümleri programı (1955)

Tablo 2-12. GEE 1955 yabancı dil bölümleri programı

DERSLER	SINIF I	SINIF II
Yabancı Dil Dersleri	19	19
Türkçe	3	3
Devrim Tarihi	-	2
Eğitim Psikolojisi	3	2
Genel öğretim Metodu	1	2
Yardımcı Ders	6	4
TOPLAM	32	32

(TTK Kararı: 15.10.1955/229)

TTK'nın 15.10.1955'de aldığı karar ile değiştirilen yabancı dil öğretmeni yetiştiren kurumların programı yukarıda verilmiştir. Buna göre Yabancı Dil dersleri her iki yılda da haftada on dokuzar saat olarak belirlenmiştir. Yabancı Dil derslerinde becerilerin birlikteliğine önem verilmiş ve bu becerilerin birbirlerinin tamamlayıcısı olduğu ifade edilmiştir. Kurul arşiv kayıtlarına göre “Yabancı dil öğretiminde konuşma, okuma, yazma, konuşulanı ve okunanı anlama gibi muhtelif faaliyetler arasında sıkı bir münasebet olduğu dikkate alınarak her derste bu faaliyetlerin birbirini tamamlayacak şekilde yapılmasına dikkat olunur (*GEE Arşivi*. Tarih, 1947-49 arası olabilir aktaran, Altunya, 2006; 814)”. Programın açıklamasında yer alan bu bilgiler doğrultusunda becerilerin sadece tek bir dersle sınırlı olmadığı aslında bütün becerilerin birbiriyle ilişkili ve iç içe geçmiş olduğunun vurgulandığı söylenebilir. Yani, okuma dersinde sadece okuma değil, diğer becerilerden yazma, konuşma veya dinlemenin de olabileceğinin altının çizildiği düşünülebilir. Bu nokta aslında dilin ayrı ayrı becerilerin bir birleşimi değil, bir bütün olduğunun ve bu becerileri ayrı öğretmekten ziyade birbiriyle bütünleşmiş şekilde öğretilmesinin pedagojik olarak daha yararlı olduğunun ifade edildiği söylenebilir.

Bu dersin haftalık 19 saat olarak belirlenen ders saati derse ve bu derslere ait çeşitli alt faaliyetlere ayrılmıştır. Buna ek olarak her bir dersin içeriğinde nelerin gösterileceği de her bir dersin altında verilmiştir. Yabancı dile ayrılan 19 saatlik zaman içerisinde aşağıdaki dersler ve faaliyetler yapılır:

a) Konuşma: Bu dersin içerisinde dört tane alt kategori verilmiştir. Bu alt bileşenlerin o dersin içeriğinde neler yapılacağını ve adı geçen dersin hedeflerinin neler olduğunu göstermektedir. Birinci faaliyet cümle teşkilidir. Bu faaliyetin konuşma kalıplarının neler olduğunu ve bunların nasıl kullanılarak ifade edileceğine odaklandığı düşünülebilir. Diğer bir faaliyet ise fonetiktir. Yabancı dil öğreniminde en çok sıkıntı çekilen noktalardan birisi telaffuzdur. Telaffuzu doğru yapabilmek için ise o dilin fonetiğinin çok iyi bilinmesi gerekir. Yetiştirilecek öğretmenlerin o dili çok iyi bir şekilde konuşmaları gerekmektedir. Bu yüzden konuşma dersinde fonetiğin ders içeriğine alınmasının o derse verilen önemi gösterdiği söylenebilir. Üçüncü alt kategori ise dilbilgisidir. Konuşma dersinde dilbilgisine yer verilmesi bu derste kullanılacak olan

ifadelerin doğru bir şekilde bilinmesi ve bunların öğretmen adayları tarafından pekiştirilmesini sağlar. Derse ait verilen son faaliyet ise tercümedir.

b) Okuma: Adı geçen dersin içerisinde dört alt faaliyet belirtilmiştir. Bu alt faaliyetler dersin amaçlarına ulaşılmasında nelerin kapsandığını yani dersin içeriğini vermektedir. İlk faaliyet metin izahıdır. Bu dersin temelinde okuduğunu anlama ve ifade etme yer alıyor olabilir. Böylece yabancı dilde önemli olan becerilerden okuma becerisinin vurgulandığını görmekteyiz. Öyleyse bu dersin ilk faaliyetinin diğer bir adı okuma ve anlama olarak da ifade edilebilir. Dersin içerisinde yer alan diğer bir etkinlik ise edebi bilgilerdir. Bu dersin içeriğinin ise yabancı dilde yazılmış olan edebi metinlerin yani şiir, roman, tiyatro gibi eserlerin yer aldığını ve bunlar üzerinde gidilerek dilin geliştirilmesinin amaçlandığı söylenebilir. Buna ek olarak bu metinlerin okunarak hem okuma ve anlama becerisinin hem de kelime bilgisinin artırılmasının hedeflendiği düşünülebilir. Fonetik ise bu dersin içerisinde yer alan üçüncü faaliyettir. Bu faaliyet yoluyla öğretmen adaylarının telaffuzlarında sıkıntı yaratabilecek olan kelimelerin fonetik semboller yoluyla çalışıldığını düşünebiliriz. Böylece okuma, dikte ve öğrencilerin telaffuzlarını düzeltmede rol model olabilecek düzeyde dil becerisiyle donatılmış öğretmenler yetiştirilebilecekti. Bu dersin içeriğinde yer alan son faaliyet ise dilbilgisidir. Dilbilgisinin bu dersin içerisinde yer alması ise şöyle açıklanabilir. Okuma ve anlama için dilin yapısının ve mutlaka gramerin bilinmesi gerekir. Böyle bir durumda da okuma ve anlamaya yardımcı olması açısından ve öğretmen adaylarının dilbilgisi bilgilerini artırma amacıyla okuma dersinin içerisine bu faaliyet eklenmiş olabilir.

c) Yazma: bu dersin içerisinde yer alan faaliyetler cümle teşkili, kompozisyon ve imlaktır. Birinci faaliyet olan cümle teşkili dersi yabancı dilde kurulacak olan cümlelerin nasıl yapılması gerektiğini içeriyor olmalı. Diğer bir deyişle cümleleri oluşturma dersi olarak açıklanabilir. Böyle bir ders için yabancı dil eğitiminde yalnızca yazma değil, neredeyse bütün dili etkileyen ve adı geçen dili anlamak ve o dili konuşmak için önemli bir yol olduğu söylenebilir. Cümle meydana getirerek dili yazan ve o dili okuyabilen öğretmen adayları yetiştirilmesi hedeflenmiş olmalıdır. İkinci faaliyet olan kompozisyon ise bir önceki faaliyet olan cümle teşkilinin bir üst basamağı olarak kabul

edilebilir. Cümleleri meydana getirmeyi öğrenen öğretmen adayları artık bu cümleleri bir araya getirerek uzun yazılar yazmalarını sağlayacak bir ders olduğu söylenebilir. Kompozisyon dersinin yani yazma dersinin öğrencilerin öğrendiği dilbilgisi kurallarını, kelimeleri ve ifadeleri bir araya getirip harmanladıkları ve bunları kullandıkları bir ders olduğu kabul edilebilir. Bu dersin son faaliyeti ise, imlaktır. Yabancı dil öğrenirken karşılaşılan en büyük sıkıntılardan birisi de kelimenin telaffuzu ile yazılışının farklı olmasıdır. Bundan dolayı yabancı dil öğrenen birçok kişi duyduğu kelimeyi ya da ifadeyi tam olarak doğru bir şekilde yazamaz. Bu ders yardımıyla, öğretmen adaylarının hem kelimelerin nasıl yazıldığını öğrendikleri hem de yazım kurallarını öğrenerek noktalama işaretlerinin nerede ve nasıl kullanıldığı öğrendikleri varsayılabilir. Yazma dersinin alt faaliyetleri yoluyla yabancı dili iyi yazan ve cümle oluşturmasını iyi bilen öğretmen adayları yetiştirilmesinin hedeflendiği söylenebilir.

d) Dilbilgisi: Bu dersin iki tane alt faaliyeti vardır. Bunlar gramer ve sintaks, ve tercümedir. İlk faaliyet olan gramer ve sintaksın yabancı dili öğrenecek kişilere o dile ait dilbilgisi kurallarını öğretmeyi amaçlayan bir ders olduğu görülmektedir. Yabancı dili öğrenmek, o dile ait kuralları da öğrenmek demektir. Dili kullanan kişiler her türlü iletişimlerinde o dili kurallarına sadık kalarak kullanırlar. Bir dilde cümleleri nasıl oluşturmanız gerektiği, cümlenin öğelerinin nerede olacağı o dile ait kurallar çerçevesinde belirlenmiştir. Bu yüzden dilin amacı olan iletişimin doğru ve karşındakini anlayabilir ve kendisi anlaşılabilir olabilmesi için mutlaka bu kurallara uyulması gerekir. Bu dersin içeriğinin o dile ait olan dilbilgisi kuralları ve bu kuralların kullanılması olduğu ifade edilebilir.

e) Tercüme: Tüm programlarda olduğu gibi tercüme dersi de 1955 programında yer alır. Bu dersin iki alt faaliyeti vardır. Bunlardan ilki Türkçe'den yabancı dile; diğeri ise yabancı dilden Türkçe'ye çeviridir. Yabancı dilde yapılan çeviriler o dilin hem kelime bilgisini hem de dilbilgisi kurallarını tatbik etmeyi güçlendirmektedir. Bundan dolayı tercüme dersi yabancı dil öğretmeni yetiştirmede olmazsa olmaz bir derstir.

f) Özel Öğretim Metodu ve Uygulama: Bu dersin içeriğinin hedef yabancı dili öğretme yöntem ve teknikleri olduğu düşünülebilir. Programda yer alan Genel Öğretim

Metodu dersine ek olarak bu ders de programa konmuştur. Bilindiği gibi genel öğretim metodlarına ek olarak her dersin kendisine ait öğretim yöntem ve teknikleri vardır. Fen bilgisi dersinin öğretilmesi ile yabancı dilin öğretilmesi aynı öğretim yöntemine dayanabilir. Fakat derslerin işlenmesi sırasında yani öğrenme ve öğretme süreçleri sırasında belirli teknik ve araçların kullanımı farkı doğabilir. Bu da öğretilmek istenen derse ve tabi ki içeriğe göre farklılık gösterecektir. Bu dersin hedef dilde yapılması öğretmen adaylarının o dili daha çok uygulamalarına ve öğretim metod ve tekniklerini daha otantik bir ortamda öğrenmelerini sağlar.

Programın açıklama kısmında yer TTK kararına göre programda yer alan ders saatleri göz önünde tutularak ve faaliyetlerin birbirini tamamlayacak şekilde yapılması sağlanarak bir sınıftaki yabancı dil derslerinin mümkün olduğu kadar az sayıda öğretmen üzerinde toplanması için önlem alınması vurgulanıyor. Bu ifadeden o zamanda yaşanan öğretim elemanı sıkıntısı anlaşılmaktadır. Yani, öğretim elemanlarına olabildiğince fazla ders verilerek elde olan kaynakların en verimli biçimde kullanılmasının ifade edildiği çıkarılabilir.

Programın açıklamasında yer verilen diğer bir nokta ise derslere ayrılacak zamanla ilgilidir. Buna göre, “Yabancı dil dersinde yapılacak çeşitli faaliyetlerden her birine ayrılacak zaman bölüm öğretmenler kurulu kararıyla tesbit olunur” (TTK Kararı: 15.10.1955/229; Kurul Arşivi). Programa ilişkin verilen bu detaya göre her üniversitedeki bölümler öğrencilerinin hazır bulunuşluk durumlarına göre ders saatlerini farklı tutabilirler ve gerekli düzenlemeleri bağımsız olarak kurul kararıyla alabilirler. Böylece programın esnekliği ve uyarlanabilirliğini burada görmekteyiz. Fakat, bu durum bölümler arasında farklara ve amaçlanan öğretmen niteliklerinin farklılaşmasına sebep olmuş olabilir.

Programda belirtilen 19 saatlik Yabancı Dil dersleriyle ilgili birinci ve ikinci sınıflar için dersler farklı olarak belirtilmiş olup ayrı bir program belirtilmemiştir. Buna göre, “Birinci sınıfta yalnız konuşma, okuma ve yazma faaliyetleri yapılır. Dilbilgisi ve tercüme bu faaliyetler arasında yer verilir. Dilbilgisi, tercüme, özel öğretim metodu ve uygulama faaliyetleri ikinci sınıfta ayrıca yapılır” (TTK Kararı: 15.10.1955/229;

Kurul Arşivi).” Bu bilgiler ışığında 1955 Yabancı Dil Bölümleri Programı için ayrıntılı bir ders dağılımının aşağıdaki gibi gösterilmiştir:

Tablo 2-13. GEE 1955 yabancı dil bölümleri ayrıntılı programı

SINIF I	SAAT	SINIF II	SAAT
Konuşma	19	Konuşma	19
Okuma		Okuma	
Yazma		Yazma	
Türkçe	3	Dilbilgisi	
Eğitim Psikolojisi	3	Tercüme	
Genel Öğretim Metodu	1	Özel Öğretim Metodu ve Uygulama	4
Yardımcı Ders	6	Türkçe	
		Devrim Tarihi	
		Eğitim Psikolojisi	
		Genel öğretim Metodu	
		Yardımcı Ders	4
TOPLAM	32		32

2.5.9. 1962 Eğitim enstitüleri yabancı dil bölümleri programı

Tablo 2-14. 1962 Eğitim enstitüleri yabancı dil bölümleri programı

DERSLER	I. SINIF	II. SINIF	III. SINIF
Yabancı Dil	a) Konuşma b) Okuma c) Yazma d) Dilbilgisi e) Tercüme f) İmla (Yalnız Fr. Böl.	a) Konuşma b) Okuma c) Yazma d) Dilbilgisi e) Tercüme f) İmla (Yalnız Fr. Bölümünde g) Özel Öğretim Metodu ve Uygulama h) Seminer	a) Konuşma b) Okuma c) Yazma d) Dilbilgisi e) Tercüme f) Kültür Tarihi (Fr. Böl. Medeniyet Tarihi) g) Özel Öğretim Metodu ve Uygulama h) Seminer
	24	21	26
Türkçe	5	7	4
Eğitim Psikolojisi	3	2	-
Genel Öğretim Metodu	-	2	-
Devrim Tarihi	-	-	2
TOPLAM	32	32	32

(TD. 1967/1441)

TD'nin 26.11.1962 tarihli ve 1231 numaralı sayısında yayımlanan kanuna göre değişen Eğitim Enstitüleri Yabancı Dil Bölümleri ders dağılım cetveli yukarıda verilmiştir. 1961 yılında yapılan öğretmen Yetiştirme Komisyonunun raporuna ve yedinci MEŞ'na göre Eğitim Enstitüleri iki yıldan üç yıla çıkarılmıştır. Yukarıda verilen program bu yeni düzenleme doğrultusunda hazırlamıştır. Buna göre haftalık yabancı dil dersleri birinci sınıfta 24, ikinci sınıfta 21 ve üçüncü sınıfta 26 olarak belirlenmiştir. Bu programda ilk defa üç bölüm arasında ders farklılıklarının yer aldığı görülmektedir. Fransızca bölümünde diğer bölümlerden farklı olarak birinci ve ikinci sınıflarda imla dersi vardır. Üçüncü sınıfta ise diğer bölümlerde yer alan Kültür Tarihi dersi yerine Medeniyet Tarihi dersinin yer aldığı belirtilmiştir.

Diğer bir yenilik ise ilk defa seminer dersinin programda gösterilmesidir. İkinci ve üçüncü sınıflarda yabancı dil dersleri içerisinde yer alır. Bu ders ile ilgili açıklamalarda ders ile ilgili çalışmaların öğretmen veya asistanın idaresi ve sorumluluğu altında yapılması vurgulanır. Seminer dersinin içeriğinin ise okuma ve kültür tarihi derslerinde işlenen bazı konularla ilgili tamamlayıcı bilgi veren eserlerden bilgilerin okunması veya incelenmesi olarak verilmiştir. Yani derslerde geçen konularla alakalı ek okumaların yapılması ve bu konularda eksik kalan noktaların tamamlandığı söylenebilir. Özellikle Kültür Tarihi dersinde geçen yabancı ülkelerin kültür ve medeniyetleriyle ilgili ek bilgilerin verilmesi olarak da gösterilebilir. Bunlara ek olarak dersin içeriğine ilişkin şu açıklamalar verilmiştir. “Öğrencilerin çeşitli konularda hazırlayacakları ödevlerin veya birlikte işlenen bir konunun tartışılması; kelime, deyim araştırmaları ve benzeri çalışmalar yapılır” (TD, 26.11.1962/1231).” Burada açıklandığına göre bu ders yalnızca konularla alakalı okumaların yapıldığı ya da ek bilgi verildiği salt teorik bir ders değildir. Bundan ziyade, bu dersin öğrencilere verilen ortak bir ödevin tartışıldığı, kitap ya da okuma parçalarında geçen kelimelerin irdelendiği ve araştırılarak tartışıldığı bir ders olduğu düşünülebilir.

Programla ilgili yapılan ilk açıklamada “Yabancı dil dersi içerisinde yapılacak çeşitli faaliyetlerin her birine ayrılacak zaman ve seminerlerin nasıl kullanılacağı Bölüm öğretmenler kurulunca kararlaştırılır” (TD, 26.11.1962/1231). Yapılan bu düzenleme ile enstitülerin ders saatleri genel bir çerçeve ile düzenlenmiş ve ders saatleri konusunda

serbest bırakılmışlardır. Böylece her enstitünün kendi ihtiyacı ya da gereksinimi doğrultusunda esnek bir yapıda hazırladığı düşünülebilir.

Birinci sınıf dersleri arasında üç temel becerinin, okuma, konuşma ve yazmanın yer aldığı görülmektedir. Bunlara ek olarak Dilbilgisi, Tercüme ve Fransızca bölümünde yer alan İmla dersleri yer almaktadır. İmla dersi yalnızca Fransızca bölümünde birinci ve ikinci sınıflarda görülecektir. Bu ders ile ilgili yapılan açıklamada ise Almanca ve İngilizce bölümlerinde imla dersi için ayrı bir not verilmeyeceği ve bunun yazma dersi içerisinde değerlendirileceği vurgulanmıştır (TD, 2611.1962/1231) . Yabancı dil derslerinin dışında programda iki farklı ders yer almaktadır. Bunlardan ilki Türkçe dersidir. Haftada beş saat ayrılan Türkçe dersine ek olarak haftada üç saat ile Eğitim Psikolojisi yer alır. Eğitim Psikoloji dersi ile öğretmen adaylarına eğitimin önemli bir parçası olan psikolojinin kavratılmasının hedeflendiği görülmektedir. İnsanı işleyecek olan öğretmenin ham maddesinin doğasını öğrenmesi onun mesleki yeterliliğinin belki de en önemli ögesidir. Yedinci MEŞ belirtildiği gibi öğretmenlerin “Mesleki formasyon yönünden bir öğretmene lazım olacak eğitim ve öğretim bilgileriyle cihazlanmış bulunması ve gerekli uygulamaları geçirmiş olması” (7. MEŞ, 213:1962) gerekir. Alınan karar doğrultusunda Eğitim Enstitülerinde pedagojik derslerin sayısı arttırılmıştır.

İkinci sınıf derslerinde ise birinci sınıfta yer alan yabancı dil derslerine ek olarak Özel Öğretim Metodu ve Uygulama dersi ile Seminer dersleri eklenmiştir. Burada dikkat çeken edilmesi gereken nokta programa iki dersin eklenmiş olmasına rağmen haftalık ders saatinin yirmi bir saate düşmüş olmasıdır. Buradan çıkarılacak nokta ise yabancı dil derslerinin saatlerinin ikinci sınıfta kademeli olarak azaltılmış olduğudur. Ortalama her bir dersin haftada iki ile üç saat arası işlendiği düşünülebilir. Pedagoji dersleri olarak programda üç derse yer verilmiştir. Bu yılda başlayan Özel Öğretim Metodu dersinin ise adından da anlaşıldığı gibi yabancı dili öğretmek için gerekli yöntem ve uygulamaları içerdiği düşünülebilir. Bu ders ile ilgili yapılan açıklamada ise dersin ilgili yabancı dil ile yapılacağı belirtilmiştir (TD, 2611.1962/1231). Bir diğer pedagoji dersi ise genel Öğretim Metodu dersidir. Bu dersin içeriğinde ise genel öğretim metotlarının yer aldığı ve öğretmen adaylarına teorik

bilgilerin verildiği söylenebilir. Bu derslere ek olarak ise haftada yedi saat Türkçe dersi yer almaktadır.

Üçüncü sınıf derslerinde ise yabancı dile haftada yirmi altı saat ayrılmıştır. İkinci sınıf derslerinden bazı farklılıklar gösteren programa göre üçüncü sınıf dersleri şu şekildedir. Konuşma, Okuma, Yazma, Dilbilgisi, Tercüme, Kültür Tarihi (Fransızca Bölümünde bu ders yerine Medeniyet Tarihi dersi yer alır), Özel Öğretim Metodu ve Uygulama ve Seminer. Görüldüğü üzere ikinci sınıfta Fransızca bölümünde yer alan imla dersi kaldırılmıştır. Pedagoji derslerinden ise Eğitim Psikolojisi ve Genel Öğretim Metodu dersleri kaldırılmıştır. Yani, üçüncü sınıfta yalnızca Özel Öğretim Metodu ve Uygulama dersi kalmıştır. Türkçe dersi haftada dört saate indirilmiştir. Bunlara ek olarak son sınıfta haftada iki saat olarak Devrim Tarihi dersi konmuştur.

1962 programıyla ilgili en önemli noktalardan birinin Türkçe dersi olduğu söylenebilir. Bölüm derslerinden dahi daha çok olduğu görülmektedir. Bunun amacının ise yabancı dil öğrenirken anadili bilmenin önemi olduğu ileri sürülebilir. Burada ise anadili bilmenin yabancı dil öğrenmeye etkisi ortaya çıkmaktadır. Çelebi (2006:299) yabancı dil ve ana dil ilişkisini aşağıdaki gibi özetlemektedir:

“Bir düşüncenin ifade edilmesi için dile, ifade edilecek bir şey için de düşünceye gereksinim vardır. Yani dil ve düşünce içiçedir. Dil konuşulduğu toplumun ruhunu yansıtır. Kendi ruhunun farkında olmayan bir başkasının ruhunu, düşüncesini, yaşam biçimini, vs. kavrayamaz. Ancak bu kavramlar bireyin beyinde şekillendiği ölçüde, çevreyi kavramaya, şekillendirmeye dolayısıyla da başka bir dili öğrenmeye başlar. Buradan anadili öğrenmenin ikinci bir dili öğrenebilmek için temel olduğu varsayımı çıkarılabilir. Çünkü dilin kuralları, o dili kullanan insanların düşünce yapısına göre biçimlenirken, düşünceyi de belli bir dizgeye koyarak dilin gelişimine yol açar”

1967 yılında Yabancı Dil Bölümleri programında yer alan Türkçe dersleri programında değişikliğe gidilmiştir. Yapılan değişikliğe göre program aşağıdaki gibidir:

Tablo 2-15. GEE 1967 yabancı dil bölümleri Türkçe dersleri programı

DERSLER	I. SINIF	II. SINIF	III. SINIF
1. Türkçe- Kompozisyon	1	2	1
2. Okuma	2	-	-
3. Türk Edebiyatı Tarihi ve Okuma	2	3	3
4. Türkçe Dilbilgisi	2	2	-
TOPLAM	5	7	4

(Kaynak: TD. 1967/1441)

Programda yapılan açıklamalara göre Türkçe dersinde yazmadan edebiyata birçok konu işlenecekti. Bu uygulamayla öğrencilerin kendi dillerini öğrenerek hedef yabancı dili öğrenmelerinin kolaylaştırılması hedeflenmiş olabilir. Programda bildirilen Türk Edebiyatı Tarihi ve Okuma dersi ile öğrencilerin bölümlerinde görecekleri Kültür Tarihi ve Medeniyet Tarihi derslerine ön hazırlık olması ve seminer derslerinde okuma parçalarıyla karşılaştırma yapmaları istenmiş olabilir.

2.5.10. 1983-1984 Eğitim fakülteleri yabancı diller programı

İngilizce öğretmenliği

Tablo 2-16. 1983-1984 Eğitim fakülteleri İngilizce öğretmenliği programı

DERSLER	Sınıf I		Sınıf II		Sınıf III		Sınıf IV	
	1.YY	2.YY	3.YY	4.YY	5.YY	6.YY	7.YY	8.YY
İngiliz Dili Grameri I-II-III-IV-V-VI	4	4	2	2	2	2	-	-
Metin Okuma ve İnceleme I-II-III-IV	4	4	3	3	-	-	-	-
İngilizce Konuşma I-II-III-IV	4	4	4	4	-	-	-	-
İngilizce Yazılı Anlatım I-II-III-IV-V-VI	3	3	2	2	2	2	-	-
Fonetik I-II	2	2	-	-	-	-	-	-
Türkçe Dilbilgisi I-II	2	2	-	-	-	-	-	-
Dil Bilimine Giriş I-II	-	-	-	-	3	3	-	-
İngilizce Yapısı I-II	-	-	2	2	-	-	-	-
Çeviri (İngilizce-Türkçe) I-II-III-IV-V-VI-VII-VIII	2	2	2	2	2	2	2	2
Çeviri (Türkçe-İngilizce) I-II-III-IV-V-VI	-	-	2	2	2	2	2	2
İngiliz Edebiyatı Tarihi I-II-III-IV-V-VI	-	-	2	2	2	2	2	2
İngiliz Tarihi ve Coğrafyası I-II	-	-	2	2	-	-	-	-
İngiliz Dili Tarihi I-II	-	-	-	-	-	-	2	2
Karşılaştırmalı Türkçe-İngilizce Dilbilgisi I-II	-	-	-	-	3	3	-	-
İngiliz Edebiyatından Seçmeler I-II	-	-	-	-	3	3	-	-
Anlam Bilim I-II	-	-	-	-	-	-	2	2
Çağdaş İngiliz Edebiyatından Seçmeler I-II	-	-	-	-	-	-	3	3
Eğitime Giriş	3	-	-	-	-	-	-	-
Eğitim Sosyolojisi	-	3	-	-	-	-	-	-
Eğitim Psikolojisi	-	-	3	-	-	-	-	-

Eğitim Programları ve Öğretim Yöntemleri	-	-	-	3	-	-	-	-
Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme	-	-	-	-	3	-	-	-
Eğitim Teknolojisi	-	-	-	-	-	3	-	-
Rehberlik	-	-	-	-	-	-	3	-
Eğitim Yönetimi	-	-	-	-	-	-	-	3
İngilizce Öğretim Yöntemleri	-	-	-	-	-	-	4	-
İngilizce Öğretim Uygulamaları	-	-	-	-	-	-	-	Bir ay
Türk Dili I-II-III-IV-V-VI-VII-VIII	1	1	1	1	1	1	1	1
Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I-II-III-IV-V-VI-VII-VIII	1	1	1	1	1	1	1	1
Beden Eğitimi ve Güzel Sanat Dallarından Biri I-II-III-IV-V-VI-VII-VIII	1	1	1	1	1	1	1	1
TOPLAM	27	27	27	27	25	25	23	19

(YÖK, 2007b. s. 141)

1981 sonrasında oluşturulan yeni yapılanmayla oluşturulan Yükseköğretim Kurumu eğitim kurumlarında birçok değişikliğin önünü açmıştır. 1981 yılında 2547 Sayı ve 6 Kasım 1981 tarihli Yükseköğretim Kanunu ve bunu tamamlayan Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (41 Sayı ve 20 Temmuz 1982 tarih) ile Türk yükseköğretim sisteminde kapsamlı ve yoğun düzenlemelere ve değişikliklere gidilmiştir. Bu düzenlemelerden biri de; Türkiye'deki tüm yükseköğretim kurumlarının üniversitelere bağlanmasıdır. Bu bağlamda yabancı dil yüksekokulları da eğitim fakültelerine bağlanmışlardır (YOK, 2007: 37). Programların ortak özellikleri ise alan dersleri, mesleki dersler ve zorunlu olan bölüm dışı dersler olarak göze çarpar.

Bu yapılanma ışığında yapılan değişikliklerle ortaya ilk çıkan program 1983-4 yılında eğitim fakültelerinde uygulanmaya başlanmıştır. 1983 programında İngilizce, Almanca ve Fransızca dersleri yer almıştır. Bu bölümlerin programlarında yer alan derslerle ilgili açıklamalar aşağıdaki gibidir:

*Birinci sınıf***Tablo 2-17.** 1983-1984 Eğitim fakülteleri İngilizce öğretmenliği birinci sınıf programı

DERSLER	I. DÖNEM	II. DÖNEM
1. İngiliz Dili Grameri	4	4
2. Metin Okuma ve İnceleme	4	4
3. İngilizce Konuşma	4	4
4. İngilizce Yazılı Anlatım	3	3
5. Fonetik	2	2
6. Türkçe Dilbilgisi	2	2
7. Çeviri (İngilizce-Türkçe)	2	2
8. Eğitime Giriş	3	-
9. Eğitim Sosyolojisi	-	3
10. Türk Dili	1	1
11. Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi	1	1
12. Beden Eğitimi ve Güzel Sanat Dallarından Biri	1	1
TOPLAM	27	27

İngilizce Öğretmenliği birinci sınıfta yer alan dersler, İngiliz Dili ve Grameri, Metin Okuma ve İnceleme ile Konuşma derslerinin her iki dönemde de haftada dörder saat olarak görülür. Bunlara ek olarak, Yazılı Anlatım dersinin 3'er saat, Fonetik, Türkçe dilbilgisi ve İngilizce'den Türkçe'ye çeviri derslerinin her iki dönemde de olmak üzere haftada iki saat olduğu görülmektedir. Mesleki derslerden ise ilk dönem Eğitime Giriş; ikinci dönem ise Eğitim Sosyolojisi dersleri haftada üçer saat ile yer alır. Bölüm dışı ortak dersler ise her iki dönemde de haftada birer saat ile Türk Dili, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi ve Beden Eğitimi ve Güzel Sanat Dallarından Biri yer alır.

*İkinci sınıf***Tablo 2-18.** 1983-1984 Eğitim fakülteleri İngilizce öğretmenliği ikinci sınıf programı

DERSLER	I. DÖNEM	II. DÖNEM
1. İngiliz Dili Grameri	2	2
2. Metin Okuma ve İnceleme	3	3
3. İngilizce Konuşma	4	4
4. İngilizce Yazılı Anlatım	2	2
5. İngilizce Yapısı	2	2
6. Çeviri (İngilizce-Türkçe)	2	2
7. Çeviri (Türkçe-İngilizce)	2	2
8. İngiliz Edebiyatı Tarihi	2	2
9. İngiliz Tarihi ve Coğrafyası	2	2
10. Eğitim Psikolojisi	3	-
11. Eğitim Programları ve Öğretim Yöntemleri	-	3
12. Türk Dili	1	1
13. Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi	1	1
14. Beden Eğitimi ve Güzel Sanat Dallarından Biri	1	1
TOPLAM	27	27

İngilizce öğretmenliği ikinci sınıf dersleri aşağıdaki gibidir. İngiliz Dili ve Grameri her iki dönemde de haftada ikişer saattir. Metin Okuma ve anlama dersi ise haftada üçer saat ile her iki dönemde de yer alır. Bu sınıfın en çok ders saati olan ders ise İngilizce konuşma dersidir. Yabancı dili öğrenirken en çok sıkıntı çekilen alanlardan birisi olan konuşmaya önem verildiği söylenebilir. Bunlara ek olarak, İngilizce Yazılı Anlatım, İngilizce Yapısı, İngilizce'den Türkçe'ye ve Türkçe'den İngilizce'ye çeviri, İngiliz Edebiyatı Tarihi ve İngiliz Tarihi ve Coğrafyası dersleri her iki dönemde de ikişer saat ile programda yer alır. Eğitim dersleri olarak ise, ilk dönem Eğitim Psikolojisi ve ikinci dönem Eğitim Programları ve Öğretim Yöntemleri dersleri haftada üç saattir. Son olarak, bölüm dışı ortak dersler ise her iki dönemde de haftada birer saat ile Türk Dili, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi ve Beden Eğitimi ve Güzel Sanat Dallarından Biri yer alır.

Üçüncü sınıf

Tablo 2-19. 1983-1984 Eğitim fakülteleri İngilizce öğretmenliği üçüncü sınıf programı

DERSLER	I. DÖNEM	II. DÖNEM
1. İngiliz Dili Grameri	2	2
2. İngilizce Yazılı Anlatım	2	2
3. Dil Bilimine Giriş	3	3
4. Çeviri (İngilizce-Türkçe)	2	2
5. Çeviri (Türkçe-İngilizce)	2	2
6. İngiliz Edebiyatı Tarihi	2	2
7. Karşılaştırmalı Türkçe-İngilizce Dilbilgisi	3	3
8. İngiliz Edebiyatından Seçmeler	3	3
9. Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme	3	-
10. Eğitim Teknolojisi	-	3
11. Türk Dili	1	1
12. Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi	1	1
13. Beden Eğitimi ve Güzel Sanat Dallarından Biri	1	1
TOPLAM	25	25

Üçüncü sınıf derslerinde ise İngiliz Dili ve Grameri ile İngilizce Yazılı Anlatım haftada iki saat ile her iki dönemde de yer alır. Üçüncü sınıfta yeni olarak programa eklenen ders ise birinci ve ikinci dönemde haftada iki saat olan Dil Bilimine Giriş dersidir. İngilizce'den Türkçe'ye ve Türkçe'den İngilizce'ye çeviri dersleri ve İngiliz Edebiyat Tarihi dersleri her iki dönemde de haftada iki saat olarak belirlenmiştir. Dil Bilimine giriş gibi programa ilk defa giren diğer bir ders ise Karşılaştırmalı Türkçe-İngilizce Dilbilgisi dersidir. Bu ders her iki dönemde de ikişer saati ile programa eklenmiştir. Diğer bir ders ise birinci ve ikinci dönemde üç saat görülen İngiliz Edebiyatından Seçmeler dersidir. Eğitim dersleri açısından ise haftada üç saat ile birinci dönem Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme dersi varken, ikinci dönem Eğitim Teknolojisi dersi yer almaktadır. Son olarak, bölüm dışından alınan ortak dersler ise her iki dönemde de haftada birer saat ile Türk Dili, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi ve Beden Eğitimi ve Güzel Sanat Dallarından Biri yer alır.

*Dördüncü sınıf***Tablo 2-20.** 1983-1984 Eğitim fakülteleri İngilizce öğretmenliği dördüncü sınıf programı

DERSLER	I. DÖNEM	II. DÖNEM
1. Çeviri (İngilizce-Türkçe)	2	2
2. Çeviri (Türkçe-İngilizce)	2	2
3. İngiliz Edebiyatı Tarihi	2	2
4. İngiliz Dili Tarihi	2	2
5. Anlam Bilimi	2	2
6. Çağdaş İngiliz Edebiyatından Seçmeler	3	3
7. Rehberlik	3	-
8. Eğitim Yönetimi	-	3
9. İngilizce Öğretim Yöntemleri	4	-
10. İngilizce Öğretim Uygulamaları	-	Bir Ay
12. Türk Dili	1	1
12. Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi	1	1
13. Beden Eğitimi ve Güzel Sanat Dallarından Biri	1	1
TOPLAM	23	19

İngilizce Öğretmenliği son sınıf dersleri ise İngilizce'den Türkçe'ye ve Türkçe'den İngilizce'ye çeviri, İngiliz Edebiyatı Tarihi, İngiliz Dili Tarihi, Anlam Bilimi dersleri haftada iki saat ile her iki dönemde de yer alır. Bunlara ek olarak, haftada üç saat ile Çağdaş İngiliz Edebiyatından Seçmeler dersi birinci ve ikinci dönemde yer alır. Eğitim dersleri olarak ise, birinci dönem haftada üç saat ile Rehberlik yer alır. İkinci dönemde ise yine haftada üç saat ile Eğitim Yönetimi dersi vardır. Öğretmenlik bölümü ortak derslerinden diğeri olan İngilizce Öğretim Uygulamaları dersi ikinci dönemde bir ay olarak programdaki yerini almıştır. Bölüm dışı ortak dersler ise her iki dönemde de haftada birer saat ile Türk Dili, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi ve Beden Eğitimi ve Güzel Sanat Dallarından Biri yer alır.

Almanca öğretmenliği

Tablo 2-21. 1983-1984 Eğitim fakülteleri Almanca öğretmenliği programı

DERSLER	Sınıf I		Sınıf II		Sınıf III		Sınıf IV	
	1.YY	2.YY	3.YY	4.YY	5.YY	6.YY	7.YY	8.YY
Alman Dili Grameri I-II-III-IV-V-VI	4	4	2	2	2	2	-	-
Metin Okuma ve İnceleme I-II-III-IV	4	4	3	3	-	-	-	-
Almanca Konuşma I-II-III-IV	4	4	4	4	-	-	-	-
Almanca Yazılı Anlatım I-II-III-IV-V-VI	3	3	2	2	2	2	-	-
Fonetik I-II	2	2	-	-	-	-	-	-
Türkçe Dilbilgisi I-II	2	2	-	-	-	-	-	-
Dil Bilimine Giriş I-II	-	-	-	-	3	3	-	-
Almanca'nın Yapısı I-II	-	-	2	2	-	-	-	-
Çeviri (Almanca-Türkçe) I-II-III-IV-V-VI-VII-VIII	2	2	2	2	2	2	2	2
Çeviri (Türkçe-Almanca) I-II-III-IV-V-VI	-	-	2	2	2	2	2	2
Alman Edebiyatı Tarihi I-II-III-IV-V-VI	-	-	2	2	2	2	2	2
Alman Tarihi ve Coğrafyası I-II	-	-	2	2	-	-	-	-
Alman Dili Tarihi I-II	-	-	-	-	-	-	2	2
Karşılaştırmalı Türkçe-Almanca Dilbilgisi I-II	-	-	-	-	3	3	-	-
Alman Edebiyatından Seçmeler I-II	-	-	-	-	3	3	-	-
Anlam Bilim I-II	-	-	-	-	-	-	2	2
Çağdaş Alman Edebiyatından Seçmeler I-II	-	-	-	-	-	-	3	3
Eğitime Giriş	3	-	-	-	-	-	-	-
Eğitim Sosyolojisi	-	3	-	-	-	-	-	-
Eğitim Psikolojisi	-	-	3	-	-	-	-	-
Eğitim Programları ve Öğretim Yöntemleri	-	-	-	3	-	-	-	-
Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme	-	-	-	-	3	-	-	-
Eğitim Teknolojisi	-	-	-	-	-	3	-	-
Rehberlik	-	-	-	-	-	-	3	-
Eğitim Yönetimi	-	-	-	-	-	-	-	3
Almanca Öğretim Yöntemleri	-	-	-	-	-	-	4	-
Almanca Öğretim Uygulamaları	-	-	-	-	-	-	-	Bir ay
Türk Dili I-II-III-IV-V-VI-VII-VIII	1	1	1	1	1	1	1	1
Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi I-II-III-IV-V-VI-VII-VIII	1	1	1	1	1	1	1	1
Beden Eğitimi ve Güzel Sanat Dallarından Biri I-II-III-IV-V-VI-VII-VIII	1	1	1	1	1	1	1	1
TOPLAM	27	27	27	27	25	25	23	19

(YÖK, 2007b: 142)

*Birinci sınıf***Tablo 2-22.** 1983-1984 Eğitim fakülteleri Almanca öğretmenliği birinci sınıf programı

DERSLER	I. DÖNEM	II. DÖNEM
1. Alman Dili Grameri	4	4
2. Metin Okuma ve İnceleme	4	4
3. Almanca Konuşma	4	4
4. Almanca Yazılı Anlatım	3	3
5. Fonetik	2	2
6. Türkçe Dilbilgisi	2	2
7. Çeviri (Almanca-Türkçe)	2	2
8. Eğitime Giriş	3	-
9. Eğitim Sosyolojisi	-	3
10. Türk Dili	1	1
11. Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi	1	1
12. Beden Eğitimi ve Güzel Sanat Dallarından Biri	1	1
TOPLAM	27	27

Almanca Öğretmenliği birinci sınıfta yer alan dersler, Alman Dili ve Grameri, Metin Okuma ve İnceleme ile Konuşma derslerinin her iki dönemde de haftada dörder saat olarak görülür. Bunlara ek olarak, Yazılı Anlatım dersinin 3'er saat, Fonetik, Türkçe dilbilgisi ve Almanca'dan Türkçe'ye çeviri derslerinin her iki dönemde de olmak üzere haftada iki saat olduğu görülmektedir. Birinci sınıftaki derslerin özellikle Almanca'yı öğretmen adaylarına beceriler olarak kavratmayı hedeflediği düşünülebilir. Böylece istenilen düzeyde yabancı dil bilgisinin bu seviye öğretilmeye çalışıldığı düşünülebilir. Mesleki derslerden ise ilk dönem Eğitime Giriş; ikinci dönem ise Eğitim Sosyolojisi dersleri haftada üçer saat ile yer alır. Meslek derslerinin çok da yer kaplamadığı birinci sınıfta bu iki ders birinci ve ikinci dönem olarak ayrı bir şekilde yer alır. Bölüm dışı ortak dersler ise her iki dönemde de haftada birer saat ile Türk Dili, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi ve Beden Eğitimi ve Güzel Sanat Dallarından Biri yer alır.

*İkinci sınıf***Tablo 2-23.** 1983-1984 Eğitim fakülteleri Almanca öğretmenliği ikinci sınıf programı

DERSLER	I. DÖNEM	II. DÖNEM
1. Alman Dili Grameri	2	2
2. Metin Okuma ve İnceleme	3	3
3. Almanca Konuşma	4	4
4. Almanca Yazılı Anlatım	2	2
5. Almancanın Yapısı	2	2
6. Çeviri (Almanca-Türkçe)	2	2
7. Çeviri (Türkçe-Almanca)	2	2
8. Alman Edebiyatı Tarihi	2	2
9. Alman Tarihi ve Coğrafyası	2	2
10. Eğitim Psikolojisi	3	-
11. Eğitim Programları ve Öğretim Yöntemleri	-	3
12. Türk Dili	1	1
13. Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi	1	1
14. Beden Eğitimi ve Güzel Sanat Dallarından Biri	1	1
TOPLAM	27	27

Almanca Öğretmenliği ikinci sınıf dersleri aşağıdaki gibidir. Alman Dili ve Grameri her iki dönemde de haftada ikişer saattir. Metin Okuma ve anlama dersi ise haftada üçer saat ile her iki dönemde de yer alır. Bu sınıfın en çok ders saati olan ders ise Almanca konuşma dersidir. Yabancı dili öğrenirken en çok sıkıntı çekilen alanlardan birisi olan konuşmaya önem verildiği söylenebilir. Bunlara ek olarak, Almanca Yazılı Anlatım, Almanca'nın Yapısı, Almanca'dan Türkçe'ye ve Türkçe'den Almanca'ya çeviri, Alman Edebiyatı Tarihi ve Alman Tarihi ve Coğrafyası dersleri her iki dönemde de ikişer saat ile programda yer alır. Eğitim dersleri olarak ise, ilk dönem Eğitim Psikolojisi ve ikinci dönem Eğitim Programları ve Öğretim Yöntemleri dersleri haftada üç saattir. Son olarak, bölüm dışı ortak dersler ise her iki dönemde de haftada birer saat ile Türk Dili, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi ve Beden Eğitimi ve Güzel Sanat Dallarından Biri yer alır.

*Üçüncü sınıf***Tablo 2-24.** 1983-1984 Eğitim fakülteleri Almanca öğretmenliği üçüncü sınıf programı

DERSLER	I. DÖNEM	II. DÖNEM
1. Alman Dili Grameri	2	2
2. Almanca Yazılı Anlatım	2	2
3. Dil Bilimine Giriş	3	3
4. Çeviri (Almanca-Türkçe)	2	2
5. Çeviri (Türkçe-Almanca)	2	2
6. Alman Edebiyatı Tarihi	2	2
7. Karşılaştırmalı Türkçe- Almanca Dilbilgisi	3	3
8. Alman Edebiyatından Seçmeler	3	3
9. Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme	3	-
10. Eğitim Teknolojisi	-	3
11. Türk Dili	1	1
12. Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi	1	1
13. Beden Eğitimi ve Güzel Sanat Dallarından Biri	1	1
TOPLAM	25	25

Üçüncü sınıf derslerinde ise Alman Dili ve Grameri ile Almanca Yazılı Anlatım haftada iki saat ile her iki dönemde de yer alır. Üçüncü sınıfta yeni olarak programa eklenen ders ise birinci ve ikinci dönemde haftada iki saat olan Dil Bilimine Giriş dersidir. Almanca'dan Türkçe'ye ve Türkçe'den Almanca'ya çeviri dersleri ve Alman Edebiyat Tarihi dersleri her iki dönemde de haftada iki saat olarak belirlenmiştir. Dil Bilimine giriş gibi programa ilk defa giren diğer bir ders ise Karşılaştırmalı Türkçe-Almanca Dilbilgisi dersidir. Bu ders her iki dönemde de ikişer saati ile programa eklenmiştir. Diğer bir ders ise birinci ve ikinci dönemde üç saat görülen Alman Edebiyatından Seçmeler dersidir. Eğitim dersleri açısından ise haftada üç saat ile birinci dönem Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme dersi varken, ikinci dönem Eğitim Teknolojisi dersi yer almaktadır. Son olarak, bölüm dışından alınan ortak dersler ise her iki dönemde de haftada birer saat ile Türk Dili, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi ve Beden Eğitimi ve Güzel Sanat Dallarından Biri yer alır.

*Dördüncü sınıf***Tablo 2-25.** 1983-1984 Eğitim fakülteleri Almanca öğretmenliği dördüncü sınıf programı

DERSLER	I. DÖNEM	II. DÖNEM
1. Çeviri (Almanca-Türkçe)	2	2
2. Çeviri (Türkçe-Almanca)	2	2
3. Alman Edebiyatı Tarihi	2	2
4. Alman Dili Tarihi	2	2
5. Anlam Bilimi	2	2
6. Çağdaş Alman Edebiyatından Seçmeler	3	3
7. Rehberlik	3	-
8. Eğitim Yönetimi	-	3
9. Almanca Öğretim Yöntemleri	4	-
10. Almanca Öğretim Uygulamaları	-	Bir Ay
12. Türk Dili	1	1
12. Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi	1	1
13. Beden Eğitimi ve Güzel Sanat Dallarından Biri	1	1
TOPLAM	23	19

Almanca Öğretmenliği son sınıf dersleri ise Almanca'dan Türkçe'ye ve Türkçe'den Almanca'ya çeviri, Alman Edebiyatı Tarihi, Alman Dili Tarihi, Anlam Bilimi dersleri haftada iki saat ile her iki dönemde de yer alır. Bunlara ek olarak, haftada üç saat ile Çağdaş Alman Edebiyatından Seçmeler dersi birinci ve ikinci dönemde yer alır. Eğitim dersleri olarak ise, birinci dönem haftada üç saat ile Rehberlik yer alır. İkinci dönemde ise yine haftada üç saat ile Eğitim Yönetimi dersi vardır. Öğretmenlik bölümü ortak derslerinden diğeri olan Almanca Öğretim Uygulamaları dersi ikinci dönemde bir ay olarak programdaki yerini almıştır. Bölüm dışı ortak dersler ise her iki dönemde de haftada birer saat ile Türk Dili, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi ve Beden Eğitimi ve Güzel Sanat Dallarından Biri yer alır.

Fransızca öğretmenliği

Tablo 2-26. 1983-1984 Eğitim fakülteleri Fransızca öğretmenliği programı

DERSLER	Sınıf: I		Sınıf: II		Sınıf: III		Sınıf: IV	
	1.YY	2.YY	3.YY	4.YY	5.YY	6.YY	7.YY	8.YY
Fransız Dili Grameri I-II-III-IV-V-VI	4	4	2	2	2	2	-	-
Metin Okuma ve İnceleme I-II-III-IV	4	4	3	3	-	-	-	-
Fransızca Konuşma I-II-III-IV	4	4	4	4	-	-	-	-
Fransızca Yazılı Anlatım I-II-III-IV-V-VI	3	3	2	2	2	2	-	-
Fonetik I-II	2	2	-	-	-	-	-	-
Türkçe Dilbilgisi I-II	2	2	-	-	-	-	-	-
Dil Bilimine Giriş I-II	-	-	-	-	3	3	-	-
Fransızcanın Yapısı I-II	-	-	2	2	-	-	-	-
Çeviri (Fransızca-Türkçe) I-II-III-IV-V-VI-VII-VIII	2	2	2	2	2	2	2	2
Çeviri (Türkçe-Fransızca) I-II-III-IV-V-VI	-	-	2	2	2	2	2	2
Fransızca Edebiyatı Tarihi I-II-III-IV-V-VI	-	-	2	2	2	2	2	2
Fransız Tarihi ve Coğrafyası I-II	-	-	2	2	-	-	-	-
Fransız Dili Tarihi I-II	-	-	-	-	-	-	2	2
Karşılaştırmalı Türkçe-Fransızca Dilbilgisi I-II	-	-	-	-	3	3	-	-
Fransız Edebiyatından Seçmeler I-II	-	-	-	-	3	3	-	-
Anlam Bilim	-	-	-	-	-	-	2	2
Çağdaş Fransız Edebiyatından Seçmeler I-II	-	-	-	-	-	-	3	3
Eğitime Giriş	3	-	-	-	-	-	-	-
Eğitim Sosyolojisi	-	3	-	-	-	-	-	-
Eğitim Psikolojisi	-	-	3	-	-	-	-	-
Eğitim Programları ve Öğretim Yöntemleri	-	-	-	3	-	-	-	-
Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme	-	-	-	-	3	-	-	-
Eğitim Teknolojisi	-	-	-	-	-	3	-	-
Rehberlik	-	-	-	-	-	-	3	-
Eğitim Yönetimi	-	-	-	-	-	-	-	3
Fransızca Öğretim Yöntemleri	-	-	-	-	-	-	4	-
Fransızca Öğretim Uygulamaları	-	-	-	-	-	-	-	Bir ay
Türk Dili I-II-III-IV-V-VI-VII-VIII	1	1	1	1	1	1	1	1
Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I-II-III-IV-V-VI-VII-VIII	1	1	1	1	1	1	1	1
Beden Eğitimi ve Güzel Sanat Dallarından Biri I-II-III-IV-V-VI-VII-VIII	1	1	1	1	1	1	1	1
TOPLAM	27	27	27	27	25	25	23	19

(YÖK,2007b: 143)

*Birinci sınıf***Tablo 2-27.** 1983-1984 Eğitim fakülteleri Fransızca öğretmenliği birinci sınıf programı

DERSLER	I. DÖNEM	II. DÖNEM
1. Fransız Dili Grameri	4	4
2. Metin Okuma ve İnceleme	4	4
3. Fransızca Konuşma	4	4
4. Fransızca Yazılı Anlatım	3	3
5. Fonetik	2	2
6. Türkçe Dilbilgisi	2	2
7. Çeviri (Fransızca-Türkçe)	2	2
8. Eğitime Giriş	3	-
9. Eğitim Sosyolojisi	-	3
10. Türk Dili	1	1
11. Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi	1	1
12. Beden Eğitimi ve Güzel Sanat Dallarından Biri	1	1
TOPLAM	27	27

Fransızca Öğretmenliği birinci sınıfta yer alan dersler, Fransız Dili ve Grameri, Metin Okuma ve İnceleme ile Konuşma derslerinin her iki dönemde de haftada dörder saat olarak görülür. Bunlara ek olarak, Yazılı Anlatım dersinin 3'er saat, Fonetik, Türkçe dilbilgisi ve Fransızca'dan Türkçe'ye çeviri derslerinin her iki dönemde de olmak üzere haftada iki saat olduğu görülmektedir. Mesleki derslerden ise ilk dönem Eğitime Giriş; ikinci dönem ise Eğitim Sosyolojisi dersleri haftada üçer saat ile yer alır. Bölüm dışı ortak dersler ise her iki dönemde de haftada birer saat ile Türk Dili, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi ve Beden Eğitimi ve Güzel Sanat Dallarından Biri yer alır.

*İkinci sınıf***Tablo 2-28.** 1983-1984 Eğitim fakülteleri Fransızca öğretmenliği ikinci sınıf programı

DERSLER	I. DÖNEM	II. DÖNEM
1. Fransız Dili Grameri	2	2
2. Metin Okuma ve İnceleme	3	3
3. Fransızca Konuşma	4	4
4. Fransızca Yazılı Anlatım	2	2
5. Fransızcanın Yapısı	2	2
6. Çeviri (Fransızca-Türkçe)	2	2
7. Çeviri (Türkçe-Fransızca)	2	2
8. Fransızca Edebiyatı Tarihi	2	2
9. Fransız Tarihi ve Coğrafyası	2	2
10. Eğitim Psikolojisi	3	-
11. Eğitim Programları ve Öğretim Yöntemleri	-	3
12. Türk Dili	1	1
13. Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi	1	1
14. Beden Eğitimi ve Güzel Sanat Dallarından Biri	1	1
TOPLAM	27	27

Fransızca Öğretmenliği ikinci sınıf dersleri aşağıdaki gibidir. Fransız Dili ve Grameri her iki dönemde de haftada ikişer saattir. Metin Okuma ve anlama dersi ise haftada üçer saat ile her iki dönemde de yer alır. Bu sınıfın en çok ders saati olan ders ise Fransızca konuşma dersidir. Yabancı dili öğrenirken en çok sıkıntı çekilen alanlardan birisi olan konuşmaya önem verildiği söylenebilir. Bunlara ek olarak, Fransızca Yazılı Anlatım, Fransızcanın Yapısı, Fransızca'dan Türkçe'ye ve Türkçe'den Fransızca'ya çeviri, Fransız Edebiyatı Tarihi ve Fransız Tarihi ve Coğrafyası dersleri her iki dönemde de ikişer saat ile programda yer alır. Eğitim dersleri olarak ise, ilk dönem Eğitim Psikolojisi ve ikinci dönem Eğitim Programları ve Öğretim Yöntemleri dersleri haftada üç saattir. Son olarak, bölüm dışı ortak dersler ise her iki dönemde de haftada birer saat ile Türk Dili, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi ve Beden Eğitimi ve Güzel Sanat Dallarından Biri yer alır.

*Üçüncü sınıf***Tablo 2-29.** 1983-1984 Eğitim fakülteleri Fransızca öğretmenliği üçüncü sınıf programı

DERSLER	I. DÖNEM	II. DÖNEM
1. Fransız Dili Grameri	2	2
2. Fransızca Yazılı Anlatım	2	2
3. Dil Bilimine Giriş	3	3
4. Çeviri (Fransızca-Türkçe)	2	2
5. Çeviri (Türkçe- Fransızca)	2	2
6. Fransızca Edebiyatı Tarihi	2	2
7. Karşılaştırmalı Türkçe- Fransızca Dilbilgisi	3	3
8. Fransız Edebiyatından Seçmeler	3	3
9. Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme	3	-
10. Eğitim Teknolojisi	-	3
11. Türk Dili	1	1
12. Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi	1	1
13. Beden Eğitimi ve Güzel Sanat Dallarından Biri	1	1
TOPLAM	25	25

Üçüncü sınıf derslerinde ise Fransız Dili ve Grameri ile Fransızca Yazılı Anlatım haftada iki saat ile her iki dönemde de yer alır. Üçüncü sınıfta yeni olarak programa eklenen ders ise birinci ve ikinci dönemde haftada iki saat olan Dil Bilimine Giriş dersidir. Fransızca'dan Türkçe'ye ve Türkçe'den Fransızca'ya çeviri dersleri ve Fransızca Edebiyat Tarihi dersleri her iki dönemde de haftada iki saat olarak belirlenmiştir. Dil Bilimine giriş gibi programa ilk defa giren diğer bir ders ise Karşılaştırmalı Türkçe-Fransızca Dilbilgisi dersidir. Bu ders her iki dönemde de ikişer saati ile programa eklenmiştir. Diğer bir ders ise birinci ve ikinci dönemde üç saat görülen Fransız Edebiyatından Seçmeler dersidir. Eğitim dersleri açısından ise haftada üç saat ile birinci dönem Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme dersi varken, ikinci dönem Eğitim Teknolojisi dersi yer almaktadır. Son olarak, bölüm dışından alınan ortak dersler ise her iki dönemde de haftada birer saat ile Türk Dili, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi ve Beden Eğitimi ve Güzel Sanat Dallarından Biri yer alır.

*Dördüncü sınıf***Tablo 2-30.** 1983-1984 Eğitim fakülteleri Fransızca öğretmenliği dördüncü sınıf programı

DERSLER	I. DÖNEM	II. DÖNEM
1. Çeviri (Fransızca-Türkçe)	2	2
2. Çeviri (Türkçe-Fransızca)	2	2
3. Fransızca Edebiyatı Tarihi	2	2
4. Fransız Dili Tarihi	2	2
5. Anlam Bilimi	2	2
6. Çağdaş Fransız Edebiyatından Seçmeler	3	3
7. Rehberlik	3	-
8. Eğitim Yönetimi	-	3
9. Fransızca Öğretim Yöntemleri	4	-
10. Fransızca Öğretim Uygulamaları	-	Bir Ay
12. Türk Dili	1	1
12. Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi	1	1
13. Beden Eğitimi ve Güzel Sanat Dallarından Biri	1	1
TOPLAM	23	19

Fransızca Öğretmenliği son sınıf dersleri ise Fransızca'dan Türkçe'ye ve Türkçe'den Fransızca'ya çeviri, İngiliz Edebiyatı Tarihi, İngiliz Dili Tarihi, Anlam Bilimi dersleri haftada iki saat ile her iki dönemde de yer alır. Bunlara ek olarak, haftada üç saat ile Çağdaş Fransız Edebiyatından Seçmeler dersi birinci ve ikinci dönemde yer alır. Eğitim dersleri olarak ise, birinci dönem haftada üç saat ile Rehberlik yer alır. İkinci dönemde ise yine haftada üç saat ile Eğitim Yönetimi dersi vardır. Öğretmenlik bölümü ortak derslerinden diğeri olan Fransızca Öğretim Uygulamaları dersi ikinci dönemde bir ay olarak programdaki yerini almıştır. Bölüm dışı ortak dersler ise her iki dönemde de haftada birer saat ile Türk Dili, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi ve Beden Eğitimi ve Güzel Sanat Dallarından Biri yer alır.

2.5.11. 1998-1999 Eğitim fakülteleri yabancı diller programı

*İngilizce Öğretmenliği**Birinci sınıf***Tablo 2-31.** 1998-1999 Eğitim fakülteleri İngilizce öğretmenliği birinci sınıf programı

DERSLER	I. DÖNEM			II. DÖNEM		
	T	U	K	T	U	K
1. İngilizce Dilbilgisi	3	0	3	3	0	3
2. Konuşma Becerileri	3	0	3	3	0	3
3. Okuma Becerileri	3	0	3	3	0	3
4. Yazma Becerileri	3	0	3	3	0	3
5. Türkçe I: Yazılı Anlatım	2	0	2	-	-	-
6. Türkçe II: Sözlü Anlatım	-	-	-	2	0	2
7. Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi	2	0	0	2	0	0
8. Öğretmenlik Mesleğine Giriş	3	0	3	-	-	-
9. Okul Deneyimi I	-	-	-	1	4	3
10. Seçmeli I	-	-	-	2	0	2
KREDİ	17			19		

İngilizce Öğretmenliği birinci sınıf programına göre dilin temeli olarak kabul edilen dört beceride yer alır. Konuşma Becerileri, Okuma Becerileri ve Yazma Becerileri programda her iki dönemde de üçer saat ile yer alır. Bu derslerin içeriği olarak ise çeşitli etkinliklerle öğrencilerin dersin amacı olan beceriyi geliştirmelerinin hedeflendiği ifade edilebilir. Özellikle konuşma becerileri dersinde bütün becerilerin bir arada kullanılarak öğrencilerin katılımlarıyla etkileşime dayalı konuşma etkinlikleri yer alır. Okuma becerilerinde ise özellikle yapı ve anlam ilişkisinin geliştirilmesinin hedeflendiği ifade edilmektedir. Bunlara ek olarak her iki dönemde de İngilizce dilbilgisi dersi haftada üç saat olarak programda gösterilmiştir.

İngilizce Dilbilgisi dersinde öğrencilere dil yetilerini geliştirme, dil yapıları, bu yapılarla sözcük ilişkileri ve anlam yaratılması konuları verilmektedir. Buna ek olarak dilbilgisi ve bağlam ilişkisi kurma ve yapıları belirli bağlamda kullanarak metin üretme üzerinde durulduğu söylenebilir. Görüldüğü üzere yabancı dil öğretmeni adaylarının ilk yıllarında dilin temelini oluşturan dört temel beceri ve dilbilgisinin yer almıştır. Böylece

dili öğrenme konusunda eksiklikleri olan öğretmen adayları eksiklerini bu ilk yılda telafi edebilecekleri düşünülebilir. Bunlara ek olarak Türkçe dersi yer alır. Birinci dönem haftada iki saat olarak Yazılı Anlatım; ikinci dönem ise yine hafta iki saat olarak Sözlü Anlatım dersleri yer alır. Bu derslerde ise dilin tanımı ve önemi; dil kültür ilişkisi; makalelerin bölümleri; Türkçe'nin doğru ve düzgün kullanımı ile ilgili noktalar ile eleştirel düşünme üzerinde durulmaktadır. Bu derse ek olarak Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersi her iki dönem de haftada ikişer saat olarak programda yer alır.

Mesleki dersler açısından ise, birinci dönem haftada üç saat ile Öğretmenlik Mesleğine Giriş ders yer almaktadır. Bu dersin içeriği olarak ise “öğretmen adaylarının, öğretmenlik mesleğinin temel özelliklerini, gerçeklerini, güçlüklerini, zevkli yanlarını çeşitli boyutlarıyla anlamaları ve tartışmaları öngörülmüştür (YÖKa, 2007: 54). Böylece bu derste öğretmen adaylarına öğretmenlik mesleğinin kapsamlı bir biçimde teorik olarak gösterilmesinin hedeflendiği söylenebilir. Ders içeriği olarak ise eğitimin felsefi, sosyal, tarihi ve psikolojik temelleri ile mesleğin ilkeleri ve özelliklerinin yer aldığı ifade edilebilir. Programın uygulamaya dönük ilk dersi olarak ise ikinci dönem yer alan Okul Deneyimi I dersi. Bu ders sadece teoriyle sınırlı kalmayıp uygulamaya da dönük bir işleve sahiptir. Teori olarak 1 saat; uygulama olarak ise haftada 4 saat olarak programda yer almıştır. Böylece öğretmen adayları ilk dönem mesleğin teorik olarak neleri kapsadığını öğrenirken ikinci dönemde bu mesleğin okul ortamında nasıl bir sürece sahip olduğunu gözlemlene olanağına kavuştukları düşünülebilir. Teori ve uygulamayı birleştirmeyi hedefleyen bu dersin programın uygulama boyutunun artırılmasını hedeflediği düşünülebilir. 1998-99 lisans programında belirtildiği üzere “Bu derste öğretmen adaylarının mümkün olduğu kadar erken bir aşamada, bir uygulama öğretmeni nezaretinde okulu, öğrencileri ve öğretmenlik mesleğini çeşitli yönlerden tanıması amaçlanmaktadır (YÖK, 1998:60)”. Böylece öğretmen adayları okul ortamında yer alan dinamikleri daha yakından gözlemlene ve mesleğin uygulama aşamasındaki yansımalarını analiz etme fırsatı yakalamış olacaktır. Birinci sınıfın ikinci döneminde son olarak seçmeli ders yer almaktadır. “Yeni programlarda ‘seçmeli derslere’ daha geniş yer verilmiş ve öğretmen adaylarının kendi ilgi, ihtiyaç ve becerileri doğrultusunda asıl alanları dışındaki dersleri almaları öngörülmüştür” (YÖK,

2007a: 57). Böylece öğretmen adaylarının bölüm dışı dersler olarak ilgileri doğrultusunda kendilerini geliştirmiş olacakları ifade edilebilir.

İkinci sınıf

Tablo 2-32. 1998-1999 Eğitim fakülteleri İngilizce öğretmenliği ikinci sınıf programı

DERSLER	I. DÖNEM			II. DÖNEM		
	T	U	K	T	U	K
1. İleri Okuma Becerileri	3	0	3	-	-	-
2. İleri Yazma Becerileri	-	-	-	3	0	3
3. İngiliz Edebiyatına Giriş	3	0	3	3	0	3
4. Dil Edinimi	3	0	3	-	-	-
5. İngilizce Öğretiminde Yaklaşımlar	-	-	-	3	0	3
6. Bilgisayar	2	3	2	-	-	-
7. Dilbilimine Giriş I	-	-	-	3	0	3
8. Türkçe Ses ve Biçim Bilgisi	3	0	3	-	-	-
9. Türkçe Tümce bilgisi ve Anlambilim	-	-	-	3	0	3
10. Gelişim ve Öğrenme	3	0	3	-	-	-
11. Öğretimde Planlama ve Değer.	-	-	-	3	2	4
KREDİ	18			19		

İngilizce Öğretmenliği ikinci sınıf dersleri arasında ilk dönem haftada üç saat ile İleri Okuma Becerileri gelir. Dersin metinleri anlamak için okuma becerilerini geliştirmeyi ve sözcük bilgisini artırarak metinlerdeki bilgileri sentezlemeyi hedeflediği söylenebilir. İkinci dönemde ise bu dersin yerine yine haftada üç saat ile İleri Yazma Becerileri dersi vardır. YÖK'ün hazırlamış olduğu içerik bilgilerine göre dersin içeriğinde araştırma ve tez tazımı için gerekli mesleki yazma becerilerinin öğretimi yer alır. Buna ek olarak dersin özellikle öğretmen adaylarına öğrencilerin yazmış olduğu kompozisyon ve ödevlerin nasıl değerlendirileceğini ve notlandırılarak nasıl dönüt verileceğini vurguladığı ifade edilmektedir. Görüldüğü üzere öğretmen adaylarına hem akademik anlamda kendi araştırmalarını nasıl yapacakları hem de sınıf ortamında öğrenci ödevlerini değerlendirecekleri üzerinde durulmaktadır.

İngiliz Edebiyatına Giriş dersi ise her iki dönem de haftada üçer saat ile programda yer alır. Birinci dönemde öğrencilere dersle alakalı temel kavramların; edebi dönemlerin ve bu dönemleri temsil eden önemli eserlerin dersin içeriğini oluşturduğu

görülmektedir. İkinci dönemde ise, edebi akımların ve metinlerin edebi çözümlemelerinin yer aldığı söylenebilir. Birinci dönemin bir diğer dersi ise Dil Edinimi dersi. Bu ders haftada üç saat olarak programda yer alır. Dersin içeriği için yapılan açıklamada “anadil ve yabancı dil edinimi kuramları, karşılaştırılması ve örneklendirilmesi; dil gelişimi ve edinimi sürecinin aşamaları; bu aşamaların yabancı dil öğretiminde kullanılması yer alır (YÖK. 1998: 61). İlk dönem yer alan derslerden birisi de Bilgisayar dersi. Bu ders teori ve uygulama olarak yer alır. Haftada iki saat teori ve üç saat de uygulama olan bu ders yalnızca birinci dönemde yer alır. Dersin özellikle basit ofis programlarını ve sınıfta bilgisayarla çalışmayı öğretmeyi hedeflediği bildirilmiştir. Birinci döneme ait bir diğer ders ise Türkçe Ses ve Biçim Bilgisi dersi. Bu derste öğrencilere anadillerinin ses ve dilbilgisi yapısı kazandırılır. Dersin içeriğinde ise ilk sınıftaki dersi temel alarak yabancı dil için karşılaştırmaların yapılması ve Türkçe’de ses ve biçim birimlerinin çözümlemesinin yer aldığı görülmektedir. Bu ders ikinci dönemde ise Türkçe Tümce Bilgisi ve Anlambilim olarak programda yer alır. Bu dersin içeriği ise Türkçe’nin cümlesel boyutta yapısının incelemek ve sözcükler arası anlam ve ilişkileri irdelenmek yer alır. İkinci sınıfın ikinci döneminde yer alan bir diğer ders ise Dilbilime Giriş 1 dersi. YÖK’ün belirlemiş olduğu lisans programlarında bu dersin içeriği olarak dil konusunda öğretmen adaylarını bilgilendirme; dili oluşturan parçaların anlaşılması; temel kavramlar; dilbilim ile dil öğretimi ve edebiyat çalışmaları arasındaki ilişkiyi anlama olarak belirtilmiştir.

Mesleki dersler açısından ise birinci dönem haftada üç saat ile Gelişim ve Öğrenme yer alırken; ikinci dönem de Öğretim Planlama ve Değerlendirme dersi vardır. Bu ders haftada üç saat teori ve iki saat uygulama olarak programda yer alır. İnsanı eğitmek ve yetiştirmek gibi ulvi bir göreve sahip olan bu mesleğin üzerinde yoğunlaşacağı bireyi tanıması mesleğin en önemli noktalarından birisidir. Gelişim ve Öğrenme dersinde öğretmen adaylarının bilişsel, sosyal, psikolojik, ahlaki fiziksel bilgi çeşitli yönlerden gelişimini; öğrenme yaklaşımlarını ve süreçlerini; bireysel farklılıkları öğrenmeleri hedeflenmektedir. Öğretim Planlama ve Değerlendirme dersi dersin adında da anlaşıldığı üzere dersin planlanması ve değerlendirme aşamasında kullanılacak yaklaşım ve teknikler içermektedir. Özellikle günlük, haftalık ve yıllık planlar ile içerik

seçimi ve öğretim yöntem ve tekniklerin dersin odak noktalarını oluşturduğu ifade edilebilir.

Üçüncü sınıf

Tablo 2-33. 1998-1999 Eğitim fakülteleri İngilizce öğretmenliği üçüncü sınıf programı

DERSLER	I. DÖNEM			II. DÖNEM		
	T	U	K	T	U	K
1. Dilbilimine Giriş II	3	0	3	-	-	-
2. Kısa Öykü İncelemesi ve Öğret.	3	0	3	-	-	-
3. İngilizce-Türkçe Çeviri	3	0	3	-	-	-
4. Özel Öğretim Yöntemleri	2	2	3	2	2	3
5. Öğretim Tek. Ve Materyal Gel.	2	2	3	-	-	-
6. Araştırma Becerileri	-	-	-	3	0	3
7. Çocuklara Yabancı Dil Öğretimi	-	-	-	3	0	3
8. Roman İncelemesi ve Öğretimi	-	-	-	3	0	3
9. Sınıf Yönetimi	-	-	-	2	2	3
10. Seçmeli II	3	0	3	-	-	-
11. Seçmeli III	2	0	2	-	-	-
12. Seçmeli IV	-	-	-	3	0	3
KREDİ	20			18		

Üçüncü sınıfta ise ilk dönem haftada üç saat ile Dilbilimine Giriş II dersi yer alır. Birinci derse ek olarak bu derste dil edinim işlemlerini anlama ve dil edinim kuramlarıyla dil öğretim yöntemleri arasındaki ilişkiyi ve dilin toplumsal kullanımını anlama yer almaktadır. Birinci dönemin bir diğer dersi de Kısa Öykü İncelemesi ve Öğretimidir. Çağdaş İngiliz ve Amerikan edebiyatından seçilmiş kısa öykülerin yer aldığı bu derste kısa öykülerin özellikleri ve edebiyattaki önemi ile bu öykülerin inceleme ve çözümleyerek anlama yöntemleri üzerinde durulmaktadır. İngilizce'den Türkçe'ye çeviri dersi de ilk dönem haftada üç saat olarak programda yer almıştır. Özellikle, çeviri yaklaşımları, güncel ve akademik konuların özgün metinlerden çevrilmesi ve bununla alakalı alıştırmaların dersin içeriğini oluşturduğu söylenebilir. Bilindiği gibi bir dili bilmek ve onu öğretebilmek birbirinden çok farklıdır. Özel Öğretim Yöntemleri dersi öğretmen adaylarına İngilizce'yi nasıl öğretecekleri konusunda bilgilendirmeyi hedefleyen bir ders olduğu ifade edilebilir. Bu ders her iki dönemde de iki saat uygulama ve iki saat teori olarak programda yer almaktadır. Dersin içeriğinin “konu alanında öğretim yöntemleri, öğrenme-öğretme süreçleri, genel öğretim yöntemlerinin konu alanı öğretimine uygulanması, konu alanındaki ders

kitaplarının eleştirel bir açıyla incelenmesi ve özel öğretim yöntem ve stratejileri ile ilişkilendirilmesi (YOK, 1998:62) olduğu söylenebilir.

Birinci dönemin bir diğer uygulama içeren dersi ise Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme dersi. Teknolojinin vazgeçilmez bir araç olduğu hayatımızda öğrenmeyi geliştirmek ve sınıf içi etkinliklerde teknolojinin yardımına başvurmanın önemli bir yöntem olduğu söylenebilir. Birinci dönemin diğer dersleri ise haftada üç ve iki saat ile seçmeli derslerdir. İkinci dönemin derslerinden birisi ise haftada üç saat ile Araştırma Becerileridir. Bu dersin adında da anlaşıldığı üzere bilimsel araştırma yöntem ve tekniklerinin öğretilmesi ve örnekler vasıtasıyla uygulanmasıdır. Buna ek olarak, öğrencilere kendi alanlarıyla ilgili basit araştırmalar yaptırılması ve değerlendirilmesi de ifade edilebilir. İngilizce öğretimi yalnızca yetişkinlere değil aynı zamanda da çocuklara da yapılmaktadır. Yetişkinlerin ve çocukların öğrenme düzeyleri, süreçleri ve etkinlikleri farklı olacağından dolayı programa ikinci dönem için Çocuklara Yabancı Dil Öğretimi dersi haftada üç saat olarak eklenmiş olduğu görülmektedir. Dersin içeriğini ise çocukların öğrenme yöntem ve stratejileri ve anadil ile yabancı dil arasındaki öğrenme benzerlikleri ve farklılıklarının oluşturduğu söylenebilir. Böylece, çocukların seviyesine uygun öğretimde uygulanacak sınıf içi yöntem ve tekniklerin öğretilerek öğrenci seviyesine uygun yazılı, görsel ve işitsel materyallerin kullanımının öğretmen adaylarına öğretilmesinin dersin hedeflerini oluşturduğu program açıklamasında yer almaktadır.

Üçüncü sınıfın bir diğer edebiyat dersi ise ikinci dönemde haftada üç saat ile yer alan Roman İncelemesi ve Öğretimi dersi. Edebiyatın bir diğer türü olan romanın kısa öykü dersinde olduğu gibi türün niteliklerinin ve çözümleme yaklaşımlarının İngiliz ve Amerikan romanlarından örneklerinin incelenmesiyle ders içeriğinin oluşturulduğu ifade edilebilir. İkinci dönemin meslek dersi ise Sınıf Yönetimidir. YÖK (1998:63) 'ün belirtmiş olduğu açıklamaya göre, öğrencilerin davranışlarını etkileyen sosyal ve psikolojik faktörler, sınıf ortamı ve grup etkileşimi, sınıf yönetimi ve disiplinle ilgili kuralların geliştirilmesi ve uygulanması, sınıf içinde zaman kullanımı, sınıf organizasyonu, motivasyon, iletişim, yeni bir döneme başlangıç, olumlu ve öğrenmeye uygun bir ortam yaratma, sınıf içinde karşılaşılan davranış problemleri ve

bunlara karşı geliştirilecek önlemler dersin içeriğini oluşturmaktadır. Mesleğe başlayacak öğretmen adaylarının karşılaşacağı sınıf içi yönetimiyle ilgili sorunların ve bunlara ilişkin çözümlerin dersin odak noktasını oluşturduğu yukarıdaki açıklamaya göre söylenebilir. Böylece sınıf içi etkinlikleri uygulama ve düzenlemede karşılaşılabilecek zaman ve disiplinle ilgili problemleri çözme konusunda öğretmen adaylarını aydınlatacak noktaların dersin içeriğinde ve odak noktasında olduğu düşünülebilir.

Dördüncü sınıf

Tablo 2-34. 1998-1999 Eğitim fakülteleri İngilizce öğretmenliği dördüncü sınıf programı

DERSLER	I. DÖNEM			II. DÖNEM		
	T	U	K	T	U	K
1. İng. Sınav Haz. ve Değer.	3	0	3	-	-	-
2. Drama (Oyun) İncelemesi ve Öğret.	3	0	3	-	-	-
3. Materyal Değer. Ve Uyarlama	3	0	3	-	-	-
4. Konu Alanı Ders Kitabı İncelemesi	2	2	4	-	-	-
5. Okul Deneyimi II	1	4	3	-	-	-
6. Seçmeli V	3	0	3	-	-	-
7. Türkçe-İngilizce Çeviri	-	-	-	3	0	3
8. Şiir İncelemesi ve Öğretimi	-	-	-	3	0	3
9. Rehberlik	-	-	-	3	0	3
10. Öğretmenlik Uygulaması	-	-	-	2	6	5
KREDİ	18			14		

İngilizce Öğretmenliği dördüncü sınıf birinci döneminde yer alan ilk ders haftada üç saat ile İngilizce Sınav Hazırlama ve Değerlendirmedir. Öğretmen adaylarına İngilizce dersinde ölçme ve değerlendirme teknikleri üzerine hazırlanmış bir ders olduğu söylenebilir. Özellikle dil becerilerinin - okuma, yazma, konuşma, dinleme-ölçülmesi için gerekli olan test hazırlama teknikleri ve soru tiplerinin, bunları hazırlama alıştırmalarının, değerlendirme ve analizin bu dersin içeriğini oluşturduğu ifade edilebilir. İlk dönemin bir diğer dersi ise haftalık üçer saat olarak programda yer alan Drama (Oyun) İncelemesi ve Öğretimidir. Yabancı dil öğretiminin dördüncü ve sınıftan başlamasıyla çocuklara yabancı dil öğretiminin önem kazandığı söylenebilir. Bundan dolayı çocukların ilgisini çekecek ve onlara yabancı dili bir dersi öğreniyorlarmış gibi değil de sanki bir oyunun içindelermiş gibi öğretecek bir teknik olarak bu dersin programa konulduğunu düşünülebilir. YÖK'ün bölümlere göndermiş olduğu ders içeriğine göre tiyatro eserlerinin özellikleri, türleri ve bu eserlerin incelenmesi için

gerekli olan yaklaşımların kullanılarak değerlendirilmesi yer almaktadır. Dersin içeriğini ise İngiliz ve Amerikan tiyatro eserlerinden örnekler oluşturmaktadır. Tiyatro eserlerini öğrenen ve bunların çözümlemesini yapabilen bir öğretmen adayının bu eserleri kullanarak öğrencilerine dili farklı bir şekilde öğretebilmesinin amaçlandığı düşünülebilir.

Diğer bir ders ise Materyal Değerlendirme ve Uyarlamadır. Bu ders yalnızca birinci dönem yer alıp haftada üç saattir. Öğretmen adaylarına mesleki yaşamlarında kullanacakları ders kitaplarını seçerken nelere dikkat edecekleri ve bu kitapların incelenmesini ve değerlendirmesini öğretmenin dersin odak noktasını oluşturduğu söylenebilir. Yabancı dili öğretirken gerekli olabilecek alıştırmaların uygunluğunun çözümlenmesi ve değerlendirilmesi, öğrenci seviyesine uygunluğu önem taşımaktadır. Öğretmenliğin önemli noktalarından biri olan bu özellikleri öğrencilere öğretebilmek ve uygun olmayan alıştırmaların yeniden düzenlenip konu içeriğine ve öğrenci seviyesine göre yeniden düzenlemek ve sınıf ortamına uygun biçimde uyarlanın dersin hedeflerini oluşturduğu düşünülebilir.

Birinci dönemin bir diğer dersi ise Konu alanı Ders Kitabı İncelemesidir. Bu ders haftada iki saat teori ve iki saat de uygulama olarak programda belirtilmiştir. “Konu alanında MEB tarafından onaylanmış ders kitaplarının ve öğretim programlarının eleştirel bir bakış açısı ile incelenmesi; kitapların içerik, dil, öğrenci seviyesine uygunluk, format çekicilik, anlamlı öğrenmeye katkısı, öğretimde kullanım kolaylığı vb. açılardan incelenmesi (YÖK, 1998:63)” dersin içeriğini oluşturmaktadır. Birinci dönemin son dersi Okul Deneyimi II dersidir. Haftalık bir saat teori, dört saat uygulama olarak programda yer alır. Birinci sınıfta yer alan dersin devamı olan bu ders öğretmen adaylarına son sınıflarında tecrübe kazandırmayı amaçladığı düşünülebilir. Dersin temelinde sınıflara giden öğrencilerin bir uygulama öğretmeni eşliğinde yaptıkları gözlem ve uygulamaların olduğu söylenebilir. YÖK’ün programa koyduğu bazı gözlem ve uygulama konuları ise: “soru sorma, yönerge ve açıklamalar, ders ve sınıf yönetimi ve kontrolü, öğrencilerin incelenmesi ve değerlendirilmesi, bireysel ve grup çalışmalar ile sınıf içi mikro öğretimler (1998:64)” olarak belirlenmiştir. Böylece öğretmen adaylarının yıllar boyu almış oldukları teorik dersleri burada uygulama ve

gözlemleme şansı bulabilecekleri söylenebilir. Yapmış oldukları mikro öğretimler aracılığıyla da kendi öğretmenlik kariyerlerine başlangıç yapmış ve tecrübeler edinmeye başlayacakları düşünülebilir. Birinci dönemin son ders ise haftada üç saat ile Seçmeli V dersidir. İkinci dönemin derslerine baktığımızda ise, ilk dersin Türkçe-İngilizce Çeviri dersidir. Dersin içeriğinde ise genel ve akademik konularda Türkçe'den İngilizce'ye çeviriler yapılması ve çeviri tekniklerinin uygulanması olduğu düşünülebilir.

İkinci dönemin derslerinden bir diğeri ise haftada üç saat ile Şiir İncelemesi ve Öğretimidir. Edebiyatın bir diğer türü olan şiiri çeşitli çözümleme ve inceleme yaklaşımlarıyla şiirin niteliklerinin İngiliz ve Amerikan edebiyatından seçmelerle incelenmesinin dersin içeriğini oluşturduğu belirtilir. Dersin içeriğinde yalnızca şiirlerin incelenmesi değil aynı zamanda bunları kullanarak dilin öğretilmesinin de dersin adından çıkarılabileceği düşünülebilir. Rehberlik dersi ise ikinci dönem haftada üç saat ile programda yer alır. YÖK(19989)'ün göndermiş olduğu programda dersin içeriği öğrenci kişilik hizmetlerinin amaçları ve öğretim içindeki rolü, rehberlik hizmet alanlarının tanıtımı, rehberliğin genel ilkeleri, öğrenciyi tanıma, yönlendirme olarak belirtilmiştir (64). Buna ek olarak öğrencilerin izlenmesi, çevre ile olan ilişkileri bunların araştırılması değerlendirilmesi, mesleki olarak yönlendirilmesi ve son yıllarda oldukça önem verilen özel eğitime muhtaç öğrencilerin saptanması ve eğitim konuları yer alır (64). İçeriğin açıklamasına göre öğretmen adaylarının bir rehber öğretmen gibi görev alıp öğrencileri tanımaları, izlemeleri ve onları gerekli konular dahilinde yönlendirmeleri hedeflenmiş olduğu söylenebilir. Böylece sınıf içinde ve dışında öğretmenin öğrencileriyle olan ilişkisinin artırılması ve dersin ve eğitim hedeflere ulaşması düşünülmüş olabilir. “Psikolojik danışmanlık ve rehberliğin içerdiği kapsamlı çalışmalarla, bu çalışmalar doğrultusunda sağlanan katkıların eğitimsel amaçlara ulaşmada önemli olduğu söylenebilir (Güler, Eren ve Karabacak, 2005:63).

İkinci dönemin son ders ise haftada iki saat teori ve altı saat uygulama içeren Öğretmenlik Uygulaması dersidir. Son sınıfa gelmiş olan öğretmen adaylarının mesleki yönden tecrübe kazanmalarını sağlamayı hedeflediği düşünülen bu ders haftada bir tam gün ya da iki yarım gün olarak yer almaktadır. Öğretmen adaylarının bizzat sınıf içinde öğretmenlik becerisi kazanmasına ve belirli bir ders ya da dersleri, konu ya da konuları

planlı bir biçimde öğretmesi planlanmıştır. Dersin değerlendirilmesinde ise öğretmen adaylarının iki saat uygulama yapması düşünülmüştür. Dersin içeriğine göre öğretmen adayları bir dönem boyunca okula gidecekler ve okulda aktif olarak mesleği icra edecekler. Böylece dönem mesleğe başlamadan önce kendi öğretmenlik becerilerini tanıma ve yanlışlarını görme fırsatı yakalamış olacakları düşünülebilir. Dersin içeriğiyle ilgili önemli bir nokta ise bütün öğretimleri planlı olarak yapılmasıdır. Böylece öğretmen adaylarının ders planını yapma ve bunu uygulama alıştırmaları yapma fırsatı bulmuş olabilecekleri hedeflenmiş olabilir. Değerlendirme aşamasının ise dersin en önemli noktası olduğu varsayılabilir. Öğretmen adayları iki saatlik bir dersi planlı bir biçimde katılmış olduğu sınıfta uygulama öğretmeni ve ders öğretmeni huzurunda yapmasının ve buna göre değerlendirilmesinin öğretmen adayları için çok önemli bir tecrübe olduğu düşünülebilir.

Almanca öğretmenliği

Birinci sınıf

Tablo 2-35. 1998-1999 Eğitim fakülteleri Almanca öğretmenliği birinci sınıf programı

DERSLER	I. DÖNEM			II. DÖNEM		
	T	U	K	T	U	K
1. Almanca Dilbilgisi	3	0	3	3	0	3
2. Konuşma Becerileri	3	0	3	3	0	3
3. Okuma Becerileri	3	0	3	3	0	3
4. Yazma Becerileri	3	0	3	3	0	3
5. Türkçe I: Yazılı Anlatım	2	0	2	-	-	-
6. Türkçe II: Sözlü Anlatım	-	-	-	2	0	2
7. Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi	2	0	0	2	0	0
8. Öğretmenlik Mesleğine Giriş	3	0	3	-	-	-
9. Okul Deneyimi I	-	-	-	1	4	3
10. Seçmeli I	-	-	-	2	0	2
KREDİ	17			19		

Almanca Öğretmenliği birinci sınıf programının özünde dilin temeli olarak kabul edilen dört beceri yer alır. Konuşma Becerileri, Okuma Becerileri ve Yazma Becerileri programda her iki dönemde de üçer saat ile yer alır. Bu derslerin içeriği olarak ise çeşitli aktivitelerle öğretmen adaylarının dersin hedefi olan beceriyi geliştirmelerinin amaçlandığı varsayılabilir. Özellikle konuşma becerileri dersinde bütün becerilerin bir arada kullanılarak öğrencilerin katılımlarıyla etkileşime dayalı

konuşma etkinlikleri yer alır. Okuma becerileri dersinde ise özellikle yapı ve anlam ilişkisinin geliştirilmesinin hedeflendiği ifade edilmektedir. Bunlara ek olarak her iki dönemde de Almanca Dilbilgisi dersi haftada üç saat olarak programda gösterilmiştir. Almanca Dilbilgisi dersinde öğrencilere dil yetilerini geliştirme, dil yapıları, bu yapılarla sözcük ilişkileri ve anlam yaratılması konuları verilmektedir. Buna ek olarak dilbilgisi ve bağlam ilişkisi kurma ve yapıları belirli bağlamda kullanarak metin üretme üzerinde durulduğu söylenebilir. Görüldüğü üzere yabancı dil öğretmeni aday öğrencilerin ilk yıllarında dilin temelini oluşturan dört temel beceri ve dilbilgisinin yer almıştır. Böylece dili öğrenme konusunda eksiklikleri olan öğretmen adayları eksiklerini bu ilk yılda telafi edebilecekleri düşünülebilir.

Yabancı dil derslerine ek olarak Türkçe dersi yer alır. Birinci dönem haftada iki saat olarak Yazılı Anlatım; ikinci dönem ise yine hafta iki saat olarak Sözlü Anlatım dersleri yer alır. Bu derslerde ise dilin tanımı ve önemi; dil kültür ilişkisi; makalelerin bölümleri; Türkçe'nin doğru ve düzgün kullanımı ile ilgili noktalar ile eleştirel düşünme üzerinde durulmaktadır. Bu derse ek olarak Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersi her iki dönem de haftada ikişer saat olarak programda yer alır. Birinci sınıfta yer alan mesleki dersler ise, birinci dönem haftada üç saat ile Öğretmenlik Mesleğine Giriş dersi yer almaktadır. Bu dersin içeriği olarak ise öğretmenlik mesleğinin özellikleri ve ilkeleri, sınıf ve okul ortamı, eğitimde alternatif perspektifler, eğitimin sosyal, psikolojik, felsefi ve tarihi temelleri ile Türk eğitim sistemi yer almaktadır (YÖK, 1998:66). Diğer bir deyişle, bu derste öğretmen adaylarına öğretmenlik mesleğinin teorik olarak kapsamlı bir şekilde gösterilmesinin hedeflendiği söylenebilir. Bu dersin içeriği ise eğitimin felsefi, sosyal, tarihi ve psikolojik temelleri ile mesleğin ilkeleri ve özelliklerinin yer aldığı ifade edilebilir.

Programın uygulamaya içeren birinci sınıfın tek dersi olarak ise ikinci dönem yer alan Okul Deneyimi I dersidir. Bu ders sadece teoriyle sınırlı kalmayıp uygulamaya da dönük bir işleve sahiptir. Teori olarak 1; uygulama olarak ise haftada 4 saat olarak programda yer almıştır. Böylece öğretmen adayları ilk dönem mesleğin teorik olarak neleri kapsadığını öğrenirken ikinci dönemde bu mesleğin okul ortamında nasıl bir sürece sahip olduğunu gözlemleme olanağına kavuştukları düşünülebilir. Birinci ve

ikinci dönem mesleki dersleriyle öğretmenlik mesleğinin temelleri öğretmen adaylarına öğretilmek istenmiş olabilir. Uygulama ve teoriyi bir araya getiren bu dersin programın uygulama boyutunun artırılmasını hedeflediği düşünülebilir. 1998-99 lisans programında belirtildiği üzere “Bu derste öğretmen adaylarının mümkün olduğu kadar erken bir aşamada, bir uygulama öğretmeni nezaretinde okulu, öğrencileri ve öğretmenlik mesleğini çeşitli yönlerden tanınması amaçlanmaktadır (YÖK, 1998:60)”. Bunların yardımıyla öğretmen adayları okul içinde ve çevresinde yer alan dinamikleri ve öğeleri daha yakından gözlemleme ve mesleğin uygulama aşamasındaki yansımalarını değerlendirme fırsatı yakalamış olacaktır. Birinci sınıfın ikinci döneminde son olarak seçmeli ders yer almaktadır. İngilizce öğretmenliği programında da belirtildiği üzere YÖK’ün yeni programla öğretmen adaylarını kendi ilgilendikleri konu ve derslerle yalnızca mesleki bilgi değil aynı zamanda bölüm dışı konularda da bilgili olmalarını sağlamayı hedeflemiştir. Böylece öğretmen adaylarının bölüm dışı dersler olarak ilgileri doğrultusunda kendilerini geliştirmiş olacakları ifade edilebilir.

İkinci sınıf

Tablo 2-36. 1998-1999 Eğitim fakülteleri Almanca öğretmenliği ikinci sınıf programı

DERSLER	I. DÖNEM			II. DÖNEM		
	T	U	K	T	U	K
1. İleri Okuma Becerileri	3	0	3	-	-	-
2. İleri Yazma Becerileri	-	-	-	3	0	3
3. Alman Edebiyatına Giriş	3	0	3	3	0	3
4. Dil Edinimi	3	0	3	-	-	-
5. Almanca Öğretiminde Yaklaşımlar	-	-	-	3	0	3
6. Bilgisayar	2	3	2	-	-	-
7. Dilbilimine Giriş I	-	-	-	3	0	3
8. Türkçe Ses ve Biçim Bilgisi	3	0	3	-	-	-
9. Türkçe Tümce bilgisi ve Anlambilim	-	-	-	3	0	3
10. Gelişim ve Öğrenme	3	0	3	-	-	-
11. Öğretimde Planlama ve Değer.	-	-	-	3	2	4
KREDİ	18			19		

Almanca Öğretmenliği ikinci sınıf dersleri arasında ilk dönem haftada üç saat ile İleri Okuma Becerileri gelir. Bu dersin içeriğinin çeşitli biçimlerde yazılmış okuma metinlerini anlamak için okuma becerilerini geliştirmeyi ve kelime bilgisini stratejiler yoluyla ilerleterek metinlerdeki bilgileri sentezlemeyi hedeflediği söylenebilir. Bir sonraki dönemde ise bu dersin yerine yine haftada üç saat ile İleri Yazma Becerileri

dersi vardır. YÖK tarafından fakülterle gönderilen içerik bilgilerine göre dersin içeriğinde tez yazımı ve araştırma için ihtiyaç duyulabilecekleri mesleki yazma becerilerinin öğretimi yer alır. Bunun dışında dersin özellikle öğretmen adaylarına öğrencilerin tarafından yazılan makale, kompozisyon ve ödevlerin nasıl değerlendirileceğini ve notlandırmanın hangi ölçütler doğrultusunda yapılacağını ve nasıl dönüt verileceğini vurguladığı ifade edilmektedir. Yukarıda belirtilenler doğrultusunda bu dersin içeriğinde söylenebilir ki öğretmen adaylarına hem akademik anlamda kendi araştırmalarını nasıl yapacakları hem de sınıf ortamında öğrenci ödevlerini değerlendirecekleri üzerinde durulmaktadır. Alman Edebiyatına Giriş dersi ise her iki dönem de haftada üçer saat ile programda yer alır. Birinci dönemde öğrencilere adı geçen dersle ilgili temel kavram ve terimlerin; edebi akım ve dönemlerin ve bu akım ve dönemleri temsil eden önemli eserlerin dersin içeriğini oluşturduğu görülmektedir. İkinci dönemde ise, edebi akımların ve metinlerin edebi çözümlemelerinin yer aldığı söylenebilir.

Birinci dönemde yer alan bir diğer ders ise Dil Edinimi dersi. Programda haftada üç saat olarak yer alan bu dersin içeriği için yapılan açıklamada “anadil ve yabancı dil edinimi kuramları, karşılaştırılması ve örneklendirilmesi; dil gelişimi ve edinimi sürecinin aşamaları; bu aşamaların yabancı dil öğretiminde kullanılması yer alır (YÖK. 1998: 68). Yabancı dil öğretmenliğinde en önemli noktalardan birisi olan dili nasıl öğrendiğimiz ve anadili öğrenmenin ve bir yabancı dili öğrenmenin basamakları nelerdir gibi önemli konuların bu ders kapsamında yer aldığı düşünülebilir. İlk dönem yer alan bir diğer ders ise Bilgisayar dersi. Bu ders teori ve uygulama olarak yer alır. Haftada iki saat teori ve üç saat de uygulama olan bu ders yalnızca birinci dönemde yer alır. Dersin hedefinde özellikle basit ofis programlarını ve sınıfta bilgisayar kullanmasını ve öğrencilere yönelik gerekli işlerin yapılabilmesini öğretmeyi hedeflediği bildirilmiştir.

Birinci döneme ait bir diğer ders ise Türkçe Ses ve Biçim Bilgisi dersi. Bu derste öğrencilere anadillerinin ses ve dilbilgisi yapısı kazandırılır. Dersin içeriğinde ise ilk sınıftaki derse ek olarak Türkçe’de ses ve biçim birimlerinin dilbilimsel yaklaşımlarla çözümlenmesi ve öğretimi; çağdaş dilbilimsel yaklaşımların Türkçe’nin

ses ve biçim birimlerinin betimlenmesine uygulanması ve yabancı dil öğretimi için gerekli olan karşılaştırmaların yapılması yer alır (YÖK, 1998:68). Bu dersin devamı olarak ise ikinci dönemde Türkçe Tümce Bilgisi ve Anlambilim programda yer alır. Bu ders “Türkçe tümce yapılarının dilbilimsel yöntemlerle çözümlenmesi ve betimlenmesi; dilbilimsel yaklaşımlarla Türkçe’nin tümce yapısının öğretimi için materyal düzenleme; çağdaş anlambilim yaklaşımlarının Türkçe’nin çözümlemesine uygulanması; anlambiliminin Türkçe’nin öğretilmesine katkısı (YÖK, 1998:69)” olarak yer alır. İkinci sınıfın ikinci döneminde yer alan bir diğer ders ise Dilbilime Giriş I dersidir. YÖK’ün belirlemiş olduğu lisans programlarında bu dersin içeriği olarak devimsel bir sistem olan dil konusunda öğretmen adaylarını bilinçlendirme; dilin oluşumunda yer alan parçaların anlaşılması; dilbilimde yer alan temel kavramlar; dilbilim ile yabancı dil öğretimi ve edebiyat çalışmaları arasındaki ilişkiyi anlama ve kavrama olarak belirtilmiştir.

Öğretmenlik mesleği dersleri bakımından ise birinci dönem haftada üç saat ile Gelişim ve Öğrenme vardır. Dersin içeriği olarak bilişsel, sosyal, psikolojik, ahlaki, ve fiziksel gibi çeşitli yönleriyle insan gelişimi; öğrenme yaklaşımları ve süreçleri, öğrenme biçimleri ve öğrenmedeki bireysel farklılıklar olarak söylenebilir. Senemoğlu (2005) bu konunun önemini şöyle ifade eder: “Davranış değiştirme mühendisleri olarak tanımlanan öğretmenlerin, etkili öğrenmeyi sağlayabilmeleri için, değişik yaş ve dönemlerdeki öğrencilerin özelliklerini bilmeleri gerekmektedir (2)”. Buradan da anlaşılacağı üzere etkili öğretme yalnızca konu alanını çok iyi bilmekle değil aynı zamanda hedef konunun öğrenin özelliklerine göre düzenlenmesiyle oluşur. Bunların ışığında bu dersin öğretmenlik mesleği açısından çok önem taşıdığı söylenebilir. Mesleki dersler açısından ikinci dönemde Öğretim Planlama ve Değerlendirme dersi vardır. Bu ders haftada üç saat teori ve iki saat uygulama olarak programda yer alır. Bu ders adında da anlaşıldığı gibi dersin planlanması ve değerlendirme aşamasında kullanılacak yaklaşım ve teknikler içermektedir. Program geliştirme kavramları ve süreçleri ders içeriğinde önem teşkil ettiği söylenebilir. Özellikle günlük, haftalık ve yıllık planlar ile içerik seçimi ve öğretim yöntem ve tekniklerin dersin odak noktalarını oluşturduğu ifade edilebilir.

*Üçüncü sınıf***Tablo 2-37.** 1998-1999 Eğitim fakülteleri Almanca öğretmenliği üçüncü sınıf programı

DERSLER	I. DÖNEM			II. DÖNEM		
	T	U	K	T	U	K
1. Dilbilimine Giriş II	3	0	3	-	-	-
2. Kısa Öykü İncelemesi ve Öğret.	3	0	3	-	-	-
3. Almanca-Türkçe Çeviri	3	0	3	-	-	-
4. Özel Öğretim Yöntemleri	2	2	3	2	2	3
5. Öğretim Tek. Ve Materyal Gel.	2	2	3	-	-	-
6. Araştırma Becerileri	-	-	-	3	0	3
7. Çocuklara Yabancı Dil Öğretimi	-	-	-	3	0	3
8. Roman İncelemesi ve Öğretimi	-	-	-	3	0	3
9. Sınıf Yönetimi	-	-	-	2	2	3
10. Seçmeli II	3	0	3	-	-	-
11. Seçmeli III	2	0	2	-	-	-
12. Seçmeli IV	-	-	-	3	0	3
KREDİ	20			18		

Almanca Öğretmenliği üçüncü sınıf birinci döneminde haftada üç saat ile Dilbilimine Giriş II dersi yer alır. Birinci derse ek olarak bu derste dil edinim işlemlerini anlama ve dil edinim kuramlarıyla dil öğretim yöntemleri arasındaki ilişkiyi ve dilin toplumsal kullanımını anlama yer almaktadır. Birinci dönemin bir diğer dersi de Kısa Öykü İncelemesi ve Öğretimidir. Edebiyatın bir türü olan kısa öykülerin özellikleri ve edebiyattaki yeri ve önemi; kısa öyküleri çözümleme ve anlama yöntemleri çağdaş Alman edebiyatından seçmelerle öğrencilere aktarmanın dersin içeriğini oluşturduğu söylenebilir. Böylece öğretmen adaylarının yabancı dili bu kısa öyküler vasıtasıyla öğretme alıştırmaları yapma fırsatı bulacakları düşünülebilir.

Programda birinci dönem yer alan bir diğer ders ise haftada üç saat olan Almanca - Türkçe'ye çeviri dersi. Yabancı dil öğretiminde çevirinin önemi ve buna ek olarak özellikle, çeviri yaklaşımları, güncel ve akademik konuların özgün metinlerden çevrilmesi ve bununla alakalı alıştırmaların dersin içeriğini oluşturduğu söylenebilir. Özel Öğretim Yöntemleri dersinin öğretmen adaylarına Almanca'yı nasıl öğretecekleri konusunu öğretmeyi amaçlayan bir ders olduğu ifade edilebilir. Bu ders her iki dönemde de iki saat uygulama ve iki saat teori olarak programda yer almaktadır. Dersin içeriğinin "konu alanında öğretim yöntemleri, öğrenme-öğretme süreçleri, genel öğretim yöntemlerinin konu alanı öğretimine uygulanması, konu alanındaki ders

kitaplarının eleştirel bir açıyla incelenmesi ve özel öğretim yöntem ve stratejileri ile ilişkilendirilmesi (YÖK, 1998:69) olduğu söylenebilir.

Yabancı dili öğrenmekten ziyade onu öğretme hedefinde olan bir mesleğin kaçınılmaz olarak o dile özel öğretim yöntem ve tekniklerini bilmesi gerekmektedir. Bu dersin öğretmen adaylarına yabancı dili öğretirken genel öğretim yöntemlerini kendi mesleklerine uygulamada yardımcı olacağını düşünebiliriz. Birinci dönemin bir diğer uygulama içeren dersi ise Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme'dir. Davis (2003), öğretmen eğitiminde bilgi ve iletişim teknolojilerini uygulamanın toplumun bilgi çağında gereksinim duyduğu insan nitelikleri ile donatılmasına yardımcı olacağını belirtmiştir. Gündüz ve Odabaşı (2004)'e göre günümüzde öğretmenlerden hem teknolojiyi kullanma becerileri göstermeleri hem de çağdaş eğitimin gereksinimi olan teknolojiyi, öğrenme ortamları ile bütünleştirebilmeleri beklenmektedir. Teknolojinin vazgeçilmez bir araç olduğu hayatımızda öğrenmeyi geliştirmek ve sınıf içi etkinliklerde teknolojinin yardımına başvurmanın önemli bir yöntem olduğu söylenebilir. Birinci dönemin diğer dersleri ise haftada üç ve iki saat ile seçmeli derslerdir. İkinci dönem yer alan derslerinden birisi ise haftada üç saat ile Araştırma Becerileridir. Dersin içeriği bilimsel araştırma yöntem ve tekniklerinin öğretilmesi ve örnekler vasıtasıyla uygulanmasıdır. Buna ek olarak, öğrencilere kendi alanlarıyla ilgili basit araştırmalar yaptırılması ve değerlendirilmesi de ifade edilebilir.

Almanca öğretimi yalnızca yetişkinlere değil aynı zamanda 8 yıllık kesintisiz temel eğitim ile dördüncü sınıfta başlamaktadır. Yetişkinlerin ve çocukların öğrenme düzeyleri, süreçleri ve etkinlikleri farklı olacağından dolayı programa ikinci dönem için Çocuklara Yabancı Dil Öğretimi dersi haftada üç saat olarak eklenmiş olduğu görülmektedir. 1998 lisans içeriklerinde dersin içeriği “çocukların öğrenme stratejileri ve anadil yabancı dil öğrenimi; çocuklara Almanca öğretiminde uygulanacak sınıf içi yöntem ve teknikler; oyun, şarkı ve görsel araçların geliştirilmesi ve öğretimde kullanılması (YÖK, 1998: 70)” olarak belirtilmiştir. Böylece, çocukların seviyesine uygun öğretimde uygulanacak sınıf içi yöntem ve tekniklerin öğretilerek öğrenci seviyesine uygun yazılı, görsel ve işitsel materyallerin kullanımının öğretmen

adaylarına öğretilmesinin dersin hedeflerini oluşturduğu program açıklamasında çıkarılabilir.

Üçüncü sınıfın bir diğer edebiyat dersi ise ikinci dönemde haftada üç saat ile yer alan Roman İncelemesi ve Öğretimi dersidir. Edebiyatın bir diğer türü olan romanın diğer edebiyat derslerinde olduğu gibi niteliklerinin ve çözümleme yaklaşımlarının çağdaş Alman romanlarından örneklerinin incelenmesiyle ders içeriğinin oluşturulduğu ifade edilebilir. Bu dersin vasıtasıyla aynı zamanda öğretmen adaylarının kelime bilgisinin artırılmasının hedeflendiği düşünülebilir.

İkinci dönemde yer alan meslek dersi ise Sınıf Yönetimidir. YÖK (1998:70) 'ün belirtmiş olduğu açıklamaya göre, “öğrencilerin davranışlarını etkileyen sosyal ve psikolojik faktörler, sınıf ortamı ve grup etkileşimi, sınıf yönetimi ve disiplinle ilgili kuralların geliştirilmesi ve uygulanması, sınıf içinde zaman kullanımı, sınıf organizasyonu, motivasyon, iletişim, yeni bir döneme başlangıç, olumlu ve öğrenmeye uygun bir ortam yaratma, sınıf içinde karşılaşılan davranış problemleri ve bunlara karşı geliştirilecek önlemler” dersin içeriğini oluşturmaktadır. Öğretmenliğe yeni başlayacak olan adaylar sınıf yönetimi ile ilgili sorunları karşılaşmadan önce burada tanıyabilme ve bunlara ilişkin olası çözüm yollarını tanıma fırsatı bulmuş olacakları düşünülebilir. Mesleğe başlayacak öğretmen adaylarının karşılaşacağı sınıf içi yönetimiyle ilgili sorunların ve bunlara ilişkin çözümlerin dersin odak noktasını oluşturduğu yukarıdaki açıklamaya göre söylenebilir. Böylece sınıf içi etkinlikleri uygulama ve düzenlemede karşılaşılabilecek zaman ve disiplinle ilgili problemleri çözme konusunda öğretmen adaylarını aydınlatacak noktaların dersin içeriğinde ve odak noktasında olduğu düşünülebilir.

*Dördüncü sınıf***Tablo 2-38.** 1998-1999 Eğitim fakülteleri Almanca öğretmenliği dördüncü sınıf programı

DERSLER	I. DÖNEM			II. DÖNEM		
	T	U	K	T	U	K
1. Almanca Sınav Haz. ve Değer.	3	0	3	-	-	-
2. Drama (Oyun) İnceleme ve Öğret.	3	0	3	-	-	-
3. Materyal Değer. Ve Uyarlama	3	0	3	-	-	-
4. Konu Alanı Ders Kitabı İncelemesi	2	2	4	-	-	-
5. Okul Deneyimi II	1	4	3	-	-	-
6. Seçmeli V	3	0	3	-	-	-
7. Türkçe-Almanca Çeviri	-	-	-	3	0	3
8. Şiir İncelemesi ve Öğretimi	-	-	-	3	0	3
9. Rehberlik	-	-	-	3	0	3
10. Öğretmenlik Uygulaması	-	-	-	2	6	5
KREDİ	18			14		

Almanca Öğretmenliği dördüncü sınıf birinci döneminde yer alan ilk ders haftada üç saat ile Almanca Sınav Hazırlama ve Değerlendirme dersidir. Öğretmen adaylarına Almanca dersinde ölçme ve değerlendirme teknikleri üzerine hazırlanmış bir ders olduğu söylenebilir. Dersin içeriğinin konuların ölçülmesi için gerekli olan test hazırlama teknikleri ve soru tiplerinin, bunları hazırlama alıştırmalarının, değerlendirme ve analizin bu dersin içeriğini oluşturduğu ifade edilebilir.

Birinci dönem yer alan Drama (Oyun) İncelemesi ve Öğretimi dersi haftada üç saattir. Yabancı dil öğretiminin ilköğretim dördüncü sınıftan itibaren olmasıyla çocuklara yabancı dil öğretimi için öğretmen adaylarının eğitime yeni boyutların katılmaya başladığı söylenebilir. Böylece çocuklara yabancı dilin nasıl öğretilmesi üzerine bu dersin önemli olduğu da düşünülebilir. İlköğretim çağındaki öğrencilerin dikkatini çekecek ve onlara yabancı dili bir ders öğreniyormuş gibi değil de bir oyun içindeymiş gibi öğretmeyi düşünerek bu dersin yer aldığı varsayılabilir. Dersin içeriğini oluşturan Alman Edebiyatı tiyatro eserlerinden örnekler incelenerek ve bu türün özellikleri ve türleri üzerinde durulan dersin içeriğinde bu eserleri çözümleyebilen bir öğretmen adayının bu eserleri kullanarak öğrencilerine dili farklı bir şekilde öğretebilmesinin amaçlandığı düşünülebilir.

Bu senenin programında yer alan bir diğer ise Materyal Değerlendirme ve Uyarlamadır. Bu ders yalnızca birinci dönem yer alıp haftada üç saattir. Öğretmen adaylarına mesleki yaşamlarında kullanacakları ders kitaplarını seçerken nelere dikkat edecekleri ve bu kitapların incelenmesini ve değerlendirmesini öğretmenin dersin odak noktasını oluşturduğu söylenebilir. Yabancı dili öğretirken gerekli olabilecek alıştırmaların uygunluğunun çözümlenmesi ve değerlendirilmesi, öğrenci seviyesine uygunluğu önem taşımaktadır. Öğretmenliğin önemli noktalarından biri olan bu özellikleri öğrencilere öğretebilmek ve uygun olmayan alıştırmaların yeniden düzenlenip konu içeriğine ve öğrenci seviyesine göre yeniden düzenlemek ve sınıf ortamına uygun biçimde uyarlanın dersin hedeflerini oluşturduğu düşünülebilir.

Birinci dönemin bir diğer dersi ise Konu alanı Ders Kitabı İncelemesidir. Bu ders haftada iki saat teori ve iki saat de uygulama olarak programda belirtilmiştir. “Konu alanında MEB tarafından onaylanmış ders kitaplarının ve öğretim programlarının eleştirel bir bakış açısı ile incelenmesi; kitapların içerik, dil, öğrenci seviyesine uygunluk, format çekicilik, anlamlı öğrenmeye katkısı, öğretimde kullanım kolaylığı vb. açılardan incelenmesi (YÖK, 1998:70)” dersin içeriğini oluşturmaktadır. Birinci dönemin son dersi Okul Deneyimi II dersidir. Ders haftada bir saat teori ve dört saat uygulamadır. Dersin özünde sınıflarda yer alan öğretmen adaylarının bir uygulama öğretmeni, yani gitmiş oldukları okuldaki danışman öğretmeni, eşliğinde yaptıkları gözlem ve uygulamaların olduğu söylenebilir. YÖK’ün programa koyduğu bazı gözlem ve uygulama konuları ise: “soru sorma, yönerge ve açıklamalar, ders ve sınıf yönetimi ve kontrolü, öğrencilerin incelenmesi ve değerlendirilmesi, bireysel ve grup çalışmalar ile sınıf içi mikro öğretimler (1998:71)” olarak belirlenmiştir. Birinci dönemin son ders ise haftada üç saat ile Seçmeli V dersidir. İkinci dönemin ilk dersi Türkçe-İngilizce Çeviri dersidir. Dersin içeriğinde ise genel ve akademik konularda Türkçe’den İngilizce’ye çeviriler yapılması ve çeviri tekniklerinin uygulanması olduğu düşünülebilir.

İkinci dönem yer alan derslerden bir diğeri de haftada üç saat ile Şiir İncelemesi ve Öğretimidir. Edebiyatın bir diğer türü olan şiiri çeşitli çözümleme ve inceleme yaklaşımlarıyla şiirin niteliklerinin Alman Edebiyatından seçmelerle

incelenmesinin dersin içeriğini oluşturduğu belirtilir. Dersin içeriğinde yalnızca şiiirlerin incelenmesi değil aynı zamanda bunları kullanarak dilin öğretilmesinin de dersin adından çıkarılabileceği düşünülebilir. Rehberlik dersi ise ikinci dönem haftada üç saat ile programda yer alır. YÖK(1989)'ün göndermiş olduğu programda dersin içeriği öğrenci kişilik hizmetlerinin amaçları ve öğretim içindeki rolü, rehberlik hizmet alanlarının tanıtımı, rehberliğin genel ilkeleri, öğrenciyi tanıma, yönlendirme olarak belirtilmiştir. Buna ek olarak öğrencilerin izlenmesi, çevre ile olan ilişkileri bunların araştırılması değerlendirilmesi, mesleki olarak yönlendirilmesi ve son yıllarda oldukça önem verilen özel eğitime muhtaç öğrencilerin saptanması ve eğitim konuları yer alır (71). İçerikte yer alan bilgiler dahilinde öğretmen adaylarının bir rehber öğretmen gibi görev alıp öğrencileri tanımaları, izlemeleri ve onları gerekli konular dahilinde yönlendirmeleri hedeflenmiş olduğu söylenebilir. Böylece sınıf içinde ve dışında öğretmenin öğrencileriyle olan ilişkisinin arttırılması ve dersin ve eğitim hedeflere ulaşması düşünülmüş olabilir.

İkinci dönemin son ders ise haftada iki saat teori ve altı saat uygulama içeren Öğretmenlik Uygulaması dersi. Son sınıf öğretmen adayı öğrencilere öğretmenlik tecrübesi kazandırmayı hedeflediği düşünülen bu dersin okuldaki uygulaması iki yarım gün ya da bir tam gün olarak belirtilmiştir. Öğretmen adaylarının bizzat kendilerinin sınıf içerisinde kendi bölümlerine ait dersin konu ya da konuları planlı bir biçimde öğretmesi düşünülmüştür. Dersin değerlendirilmesinde ise öğretmen adaylarının iki saat uygulama yapması düşünülmüştür. Derse ait belirtilen içeriğe göre öğretmen adayları mesleki tecrübe kazanmak için bir dönem boyunca uygulama yapacakları bir okula gidecekler ve bu okulda mesleklerini aktif olarak uygulama ve gözlemleme fırsatı yakalayabilecekler. Böylece dönem mesleğe başlamadan önce kendi öğretmenlik becerilerini tanıma ve yanlışlarını görme fırsatı yakalamış olacakları düşünülebilir. Dersle ilgili vurgulanması gereken önemli bir nokta ise içerikte belirtilen uygulamaların planlı bir biçimde yapılmasıdır. Burada plan yapmanın önemini öneminin vurgulandığı düşünülebilir. Böylece öğretmen adaylarının ders planını yapma ve bunu uygulama alıştırmaları yapma fırsatı bulmuş olabilecekleri hedeflenmiş olabilir. Değerlendirme aşamasının ise dersin en önemli noktası olduğu varsayılabilir. Öğretmen adayları iki saatlik bir dersi planlı bir biçimde katılmış olduğu sınıfta uygulama öğretmeni ve ders

öğretmeni huzurunda yapmasının ve buna göre değerlendirilmesinin öğretmen adayları için çok önemli bir tecrübe olduğu düşünülebilir.

Fransızca öğretmenliği

Birinci sınıf

Tablo 2-39. 1998-1999 Eğitim fakülteleri Fransızca öğretmenliği birinci sınıf programı

DERSLER	I. DÖNEM			II. DÖNEM		
	T	U	K	T	U	K
1. Fransızca Dilbilgisi	3	0	3	3	0	3
2. Konuşma Becerileri	3	0	3	3	0	3
3. Okuma Becerileri	3	0	3	3	0	3
4. Yazma Becerileri	3	0	3	3	0	3
5. Türkçe I: Yazılı Anlatım	2	0	2	-	-	-
6. Türkçe II: Sözlü Anlatım	-	-	-	2	0	2
7. Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi	2	0	0	2	0	0
8. Öğretmenlik Mesleğine Giriş	3	0	3	-	-	-
9. Okul Deneyimi I	-	-	-	1	4	3
10. Seçmeli I	-	-	-	2	0	2
KREDİ	17			19		

Fransızca Öğretmenliği birinci sınıf programının odak noktasında dilin esası sayılan ve dilin esas amacı olan iletişimi sağlayan dört temel beceri yer alır: dinleme, konuşma, okuma ve yazma. Konuşma Becerileri dersi haftada üç saat olarak her iki dönemde de yer alır. Dersin içeriğinde, çeşitli etkinliklerle öğrencilerin dinleme ve konuşma becerilerinin geliştirilmesi, özgün okuma, konuşma, şiir dinleme yer alır. Bunlara ek olarak bu etkinliklere öğrencilerin etkin katılımlarıyla etkileşime dayalı konuşma etkinliklerinin yapılması yer alır (YÖK, 1998: 73). Bu bilgiler ışığında dersin adının her ne kadar konuşma olmasına rağmen dinleme etkinliklerine de yer verilerek öğrencilerin dili katılımcı bir şekilde aktiviteler yoluyla dili çalışmaları düşünülebilir. Birinci sınıfın bir diğer temel beceri dersi ise Okuma Becerileridir. Bu ders de her iki dönem haftada üçer saat olarak programda yer almıştır. Dersin içeriğinde ise aynen konuşma becerilerinde olduğu gibi özgün Fransızca okuma parçalarını anlamaya dönük becerilerin geliştirilmesi olduğu söylenebilir. Ayrıca, sözcük, yapı ve anlam ilişkilerinin kurulması için öğrenci merkezli etkinliklerin yer aldığı ifade edilebilir. Dersin ilerleyen bölümlerinde ise özellikle ikinci yarıyılta yapısal ve kavramsal açıdan daha karmaşık metinleri anlama ve kavram üzerinde durulmaktadır (YÖK, 1998: 74). Programda yer

alan beceri derslerinden sonuncusu ise Yazma Becerileri dersidir. Bu ders de diğer beceri dersleri gibi her iki dönemde haftada üç saat olarak yer alır. Dersin temelini paragraf biçimleri ve yapısı, paragrafın teknik özellikleri, paragraf çözümleme, paragrafın planını çıkartma, özet yapma, yorumlama ve paragraf düzeyinde sınav sorularını yanıtlama yer alır. Dersin ikinci döneminde ise, paragrafa ek olarak açıklama, karşılaştırma, nede-sonuç ilişkisi içeren türde çeşitli paragraf ve kompozisyonlar yazma becerilerini geliştirme yer alır (YÖK, 1998:73-74).

Temel beceri derslerine ek olarak programda her iki dönemde de Fransızca Dilbilgisi haftada üç saat ile yer alır. Dersin temeli öğretmen adaylarının Fransızca dil becerilerini geliştirmeyi, temel dil yapılarını öğretmeyi hedefler. Dil yapıları ile sözcük ilişkilerinin ve dil yapıları yoluyla anlamın yaratılmasının dersin içeriğinde yer aldığı söylenebilir. Bunlara ek olarak dil yapılarının metin ve bağlam açısından geliştirilmesi, biçim ve metin türü arasındaki ilişkilerin kurulması ve dilbilgisi yapılarının çözümlenerek bağlamda kullanılmasının dersin diğer önemli hedefleri olduğu belirtilmiştir (YÖK, 1998:73). Görüldüğü üzere yabancı dil öğretmeni aday öğrencilerin ilk yıllarında dilin temelini oluşturan dört temel beceri ve dilbilgisinin yer almıştır. Böylece dili öğrenme konusunda eksiklikleri olan öğretmen adayları eksiklerini bu ilk yılda telafi edebilecekleri düşünülebilir.

Yabancı dil derslerinin yanında tüm bölümlerde birinci sınıfta yer alan Türkçe dersi vardır. Birinci dönem haftada iki saat olarak Yazılı Anlatım; ikinci dönem ise yine hafta iki saat olarak Sözlü Anlatım dersleri yer alır. Bu derslerin temelini dilin tanımı ve önemi, dil-kültür ilişkisi, paragraf ve kompozisyon incelemeleri yer alır. Ayrıca, makale yazımında önemli noktalar ile giriş, gelişme ve sonuç bölümleri üzerinde çalışmalar yer alır. İkinci dönemde ise yani Sözlü Anlatım dersinde ise, özellikle konuşma becerilerinin geliştirilmesi üzerinde durulur. Diksiyon ve Türkçe'nin doğru telaffuzuna önem verilir. Okuduğunu anlama, not alma ve eleştirel okuma da dersin diğer önemli noktalarıdır (YÖK, 1998:73-74). Bir diğer ortak ders ise her iki dönem de haftada ikişer saat ile Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersidir.

Birinci sınıfta yer alan mesleki dersler ise, birinci dönem haftada üç saat ile Öğretmenlik Mesleğine Giriş ders yer almaktadır. Bu dersin içeriği olarak ise öğretmenlik mesleğinin özellikleri ve ilkeleri, sınıf ve okul ortamı, eğitimde alternatif perspektifler, eğitimin sosyal, psikolojik, felsefi ve tarihi temelleri ile Türk eğitim sistemi yer almaktadır (YÖK, 1998: 73). Öğretmenlik mesleğinin tarihi ve felsefi temelleri ile sosyal ve psikolojik temelleri gösterilerek öğretmenlik mesleğine dair kronolojik bilgileri verileceği düşünülebilir. Birinci sınıfta mesleki dersler açısından uygulamaya dönük tek ders ise ikinci yarıyıl haftada bir saat teori ve dört saat uygulama olan Okul Deneyimi I dersidir. Böylece öğretmen adayları ilk dönem Öğretmenlik Mesleğine Giriş dersiyle mesleğin teorik boyutu incelerken, ikinci dönemde bu mesleğin okul ortamındaki sürecini gözlemleme şansı bulacakları düşünülebilir. 1998-99 lisans programında belirtildiği üzere “Bu derste öğretmen adaylarının mümkün olduğu kadar erken bir aşamada, bir uygulama öğretmeni nezaretinde okulu, öğrencileri ve öğretmenlik mesleğini çeşitli yönlerden tanıması amaçlanmaktadır (YÖK, 1998:74)”. Bunların yardımıyla öğretmen adayları okul içinde ve çevresinde yer alan dinamikleri ve öğeleri daha yakından gözlemleme ve mesleğin uygulama aşamasındaki yansımalarını değerlendirme fırsatı yakalamış olacaktır. Birinci sınıfın ikinci döneminde son olarak seçmeli ders yer almaktadır. Haftada iki kredi olan bu ders ile öğretmen adaylarının kendi bölüm dersleri dışında eğilimlerine göre ders seçmeleri hedeflenmiş olabilir.

İkinci sınıf

Tablo 2-40. 1998-1999 Eğitim fakülteleri Fransızca öğretmenliği ikinci sınıf programı

DERSLER	I. DÖNEM			II. DÖNEM		
	T	U	K	T	U	K
1. İleri Okuma Becerileri	3	0	3	-	-	-
2. İleri Yazma Becerileri	-	-	-	3	0	3
3. Fransızca Edebiyatına Giriş	3	0	3	3	0	3
4. Dil Edinimi	3	0	3	-	-	-
5. Fransızca Öğretiminde Yaklaşımlar	-	-	-	3	0	3
6. Bilgisayar	2	3	2	-	3	2
7. Dilbilimine Giriş I	-	-	-	3	0	3
8. Türkçe Ses ve Biçim Bilgisi	3	0	3	-	-	-
9. Türkçe Tümce bilgisi ve Anlambilim	-	-	-	3	0	3
10. Gelişim ve Öğrenme	3	0	3	-	-	-
11. Öğretimde Planlama ve Değer.	-	-	-	3	2	4
KREDİ	18			19		

Fransızca Öğretmenliği ikinci sınıf dersleri arasında ilk dönem haftada üç saat ile İleri Okuma Becerileri gelir. Dersin özünü çeşitli biçimlerde yazılmış okuma metinlerini anlamak için okuma becerilerini geliştirmeyi ve kelime bilgisini stratejiler yoluyla ilerleterek metinlerdeki bilgileri sentezlemeyi hedeflediği söylenebilir. Bir sonraki dönemde ise bu dersin yerine yine haftada üç saat ile İleri Yazma Becerileri dersi vardır. YÖK tarafından fakültelere gönderilen içerik bilgilerine göre dersin içeriğini araştırma ve tez yazımı gibi akademik ve bilimsel yazı türlerine ait becerilerin öğretimi yer alır. Buna ek olarak öğretmen adaylarına özellikle öğrenciler tarafından yazılan ödevlerin nasıl değerlendirileceğini ve notlandırmanın neler doğrultusunda yapılacağını ve nasıl dönüt verileceğini vurguladığı ifade edilmektedir. Yukarıda belirtilenler doğrultusunda bu dersin içeriğinde söylenebilir ki öğretmen adaylarına hem akademik anlamda kendi araştırmalarını nasıl yapacakları hem de sınıf ortamında öğrenci ödevlerini değerlendirecekleri üzerinde durulmaktadır. Fransız Edebiyatına Giriş dersi ise programda her iki dönemde de olmaz üzere haftada üç saat olarak yer alır. Dersin içeriğine göre birinci dönem edebi çözümleme ve eleştiride temel kavramları anlama, edebi dönemlerin ve akımların tanıtılması ile bunları temsil eden eserlerin incelenmesi yer alır. İkinci dönemde ise yine edebi dönemlerin ve akımların tanıtılması ile edebi eleştiri ilkelerinin ileri düzey edebi metinlere uygulanması olarak belirtilmiştir (YÖK,1998: 74-75). Birinci dönemde yer alan bir diğer ders ise Dil Edinimi dersi. Yabancı dil öğretmenliğinde en önemli noktalardan birisi olan dili nasıl öğrendiğimiz ve anadili öğrenmenin ve bir yabancı dili öğrenmenin basamakları nelerdir gibi önemli konuların bu ders kapsamında yer aldığı düşünülebilir. Programda haftada üç saat olarak yer alan bu dersin içeriği için yapılan açıklamada “anadil ve yabancı dil edinimi kuramları, karşılaştırılması ve örneklendirilmesi; dil gelişimi ve edinimi sürecinin aşamaları; bu aşamaların yabancı dil öğretiminde kullanılması yer alır (YÖK. 1998: 75).

İlk dönem yer alan bir diğer ders ise Bilgisayar dersi. Bu ders teori ve uygulama olarak yer alır. Haftada iki saat teori ve üç saat de uygulama olan bu ders yalnızca birinci dönemde yer alır. Ders özellikle basit ofis programlarını ve sınıfta bilgisayar kullanmasını ve öğrencilere yönelik gerekli işlerin yapılabilmesini üzerinde durur. Birinci döneme ait bir diğer ders ise Türkçe Ses ve Biçim Bilgisi dersi. Bu

derste öğrencilere anadillerinin ses ve dilbilgisi yapısı kazandırılır. Dersin içeriğinde ise ilk sınıftaki derse ek olarak Türkçe’de ses ve biçim birimlerinin dilbilimsel yaklaşımlarla çözümlenmesi ve öğretimi; çağdaş dilbilimsel yaklaşımların Türkçe’nin ses ve biçim birimlerinin betimlenmesine uygulanması ve yabancı dil öğretimi için gerekli olan karşılaştırmaların yapılması yer alır (YÖK, 1998: 75). Bu dersin devamı olarak ise ikinci dönemde Türkçe Tümce Bilgisi ve Anlambilim programda yer alır. Bu ders “Türkçe tümce yapılarının dilbilimsel yöntemlerle çözümlenmesi ve betimlenmesi; dilbilimsel yaklaşımlarla Türkçe’nin tümce yapısının öğretimi için materyal düzenleme; çağdaş anlambilim yaklaşımlarının Türkçe’nin çözümlemesine uygulanması; anlambiliminin Türkçe’nin öğretilmesine katkısı (YÖK, 1998:75)” olarak yer alır.

İkinci sınıfın ikinci döneminde yer alan bir diğer ders ise Dilbilime Giriş I dersidir. YÖK’ün göndermiş olduğu lisans programlarında bu dersin içeriği olarak devimsel bir sistem olan dil konusunda öğretmen adaylarını bilinçlendirme; dilin oluşumunda yer alan parçaların anlaşılması; dilbilimde yer alan temel kavramlar; dilbilim ile yabancı dil öğretimi ve edebiyat çalışmaları arasındaki ilişkiyi anlama ve kavrama olarak belirtilmiştir. Mesleki dersler açısından ise birinci dönem haftada üç saat ile Gelişim ve Öğrenme vardır. Dersin içeriği olarak bilişsel, sosyal, psikolojik, ahlaki ve fiziksel gibi çeşitli yönleriyle insan gelişimi; öğrenme yaklaşımları ve süreçleri, öğrenme biçimleri ve öğrenmedeki bireysel farklılıklar olarak söylenebilir. Öğretmenlik mesleğini Buradan da anlaşılacağı üzere etkili öğretme yalnızca konu alanını çok iyi bilmekle değil aynı zamanda hedef konunun öğrenin özelliklerine göre düzenlenmesiyle oluşur. Bunların ışığında bu dersin öğretmenlik mesleği açısından çok önem taşıdığı söylenebilir. Öğretmenlik mesleği derslerinden ikinci dönemde Öğretim Planlama ve Değerlendirme dersi vardır. Bu ders haftada üç saat teori ve iki saat uygulama olarak programda yer alır. Bu ders adında da anlaşıldığı gibi dersin planlanması ve değerlendirme aşamasında kullanılacak yaklaşım ve teknikler içermektedir. Program geliştirme kavramları ve süreçleri ders içeriğinde önem teşkil ettiği söylenebilir. Özellikle günlük, haftalık ve yıllık planlar ile içerik seçimi ve öğretim yöntem ve tekniklerin dersin odak noktalarını oluşturduğu ifade edilebilir. Demirel (2005a)’in belirttiğine göre “öğretimin planlanması, öğretmenin, eğitim – öğretimde neyi, niçin ve nasıl okutacağını düşünmesini sağlayarak verimi artırır (12)”.

Böylece öğretmen adaylarına verimli olmanın ve eğitim kalitesini arttırmanın planlı olarak çalışmayla olabileceğinin gösterildiği düşünülebilir.

Üçüncü sınıf

Tablo 2-41. 1998-1999 Eğitim fakülteleri Fransızca öğretmenliği üçüncü sınıf programı

DERSLER	I. DÖNEM			II. DÖNEM		
	T	U	K	T	U	K
1. Dilbilimine Giriş II	3	0	3	-	-	-
2. Kısa Öykü İncelemesi ve Öğret.	3	0	3	-	-	-
3. Fransızca-Türkçe Çeviri	3	0	3	-	-	-
4. Özel Öğretim Yöntemleri	2	2	3	2	2	3
5. Öğretim Tek. Ve Materyal Gel.	2	2	3	-	-	-
6. Araştırma Becerileri	-	-	-	3	0	3
7. Çocuklara Yabancı Dil Öğretimi	-	-	-	3	0	3
8. Roman İncelemesi ve Öğretimi	-	-	-	3	0	3
9. Sınıf Yönetimi	-	-	-	2	2	3
10. Seçmeli II	3	0	3	-	-	-
11. Seçmeli III	2	0	2	-	-	-
12. Seçmeli IV	-	-	-	3	0	3
KREDİ	20			18		

Fransızca Öğretmenliği üçüncü sınıfı programında yer alan ilk ders birinci dönem haftada üç saat olan Dilbilimine Giriş II dersidir. Bir önceki dersi temel alarak bu derste dil edinim işlemlerini anlama ve dil edinim kuramlarıyla dil öğretim yöntemleri arasındaki ilişkiyi ve dilin toplumsal kullanımını anlama yer almaktadır. Birinci dönemin bir diğer dersi de Kısa Öykü İncelemesi ve Öğretimidir. Çağdaş Fransız Edebiyatından seçilmiş kısa öykülerin yer aldığı bu derste kısa öykülerin özellikleri ve edebiyattaki önemi ile bu öykülerin inceleme ve çözümleyerek anlama yöntemleri üzerinde durulmaktadır. Birinci dönemde yer alan bir diğer ders ise haftada üç saat olan Fransızca'dan Türkçe'ye çeviri dersidir. Dersin içeriği olarak “dil öğretiminde çevirinin yeri ve önemi; çeviri yaklaşımları; güncel ve akademik konularda özgün Fransızca metinlerin Türkçe'ye çevrilmesi alıştırmaları ve değerlendirme yöntemleri (YÖK, 1998:76) belirtilmiştir. Böylece öğretmen adaylarının yalnızca çeviri teknikleri değil aynı zamanda bunun dil öğretiminde nasıl kullanılacağını öğreneceklerini varsayabiliriz.

Üçüncü sınıfa ait bir diğer ders ise Özel Öğretim Yöntemleri dersidir. Bu ders her iki dönemde de iki saat uygulama ve iki saat teori olarak programda yer almaktadır. Yabancı dili bilmenin ve onu öğretebilmenin birbirinden farklı olduğunu söyleyebiliriz.

Öğretmen adaylarının yabancı dili öğretmelerine yardımcı olacak o dile ait yöntemleri bilmeleri gerekmektedir. Dersin içeriğinin “konu alanında öğretim yöntemleri, öğrenme-öğretme süreçleri, genel öğretim yöntemlerinin konu alanı öğretimine uygulanması, konu alanındaki ders kitaplarının eleştirel bir açıyla incelenmesi ve özel öğretim yöntem ve stratejileri ile ilişkilendirilmesi (YOK, 1998:76) olduğu söylenebilir. Birinci dönem yer alan bir diğer uygulama içeren ders ise Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme'dir. Teknolojinin hayatımızın ayrılmaz bir bileşeni olduğu günümüzde onu eğitimden ya da eğitim teknolojiden soyutlamak neredeyse imkânsızdır. Birinci dönem yer alan bu ders haftada iki saat teori ve iki saat uygulama içerir. Dersin içeriğine bakıldığında çeşitli öğretim teknolojilerin özellikleri ve bunların öğrenme-öğretme sürecindeki yer ve kullanımı göze çarpmaktadır. Buna ek olarak öğretim teknolojileri yoluyla öğretim materyallerinin (çalışma paprakları, saydamlar, slaytlar, video, bilgisayar temelli ders materyali vb) geliştirilmesi ve çeşitli nitelikteki materyallerin değerlendirilmesi yer alır. Bunların ışığında bu dersin amacının teknoloji yoluyla öğretimin kalitesinin ve etkililiğinin artırılması için gerçekleştirilen tüm uygulamaları içerdiği söylenebilir. Birinci dönemin diğer dersleri ise haftada üç ve iki saat ile seçmeli derslerdir.

İkinci dönemin derslerinden birisi ise haftada üç saat ile Araştırma Becerileridir. Bu dersin adında da anlaşıldığı üzere bilimsel araştırma yöntem ve tekniklerinin öğretilmesi ve örnekler vasıtasıyla uygulanmasıdır. İkinci dönem yer alan derslerden birisi de haftada üç saat olan Çocuklara Yabancı Dil Öğretimi dersidir. Dersin içeriğini ise çocukların öğrenme yöntem ve stratejileri ve anadil ile yabancı dil arasındaki öğrenme benzerlikleri ve farklılıklarının oluşturduğu söylenebilir. Böylece, çocukların seviyesine uygun öğretimde uygulanacak sınıf içi yöntem ve tekniklerin öğretilerek öğrenci seviyesine uygun yazılı, görsel ve işitsel materyallerin kullanımının öğretmen adaylarına öğretilmesinin dersin hedeflerini oluşturduğu program açıklamasında yer almaktadır. Üçüncü sınıf ikinci dönemde haftada üç saat ile Roman İncelemesi ve Öğretimi dersi yer alır. Edebiyatın bir diğer türü olan romanın kısa öykü dersinde olduğu gibi türün niteliklerinin ve çözümleme yaklaşımlarının Fransız romanlarından örneklerinin incelenmesiyle ders içeriğinin oluşturulduğu ifade edilebilir. İkinci dönemin meslek dersi ise Sınıf Yönetimidir. Dersin içeriğini mesleğe başlayacak

öğretmen adaylarının karşılaşacağı sınıf içi yönetimiyle ilgili sorunların ve bunlara ilişkin çözümlerin dersin odak noktasını oluşturduğu söylenebilir. Böylece sınıf içi etkinlikleri uygulama ve düzenlemede karşılaşılacak zaman ve disiplinle ilgili problemleri çözme konusunda öğretmen adaylarını aydınlatacak noktaların dersin içeriğinde ve odak noktasında olduğu düşünülebilir.

Dördüncü sınıf

Tablo 2-42. 1998-1999 Eğitim fakülteleri Fransızca öğretmenliği dördüncü sınıf programı

DERSLER	I. DÖNEM			II. DÖNEM		
	T	U	K	T	U	K
1. Fransızca Sınav Haz. ve Değer.	3	0	3	-	-	-
2. Drama (Oyun) İnceleme ve Öğret.	3	0	3	-	-	-
3. Materyal Değer. Ve Uyarlama	3	0	3	-	-	-
4. Konu Alanı Ders Kitabı İncelemesi	2	2	4	-	-	-
5. Okul Deneyimi II	1	4	3	-	-	-
6. Seçmeli V	3	0	3	-	-	-
7. Türkçe-Fransızca Çeviri	-	-	-	3	0	3
8. Şiir İncelemesi ve Öğretimi	-	-	-	3	0	3
9. Rehberlik	-	-	-	3	0	3
10. Öğretmenlik Uygulaması	-	-	-	2	6	5
KREDİ	18			14		

Fransızca Öğretmenliği dördüncü sınıf birinci döneminde yer alan ilk ders haftada üç saat ile Fransızca Sınav Hazırlama ve Değerlendirmedir. Öğretmen adaylarına Fransızca dersinde ölçme ve değerlendirme teknikleri üzerine hazırlanmış bir ders olduğu söylenebilir. Ders içeriği olarak, sınav türleri, Fransızca'da çeşitli dil becerilerin ölçülmesi için test hazırlama teknikleri, çeşitli tiplerde soru hazırlama alıştırma ve değerlendirme ve analiz teknikleri ve istatistik hesaplar yer alır. Dersin odak noktasını sınavların hazırlanmasının ve bunların değerlendirilmesinin oluşturduğu söylenebilir. İlk dönemin bir diğer dersi ise haftalık üçer saat olarak programda yer alan Drama (Oyun) İncelemesi ve Öğretimidir. Dersin sadece tiyatro eserleriyle değil aynı zamanda bunları kullanarak dilin nasıl öğretileceği üzerinde durduğu varsayılabilir. YÖK'ün bölümlere göndermiş olduğu ders içeriğine göre tiyatro eserlerinin özellikleri, türleri ve bu eserlerin incelenmesi için gerekli olan yaklaşımların kullanılarak değerlendirilmesi yer almaktadır. Dersin içeriğini ise Fransız tiyatro eserlerinden örnekler oluşturmaktadır.

Diğer bir ders ise Materyal Değerlendirme ve Uyarlamadır. Bu ders yalnızca birinci dönem yer alıp haftada üç saattir. Fransızca öğretiminde kullanılacak olan ders kitaplarının seçimini ve değerlendirilmesini ve alıştırmaların öğrenci seviyesine uygunluğunu ve düzenlenmelerini içerir. Birinci dönemin bir diğer dersi ise Konu alanı Ders Kitabı İncelemesidir. Bu ders haftada iki saat teori ve iki saat de uygulama olarak programda belirtilmiştir. “Konu alanında MEB tarafından onaylanmış ders kitaplarının ve öğretim programlarının eleştirel bir bakış açısı ile incelenmesi; kitapların içerik, dil, öğrenci seviyesine uygunluk, format çekicilik, anlamlı öğrenmeye katkısı, öğretimde kullanım kolaylığı vb. açılardan incelenmesi (YÖK, 1998: 77)” dersin içeriğini oluşturmaktadır.

Birinci dönemin son dersi Okul Deneyimi II dersidir. Haftalık bir saat teori, dört saat uygulama olarak programda yer alır. Birinci sınıftaki dersin devamı olan bu dersin öğretmen adaylarına mesleki bir bakış açısını gözlem yoluyla kazandırmayı hedeflediği düşünülebilir. Dersin özünde okullara giden öğrencilerin bir uygulama öğretmeni eşliğinde yaptıkları gözlem ve uygulamaların olduğu söylenebilir. YÖK’ün programa koyduğu bazı gözlem ve uygulama konuları ise: “soru sorma, yönerge ve açıklamalar, ders ve sınıf yönetimi ve kontrolü, öğrencilerin incelenmesi ve değerlendirilmesi, bireysel ve grup çalışmalar ile sınıf içi mikro öğretimler (1998:77)” olarak belirlenmiştir. Böylece öğretmen adaylarının eğitimleri sırasında almış oldukları teorik bilgileri burada sınıf ortamında ve öğrencileri de gözlemleyerek uygulamadaki boyutunu görme fırsatı yakalamış oldukları söylenebilir. Yapmış oldukları mikro öğretimler aracılığıyla da kendi öğretmenlik kariyerlerine başlangıç yapmış ve tecrübeler edinmeye başlayacakları düşünülebilir. Birinci dönemin son ders ise haftada üç saat ile Seçmeli V dersidir. İkinci dönemin derslerine baktığımızda ise, ilk dersin Türkçe-İngilizce Çeviri dersidir. Dersin içeriğinde ise genel ve akademik konularda Türkçe’den İngilizce’ye çeviriler yapılması ve çeviri tekniklerinin uygulanması olduğu düşünülebilir.

İkinci dönemin derslerinden bir diğeri ise haftada üç saat ile Şiir İncelemesi ve Öğretimidir. Edebiyatın bir diğer türü olan şiiri çeşitli çözümleme ve inceleme yaklaşımlarıyla şiirin niteliklerinin Fransız edebiyatından seçmelerle incelenmesinin

dersin içeriğini oluşturduğu belirtilir. Dersin içeriğinde diğer edebiyat derslerinde olduğu gibi yalnızca edebiyat eserleri ve konuları değil, aynı zamanda bu eserler yoluyla Fransızca'nın nasıl öğretileceği üzerinde durulmaktadır.

Öğretmenlik formasyon derslerinden bir diğeri de Rehberlik dersidir. İkinci dönem haftada üç saat ile programda yer alır. YÖK(1998)'ün göndermiş olduğu programda dersin içeriği öğrenci kişilik hizmetlerinin amaçları ve öğretim içindeki rolü, rehberlik hizmet alanlarının tanıtımı, rehberliğin genel ilkeleri, öğrenciyi tanıma, yönlendirme olarak belirtilmiştir (78). Buna ek olarak öğrencilerin izlenmesi, çevre ile olan ilişkileri bunların araştırılması değerlendirilmesi, mesleki olarak yönlendirilmesi ve son yıllarda oldukça önem verilen özel eğitime muhtaç öğrencilerin saptanması ve eğitim konuları yer alır (78). Yukarıdaki açıklamalar dahilinde öğretmen adaylarının rehber öğretmen rolü üstlenip öğrenciler hakkında bilgi edinmeleri, onları izlemeleri, ve öğrencileri yönlendirmeleri düşünülebilir. Böylece sınıf içinde ve dışında öğretmenin öğrencileriyle olan ilişkisinin artırılması ve dersin ve eğitim hedeflere ulaşması düşünülmüş olabilir.

İkinci dönemin son ders ise haftada iki saat teori ve altı saat uygulama içeren Öğretmenlik Uygulaması dersidir. Son sınıfa gelmiş olan öğretmen adaylarının mesleki yönden tecrübe kazanmalarını sağlamayı hedeflediği düşünülen bu ders haftada bir tam gün ya da iki yarım gün olarak yer almaktadır. Öğretmen adaylarının bizzat sınıf içinde öğretmenlik becerisi kazanmasına ve belirli bir ders ya da dersleri, konu ya da konuları planlı bir biçimde öğretmesi planlanmıştır. Dersin değerlendirilmesinde ise öğretmen adaylarının iki saat uygulama yapması düşünülmüştür. Dersin içeriğine göre öğretmen adayları bir dönem boyunca okula gidecekler ve okulda aktif olarak mesleği icra edecekler. Böylece dönem mesleğe başlamadan önce kendi öğretmenlik becerilerini tanıma ve yanlışlarını görme fırsatı yakalamış olacakları düşünülebilir. Dersin içeriğiyle ilgili önemli bir nokta ise bütün öğretimleri planlı olarak yapılmasıdır. Böylece öğretmen adaylarının ders planını yapma ve bunu uygulama alıştırmaları yapma fırsatı bulmuş olabilecekleri hedeflenmiş olabilir. Değerlendirme aşamasının ise dersin en önemli noktası olduğu varsayılabilir. Öğretmen adayları iki saatlik bir dersi planlı bir biçimde katılmış olduğu sınıfta uygulama öğretmeni ve ders öğretmeni huzurunda

yapmasının ve buna göre değerlendirilmesinin öğretmen adayları için çok önemli bir tecrübe olduğu düşünülebilir. YÖK (1998)'e göre hizmet öncesi öğretmen eğitiminde okullarda uygulama etkinlikleri, öğretmen adaylarının lisans öğrenimi boyunca öğrendiği bilgi ve becerilerin bizzat okul ve sınıf ortamında uygulamaya konulması ve denenmesi açısından oldukça önemli bir aşamayı oluşturmaktadır. Böylece öğretmen adaylarının lisans eğitimleri boyunca öğrendikleri tüm dersleri bir dönem boyunca uygulama fırsatı bulacaklar ve öğretmenlik mesleğine başlamadan önce tecrübe kazanacakları söylenebilir.

2.5.12. 2007-2008 Eğitim fakülteleri yabancı diller programı

İngilizce öğretmenliği

Birinci sınıf

Tablo 2-43. 2007-2008 Eğitim fakülteleri İngilizce öğretmenliği birinci sınıf programı

KODU	DERSLER	I. DÖNEM			II. DÖNEM		
		T	U	K	T	U	K
A	Bağlamsal Dilbilgisi	3	0	3	3	0	3
A	İleri Okuma ve Yazma	3	0	3	3	0	3
A	Dinleme ve Sesletim	3	0	3	3	0	3
A	Sözlü İletişim Becerileri	3	0	3	3	0	3
A	Sözcük Bilgisi	-	-	-	3	0	3
GK	Türkçe I: Yazılı Anlatım	2	0	2	-	-	-
GK	Türkçe II: Sözlü Anlatım	-	-	-	2	0	2
GK	Bilgisayar	2	2	3	2	2	3
GK	Etkili İletişim	3	0	3	-	-	-
MB	Eğitim Bilimine Giriş	3	0	3	-	-	-
MB	Eğitim Psikolojisi	-	-	-	3	0	3
TOPLAM		22	2	23	22	2	23

İngilizce Öğretmenliği birinci sınıf dersleri özellikle temel becerileri hedeflemiş ve bunların öğretimin odak noktasında yerleştirmiş olduğu görülmektedir. Alan derslerinden ilki Bağlamsal Dilbilgisidir. Bu ders her iki dönemde de haftada üç saat olarak programda yer alır. Dilbilgisi bir dilin öğrenilmesinde önemli bir yere sahiptir. Dersin içeriği ise, ileri seviyedeki dil ve tümce yapıları, bu yapılar ile sözcükler arasındaki ilişki, bu dil yapıları aracılığıyla öğrencileri anlam yaratma, biçim ile metin

türü arasındaki ilişki, bağlam ile yapı arasındaki ilişki, yapıların farklı bağlamlardaki anlamları ve üst düzey metinlerde kullanımı oluşturur (YÖK, 2007a).

Birinci sınıfın bir diğer dersi ise her iki dönemde haftada üç saat olarak programda yer alan İleri Okuma ve Yazma dersi. Dersin kapsamında öğrencilere İngilizce özgün metinler kullanılarak farklı bakış açılarıyla üst düzey okuma becerileri kazandırılmasının amaçlandığı söylenebilir. Buna ek olarak, özellikle problem çözümünde bilginin birleştirilmesi ve buna bağlı değerlendirmelerin yapılabilmesi gibi eleştirel düşünme ve analiz becerilerinin de geliştirilecektir. YÖK (2007)'ün belirlemiş olduğu içeriğe göre yazma dersi için ise, öğrenciler, geliştirmekte oldukları okuma alt-becerilerini yazacakları paragraflarda kullanma ve pekiştirme fırsatı bulabileceklerdir. Ayrıca, açıklama, tanımlama ve anlatı paragrafları gibi değişik yazılı anlatım çeşitlerini inceleyip yazacaklardır. Bunlara ek olarak, özetleme, metin taslağı hazırlama ve bir düşünceyi başka sözcüklerle anlatma gibi paragraf yazma becerilerini geliştirme olanağını bulacaklardır. Yazım ve noktalama işaretleri ve alfabe dışı sembol kullanımı da dersin kapsamındadır. Görüldüğü üzere dersin özellikle öğrencilere okuma becerileri yoluyla paragraf yazımında dikkat edilmesi gereken hususların öğretilmeye çalışıldığı söylenebilir. İkinci dönemde ise özellikle ileri düzey okuma becerilerinden özellikle yazılan bir yazıya karşılık kompozisyonlar yazma ve bunları yazarken bütünsellik ve tutarlık, gibi öğeleri göz önünde bulundurarak karşılaştırma, sınıflandırma, sebep-sonuç ve tartışma gibi çeşitli türlerde kompozisyonların yazılması dersin odak noktasını oluşturmaktadır. Böylece öğretmen adaylarının birinci dönemde yer alan dersi temel olarak daha karmaşık ve üst düzey konularda kompozisyonlar yazdıkları ifade edilebilir.

Bir diğer alan dersi ise yine programda her iki dönem haftada üç saat ile yer alan Dinleme ve Sesletim dersi. Sesletim kelimesinin Türkçe'de yer alan Arapça kökenli telaffuz kelimesinin yerine kullanılan kelime olduğu ifade edilmektedir (TDK, 2012, www.tdk.gov.tr, 14.12.2012'de erişildi). Dersin farklı bağlamlardan alınmış özgün metin ve dinleme parçalarını çözümlemek, üst düzey dinleme becerileri kazandırmayı hedeflediği söylenebilir. Dersin bir diğer amacının ise, İngilizce'yi doğru konuşmak ve anlamak için gerekli olan Sesletim becerilerinin kazandırılması olduğudur. Sesli ve sessiz harfler, tonlama, gibi temel ve önemli dinleme ve konuşma

becerilerinin kazandırılması yoluyla öğretmen adaylarının dil becerilerinin geliştirilmesinin hedeflendiği görülmektedir. Dersin ikinci döneminde ise özellikle not alma, belli ayrıntı ve bilgiye ulaşma, bağlama dayalı anlam çıkarma ve içeriğin özünü anlama gibi becerilerin yanı sıra farklı dinleme kaynaklarından elde edilecek olan değişik İngiliz aksanlarını anlama ve fonetik yer alır (YÖK, 2007a: 135-126). Yabancı dil öğretirken yaşanabilecek en önemli sıkıntılardan biri olan sesletim ve aksanın dersin önemli noktalarından birisi olduğu söylenebilir. Böylece öğretmen adaylarının farklı aksanlarla karşılaşmaları ve bunların anlaşılmasına dair tecrübe edinmelerinin sağlandığı düşünülebilir.

Birinci sınıfa ait bir diğer beceri dersi ise yine her iki dönemde de haftada üç saat olarak yer alan Sözlü İletişim Becerileri dersi. Ders ile ilgili gönderilen içeriğe göre dersin odak noktasını tartışma, bireysel sunumlar ve etkileşimli etkinlikler gibi çeşitli iletişime dayalı etkinlikler oluşturmaktadır (YÖK, 2007a). Böylece öğretmen adaylarının dilin özelliklerini oluşturan tonlama ve vurgu yoluyla ikna etme, bilgi verme, resmi ya da resmi olmayan durumlarda iletişim becerileri geliştirilmiş olacağı söylenebilir. Bunlara ek olarak ikinci yarıyıl da ise özellikle bireysel ve grup etkinliklerin yoluyla tartışma rol oynama ve doğaçlama gibi becerileri eksen alarak öğrencilerin dil becerileri güncel ya da akademik konular yoluyla geliştirilmeye çalışılacaktır (YÖK, 2007a). Bu ders sayesinde öğretmen adaylarının dili sadece yazılı olarak değil aynı zamanda sözel olarak da iletişim aracı olarak kullanmalarının etkinliğinin artırıldığı ifade edilebilir.

Sözcük Bilgisi dersi ise birinci sınıfa ait kinci dönemde yer alan bir alan dersi. Kelime öğretimi ve öğrenimi yabancı dil öğrenmede her zaman üst sıralarda yer almıştır. Dilin en önemli öğelerinden birisi olan kelimelerin yabancı dil öğretmen adaylarına öğretilmesinin temel bir gereksinim olduğunu söyleyebiliriz. Wilkins (1974) kelime bilgisinin önemi dilbilgisi olmadan çok az şey ifade edilebilir, ama kelime olmadan hiç bir şey ifade edilemez olarak vurgular. Dersin içeriği olarak ise, sözcükler ve dil yapıları arasındaki ilişki, ön ek ve son ekler vasıtasıyla sözcük üretmek, sözlü ve yazılı dilde deyimlerin kullanımı gibi kelime bilgisinin artırılmasına yönelik çalışmalar gösterilebilir.

Bölüm programında yer alan genel kültür derslerinden ilki ise Türkçe I-II'dir. Türkçe I Yazılı Anlatım olup birinci dönem haftada iki saat olarak programda yer alır. Dersin temelinde yazılı anlatım olup dersin içeriğini yazı dilinin ve yazılı iletişimin temel özellikleri, yazı dili ile sözlü dilin arasındaki temel farklar; anlatım: yazılı ve sözlü anlatım; öznel anlatım, nesnel anlatım; paragraf; paragraf türlerinin oluşturduğu görülmektedir (YÖK, 2007a). İkinci dönem yer alan Sözlü Anlatım ise yine haftada iki saat olarak programda yer almaktadır. YÖK'ün göndermiş olduğu açıklamalara göre dersin içeriğini ise sözlü dilin ve sözlü iletişimin temel özellikleri, sözlü anlatım, konuşma becerisinin temel özellikleri, iyi bir konuşmanın temel ilkeleri, iyi bir konuşmacının temel özellikleri oluşturur. Derste yer alan diğer konular da hazırlıksız ve hazırlıklı konuşma; hazırlıklı konuşmanın aşamaları konuşma türleri değişik konularda hazırlıksız konuşma yapma, konuşma örnekleri üzerinde çalışmalar ve sözlü anlatım uygulamaları, konuşmalardaki dil ve anlatım yanlışlarını düzeltme olarak belirlenmiştir (YÖK, 2007a). Genel kültür derslerinden Bilgisayar I ve II haftada iki saat uygulama ve iki saat de teori olarak her iki dönemde de yer alır. Derslerin yalnızca teoriye değil aynı zamanda uygulamaya da yer vermesi günümüz bilgi toplumunun en gerekli olan bilgisayar kullanmayı öğretmen adaylarının daha iyi öğrenmelerini sağlayacağı ifade düşünülebilir. Dersin temelinde ise bilişim teknolojileri, yazılım ve donanımla ilgili temel kavramların yer aldığı söylenebilir. Buna ek olarak özellikle dersin ikinci yarıyılta olan bölümünde ise bilgisayar ve eğitim ilişkisi üzerinde durulduğu görülmektedir. Dersin özellikle “bilgisayar destekli öğretimde kullanılan yaygın formatlar, ders yazılımlarının değerlendirilmesi ve seçimi, uzaktan eğitim uygulamaları, veri tabanı uygulamaları, bilgisayar ve internetin çocuklar/gençler üzerindeki olumsuz etkileri ve önlenmesi (YÖK, 2007a: 127)” üzerinde yoğunlaştığı bildirilmiştir. Bilgi çağında öğretmen adaylarına verilebilecek en önemli derslerden birisi olan bilgisayar ve bunun eğitimde kullanımı olduğu düşünülebilir. Genel kültür derslerinden sonuncusu ise Etkili İletişim dersidir. Yalnızca birinci dönem ve haftada üç saat olarak yer alır. Öğretmen adaylarının bilgi donanık olmalarının yanında bu bilgileri aktarırken de etkili olmalarının gerekliliği yukarıdaki açıklamaları ışığında söylenebilir. Öyleyse iletişimin öğretmen adayları için elzem bir özellik olduğu düşünülebilir. Dersin özünü kişilerarası iletişim ve bunun temellerinin oluşturduğu söylenebilir. Özellikle, öğretmen-öğrenci, öğretmen-veli iletişimine vurgu yapıldığı düşünülebilir.

Programın üçüncü ayağını oluşturan mesleki dersler ise birinci dönem haftada üç saat Eğitim Bilimine Giriş dersi yer alır. Dersin öğretmeyi hedeflediği konular arasında eğitim bilimiyle alakalı temel kavramlar, eğitim biliminin diğer bilimlerle, eğitimin felsefi, sosyal, psikolojik temelleri, olan ilişkisi ve eğitim biliminin tarihsel gelişimi yer alır. Türk Eğitim Sisteminin değişen yapısının da vurgulandığı derste 21. Yüzyıldaki öğretmen anlayışı ve mesleğin özelliklerinin de önemle ifade edildiği görülmektedir (YÖK, 2007a). İkinci dönem yer alan meslek dersi ise yine haftada üç saat olan Eğitim Psikolojisidir. YÖK (2007a) dersin içeriğini eğitim-psikoloji ilişkisi, eğitim psikolojisinin tanımı ve işlevleri, öğrenme ve gelişim ile ilgili temel kavramlar, bedensel, bilişsel, duygusal, sosyal ve ahlaki gelişim özellikleri, öğrenme kuramları, öğrenme kuramlarının öğretim süreçlerine yansımaları, etkili öğrenme, öğrenmeyi etkileyen faktörler (motivasyon, bireysel faktörler, grup dinamiği ve bu faktörlerin sınıf içi öğretim sürecine etkisi) olarak belirlemiştir. Böylece öğretmen adaylarının bireyi tanınması ve onun özelliklerinin eğitimdeki yansımalarına ve öğrenmeyle olan ilişkilerini görmesinin sağlanacağı düşünülebilir.

İkinci sınıf

Tablo 2-44. 2007-2008 Eğitim fakülteleri İngilizce öğretmenliği ikinci sınıf programı

KODU	DERSLER	I. DÖNEM			II. DÖNEM		
		T	U	K	T	U	K
A	İngiliz Edebiyatı	3	0	3	3	0	3
A	Dilbilim	3	0	3	3	0	3
A	İngilizce Öğretiminde Yaklaşımlar	3	0	3	3	0	3
A	İngilizce-Türkçe Çeviri	3	0	3	-	-	-
A	Dil Edinimi	-	-	-	3	0	3
A	Anlatım Becerileri	3	0	3	-	-	-
GK	Türk Eğitim Tarihi	2	0	2	-	-	-
GK	Bilimsel Araştırma Yöntemleri	-	-	-	2	0	2
MB	Öğretim İlke ve Yöntemleri	3	0	3	-	-	-
MB	Özel Öğretim Yöntemleri I	-	-	-	2	2	3
MB	Öğretim Tek. ve Mat. Tasarımı	-	-	-	2	2	3
TOPLAM		20	0	20	18	4	20

İngilizce Öğretmenliği ikinci sınıf alan derslerinin ilki İngiliz Edebiyatı dersi. Bu ders her iki dönemde de haftada üç saat olarak programda yer almıştır. Edebiyat dersinin yabancı dil öğretiminde edebiyatın çok önemli olduğunu ve kelime ve okuma anlamında oldukça potansiyele sahip olduğu ifade edilebilir (John, 1986; Stern,

1987; Slater ve Collie, 1991). Yabancı dilde yaşanabilecek en önemli sıkıntılardan birisi olan kelime bilgisinin böylece daha etkili bir biçimde arttırılabileceği düşünülebilir. Dersin içeriğini ise İngiliz ve Amerikan edebiyatı ve özgün olarak İngilizce yazılmış olan edebi metinlerin oluşturduğu görülmektedir. Özellikle ders ile alakalı terim ve tekniklerin öğretiminin ve önemli akımların ve dönemlerle bu akım ve dönemlerin özelliklerinin yer aldığı da düşünülebilir. İkinci dönemde ise “İngiliz ve Amerikan edebiyatı ve orijinal yazım dili İngilizce olan edebiyatın farklı dönemlerinden yazar ve eserler; İngilizce yazılmış edebiyatın dönemleri ve temel akımları, çeşitli dönemlere ait örnek metinler kullanılarak bu edebiyatlardaki temel kavramlar, terimler, teknikler ve edebi, felsefi ve bilimsel akımlar (YÖK, 2007a, 129)” olarak belirlenmiştir. Alan derslerinden bir diğeri de Dilbilim dersidir. Dersin içeriğinde yer alan temel konular ise dilbilimsel analizin temel kavramları, anadil ve yabancı dil analizlerinin yardımı ile dilin doğasına, yapısına ve kullanımına ilişkin kavramlar ve dilin bileşenleri olarak gösterilebilir. İkinci yarıyıl da ise dil öğrencilerinin verileri üzerine yanlış çözümlemesi, durum çalışması ve karşılaştırmalı anadil ve yabancı dil analizleri ve dilin doğasına, yapısına ve kullanımına ilişkin kavramlar yer alır. Bunlara ek olarak biçimbilgisi, edimbilim, toplum dilbilim, söylem, metinsellik ölçütleri, bağlaşıklık öğeleri, söylem bağlantıları, işlevler, söylem durumu, kurumsal söylem ve bunlar gibi konular yer almaktadır (YÖK, 2007a).

İkinci sınıftaki alan derslerinden bir diğeri de her iki yarıyıl da haftada üç saat olarak yer alan İngilizce Öğretiminde Yaklaşımlar dersidir. Dersin içeriğinde dil öğretiminde temel konu ve süreçler, yaklaşımlar, yöntemler ve teknik arasındaki ilişki ve ayrımların yer aldığı düşünülebilir. Bu önemli yöntem ve yaklaşımlar ise Dilbilgisi-Çeviri Yöntemi, Doğrudan Anlatım, İşitsel-Duyusal Yöntem, Sessiz Yöntem, Topluluk Dil Öğrenimi, İletişimsel Yaklaşım, Doğal Yaklaşımdır. Dersin ikinci döneminde ise birinci dönemi temel alarak ders tasarımı, İngilizce’nin farklı amaçlar için öğretimi ve öğrenci odaklı ve ihtiyacına dönük dil öğretimi gelmektedir. Öğretim programlarındaki güncel yaklaşımlar, dil ve kültür öğretimi, teknolojinin dil sınıflarında kullanımı ve gelişen dünyada iletişimin yeri ve önemi konuları da içeriğin diğer detaylarını oluşturmaktadır (YÖK, 2007a).

Birinci dönemdeki alan derslerinden diğeri ise haftada üç saat ile İngilizce-Türkçe Çeviri dersidir. Dersin içeriğinde “çeviri bilimindeki temel teori ve yaklaşımlar; farklı konularda ve türlerde yazılmış özgün İngilizce metinleri Türkçe’ye çevirme; hata analizi yoluyla aynı metnin farklı çevirilerini karşılaştırarak eleştirel bakış açısıyla değerlendirilmesi; biçim, sözcük seçimi, çevirinin dil öğrenimindeki rolü ve önemi ve çevirinin kültürel boyutu (YÖK, 2007a, 128) yer alır. Anlatım Becerileri dersi de birinci dönem haftada üç saat olarak programda görülmektedir. Dersin içeriği adında da belli olduğu üzere topluluk önünde konuşma yapabilme becerileridir. Öğretmen adaylarının dersi etkili bir biçimde anlatabilmesinin onların topluluk önünde konuşma ve bunu iyi bir şekilde sunma becerilerine bağlı olduğu düşünülebilir. Böylece dersin içeriğinin etkili konuşma ve başarılı sunumların nasıl hazırlandığı, aşamaları, sunumların görsel ve işitsel açıdan uygunluğunun incelenmesi olduğu düşünülebilir.

İkinci sınıfa ait son alan dersi ise programda ikinci sınıfta haftada üç saat olarak yer alan Dil Edinimi dersidir. Dersin anadili ve yabancı dili öğrenme kuramlarına ve safhalarına ve bunların karşılaştırmalı analizine yoğunlaştığını söyleyebiliriz. Dersin özellikle “sınıf içi ikinci dil etkileşiminin kayıtları ve çevriyazısı aracılığıyla çocuklarda ve yetişkinlerdeki ikinci dil ediniminin karşılaştırması, anadil ediniminde gelişim aşamaları, ikinci dildeki biçim-sözdizimsel gelişim evreleri, ikinci dil edinimi süreçleri, ikinci dil ediniminde öğrenen özellikleri ve nihai kazanımdaki bireysel farklılıklar (YÖK, 2007a: 130)” üzerinde durduğu görülmektedir. Bireysel farklılıkları kişilik, dile yatkınlık, zeka, tutum, motivasyon ve dili öğrenme yaşı olarak açıklayabiliriz. Böylece öğretmen adaylarının dili öğretirken öğrencilerde ne gibi farklılıkların olduğu bilincine varmalarının sağlandığı düşünülebilir.

Genel kültür alanına ait birinci dönem dersi ise haftada iki saat ile Türk Eğitim Tarihi dersidir. Dersin içeriği olarak Cumhuriyetten önceki ve sonraki eğitim kurumları ve öğretmen yetiştiren kurumlar özellikleri ve birbirlerinde farklılıkları olarak belirtilebilir. Bunlara ek olarak, Türk Eğitim Devrimi, Tevhidi-i Tedrisat ve Türkiye Cumhuriyeti eğitim sisteminin dayandığı temel ilkeler. Köy Enstitüleri, Eğitim Enstitüleri ve Yüksek Öğretmen Okulları. Üniversiteler ve öğretmen yetiştirme. Yakın dönem Türk eğitim alanındaki gelişmeler olarak sıralanabilir (YÖK, 2007a). Dersin

özellikle öğretme adaylarına eğitim sistemimizin ve öğretmen yetiştirmenin tarihi bir gelişimini gösterdiği söylenebilir. Genel kültür alanının ikinci döneme ait dersi ise yine haftada iki saat olarak programda yer alan Bilimsel Araştırma Yöntemleri dersidir. Dersin içerdiği temel konuların lisans düzeyine gelmiş öğretmen adaylarına bilimsel araştırmanın yapısı, yöntemleri, problem, evren, örneklem gibi araştırma sınırlaması ve verilerin nasıl toplanması ve değerlendirilmesiyle ilgili bilgilerin verileceği olduğu söylenebilir. Böylece araştırma yaparken hangi basamakların izleneceği ve verilerin toplanması ve değerlendirilmesi konusunda öğretmen adaylarına bir bakış açısı kazandırıldığı düşünülebilir.

Meslek Bilgisi kategorisindeki ilk ders birinci dönem haftada üç saat olan Öğretim İlke ve Yöntemleri dersidir. Öğretmenlik mesleğini seçen lisans öğrencilerinin mesleki yönden gelişimlerinin bir parçası olan öğretim yöntemlerine bu derste yoğunlaşıldığını söyleyebiliriz. Dersin temel odak noktasının adının da ifade ettiği gibi öğretimle ilgili temel kavramlar, ilkeler ve planlama olduğu söylenebilir. Buna ek olarak derste “öğrenme ve öğretim stratejileri, öğretim yöntem ve teknikleri, bunların uygulama ile ilişkisi, öğretim araç ve gereçleri, öğretim hizmetinin niteliğini artırmada öğretmenin görev ve sorumlulukları, öğretmen yeterlikleri (YÖK, 2007a: 129)” olduğu bildirilmiştir. Yukarıdakiler dahilinde derste özellikle öğretimde planlı çalışmanın önemi ve yararları, öğretimin planlanması (ünitelendirilmiş yıllık plan, günlük plan ve etkinlik örnekleri), üzerinde de durulduğu varsayılabilir. Böylece öğretmen adaylarının dersi etkili bir biçimde anlatmayı ve zamanı verimli bir şekilde kullanmayı öğrenebilecekleri ifade edilebilir.

Meslek bilgisi derslerinden diğer ikisi ise ikinci dönem yer almaktadır. Bunlardan ilki haftada iki saat teori ve iki saat uygulama içeren Özel Öğretim Yöntemleri I dersidir. Dersin temelinde İngilizce öğretim metot ve yöntemlerinin yer aldığı söylenebilir. Diğer bir ifade ile genel öğretim yöntem ve tekniklerinin İngilizce öğretimine uygulanmasıdır. Dersin içeriğinde ise durumsal, nesnel, öznel ve dil gibi dil öğreniş gereksinimleri ve çözümlemesi, hedef yazımı, ders izlencesi tasarımı, ders planlama, dersin basamakları ve ders geliştirmenin yer aldığı görülmektedir (YÖK, 2007a). Böylece ders planını öğrencilerin seviyesine ve gereksinimlerine göre

hazırlamayabilmeyi ve dersin hedeflerini bunların doğrultusunda hazırlayabilmeyi öğretmen adaylarının öğreneceği varsayılabılır. Bunlara ek olarak Avrupa Birliği Ortak Başvuru Metni ve Avrupa Dil Gelişim Dosyası ölçütlerine dayalı öğrenci gelişiminin ve seviyesinin de dersin odak noktalarını oluşturduğu söylenebilir.

Meslek dersleri kategorisinin son dersi ise yine haftada iki saat teori ve iki saat uygulama içeren Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı dersidir. Dersin içerdiği konulara bakıldığında ise temel kavramların, çeşitli öğretim teknolojilerinin özellikleri ve bunların okul ya da sınıf ortamına uygunluğu ve oradaki kullanımıdır(YÖK, 2007a). Öğretmen adaylarının günümüz teknolojiye ait teknolojik araçları sınıf ortamına uygun bir biçimde ders etkinliklerini daha etkili bir şekilde yapmalarına yardımcı bir şekilde kullanmalarını sağlayacak bir ders olduğu ifade edilebilir. Böylece çağımızda öğrencilerin daima ilgisini çeken teknolojik aletlerin dersin hedeflerine ulaşılmasına yardımcı olduğunun görüleceği düşünülebilir bunlara ek olarak dersin hedefi olan konuların öğretim teknolojileri yoluyla iki ve üç boyutlu materyaller geliştirilmesi öğretim gereçlerinin geliştirilmesi (çalışma yaprakları, etkinlik tasarlama, tepegöz saydamları, slaytlar, görsel medya (VCD, DVD) gereçleri, bilgisayar temelli gereçler), eğitim yazılımlarının incelenmesi, çeşitli nitelikteki öğretim gereçlerinin değerlendirilmesi olduğu görülmektedir. Artık sadece tahta ve kitabın öğretimi etkili bir şekilde sürdürmeye yetmediği bir ortamda yaşamakta olduğumuz aşıkardır. Bundan dolayı çağı yakalamak ve onun teknolojik getirileri ve gereksinimleri yoluyla öğretim yapmak kaçınılmazdır. Bunların yardımıyla etkinlik tasarlamının öğretildiği bir dersin öğretmen adaylarına sınıf ortamındaki yardımının yukarıdakiler ışığında faydalı olduğu varsayılabılır. Bilginin ücretsiz dolaşımını sağlayan internet ve uzaktan eğitimin de dersin içeriğinde yer aldığı düşünülebilir. Bunlara ek olarak Türkiye ve dünyadaki teknolojik gelişmeler ve bunların eğitimle olan ilişkilerinin de dersin odaklandığı diğer konular olduğu düşünülebilir.

*Üçüncü sınıf***Tablo 2-45.** 2007-2008 Eğitim fakülteleri İngilizce öğretmenliği üçüncü sınıf programı

KODU	DERSLER	I. DÖNEM			II. DÖNEM		
		T	U	K	T	U	K
A	Çocuklara Yabancı Dil Öğretimi	2	2	3	2	2	3
A	Özel Öğretim Yöntemleri II	2	2	3	-	-	-
A	İkinci Yabancı Dil I-II	2	0	2	2	0	2
A	Dil Becerilerinin Öğretimi	2	2	3	2	2	3
A	Edebiyat ve Dil Öğretimi	3	0	3	3	0	3
A	Türkçe-İngilizce Çeviri	-	-	-	3	0	3
GK	Drama	2	2	3	-	-	-
GK	Topluma Hizmet Uygulamaları	-	-	-	1	2	2
MB	Sınıf Yönetimi	2	0	2	-	-	-
MB	Ölçme ve Değerlendirme	-	-	-	3	0	3
TOPLAM		15	8	19	16	6	19

İngilizce Öğretmenliği üçüncü sınıf derslerine baktığımızda ise yine alan eğitim derslerinin ağırlıkta olduğu görülmektedir. Derslerden ilki Çocuklara Yabancı Dil Öğretimi dersidir. Bu ders her iki dönemde de haftada iki saat teori ve iki saat de uygulama olarak yer almaktadır. İlgili dersin birinci döneminde özellikle yabancı dili erken yaşta öğrenenler arasındaki dil öğrenimi ve becerileri açısından farklılıkları üzerinde durulduğu görülmektedir (YÖK, 2007a). Bilindiği gibi yabancı dil eğitimi çok küçük yaşlardan itibaren vermeye başlanmıştır. Bazı özel kreşlerde 5 yaşından itibaren başlayan bu sürece uygun öğretmenlerin yetişmesi ancak o yaşa ve döneme ait özellikleri bilen öğretmenler yoluyla olacaktır. Öyleyse bu dersin konusu içerisinde bu öğrencilerin öğrenme biçimleri, stratejileri, yani neyi nasıl öğreneceklerini görsel, işitsel ve duyuşsal öğrenme biçimlerini öğretmen adaylarının öğrenecekleri düşünülebilir. Dili öğrenecek çocukların bilişsel ve fiziksel özelliklerinin dışında bu öğrencilere hangi aktivitelerin de uygun olduğu dersin içerdiği bir diğer önemli noktadır. Bunlara ek olarak "...kelime, dil becerisi, dil yapısı öğretimi için aktiviteler, görsel-işitsel araçlar geliştirmesi; öğrenenlerin dil seviyelerine ve bilişsel, duyuşsal gelişimlerine uygun öğretim noktalarının seçimi, sıralaması, materyal uyarlaması ve değerlendirmesi; erken öğrenen sınıfları için duyacağı sınıf yönetimi teknikleri (YÖK, 2007a: 131-132) gibi konuların da öğretildiği görülmektedir. Ders içerisinde yapboz, hikaye, oyun, resim, gerçek nesneler, karikatür, kukla, şarkı çizgi film gibi aktivite ve görsel-işitsel araçlarında öğretmen adaylarına gösterileceği düşünülebilir. İkinci yarıyıl da ise hedef

öğrenci grubuna yönelik hikaye temelli, içerik temelli, tema temelli, görev temelli gibi farklı izlenme türleri ve seçilen izlenme türünde çocuk edebiyatından seçme eserlerin etkili kullanımı üzerinde durulacaktır (YÖK, 2007a). Öğretmen adaylarının seçecekleri farklı tipteki programa ait aktivite çeşitlerini öğrenecekleri ve buna uygun edebi eserleri inceleme ve uygulama fırsatı bulacakları düşünülebilir. Bunlara ek olarak küçük yaşta öğrencilerle yaşanabilecek olası sınıf yönetimi sorunları ve bunları çözme yolları üzerinde durulacağı varsayılabilir. Böylesi durumlarda kullanılacak dil, tutum ve yaklaşımın öğrenci üzerindeki önemi yadsınmamalıdır. Ayrıca, öğrencilere öğretilecek konulara ait dil seçimi ve bunların nasıl sunulacaklarının da önem arz ettiği düşünülebilir.

İkinci sınıf son döneminde gösterilen Özel Öğretim Yöntemleri dersinin devamı olan Özel Öğretim Yöntemleri II de bu dönemde haftada iki saat uygulama ve iki saat teori olarak yer alır. Dersin ilk bölümünü temel alarak “sınıf temelli araştırma, öğretmen merkezli araştırma, eylem araştırma uygulamaları, öğrenenlerin dil ile ilgili sorunlarının saptanması ve düzeltici öğretim aktiviteleri; öğrenenlerin etkin öğrenme ve değerlendirilme ilkeleri, güncel eğilimleri baz alan yöntemler; ulusal ve uluslararası mesleki organizasyonlar (YÖK, 2007a)” gibi konular dersin içeriğinde yer alır. İngilizce öğretimi üzerine yoğunlaşacak olan öğretmen adaylarının sınıfı ve öğretmeni araştırarak mesleki bilgilerini arttıracakları ve daha nitelikli olacakları düşünülebilir.

Alan derslerinden bir diğeri de İkinci Yabancı Dil dersidir. Bu ders her iki dönemde de haftada ikişer saat olarak programda yer alır. Yabancı dil öğretmeni yetiştiren kurumların özellikle öğretmen adaylarından ikinci bir dile odaklanmaları konusunda istekli oldukları söylenebilir. Böylece öğretmen adayları daha donanımlı bir biçimde mezun olabileceklerdir. İkinci yabancı dil olarak Almanca, Fransızca, İspanyolca, İtalyanca, Arapça, Japonca, Çince, Rusça ve Yunanca derslerinden biri ikinci yabancı dil olarak seçilebildiği bildirilmiştir. Dersin her iki döneminde temel iletişim ve basit günlük konuşmalar üzerine yoğunlaşıldığı söylenebilir. Özellikle, diyaloglar ve temel okuma parçaları yardımıyla günlük konuşma dilinde iletişim için gerekli olan yapı ve sözcükler üzerinde durulacağı ve böylece hedef dilin kültürüyle ilgili bilgi de verileceği bildirilmiştir. Bunlara ek olarak özellikle ikinci dönemde

gazete, dergi, ve kısa hikaye gibi özgün materyaller yardımıyla sıkça kullanılan dilbilgisi yapılarının ve sözcüklerin pekiştirilmesi dersin hedefleri arasında yer almaktadır (YÖK, 2007a). Görüldüğü üzere öğretmen adaylarının yalnızca kendi mesleki dillerini değil aynı zamanda en az bir tane yabancı dil bilmeleri gerekmektedir. Dolayısıyla yabancı dil açısından daha bilgili olmaları söz konusu olmakta ve böylece mezun olduklarında farklı bir dil de öğretebilecek duruma gelebilecekleri düşünülebilir.

Alan derslerinden bir diğeri ise her iki yarıyıl da haftada iki saat teori ve iki saat uygulama olarak programda yer alan Dil Becerilerinin Öğretimi dersidir. Yabancı dili öğretirken özellikle temel beceriler temel alınarak eğitim yapıldığı bilinmektedir. Bu becerilerin dinleme, konuşma, okuma ve yazma olduğu söylenebilir. Yabancı dil öğretmenlerinin de bu dört temel becerinin öğretimi konusunda bilgili ve donanık olmaları gerektiğini düşünebiliriz. Dersin birinci yarıyılında “dinleme, konuşma, sesletim ve sözcük öğretiminin farklı evreleri ve teknikleri; dil farkındalığının ve öğretim becerilerinin değişik yaşta ve dil yeterliliğinde öğrenen grupları için geliştirilmesi; farklı yeterlilik düzeylerine uygun ders planlama ilke ve teknikleri (YÖK, 2007a: 132) gibi konuları hedeflediği bildirilmiştir. Sekiz yıllık temel eğitim dolayısıyla yabancı dil öğretmenleri birçok farklı yaş grubunda derse girdiği bilinmektedir. Bundan dolayı yukarıda da ifade edildiği gibi öğretim becerilerinin değişik yaş ve dil yerliliğine göre düzenlenmesi üzerinde durulduğu görülmektedir. Öğretmen adaylarının bu farklılıkları görmesi ve bunları gözeterek ders planlama yapmaları üzerinde durulduğu söylenebilir. Dersin ikinci yarıyıl da olan kısmında ise diğer becerilerin üzerinde durulduğu görülmektedir. Yani birinci dönem dinleme ve konuşma; ikinci dönemde ise okuma ve yazma üzerinde durulduğu ifade edilebilir. Bu becerilerin öğretiminin farklı safhalarının ve bunlara uygun tekniklerin inceleneceği ve bunların uygun dil yeterliliğine sahip değişik öğrenen gruplarına uygulanmasının geliştirilmesi ve bunlara uygun planlama etkinlikleri üzerinde durulacağı söylenebilir. Dersin içeriğinde dikkat çeken noktalar ise sesletim ve dilbilgisinin de dil becerileri içerisinde yer alarak öğretim amaçlı farkındalık yaratılmasına çalışılmasıdır.

Bir diğer alan dersi de Edebiyat ve Dil Öğretimi dersidir. Bu ders her iki dönemde de haftada üç saattir. Dersin içeriğinde ise İngilizce yazılmış orijinal edebi

eserlerden seçilecek olan kısa hikaye ve roman örneklerini özellikleriyle inceleme ve genç ve yetişkinlerde edebi eser kullanımı yer alır. Buna ek olarak, roman ve kısa öykü yoluyla dil öğretiminin kuram ve uygulama boyutunda irdelenmesi ve bunların bütünlenmesi yer aldığı söylenebilir. Böylece dile ve o kültüre ait deyim, ifade, mecaz gibi bütün kültürel değerlerin öğretiminin yapılmasının planlandığı düşünülebilir. Dersin ikinci yarıylda yer alan içeriğinde ise tiyatro ve şiir örnekleri yer almaktadır. Yine bu edebi eserlerin dil öğretiminde kullanılması ve diğer edebi eserlerle olan benzer ve farklı yönleri dersin odağını oluşturur. Böylece o dilin konuşulduğu toplumun değerlerini, kalıplaşmış ifadelerini, adet, gelenek ve göreneklerinin öğretmen adaylarına verilmeye çalışıldığı ifade edilebilir. Yukarıdakiler ışığında derste özellikle öğretmen adaylarına edebi eserler yoluyla dili nasıl öğretebilecekleri ve dilin konuşulduğu topluma ait olan kültürü öğrencilerine nasıl tanıtabileceklerinin yapılmaya çalışıldığı söylenebilir.

Alan dersleri kategorisine ait olan son ders ise ikinci yarıylda haftada üç saat olan Türkçe-İngilizce Çeviri dersidir. Dersin çeviri bilimindeki temel kuram ve yaklaşımları inceleyerek, farklı türde ve konularda yazılmış özgün Türkçe metinleri İngilizce'ye çevirmeyi içerdiği söylenebilir. Bu çeviriler yapılırken bunun uygunluğunun kontrol edilmesi ve varsa hataların analiz edilmesine ve bunlara ek olarak aynı metinlerin farklı yollardan çevrilmiş biçimlerinin incelenmesi önemli bir yer tuttuğu düşünülebilir. Çeviride özellikle “ sözcük seçimi, çevirinin dil öğrenimindeki rolü ve önemi ve çevirinin kültürel boyutu (YÖK, 2007a: 134)” dersin odak noktalarından birisini oluşturur. Öğretmen adaylarının çeviri yöntemini kavramalarının sağlanacağı ve yabancı dili öğretirken çeviriden de yararlanabilecekleri söylenebilir.

Genel kültür grubu derslerinden ilki birinci dönem Drama dersidir. Bu ders haftada iki saat teori ve iki saat uygulama olarak yer almaktadır. Dersin odak noktasında eğitsel drama teriminin tanımı ve anlamı, benzer terimlerden (Psiko drama, Yaratıcı drama, Drama-Oyun, Drama) farkı üzerinde durulmaktadır (YÖK, 2007a). Özellikle öğrencilerle dramanın uygulanmasının basamakları ve eğitsel dramanın yaş gruplarına göre sınıflandırılarak uygulanması önemli yer tutar. Sınıf ortamının buna göre ayarlanması, teknikler ve eğitsel amaçlara uygun drama örnekleri ve yeni örneklerin

geliştirilmesi ve değerlendirilmesinin dersin önemli noktalarından olduğu söylenebilir. Çocuklara yabancı dili öğretirken yalnızca anlatım yolu değil buna ek olarak çeşitli tekniklerin kullanılması gerektiği bilinmektedir. Drama dersinin bu noktada önem arz ettiği söylenebilir. Drama yoluyla öğrencilerin dili ders gibi değil de sanki yaşıyormuş gibi öğrenebilecekleri düşünülebilir. Drama dersi yoluyla öğrencilerin dil gelişiminde önemli bir yere sahip olduğu düşünülebilir. Gönen ve Uyar Dalkılıç (1997) yaptıkları bir araştırmada, altmış yetmiş iki aylık çocuklar ile yapılan drama çalışması sonucunda çocukların dil gelişimlerinde önemli bir gelişmenin olduğu bildirilmiştir. Görüldüğü üzere dramanın çocukların dil gelişime olan katkısıyla öğretmen adaylarının bu etkinliği kullanması yabancı dil öğretiminde önemli bir katkı sağlayacağı düşünülebilir. Genel kültür derslerinden bir diğeri de ikinci dönem haftada 1 saat teori ve iki saat uygulama içeren Topluma Hizmet Uygulamaları dersi. Dersin içeriği olarak “topluma hizmet uygulamalarının önemi, toplumun güncel sorunlarını belirleme ve çözüm üretmeye yönelik projeler hazırlama, panel, konferans, kongre, sempozyum gibi bilimsel etkinliklere izleyici, konuşmacı yada düzenleyici olarak katılma, sosyal sorumluluk çerçevesinde çeşitli projelerde gönüllü olarak yer alma, topluma hizmet çalışmalarının okullarda uygulanmasına yönelik temel bilgi ve becerilerin kazanılması (YÖK, 2007a: 135)” olarak belirlenmiştir. Böylece dersin öğretmen adaylarına, toplumsal sorumluluk bilincini kuramsal ve uygulamalı olarak kazandırarak ve işbirliği, dayanışma, etkili iletişim ve öz değerlendirme becerilerini geliştirmeyi amaçlayan bir ders özelliği taşıdığı söylenebilir.

Mesleki dersler bölümünde ise birinci dönem haftada iki saat olan Sınıf Yönetimi dersi vardır. Dersin adının da belirttiği gibi ders özellikle öğretmen adaylarına sınıf disiplini sağlamayı ve sınıf ortamını etkileyen sınıf içi ya da sınıf dışı etmenleri öğretmeyi hedeflediği söylenebilir. Öğretmen olabilmenin en zor yanlarından birinin sınıfta disiplini sağlamak olduğu düşünülebilir. Böylesi ortamlarda etkili ve verimli öğretmenlik yapmanın önemli noktasının ise sınıfta istenmeyen davranışların yönetimi olabileceğinden dolayı dersin içeriği bu konuları içerdiği görülmektedir. Bunlara ek olarak sınıfta zamanın yönetimi, sınıf organizasyonu ve öğrenmeye uygun olumlu bir sınıf ortamı oluşturma dersin içerdiği diğer konular arasında gösterilebilir (YÖK, 2007a). Üçüncü sınıf meslek dersleri kategorisinin son dersi ise haftada üç saat ile

Ölçme ve Değerlendirme dersidir. Dersin amaçları arasında ölçme ve değerlendirmenin eğitimdeki yer ve önemi, temel kavramlar, ölçme araçlarında bulunması arzu edilen nitelikler olduğu söylenebilir. Dersin özellikle geçerlik, güvenirlik ve kullanılabilirlik olan bu özellikleri öğretmen adaylarına öğretmeyi hedeflemiş olduğu vurgulanabilir. Bunlara ek olarak ölçme araçları ve özellikler, geleneksel ve öğrenciyi çok yönlü tanımaya yönelik araçlar, temel istatistiki bilgiler, not verme ve alanla ilgili ölçme araçları geliştirme yer almaktadır (YÖK, 2007a). Bilindiği gibi yazılı sınavlar, doğru-yanlış tipi testler, çoktan seçmeli testler, eşleştirmeli testler, sözlü yoklamalar, ödevler geleneksel ölçme araçlarını oluşturmaktadır. Gözlem, görüşme, performans değerlendirme, öğrenci ürün dosyası, araştırma kağıtları, araştırma projeleri, akran değerlendirme, özdeğerlendirme, tutum ölçekleri ise öğrenciyi tanımaya dönük ölçme araçlarıdır. Böylece öğretmen adaylarının hem ölçme araçlarını tanıma hem de geliştirme tecrübe etme fırsatlarının olduğu söylenebilir.

Dördüncü sınıf

Tablo 2-46. 2007-2008 Eğitim fakülteleri İngilizce öğretmenliği dördüncü sınıf programı

KODU	DERSLER	I. DÖNEM			II. DÖNEM		
		T	U	K	T	U	K
A	Yabancı Dil Öğretiminde Materyal İnceleme ve Geliştirme	3	0	3	-	-	-
A	Yabancı Dil Öğretiminde Ölçme ve Değerlendirme	-	-	-	3	0	3
A	İkinci Yabancı Dil III	2	0	2	-	-	-
A	Seçmeli I	2	0	2	-	-	-
A	Seçmeli II	-	-	-	2	0	2
A	Seçmeli III	-	-	-	2	0	2
GK	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi	2	0	2	2	0	2
MB	Okul Deneyimi	1	4	3	-	-	-
MB	Rehberlik	3	0	3	-	-	-
MB	Özel Eğitim	2	0	2	-	-	-
MB	Karşılaştırmalı Eğitim	-	-	-	2	0	2
MB	Türk Eğitim sistemi ve Okul Yönetimi	-	-	-	2	0	2
MB	Öğretmenlik Uygulaması	-	-	-	2	6	5
TOPLAM		15	4	17	15	6	18

İngilizce Öğretmenliği dördüncü sınıf dersleri yoğunluklu olarak alan ve mesleki derslerden oluşmakta olduğu görülmektedir. Alan derslerinin ilki birinci yarıyılta haftada üç saat olan Yabancı Dil Öğretiminde Materyal İnceleme ve Geliştirme dersidir. İngilizce Dil Öğretimi için gerekli olabilecek ders gereçleri tasarımı, bunların seçilmesi, uyarlanması, geliştirilmesi ve değerlendirilmesi dersin temel konuları arasındadır. Buna ek olarak ders kitaplarının seçimi, öğrencinin dil

yeterliliği, öğrenebilirliği, kitabın kullanım kolaylığı, kültürel içerik ve sınıf iletişimine uygunluğu derste yer almaktadır (YÖK, 2007a). Bilindiği gibi ders kitabını seçmek öğrencilerin seviye ve ihtiyaçlarına göre uyarlamalar yapmak bir öğretmenin dikkat etmesi gereken hususlardan biridir. Dersin içeriğinin de bu doğrultuda hazırlandığı görülmektedir. Dersin odak noktalarından birisi de “dil öğretimi için gereç uyarlaması ve geliştirilmesi, belirli öğrenme ihtiyaçlarına ve öğretim ortamlarına göre ders kitabı gereçlerinin uyarlanması, öğretmen adaylarının kendi öğretim gereçlerini ve yardımcı gereçleri uygun yöntem, öğrenci seviyesine, ihtiyaçlarına ve mevcut okul ortamına göre tasarlamaları; gereç değerlendirmesi (YÖK, 2007a: 135-136).” Öğretmenin öğrenci seviyesi, öğretim gereçlerine, ihtiyaca dikkat etmesinin vurgulandığı görülmektedir. Bunların doğrultusunda öğretmen adaylarının hazırlayacağı materyal ve araçların nelere dikkat edilerek hazırlanması gerektiğini ders bitiminde öğrenmiş olacakları düşünülebilir.

Alan derslerinden ikinci dönem yer alan bir diğer ders ise haftada üç saat ile Yabancı Dil Öğretiminde Ölçme ve Değerlendirmedir. Öğretmen adaylarına ilk olarak sınıflarında uygulayacakları ölçme ve değerlendirme ile ilgili temel kavram ve ilkelerin öğretileceği düşünülebilir. Buna ek olarak farklı testlerin ve sınamaların çeşitlerinin gösterileceği de söylenebilir. Dersin odak noktalarından birisinin de yabancı dilde yer alan ölçme araçları olduğu varsayılabilir. Özellikle “geniş boyutlu dil ölçme amaçları için değişik soru türleri; bu tür testlerin ve mevcut diğer ölçme yöntemlerinin (örn.: gelişim dosyası, özdeğerlendirme, öğrenen günceleri) geliştirilmesi ve değerlendirilmesi; farklı yaş grupları, dil düzeyleri ve öğrenme biçimleri için dil testleri (YÖK, 2007a: 137)” konularının derste yer aldığı programda görülmektedir. Yabancı dili öğretmek için uygulanan programlara uygun dil testleri ve farklı yaş ve seviye öğrencilerine özgün dil sınavlarına ders içerisinde değinileceği görülmektedir. Bunların dışında yabancı dilde yer alan temel becerilerin de ölçülmesi ve değerlendirilmesi konularının da önemli olduğu varsayılabilir. Ölçme ve değerlendirme konusunda yer alan sınavların okuma, yazma, dinleme, konuşma, kelime ve dilbilgisini test etmek için ayrı ve bütüncül biçimde sınav hazırlama teknikleri; betimlemeli çıkarımsal istatistik hesaplamaları ve sınav tasarımının altında yatan ilkeler ders konularında diğerleridir (YÖK, 2007a). Bu ilkeleri ise içerik, ölçütsel, kurgusal, görünüş geçerliliği, tutarlılık,

standart ölçme hatası ve gerçek puan oluşturmaktadır. Son olarak ise bazı ortak sınavların değerlendirilmesi ve yapılan sınavların öğretmen adaylarına nasıl dönüt olarak kullanılabileceğinin gösterildiği düşünülebilir.

Alan derslerine birinci dönem haftada iki saat ile İkinci Yabancı Dil III de eklenebilir. Bu ders önceki dersleri referans ve temel alarak “orta/üstorta düzey dinleme, okuma, yazılı ve sözlü iletişim becerileri; değişik türlerdeki özgün metinlerdeki karmaşık dil bilgisi yapıları ve orta/üstorta düzey sözcük öbekleri; özgün materyaller aracılığı ile hedef dilin kültürü ile ilgili bilgi (YÖK, 2007a: 136)” konularına odaklanmaktadır. İkinci yabancı dilin bu ders ile sonlandığı görülmektedir. Böylece daha nitelikli yabancı dil öğretmen adayları yetiştirmeyi hedefleyen program dahilinde öğretmen adaylarının orta ve üst-orta seviyede başka bir yabancı dilde temel becerileri gerçekleştirebilecek düzeyde mezun olacakları düşünülebilir. Dördüncü sınıfa ait son üç alan dersi ise seçmeli derslerdir. Birinci dönem Seçmeli I; ikinci dönem ise Seçmeli II ve Seçmeli III dersleri programda yer almaktadır. Son sınıfta yer alan tek genel kültür dersi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihidir. Adı geçen ders her iki yarıyıl da haftada iki saat olarak programda yer alır. Dersin içeriğinde ise birinci yarıyıl da temel kavramlar ve Osmanlı Devleti’nin dağılışıdan Cumhuriyet’in ilanına kadar geçen süre zarfında yer alan önemli savaş ve olayların yer aldığı söylenebilir. Dersin ikinci yarıyılında ise Cumhuriyet’in ilanından sonra yapılan siyasi, hukuksal, toplumsal ve ekonomik alanda yapılan devrimler ve çok partili siyasi hayata geçiş denemelerinin yer aldığı görülebilir. Buna ek olarak Atatürk dönemi dış politika ve Atatürk İlkelerinin yer aldığı görülebilir (YÖK, 2007a).

Program incelendiğinde dördüncü sınıf derslerinin mesleki dersler açısından en yoğun olan sınıf olduğu görülmektedir. Öğretmenlik meslek dersleri grubundan ilki birinci dönem yer alan Okul Deneyimi dersidir. Bu ders haftada bir saat teori ve dört saat uygulama olarak yer almaktadır. Dersin öğretmen adaylarına bir öğretmenin ve öğrencinin okuldaki bir gününü gözlemleme şansı verdiği söylenebilir. Böylece öğretmenin bir dersi işlerken dersi nasıl düzenlediğini, dersi hangi aşamalara böldüğünü, öğretim yöntem ve tekniklerini nasıl uyguladığını, derste ne tür etkinliklerden yararlandığını, dersin yönetimi için ve sınıfın kontrolü için öğretmenin

neler yaptığını, öğretmenin dersi nasıl bitirdiğini ve öğrenci çalışmalarını nasıl değerlendirdiğini gözlemleme fırsatına sahip olabileceği düşünülebilir. Öğretmen adaylarının mesleki kariyerlerine başlamadan önce okul ortamını ve öğrencileri gözlemleme şansı bularak ne gibi noktalar dikkat etmesi gerektiğini görebilir. Böylece mesleğe başladığında öğrencilerin davranış ve tutumlarına alışık olup onlarla iyi bir iletişime geçebileceği varsayılabilir. Bunlara ek olarak gözlemlediği öğretmenin dersi nasıl işlediğini anlama ve bunları yıllar boyu görmüş olduğu teorik derslerle ilişkilendirme fırsatı bulabileceği düşünülebilir.

Mesleki alan derslerinden bir diğeri de birinci yarıyıl da yer alan Rehberlik dersidir. Dersin odak noktasında özellikle temel kavramlar, öğrenci kişilik hizmetleri, psikolojik danışma ve rehberliğin bu hizmetler içerisindeki yeri, rehberliğin ilkelerinin yer aldığı söylenebilir (YÖK, 2007a). Öğrenciyle iç içe bir yaşam süren bir öğretmenin öğrenciyi tanımadan mesleğini icra edebilmesinin imkansız olduğundan dolayı bu dersin önemli olduğu söylenebilir. Öğrenciyi birey olarak kişilik özellikleriyle onu tanımanın hem öğrenciyi hem de öğretmeni sınıf içerisinde rahat bir ortam hazırlayabileceği söylenebilir. Karşılaşacağı sorunlarda öğrencinin hangi psikolojik birime gitmesini önerebilmenin de dersin önemli noktalarından birisi olduğu söylenebilir. Görüldüğü üzere rehberlik dersi sayesinde öğretmen adaylarının öğrenciyi tanıma teknikleri öğrenebilecekleri ve öğretmenlik mesleğini daha etkili sürdürebilecekleri düşünülebilir.

Rehberlik dersine ek olarak birinci yarıyıl da yer alan bir diğer meslek dersi ise haftada iki saat ile Özel Eğitim dersidir. Dersin içeriğinde özel eğitimin tanımı, özel eğitimle ilgili temel ilkeler, engelliliği oluşturan nedenler, engellilik çeşitleri, hiperaktivite, otistik ve üstün yetenekli çocukların özellikleri yer almaktadır (YÖK, 2007a). Bu çocukların engellerine özel eğitim ve farklı gelişen çocukların eğitimleri üzerinde de durulduğu söylenebilir. Meslek dersleri grubunda ikinci yarıyıl da yer alan derslere baktığımızda ise ilk ders haftada iki saat ile Karşılaştırmalı Eğitim dersidir. Hayatın küresel bir hal aldığı günümüzde eğitiminde bundan etkilenmemesinin mümkün olamayacağı yadsınamaz bir gerçektir. Bundan dolayı farklı ülkelerin eğitim sistemlerinin çeşitli yönleriyle incelenmesinin öğretmen adaylarının hem mesleki hem

de kişisel olarak ufuklarını açtığını düşünebiliriz. Kendi mesleki alanlarıyla ilgili öğretimi, kullanılan metot ve teknikleri ve durumu analiz eden öğretmen adaylarının hedef ülke ve ülkemizdeki durumu karşılaştırarak mesleki bilgi ve tecrübelerinin artırmada bu dersin önemli olduğu söylenebilir.

Diğer ülkelerin eğitim sistemlerinin incelenmesinin yanında ülkemizin de eğitim sisteminin incelendiği Türk Eğitim sistemi ve Okul Yönetimi meslek dersleri kategorisinde yer alan bir başka derstir. Bu ders de haftada iki saat olarak programda yer alır. Dersin “Türk eğitim sisteminin amaçları ve temel ilkeleri, eğitimle ilgili yasal düzenlemeler, Türk eğitim sisteminin yapısı, yönetim kuramları ve süreçleri, okul örgütü ve yönetimi, okul yönetiminde personel, öğrenci, öğretim ve işletmecilikle ilgili işler, okula toplumsal katılım (YÖK, 2007a: 138)” üzerinde yoğunlaştığı bildirilmiştir. Böylece öğretmen adaylarının ülkemiz eğitim sistemi ve okul yönetimini daha iyi tanıyacakları düşünülebilir.

Alan derslerinin en sonuncusu ise haftada iki saat teori ve altı saat teori içeren Öğretmenlik Uygulaması dersidir. Dersin özellikle günlük ve haftalık plan hazırlamasını ve bunun uygulanmasını içerir. Yapılan bu planların gözetmen öğretmen ve öğretim elemanı tarafından değerlendirilmesi, gerekli düzeltmelerle düzenlenip tekrar uygulanması gelir. Dönem sonuna doğru ise tüm yapılan uygulamalarla alakalı bir portfolyo hazırlanması dersin içeriğinde yer alan temel konulardır (YÖK, 2007a).

Almanca öğretmenliği

Birinci sınıf

Tablo 2-47. 2007-2008 Eğitim fakülteleri Almanca öğretmenliği birinci sınıf programı

KODU	DERSLER	I. DÖNEM			II. DÖNEM		
		T	U	K	T	U	K
A	Almanca Dilbilgisi	3	0	3	3	0	3
A	Sözlü İletişim Becerileri	3	0	3	3	0	3
A	Okuma Becerileri	3	0	3	3	0	3
A	Yazma Becerileri	3	0	3	3	0	3
A	Karşılaştırmalı Ülke Bilgisi	-	-	-	3	0	3
GK	Türkçe I: Yazılı Anlatım	2	0	2	-	-	-
GK	Türkçe II: Sözlü Anlatım	-	-	-	2	0	2
GK	Bilgisayar	2	2	3	2	2	3
MB	Eğitim Bilimine Giriş	3	0	3	-	-	-
MB	Eğitim Psikolojisi	-	-	-	3	0	3
TOPLAM		19	2	20	22	2	23

Almanca Öğretmenliği birinci sınıf dersleri özellikle temel becerileri hedeflemiş ve bunların öğretimin odak noktasında yerleştirmiş olduğu görülmektedir. Derslerin üç ana kategoriden oluştuğu görülmektedir. Bunlar alan dersleri, genle kültür dersleri ve mesleki derslerdir. Alan derslerinden ilki Almanca Dilbilgisidir. Bu ders her iki dönemde de haftada üç saat olarak programda yer alır. Dersin içeriği ise, basit ve karmaşık dil yapılarının incelenmesi, cümle dizimindeki yapı kuralları, sözcük bilgisi ile dil yapıları ilişkisi ve bunlara ait bilgi ve becerilerin pekiştirilmesini sağlayan çalışmalar olarak yer almaktadır(YÖK, 2007a). Bunlara ek olarak dilbilgisi çalışmalarına metin ve bağlam düzeyinde devam edilerek biçim ve metin türü arasındaki ilişkilerin görüldüğü alıştırmalar yapılacaktır. Alan derslerinden ikincisi ise her iki dönemde de haftada üç saat olarak yer alan Sözlü İletişim Becerileri dersidir. Dersin belirtilen içeriğinde güncel, özgün işitsel materyallerle Almanca duyduğunu anlama becerilerinin geliştirilmesi ve farklı konularda karşılıklı konuşma, sunum ve tartışma etkinlikleriyle Almanca olarak duygu ve düşüncelerini etkin bir biçimde ifade edebilme olarak yer almaktadır (YÖK, 2007a). Bu ders sayesinde öğretmen adaylarının dili sadece yazılı olarak değil aynı zamanda sözel olarak da iletişim aracı olarak kullanmalarının etkinliliğinin artırıldığı düşünülebilir.

Birinci sınıfın bir alan diğer dersi ise her iki dönemde haftada üç saat olarak programda yer alan Okuma Becerileri dersidir. Dersin kapsamında öğrencilere Almanca'da okuduğunu anlama becerisi, farklı okuma stratejileri ve metin ve bağlam düzeyinde sözcük, yapı ve anlam ilişkilerinin verileceği bildirilmiştir. Dersin ikinci yarıyılında ise birincisini temel alarak ileri düzeyde Almanca metinler ve bu metinlerin özetlenerek ana fikrinin çıkarılması ve sentezleme becerilerinin yer aldığı görülmektedir (YÖK, 2007a). Okuma becerilerine ek olarak birinci sınıftaki alan derslerinden bir diğeri de Yazma Becerileri dersidir. Bu ders de her iki dönem ve haftada üç saat olarak programda yer alır. Dersin kapsamında ise Almanca yazma becerileri, konu bağlamında açıklama, karşılaştırma, neden-sonuç ilişkilerini anlatan tiplerde kompozisyon yazma becerileri yer aldığı düşünülebilir. İkinci yarıyılında ise çeşitli türlerdeki yazma teknik ve stratejileri, Almanca yazımındaki hatalar ve Alman Dil reformu çerçevesinde yazım ve imla kuralları yer almaktadır (YÖK, 2007a). Alan derslerinden sonuncusu ise ikinci yarıyılında haftada üç saat olarak yer alan Karşılaştırmalı Ülke Bilgisi dersidir. Dersin

içeriğinde ise Almanca konuşulan ülkelerin kültürleri, görsel, işitsel, görsel-işitsel materyallerle karşılaştırmalı ülke bilgisi olarak yer almaktadır (YÖK, 2007a). Görüldüğü üzere dersin odak noktasının Almanca'nın konuşulduğu ülkelerin kültürel bilgisinin öğretmen adaylarına aktarılarak farkındalıklarının arttırılmasını sağlamak olduğu düşünülebilir.

Bölüm programında yer alan genel kültür derslerinden ilki ise Türkçe I-II'dir. Türkçe I Yazılı Anlatım olup birinci dönem haftada iki saat olarak programda yer alır. Dersin temelinde yazılı anlatım olup dersin içeriğini yazı dilinin ve yazılı iletişimin temel özellikleri, yazı dili ile sözlü dilin arasındaki temel farklar; anlatım: yazılı ve sözlü anlatım; öznel anlatım, nesnel anlatım; paragraf; paragraf türlerinin oluşturduğu görülmektedir (YÖK, 2007a). İkinci dönem yer alan Sözlü Anlatım ise yine haftada iki saat olarak programda yer almaktadır. YÖK'ün göndermiş olduğu açıklamalara göre dersin içeriğini ise sözlü dilin ve sözlü iletişimin temel özellikleri, sözlü anlatım, konuşma becerisinin temel özellikleri, iyi bir konuşmanın temel ilkeleri, iyi bir konuşmacının temel özellikleri oluşturur. Derste yer alan diğer konular da hazırlıksız ve hazırlıklı konuşma; hazırlıklı konuşmanın aşamaları konuşma türleri değişik konularda hazırlıksız konuşma yapma, konuşma örnekleri üzerinde çalışmalar ve sözlü anlatım uygulamaları, konuşmalardaki dil ve anlatım yanlışlarını düzeltme olarak belirlenmiştir (YÖK, 2007a). Genel kültür derslerinden Bilgisayar I ve II haftada iki saat uygulama ve iki saat de teori olarak her iki dönemde de yer alır. Derslerin yalnızca teoriye değil aynı zamanda uygulamaya da yer vermesi günümüz bilgi toplumunun en gerekli olan bilgisayar kullanmayı öğretmen adaylarının daha iyi öğrenmelerini sağlayacağı ifade düşünülebilir. Dersin temelinde ise bilişim teknolojileri, yazılım ve donanımla ilgili temel kavramların yer aldığı söylenebilir. Buna ek olarak özellikle dersin ikinci yarıyıl da olan bölümünde ise bilgisayar ve eğitim ilişkisi üzerinde durulduğu görülmektedir. Dersin özellikle “bilgisayar destekli öğretimde kullanılan yaygın formatlar, ders yazılımlarının değerlendirilmesi ve seçimi, uzaktan eğitim uygulamaları, veri tabanı uygulamaları, bilgisayar ve internetin çocuklar/gençler üzerindeki olumsuz etkileri ve önlenmesi (YÖK, 2007a: 156)” üzerinde yoğunlaştığı bildirilmiştir. Bilgi çağında öğretmen adaylarına verilebilecek en önemli derslerden birisi olan bilgisayar ve bunun eğitimde kullanımı olduğu düşünülebilir.

Programın üçüncü ayağını oluşturan mesleki dersler ise birinci dönem haftada üç saat Eğitim Bilimine Giriş dersi yer alır. Dersin öğretmeyi hedeflediği konular arasında eğitim bilimiyle alakalı temel kavramlar, eğitim biliminin diğer bilimlerle, eğitimin felsefi, sosyal, psikolojik temelleri, olan ilişkisi ve eğitim biliminin tarihsel gelişimi yer alır. Türk Eğitim Sisteminin değişen yapısının da vurgulandığı derste 21. Yüzyıldaki öğretmen anlayışı ve mesleğin özelliklerinin de önemle ifade edildiği görülmektedir (YÖK, 2007a). İkinci dönem yer alan meslek dersi ise yine haftada üç saat olan Eğitim Psikolojisidir. YÖK (2007) dersin içeriğini eğitim-psikoloji ilişkisi, eğitim psikolojisinin tanımı ve işlevleri, öğrenme ve gelişim ile ilgili temel kavramlar, bedensel, bilişsel, duygusal, sosyal ve ahlaki gelişim özellikleri, öğrenme kuramları, öğrenme kuramlarının öğretim süreçlerine yansımaları, etkili öğrenme, öğrenmeyi etkileyen faktörler (motivasyon, bireysel faktörler, grup dinamiği ve bu faktörlerin sınıf içi öğretim sürecine etkisi) olarak belirlemiştir. Böylece öğretmen adaylarının bireyi tanınması ve onun özelliklerinin eğitimdeki yansımalarına ve öğrenmeyle olan ilişkilerini görmesinin sağlanacağı düşünülebilir.

İkinci sınıf

Tablo 2-48. 2007-2008 Eğitim fakülteleri Almanca öğretmenliği ikinci sınıf programı

KODU	DERSLER	I. DÖNEM			II. DÖNEM		
		T	U	K	T	U	K
A	Almanca Dilbilgisi	3	0	3	-	-	-
A	Dilbilim	3	0	3	3	0	3
A	Alman Edebiyatı	3	0	3	3	0	3
A	İleri Okuma Yazma Becerileri	3	0	3	3	0	3
A	Almanca Öğretiminde Yaklaşımlar	2	0	3	3	0	3
A	Karşılaştırmalı Dilbilgisi	-	-	-	3	0	3
GK	Seçmeli I	2	0	2	-	-	-
GK	Bilimsel Araştırma Yöntemleri	-	-	-	2	0	2
MB	Öğretim İlke ve Yöntemleri	3	0	3	-	-	-
MB	Öğretim Tek. Ve Mat. Tasarımı	-	-	-	2	2	3
TOPLAM		20	0	20	19	2	20

Almanca Öğretmenliği ikinci sınıf alan derslerinin ilki Almanca dilbilgisi dersidir. Bu ders her birinci yarıyılıda haftada üç saat olarak programda yer almıştır. Birinci sınıftaki dersleri temel alarak biçim-metin türü ilişkisi, karmaşık dil yapıları, Almanca yazılmış metinlerdeki yapı ve işlevlerin pekiştirildiği alıştırma dersin

içeriğinde yer alır (YÖK, 2007a). Alan derslerinden bir diğeri de Dilbilim dersidir. Dersin içeriğinde yer alan temel konular ise dilbilimsel analizin temel kavramları, anadil ve yabancı dil analizlerinin yardımı ile dilin doğasına, yapısına ve kullanımına ilişkin kavramlar ve dilin bileşenleri olarak gösterilebilir. İkinci yarıyıda ise dil öğrencilerinin verileri üzerine yanlış çözümlemesi, durum çalışması ve karşılaştırmalı anadil ve yabancı dil analizleri ve dilin doğasına, yapısına ve kullanımına ilişkin kavramlar, biçimbilgisi, edimbilim, toplum dilbilim, söylem, metinsellik ölçütleri, bağlaşıklık öğeleri, söylem bağlantıları, işlevler, söylem durumu, kurumsal söylem, ve bunlar gibi konular yer almaktadır (YÖK, 2007a). Alman Edebiyatı dersi alan derslerinden bir diğeri oluşturmaktadır. Bu ders her iki dönemde de haftada üç saat olarak programda belirtilmiştir. Dersin temelinde edebi çözümleme ve edebiyatta yer alan temel kavramlar yer almaktadır. Edebi dönemlerin ve akımların Alman Edebiyatından seçme özgün eserler yoluyla açıklanması da dersin içeriğinde yer almaktadır. İkinci yarıyıda ise bu akımların edebi eleştiri yöntemleriyle üst düzey metinlerde analizleri işlenmektedir (YÖK, 2007a).

Alan derslerinden bir diğeri ise İleri Okuma ve Yazma Becerileri dersidir. Bu ders haftada üç saat olarak her iki dönemde de yer almaktadır. Dersin temelinde “İleri düzeyde okuduğunu anlama ve yazma becerisi, okuma ve yazma teknikleri, Almanca kitap okuma, anlama, yorumlama becerisi, uzun metinlerde okuma teknikleri, okunan metin bağlamında özetleme, yazılı ve sözlü yorumlama, görüş bildirme (YÖK, 2007aa: 157-158)” yer almaktadır. Görüldüğü üzere dersin kapsamında öğrencilere Almanca özgün metinler kullanılarak farklı bakış açılarıyla üst düzey okuma ve yazma becerileri kazandırılmasının amaçlandığı söylenebilir. Buna ek olarak, özellikle problem çözümünde bilginin birleştirilmesi ve buna bağlı değerlendirmelerin yapılabilmesi gibi eleştirel düşünme ve analiz becerilerinin de geliştirileceği düşünülebilir.

İkinci sınıfa ait alan derslerinden sonuncusu ise Almanca Öğretiminde Yaklaşımlardır. Bu ders her iki yarıyıda da haftada üç saattir. Dersin içeriğinde dil öğretiminde temel konu ve süreçler, yaklaşımlar, yöntemler ve teknik arasındaki ilişki ve ayrımların yer aldığı düşünülebilir. Bu önemli yöntem ve yaklaşımlar ise Dilbilgisi-Çeviri Yöntemi, Doğrudan Anlatım, İşitsel-Duyusal Yöntem, İletişimsel Yaklaşımdır.

Dersin ikinci döneminde ise birinci dönemi temel alarak ders tasarımı, Almanca'nın farklı amaçlar için öğretimi ve öğrenci odaklı ve ihtiyacına dönük dil öğretimi gelmektedir. (YÖK, 2007a). Alan dersleri grubunda yer alan son ders ise ikinci dönem haftada üç saat olarak yer alan Karşılaştırmalı dilbilgisi dersidir. Dersin içeriğinde “karşılaştırmalı Türkçe ve Almanca dil yapıları, Almanca ve Türkçe arasındaki benzerlik ve farklılıklar, fonoloji, morfoloji, sentaks ve anlam açısından dil yapıları (YÖK, 2007a: 157)” yer alır.

Alan bölümü derslerine ek olarak genel kültür kategorisinden ilk ders birinci dönem haftada iki saat olan Seçmeli I dersidir. İkinci dönem ise haftada iki saat olarak bilimsel Araştırma Yöntemleri dersi vardır. Dersin temel amacının öğretmen adaylarına bilimsel, nesnel ve sistematik bir araştırmanın nasıl yapıldığını öğretmek olduğu söylenebilir. YÖK (2007)'e göre bilim ve temel kavramlar, bilimsel araştırmanın temel yapısı, bilimsel yöntemler ve bu yöntemlere ilişkin farklı görüşler dersin içeriğinde yer alır. Bunları temel alarak da bilimsel araştırmanın bileşenlerinin neler olduğu üzerinde çalışıldığı ifade edilebilir. Problem, araştırma modeli, evren, örneklem, verilerin toplanması, nicel ve nitel veri toplama yöntemleri, bunların kaydedilmesi, yorumlanması ve raporlaştırılması da dersin içerdiği konular arasındadır (YÖK, 2007a). Görüldüğü üzere, dersin sonunda öğretmen adaylarının araştırma yaparken nelere dikkat etmeleri ve hangi basamakları izlemeleri konusunda bilgi sahibi olacakları varsayılabilir.

Son grup olan meslek derslerinde ise birinci yarıyılta haftada üç saat ile Öğretim İlke ve Yöntemleri dersi yer almaktadır. Öğretmenlik mesleğini seçen lisans öğrencilerinin mesleki yönden gelişimlerinin bir parçası olan öğretim yöntemlerine bu derste yoğunlaşıldığını söyleyebiliriz. Dersin temel odak noktasının adının da ifade ettiği gibi öğretimle ilgili temel kavramlar, ilkeler ve planlama olduğu söylenebilir. Buna ek olarak derste “öğrenme ve öğretim stratejileri, öğretim yöntem ve teknikleri, bunların uygulama ile ilişkisi, öğretim araç ve gereçleri, öğretim hizmetinin niteliğini artırmada öğretmenin görev ve sorumlulukları, öğretmen yeterlikleri (YÖK, 2007a: 157)” üzerinde durulmakta olduğu görülmektedir. Dolayısıyla derste özellikle öğretimde planlı çalışmanın önemi ve yararları, öğretimin planlanması (ünitelendirilmiş

yıllık plan, günlük plan ve etkinlik örnekleri), üzerinde de durulduğu varsayılabilir. Böylece öğretmen adaylarının dersi etkili bir biçimde anlatmayı ve zamanı verimli bir şekilde kullanmayı öğrenebilecekleri ifade edilebilir.

İkinci yarıyıl da yer alan meslek dersi ise haftada iki saat teori ve iki saat de uygulama içeren Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı dersidir. Dersin hedefinde yer alan konulara bakıldığında ise temel kavramların, çeşitli öğretim teknolojilerinin özellikleri ve bunların okul ya da sınıf ortamına uygunluğu ve oradaki kullanımıdır (YÖK, 2007a). Öğretmen adaylarının günümüz teknolojiye ait teknolojik araçları sınıf ortamına uygun bir biçimde ders etkinliklerini daha etkili bir şekilde yapmalarına yardımcı bir şekilde kullanmalarını sağlayacak bir ders olduğu söylenebilir. Böylece çağımızda öğrencilerin daima ilgisini çeken teknolojik aletlerin dersin hedeflerine ulaşılmasına yardımcı olduğunun görüleceği düşünülebilir. Öğrencinin yalnızca tahtaya yazılan bilgiyle yetinmeyeceği ve bunun dersin içeriğini artık doldurmayacağı bilinen bir gerçektir. Bundan dolayı dersin verimini artırmak ve öğrenenin ilgisi derse çekebilecek yeni görsel ve işitsel materyallerin her zaman önemli olduğu söylenebilir. Bu derste ise öğretmen adayları dersin hedefi olan konuların öğretim teknolojileri yoluyla iki ve üç boyutlu materyaller geliştirilmesi öğretim gereçlerinin geliştirilmesi (çalışma yaprakları, etkinlik tasarlama, tepegöz saydamları, slaytlar, görsel medya (VCD, DVD) gereçleri, bilgisayar temelli gereçler) üzerinde eğitim alacaklardır (YÖK, 2007a). Böylece etkinliklerin daha ilgi çekici ve öğrenmeyi artırıcı olmasının sağlanabileceği düşünülebilir. Ayrıca dersin diğer önemli noktalarından bazıları ise eğitim yazılımlarının incelenmesi, çeşitli nitelikteki öğretim gereçlerinin değerlendirilmesi olduğu görülmektedir. Böylece, çağı yakalamak ve onun teknolojik getirileri ve gereksinimleri yoluyla öğretim yapmanın daha da kolaylaştığı düşünülebilir. Bunların yardımıyla etkinlik tasarlamının öğretildiği bir dersin öğretmen adaylarına sınıf ortamındaki yardımının yukarıdakiler ışığında faydalı olduğu varsayılabilir. Bunlara ek olarak Türkiye ve dünyadaki teknolojik gelişmeler ve bunların eğitimle olan ilişkilerinin de dersin odaklandığı diğer konular olduğu düşünülebilir.

*Üçüncü sınıf***Tablo 2-49.** 2007-2008 Eğitim fakülteleri Almanca öğretmenliği üçüncü sınıf programı

KODU	DERSLER	I. DÖNEM			II. DÖNEM		
		T	U	K	T	U	K
A	Dil Edinimi	3	0	3	-	-	-
A	Edebi Metin İnceleme ve Öğretimi	3	0	3	3	0	3
A	İkinci Yabancı Dil	2	0	2	2	0	2
A	Seçmeli I-II	2	0	2	2	0	2
A	Çocuklara Yabancı Dil Öğretimi	-	-	-	2	2	3
A	Özel Öğretim Yöntemleri II	-	-	-	2	2	3
GK	Etkili İletişim	3	0	3	-	-	-
GK	Bilim Tarihi	2	0	2	-	-	-
GK	Türk Eğitim Tarihi	-	-	-	2	0	2
GK	Topluma Hizmet Uygulamaları	-	-	-	1	2	2
MB	Özel Öğretim Yöntemleri I	2	2	3	-	-	-
MB	Sınıf Yönetimi	2	0	2	-	-	-
MB	Ölçme ve Değerlendirme	-	-	-	3	0	3
TOPLAM		19	2	20	17	6	20

Almanca Öğretmenliği üçüncü sınıf derslerine incelendiğinde alan eğitim derslerinin ağırlıkta olduğu görülmektedir. Bu derslerden ilki birinci dönem haftada üç saat olarak yer alan Dil Edinimi dersidir. Dersin anadil ve yabancı dil edinimi kuramları, kuramların karşılaştırılması ve örneklendirilmesi, dil gelişimi ve edinimi sürecinin aşamaları ve yabancı dil öğretiminde dil edinimi ve öğrenimi konularının olduğu görülmektedir (YÖK, 2007a). Dersin anadili ve yabancı dili öğrenme kuramlarına ve safhalarına ve bunların karşılaştırmalı analizine yoğunlaştığını söyleyebiliriz. Öğretmen adaylarına anadilin ve yabancı dilin öğrenimi ve öğretimindeki farklılarında öğretilerek yabancı dil öğretilirken nasıl bir strateji izlenmesi gerektiğinin vurgulandığı düşünülebilir.

Alan derslerinden diğeri de Edebi Metin İnceleme ve Öğretimi dersidir. Bu ders her iki dönemde de haftada üç saat olarak programda yer alır. Dersin birinci dönemde epik metin türleri ve Almanca epik metin türlerinin incelenmesi ve Almanca öğretiminde bu metinlerin seçimi ve kullanımı üzerinde durulmaktadır (YÖK, 2007a). İkinci dönemde ise lirik ve drama türleri ve Almanca yazılmış olan lirik ve drama eserlerin incelenmesi ve bunların Almanca öğretiminde kullanımı yer almaktadır. Edebi eserlerin yabancı dil öğretiminde kullanılması yadsınamaz bir gerçektir. Görüldüğü gibi edebi eser türlerinden epik, lirik ve drama türleri bu dersin temel konularını içermektedir. Bunları kullanarak dilin öğretiminin ise dersin esas odak noktasını

oluşturduğu söylenebilir. İkinci Yabancı Dil I-II dersi alan derslerinden bir diğeridir. Bu ders her iki dönemde de haftada iki saattir. Öğretmen adayları bölümlerinin olanaklarına bağlı olarak İngilizce, Fransızca, İspanyolca, İtalyanca, Arapça, Japonca, Çince, Rusça ve Yunanca dillerinden bir tanesini seçebildikleri bildirilmiştir. Dersin içeriği olarak ise dersin ikinci yabancı dile giriş dersi olduğu ve öğretmen adaylarına temel iletişim becerileri kazandırmayı hedeflediği vurgulanır (YÖK,2007). Dersin amacının günlük konuşma diyaloglarını ve temel basit okuma parçalarını anlayabilmeyi ve günlük dilde kendilerini ifade edebilmek için soru sorup cevaplayabilmek olduğu düşünülebilir. Derse ait gönderilen programda öğretmen adaylarını iletişim durumlarında kullanılan dildeki temel yapıları tanıyacak ve temel kelimeleri öğrenecekleri ancak dilbilgisinin ana hedef olmadığı vurgulanır (YÖK, 2007a). Dersin dilbilgisinden ziyade özellikle iletişim ve kelime üzerine yoğunlaştığı söylenebilir. Dinleme becerisinin de özellikle konuşma becerisiyle beraber bütünleştirilerek verileceği ve dersin önemli bir kısmını oluşturacağı varsayılabilir.

Alan dersleri kategorisine Seçmeli I ve II dersleri de eklenebilir. Böylece öğretmen adaylarının kendi bölümlerinde kendi ilgi alanlarında ders olarak mesleki anlamada kendilerini geliştirebilecekleri düşünülebilir. Alan dersleri grubunda bir diğer ders ise Çocuklara Yabancı Dil Öğretimi dersi. Bu ders ikinci dönem haftada iki saat teori ve iki saat uygulama olarak yer alır. Dersin temelinde çocuklarda anadil-yabancı dil edinimi, çocuklara Almanca öğretme yöntem ve teknikleri, görsel ve işitsel malzeme desteğiyle çocuklara yabancı dil öğretimi yer almaktadır (YÖK, 2007a). Dersin özellikle yabancı dili erken yaşta öğrenenler arasındaki dil öğrenimi ve becerileri açısından farklılıkları üzerinde durulduğu söylenebilir. Yabancı dil eğitiminin örgün eğitim kurumlarında çok küçük yaşlardan itibaren verilmeye başlanmasından dolayı bu dersin konusu içerisinde bu öğrencilerin öğrenme biçimleri, stratejileri, yani neyi nasıl öğreneceklerini görsel, işitsel ve duyuşsal öğrenme biçimlerini öğretmen adaylarının öğrenecekleri düşünülebilir. Dili öğrenecek çocukların bilişsel ve fiziksel özelliklerinin dışında bu öğrencilere hangi aktivitelerin de uygun olduğu dersin içerdiği konulardan olduğu düşünülebilir.

Birinci döneme ait meslek dersi olan Özel Öğretim Yöntemleri I dersi ikinci dönemde olan alan derslerinden Özel Öğretim Yöntemleri II dersinin ön koşuludur. Yani, Özel öğretim Yöntemleri I dersi mesleki alanda yer alırken, Özel Öğretim Yöntemleri II dersi alan dersleri kategorisinde yer alır. Dersin birinci döneminde alana özgü temel kavramlar ve bu kavramların alanla ilişkisi ve Almanca Öğretim Programının ve ders ve öğretmen kitaplarının incelenmesi yer alır (YÖK, 2007a). Görüldüğü üzere dersin ilk yarısında özellikle temel kavramlar ve ders programının incelenmesinin yer aldığı söylenebilir. Dersin ikinci döneminde ise, Almanca öğretimiyle ilgili yöntem, teknik ve öğretim malzemelerini kullanarak değişik yaş ve seviye gruplarına uygun ders planı hazırlama ve bunları uygun bir şekilde ders olarak anlatmaları dersin içeriğinde yer alır. Buna ek olarak, anlatılan bu derslerin ders değerlendirme ölçütleri çerçevesinde değerlendirilmesi yer alır (YÖK, 2007a).

Genel kültür dersleri grubunda ilk ders ise birinci dönem haftada üç saat olan Etkili İletişim dersidir. Öğretmen adaylarının bilgi donanık olmalarının yanında bu bilgileri aktarırken de etkili olmalarının gerekliliği yukarıdaki açıklamaları ışığında söylenebilir. Öyleyse iletişimin öğretmen adayları için elzem bir özellik olduğu düşünülebilir. Dersin özünü kişilerarası iletişim ve bunun temellerinin oluşturduğu söylenebilir. Özellikle, öğretmen-öğrenci, öğretmen-veli iletişimine vurgu yapıldığı düşünülebilir. Buna ek olarak kişilerarası iletişimi engelleyen etkenler, iletişimi kolaylaştıran etkenler, duyguların iletişimde rolü ve etkisi, iletişimde yaşanabilecek çatışma ve bunların önlenmesi yer almaktadır (YÖK, 2007a). Birinci yarıyılta yer alan genel kültür derslerinden bir diğeri de haftada iki saat olan Bilim Tarihi dersidir. Dersin temelinde bilimin eski Yakındoğu uygarlıklarından itibaren çeşitli bilim dallarında yer alan günümüze değin olan gelişmeler yer almaktadır (YÖK, 2007a).

Genel kültür derslerinden ikinci dönem Türk Eğitim Tarihi dersi yer almaktadır. Bu ders haftada iki saat olarak programda yer almaktadır. Dersin temel olarak Cumhuriyetten önceki ve sonraki eğitim kurumları ve öğretmen yetiştiren kurumlar özellikleri ve birbirlerinde farklılıkları olarak belirtilebilir. Bunlara ek olarak, Türk Eğitim Devrimi, Tevhidi-i Tedrisat ve Türkiye Cumhuriyeti eğitim sisteminin dayandığı temel ilkeler. Köy Enstitüleri, Eğitim Enstitüleri ve Yüksek Öğretmen

Okulları. Üniversiteler ve öğretmen yetiştirme. Yakın dönem Türk eğitim alanındaki gelişmeler olarak sıralanabilir (YÖK, 2007a). Dersin özellikle öğretme adaylarına eğitim sistemimizin ve öğretmen yetiştirmenin tarihi bir gelişimini gösterdiği söylenebilir.

Genel kültür kategorisinde son ders ise ikinci dönem haftada bir saat teori iki saat uygulama olarak yer alan Topluma Hizmet Uygulamaları dersidir. Dersin içeriğinde “topluma hizmet uygulamalarının önemi, toplumun güncel sorunlarını belirleme ve çözüm üretmeye yönelik projeler hazırlama, panel, konferans, kongre, sempozyum gibi bilimsel etkinliklere izleyici, konuşmacı yada düzenleyici olarak katılma, sosyal sorumluluk çerçevesinde çeşitli projelerde gönüllü olarak yer alma, topluma hizmet çalışmalarının okullarda uygulanmasına yönelik temel bilgi ve becerilerin kazanılması (YÖK, 2007a: 160)” olarak belirlenmiştir. Böylece dersin öğretmen adaylarına, toplumsal sorumluluk bilincini kuramsal ve uygulamalı olarak kazandırarak ve işbirliği, dayanışma, etkili iletişim ve öz değerlendirme becerilerini geliştirmeyi amaçlayan bir ders özelliği taşıdığı söylenebilir.

Meslek dersleri kategorisinden birinci dönem haftada iki saat olan Sınıf Yönetimi dersidir. Dersin temelinde özellikle öğretmen adaylarına sınıf disiplini sağlamayı ve sınıf ortamını etkileyen sınıf içi ya da sınıf dışı etmenleri öğretmeyi amaçladığı söylenebilir. Öğretmen mesleğinin en zor ve dikkat edilmesi gereken yanlarından birinin sınıfta disiplini sağlamak olduğu düşünülebilir. Sınıf ortamında etkili ve verimli öğretmenlik yapmanın önemli noktasının ise sınıfta istenmeyen davranışların yönetimi olabileceğinden dolayı dersin içeriği bu konuları içerdiği görülmektedir. Bunlara ek olarak sınıfta zamanın yönetimi, sınıf organizasyonu ve öğrenmeye uygun olumlu bir sınıf ortamı oluşturma dersin içerdiği diğer konular arasında gösterilebilir (YÖK, 2007a).

Üçüncü sınıf meslek dersleri kategorisinin son dersi ise haftada üç saat ile Ölçme ve Değerlendirme dersidir. Dersin amaçları arasında ölçme ve değerlendirmenin eğitimdeki yer ve önemi, temel kavramlar, ölçme araçlarında bulunması arzu edilen nitelikler olduğu söylenebilir. Bilindiği gibi yazılı sınavlar, doğru-yanlış tipi testler,

çoktan seçmeli testler, eşleştirmeli testler, sözlü yoklamalar, ödevler geleneksel ölçme araçlarını oluşturmaktadır. Dersin özellikle geçerlik, güvenilirlik ve kullanılabilirlik olan bu özellikleri öğretmen adaylarına öğretmeyi hedeflemiş olduğu vurgulanabilir. Bunlara ek olarak ölçme araçları ve özellikler, geleneksel ve öğrenciyi çok yönlü tanımaya yönelik araçlar, temel istatistikî bilgiler, not verme ve alanla ilgili ölçme araçları geliştirme yer almaktadır (YÖK, 2007a). Gözlem, görüşme, performans değerlendirme, öğrenci ürün dosyası, araştırma kâğıtları, araştırma projeleri, akran değerlendirme, özdeğerlendirme, tutum ölçekleri ise öğrenciyi tanımaya dönük ölçme araçlarıdır. Böylece öğretmen adaylarının hem ölçme araçlarını tanıma hem de geliştirme tecrübe etme fırsatlarının olduğu söylenebilir.

Dördüncü sınıf

Tablo 2-50. 2007-2008 Eğitim fakülteleri Almanca öğretmenliği üçüncü sınıf programı

KODU	DERSLER	I. DÖNEM			II. DÖNEM		
		T	U	K	T	U	K
A	Almanca Ders Kitabı İncelemesi	2	2	3	-	-	-
A	Materyal Geliştirme ve Uyarlama	2	2	3	-	-	-
A	İkinci Yabancı Dil	2	0	2	-	-	-
A	Seçmeli III	2	0	2	-	-	-
A	Seçmeli IV	-	-	-	2	0	2
GK	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi	2	0	2	2	0	2
GK	Seçmeli II	-	-	-	2	0	2
MB	Rehberlik	3	0	3	-	-	-
MB	Okul Deneyimi	1	4	3	-	-	-
MB	Öğretmenlik Uygulaması	-	-	-	2	6	5
MB	Özel Eğitim	-	-	-	2	0	2
MB	Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi	-	-	-	2	0	2
TOPLAM		14	8	18	12	6	15

Almanca Öğretmenliği dördüncü sınıf derslerinde alan ve meslek derslerinin yoğunlukta olduğu görülmektedir. Alan derslerinin ilki birinci yarıyılıda haftada üç saat olan Almanca Ders Kitabı İncelemesi dersidir. Dersin temelinde dersi kitabı inceleme ölçütleri ve bu ölçütler doğrultusunda Almanca ders kitaplarının analiz edilmesi vardır (YÖK, 2007a). Böylece ders kitaplarının öğrenci seviyesine, dersin amacına göre analiz edilerek ders ve öğrenciye uygun ve doğru kitapların seçilmesinin sağlanabileceği düşünülebilir. Alan grubunda yer alan diğer ders ise birinci yarıyılıda haftada üç saat olan Materyal Geliştirme ve Uyarlama dersidir. Dersin içeriğinde Almanca öğretiminde kullanılacak olan ders öğretim malzemelerinin Almanca öğretiminde nitelikli bir şekilde bilgi, beceri ve davranış edinimi için materyaller geliştirme yer almaktadır (YÖK,

2007a). Bu amaçları elde etmek için bu malzemelerin geliştirilmesi, sınıf ve öğrenci seviyesine göre uyarlanması ve bu malzemelerin değerlendirilmesinin yer aldığı düşünülebilir. Öğretmenin öğrenci seviyesi, öğretme gereçlerine, ihtiyaca dikkat etmesinin vurgulandığı görülmektedir. Bunların doğrultusunda öğretmen adaylarının hazırlayacağı materyal ve araçların nelere dikkat edilerek hazırlanması gerektiğini ders bitiminde öğrenmiş olacakları varsayılabilir.

Alan dersleri kategorisinde yer alan bir diğer ders ise haftada iki saat olan birinci yarıyıldaki İkinci Yabancı Dil III dersidir. Bu ders bir önceki dersin devamı niteliğinde olup öğretmen adaylarının ikinci yabancı dilde ileri düzeyde okuma ve sözlü iletişimi becerilerini geliştirmeyi hedefler (YÖK, 2007a). İkinci yabancı dilin bu ders ile sonlandığı görülmektedir. Böylece daha nitelikli yabancı dil öğretmen adayları yetiştirmeyi hedefleyen program dahilinde öğretmen adaylarının orta ve üst-orta seviyede başka bir yabancı dilde temel becerileri gerçekleştirebilecek düzeyde mezun olacakları düşünülebilir. Dersin içeriğinde “öğretmen adaylarının sınıfta kısa sözlü sunumlar yapması, rol-oynama aktivitelerine katılması, erek dilde filmlerden kısa parçalar izleyip sonrasında konuyla ilgili tartışmalara katılması; tebrik, şikayet, yanıt vb. konulu günlük mektup ve e-mektup, günlük ve kısa kompozisyon gibi metinler (YÖK, 2007a: 160-161) gibi etkinlikler yer alır. Alan dersleri bölümünde yer alan on dersler ise birinci yarıyılta haftada iki saat olan Seçmeli III ve ikinci yarıyılta yine haftada iki saat olan Seçmeli IV dersleridir.

Diğer bir kategori olan Genel kültür derslerinde ise ilk ders her iki yarıyılta da haftada iki saat olarak yer alan Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersidir. Dersin içeriğinde ise birinci yarıyılta temel kavramlar ve Osmanlı Devleti’nin dağılışıdan Cumhuriyet’in ilanına kadar geçen süre zarfında yer alan önemli savaş ve olayların yer aldığı söylenebilir. Dersin ikinci yarıyılında ise Cumhuriyet’in ilanından sonra yapılan siyasi, hukuksal, toplumsal ve ekonomik alanda yapılan devrimler ve çok partili siyasi hayata geçiş denemelerinin yer aldığı görülebilir. Buna ek olarak Atatürk dönemi dış politika ve Atatürk İlkelerinin yer aldığı görülebilir (YÖK, 2007a). Bu kategoride yer alan son ders ise ikinci dönem haftada iki saat olan Seçmeli II dersidir. Bu ders alan dışı

derslerden öğretmen adaylarının ilgi ve ihtiyaçlarına dönük istedikleri bir bölümden ders seçmeleri anlamına gelmektedir.

Mesleki alan derslerinden ilki birinci yarıyılta haftada üç saat olarak yer alan Rehberlik dersidir. Dersin temelinde özellikle temel kavramlar, öğrenci kişilik hizmetleri, psikolojik danışma ve rehberliğin bu hizmetler içerisindeki yeri, rehberliğin ilkelerinin yer aldığı söylenebilir (YÖK, 2007a). İçinde çalıştığı kurumun özünü oluşturan öğrenciyi tanımanın bir öğretmen için olmazsa olmaz bir gereklilik olduğu düşünülebilir. Öğrenciyi birey olarak kişilik özellikleriyle tanıyan ve onun dönemsel özelliklerini bilen bir öğretmenin sınıf ortamında nasıl davranacağını ve öğrenciyle nasıl etkili bir iletişim kuracağını bileceği varsayılabilir. Karşılaşacağı sorunlarda öğrencinin hangi psikolojik birime gitmesini önerebilmenin de dersin önemli noktalarından birisi olduğu söylenebilir. Görüldüğü üzere rehberlik dersi sayesinde öğretmen adaylarının öğrenciyi tanıma teknikleri öğrenebilecekleri ve öğretmenlik mesleğini daha etkili sürdürebilecekleri düşünülebilir.

Öğretmenlik meslek dersleri grubundan birinci dönem Rehberlik dersine ek olarak Okul Deneyimi dersi yer alır. Ders haftada bir saat teori ve dört saat uygulama içerir. Dersin öğretmen adaylarına sınıf ortamında öğrenciyi ve öğretmeni gözlemleme fırsatı verdiği söylenebilir. Böylece öğretmenin dersi nasıl düzenlediğini, dersi hangi aşamalara böldüğünü, öğretim yöntem ve tekniklerini nasıl uyguladığını, derste ne tür etkinliklerden yararlandığını, dersin yönetimi için ve sınıfın kontrolü için öğretmenin neler yaptığını, öğretmenin dersi nasıl bitirdiğini ve öğrenci çalışmalarını nasıl değerlendirdiğini gözlemleme fırsatına sahip olabilecektir (YÖK, 2007a). Bunlar dahilinde öğretmen adaylarının derse ilişkin bir de portfolyo hazırlayarak gözlem ve notlarını diğer öğretmen adaylarıyla paylaşma fırsatı bulabileceklerdir. Öğretmen adaylarının mesleki kariyerlerine başlamadan önce okul ortamını ve öğrencileri gözlemleme şansı bularak ne gibi noktalar dikkat etmesi gerektiğini görebilir. Böylelikle mesleğe başladığında öğrencilerin davranış ve tutumlarına alışık olup onlarla iyi bir iletişime geçebileceği varsayılabilir. Bunlara ek olarak gözlemlediği öğretmenin dersi nasıl işlediğini anlama ve bunları yıllar boyu görmüş olduğu teorik derslerle ilişkilendirme fırsatı bulabileceği düşünülebilir.

İkinci yarıyılıda yer alan Meslek Dersleri kategorisinde ilk ders haftada iki saat teori ve altı saat uygulama içeren Öğretmenlik Uygulaması dersidir. Öğretmen adaylarının her hafta bir günlük plan hazırlaması ve bu planın uygulamasını yapmaları beklenir. Bu yapılan uygulama ise sınıf öğretmeni ve öğretim elemanı tarafından değerlendirilerek gerekli düzenlemelerin ve düzeltmelerin yapılarak tekrar uygulanır (YÖK, 2007a). Böylece öğretmen adaylarının yapmış oldukları hataları ve eksiklikleri hemen görerek düzeltme şansı buldukları ve kendilerini geliştirdikleri düşünülebilir. Son olarak ise öğretmen adaylarının yapmış oldukları tüm planları ve düzeltmeleri bir dosya olarak öğretim elemanına sunmaları ve sınıf arkadaşlarıyla yaşadıkları tecrübeleri paylaşımları beklenmektedir. Bu derse ek olarak birinci yarıyılıda yer alan bir diğer meslek dersi ise haftada iki saat ile Özel Eğitim dersidir. Dersin içeriğinde özel eğitimin tanımı, özel eğitimle ilgili temel ilkeler, engelliliği oluşturan nedenler, engellilik çeşitleri, hiperaktivite, otistik ve üstün yetenekli çocukların özellikleri yer almaktadır (YÖK, 2007a). Bu çocukların engellerine özel eğitim ve farklı gelişen çocukların eğitimleri üzerinde de durulduğu söylenebilir. Diğer ülkelerin eğitim sistemlerinin incelenmesinin yanında ülkemizin de eğitim sisteminin incelendiği Türk Eğitim sistemi ve Okul Yönetimi meslek dersleri kategorisinde yer alan bir başka derstir. Bu ders de haftada iki saat olarak programda yer alır. Dersin “Türk eğitim sisteminin amaçları ve temel ilkeleri, eğitimle ilgili yasal düzenlemeler, Türk eğitim sisteminin yapısı, yönetim kuramları ve süreçleri, okul örgütü ve yönetimi, okul yönetiminde personel, öğrenci, öğretim ve işletmecilikle ilgili işler, okula toplumsal katılım (YÖK, 2007a: 138)” üzerinde yoğunlaştığı bildirilmiştir. Böylece öğretmen adaylarının ülkemiz eğitim sistemi ve okul yönetimini daha iyi tanıyacakları düşünülebilir.

Fransızca öğretmenliği

Birinci sınıf

Tablo 2-51. 2007-2008 Eğitim fakülteleri Fransızca öğretmenliği birinci sınıf programı

KODU	DERSLER	I. DÖNEM			II. DÖNEM		
		T	U	K	T	U	K
A	Fransızca Dilbilgisi	3	0	3	3	0	3
A	Fransızca Okuma	3	0	3	3	0	3
A	Fransızca Yazma	3	0	3	3	0	3
A	Fransızca Sözlü İletişim	3	0	3	3	0	3
A	Fransızca Ses Bilgisi ve Yazım Kuralları	3	0	3	-	-	-
GK	Türkçe I: Yazılı Anlatım	2	0	2	-	-	-
GK	Türkçe II: Sözlü Anlatım	-	-	-	2	0	2
GK	Antropoloji	-	-	-	2	0	2
MB	Eğitim Bilimine Giriş	3	0	3	-	-	-
MB	Eğitim Psikolojisi	-	-	-	3	0	3
TOPLAM		20	0	20	19	0	19

Fransızca Öğretmenliği birinci sınıf derslerinin özellikle temel becerilere odaklandığı görülmektedir. Alan derslerinden ilki her iki yarıyıl da haftada üç saat olarak yer alan Fransızca Dilbilgisi dersidir. Dersin özetle Fransızca dilbilgisini öğretmen adaylarına öğretmeyi hedeflediği söylenebilir. Dersin temelinde Fransız dilini temel yapıları, sözdizim ve biçim bilgisi, anlam ve anlatım becerilerinin olduğu belirtilebilir. Dersin ikinci yarıyılında ise birinci dönem öğrenilen yapıların metin ve bağlam düzeyindeki anlamsal farklılıklar ve bu anlamların değerlendirilmesi konuları yer almaktadır (YÖK, 2007a).

Beceri derslerinden ikincisi haftada üç saat ile her iki dönemde de yer alan Fransızca Okuma dersidir. Dersin özellikle öğretmen adaylarının okuma ve anlama becerilerini geliştirmeyi amaçladığı ve bunu özgün Fransızca metinler kullanarak yapmayı hedeflediği söylenebilir. Dersin içeriğinde ise edebi olan ya da olmayan farklı türdeki özgün Fransızca metinlerin okuma ve anlama becerilerinin kazandırılması olarak ifade edilebilir. Buna ek olarak bu metinlerin yapıları, sözcük, cümle, paragraf ve izlek arasındaki ilişkilerin öğretildiği görülmektedir. Bu metinlerin üslup özelliklerinin örneklerle açıklanması ve metinleri anlama becerileri de dersin ikinci yarıyıldaki içeriğini oluşturmaktadır (YÖK, 2007a). Dersin öğretmen adaylarına özgün Fransızca

okuma metinleri yoluyla okuma ve özellikle de anlama becerileri kazandırmayı hedeflediği ve bunun için çeşitli okuma ve anlama becerilerini öğrettiği söylenebilir.

Okuma becerilerine ek olarak Fransızca Yazma dersi de her iki yarıyılta haftada üç saat olarak programda yer almaktadır. Dersin içeriğinde “sözcük bilgisi ve sözdizim bilgilerini aşamalı olarak tümce, paragraf ve metin düzeyinde kullandırma çalışmaları, betimlemeli, anlatısal ve gerekçelendirmeli metin yazma teknikleri, örneklerden yola çıkılarak, davetiye, dilekçe, mektup, tarif, makale gibi değişik türlerde metin yazma araçları ve özet yapmak teknikleri (YÖK, 2007a: 143-144)” yer almaktadır. Görüldüğü üzere öğretmen adaylarına tümceden başlayarak yazım teknikleri gösterilerek makale yazımına kadar çeşitli türde ve zorlukta yazı türleri gösterilmektedir. Böylece öğretmen adaylarının hem yazma becerilerini hem okuma becerilerini hem de kelime bilgilerini geliştirecekleri düşünülebilir.

Temel beceri derslerinden sonuncusu ise Fransızca Sözlü İletişim dersidir. Bu ders her iki yarıyılta da haftada üç saat olarak yer almaktadır. Dersin hem dinleme hem de konuşma becerilerini geliştirmeyi hedeflediği söylenebilir. Dersin içeriğinde özellikle konuşma ve dinleme becerileri, sınıf içi etkileşim yoluyla farklı seviye ve konularda konuşma etkinlikleri yer almaktadır (YÖK, 2007a). Bunları sağlamak için sınıf içi etkinliklerin düzey ve içerikleri öğrenci ilgi ve seviyesine göre düzenleneceği varsayılabilir.

Alan derslerinin sonuncusu ise birinci yarıyılta haftada üç saat olarak programda yer alan Fransızca Ses Bilgisi ve Yazım Kuralları dersidir. Dersin içeriğinde “Fransızca sesbilgisinden yola çıkarak uluslar arası sesbilgisi abecesi ile Fransızca yazma için gerekli yazım ve dilbilgisi bilgileri, dikte çalışmaları (YÖK, 2007a: 143) yer almaktadır. Ders sürecinde öğretmen adaylarına Fransızca’da yer alan harfler ve bu harflerin telaffuzlarıyla imla ve yazım kurallarının öğretileceği söylenebilir.

Bölüm programında yer alan genel kültür derslerinden ilki ise Türkçe I-II’dir. Türkçe I Yazılı Anlatım olup birinci dönem haftada iki saat olarak programda yer alır. Dersin temelinde yazılı anlatım olup dersin içeriğini yazı dilinin ve yazılı iletişimin

temel özellikleri, yazı dili ile sözlü dilin arasındaki temel farklar; anlatım: yazılı ve sözlü anlatım; öznel anlatım, nesnel anlatım; paragraf; paragraf türlerinin oluşturduğu görülmektedir (YÖK, 2007a). İkinci dönem yer alan Sözlü Anlatım ise yine haftada iki saat olarak programda yer almaktadır. YÖK'ün göndermiş olduğu açıklamalara göre dersin içeriğini ise sözlü dilin ve sözlü iletişimin temel özellikleri, sözlü anlatım, konuşma becerisinin temel özellikleri, iyi bir konuşmanın temel ilkeleri, iyi bir konuşmacının temel özellikleri oluşturur. Derste özellikle değişik konularda konuşma yapma becerilerinin vurgulanacağı bildirilmiştir (YÖK, 2007a). Genel kültür grubu derslerinden sonuncusu ise ikinci yarıyılta haftada iki saat olan Antropoloji dersidir. Dersin temelinde antropolojinin tanımı ve kapsamı, çalışma alanları ve yöntemi yer almaktadır. Ayrıca antropolojinin günlük hayatımızla olan ilişkisi ve insanoğlunun geçirmiş olduğu şekillerin evrimi sosyal örgüt, siyasal örgütlerin ortaya çıkışı, toplumsal yapı ve tabakalaşma, dil ve kültür dersin konuları arasında yer almaktadır (YÖK, 2007a).

Programın üçüncü kategorisini oluşturan öğretmenlik mesleği dersleri grubunda ise birinci dönem haftada üç saat Eğitim Bilimine Giriş dersi yer alır. Dersin içeriğinde yer alan konular arasında eğitim bilimiyle alakalı temel kavramlar, eğitim biliminin diğer bilimlerle, eğitimin felsefi, sosyal, psikolojik temelleri, olan ilişkisi ve eğitim biliminin tarihsel gelişimi yer alır. Türk Eğitim Sisteminin değişen yapısının da vurgulandığı derste 21. Yüzyıldaki öğretmen anlayışı ve mesleğin özelliklerinin de önemle ifade edildiği görülmektedir (YÖK, 2007a). İkinci dönem yer alan meslek dersi ise yine haftada üç saat olan Eğitim Psikolojisidir. YÖK (2007) dersin içeriğini eğitim-psikoloji ilişkisi, eğitim psikolojisinin tanımı ve işlevleri, öğrenme ve gelişim ile ilgili temel kavramlar, bedensel, bilişsel, duygusal, sosyal ve ahlaki gelişim özellikleri, öğrenme kuramları, öğrenme kuramlarının öğretim süreçlerine yansımaları, etkili öğrenme, öğrenmeyi etkileyen faktörler (motivasyon, bireysel faktörler, grup dinamiği ve bu faktörlerin sınıf içi öğretim sürecine etkisi) olarak belirlemiştir. Böylece öğretmen adaylarının bireyi tanıması ve onun özelliklerinin eğitimdeki yansımalarına ve öğrenmeyle olan ilişkilerini görmesinin sağlanacağı düşünülebilir.

*İkinci sınıf***Tablo 2-52.** 2007-2008 Eğitim fakülteleri Fransızca öğretmenliği ikinci sınıf programı

KODU	DERSLER	I. DÖNEM			II. DÖNEM		
		T	U	K	T	U	K
A	Fransız Edebiyatı	3	0	3	3	0	3
A	Dilbilimine Giriş	3	0	3	3	0	3
A	Fransızca Öğretiminde Yaklaşımlar	2	0	2	2	0	2
A	Fransızca Dilbilgisi	3	0	3	-	-	-
A	Dil Edinimi	-	-	-	3	0	3
A	Fransızca Sözcük Bilgisi	3	0	3	3	0	3
GK	Türk Eğitim Tarihi	2	0	2	-	-	-
GK	Bilimsel Araştırma Yöntemleri	-	-	-	2	0	2
MB	Öğretim İlke ve Yöntemleri	3	0	3	-	-	-
MB	Öğretim Tek. Ve Materyal Tasarımı	-	-	-	2	2	3
TOPLAM		19	0	19	18	2	19

Fransızca Öğretmenliği ikinci sınıf programında alan derslerinin yoğunlukta olduğu görülmektedir. İlk ders her iki dönemde de haftada üç saat olarak yer alan Fransız Edebiyatı dersidir. Dersin içeriğinde Fransız Edebiyatında yer alan türler, akımlar ve tarihsel süreç içerisinde yer alan örnekler yer almaktadır. Deneme, yaşamöyküsü, günce, anı türleri ve anlatısal türlerden masal ve öykü birinci yarıyıl; roman, şiir ve tiyatro ise ikinci yarıyıl da dersin içeriğinde yer almaktadır (YÖK, 2007a). Görüldüğü üzere Fransız Edebiyatında yer alan edebi türlerin akımlarla ve yazarların özellikleriyle ilişkilendirilerek anlatılacağı söylenebilir.

Alan derslerinden diğeri de yine her iki dönemde de haftada üç saat olarak yer alan Dilbilimine Giriş dersidir. Dersin özellikle dilbiliminin temel kuram, kavram ve ilkeleri ve bunlar yoluyla da öğretmen adalarına dilbilimi bilincini edindirmeyi hedeflediği söylenebilir. Bunlara ek olarak dersin içeriğinde dilin toplumsal işlevi ve iletişim olgusu ile dilbilimi ile yabancı dil öğrenimi arasındaki ilişkilerin olduğu vurgulanmıştır (YÖK, 2007a). Böylece öğretmen adaylarının dilbilimi ile yabancı dil öğretimini ilişkilendirerek mesleklerine farklı bir bakış açısı kazanabilecekleri düşünülebilir. Dilbilimi dersine ek olarak Fransızca Öğretiminde Yaklaşımlar dersi de ikinci sınıf alan derslerindendir. Bu ders de her iki dönemde haftada iki saat olarak programda yer almaktadır. Dersin temelinde Fransızca öğretiminde kullanılan yöntemlerin tarihsel gelişimi, günümüzde kullanılan yaklaşım ve tekniklerin karşılaştırmalı olarak incelenmesi yer almaktadır (YÖK, 2007a). Bu yaklaşım ve

kuramların örneklerle karşılaştırıldığı ve öğretmen adaylarının detaylı inceleme yaptıkları düşünülebilir.

Birinci sınıfta yer alan dilbilgisi dersinin devamı olan Dilbilgisi III dersi de birinci dönem haftada üç saat olarak programda yer almaktadır. Dersin bu son safhasında Fransızca'da yer alan tüm kip ve zamanların temel, biçimsel, ve kipsel değerleri ile Fransız dilinin işleyişi üzerinde durulacaktır (YÖK, 2007a). Alan dersleri kategorisinde ikinci dönem haftada üç saat olarak Dil Edinimi yer almaktadır. Dersin anadili ve yabancı dili öğrenme kuramlarına ve safhalarına ve bunların karşılaştırmalı analizine yoğunlaştığını söyleyebiliriz. Dersin özellikle çocuklarda ve yetişkinlerdeki ikinci dil ediniminin karşılaştırması, anadil ediniminde gelişim aşamaları, ikinci dildeki biçim-sözdizimsel gelişim evreleri, ikinci dil edinimi süreçleri, ikinci dil ediniminde öğrenen özellikleri ve nihai kazanımdaki bireysel farklılıklar üzerinde durduğu görülmektedir (YÖK, 2007a). Bireysel farklılıkları kişilik, dile yatkınlık, zeka, tutum, motivasyon ve dili öğrenme yaşı olarak açıklayabiliriz. Böylece öğretmen adaylarının dili öğretirken öğrencilerde ne gibi farklılıklar olduğu bilincine varmalarının sağlandığı düşünülebilir. Böylece öğretmen adaylarının dil edinme ve öğrenme stratejilerini inceleme ve değerlendirme fırsatı bulacakları ve öğrenenlerin özelliklerini tanıyarak mesleklerini daha etkili yapabileceklerini düşünebiliriz. İkinci sınıf alan derslerinden sonuncusu ise Fransızca Sözcük Bilgisi dersi. Bu ders her iki yarıyılta haftada üç saat olarak programda yer almaktadır. Fransız dilinde yer alan sözcük türlerinin özellikleri, birbirleriyle olan ilişkileri ve sözcük kullanımına ilişkin alıştırmalar dersin içeriğinde yer almaktadır. Ayrıca yapılacak sözcük alıştırmalarıyla ve metinler yoluyla kelime türetme yöntem ve alıştırmaları dersin diğer odak noktasını oluşturmaktadır (YÖK, 2007a). Öğretmen adaylarının bu ders sayesinde Fransızca kelime yapısını oluşturan ön ve son ekleri görececeklerini ve böylece kelime bilgilerini ilerletmeleri sağlanacağı düşünülebilir.

Programın bir diğer ders grubunu oluşturan genel kültür grubunun her dönem birer tane olmak üzere iki ders vardır. Bunlardan birinci dönem haftada iki saat ile Türk Eğitim Tarihi yer almaktadır. Dersin içeriği olarak Cumhuriyetten önceki ve sonraki eğitim kurumları ve öğretmen yetiştiren kurumlar özellikleri ve birbirlerinde farklılıkları

olarak belirtilebilir. Bunlara ek olarak, Türk Eğitim Devrimi, Tevhidi-i Tedrisat ve Türkiye Cumhuriyeti eğitim sisteminin dayandığı temel ilkeler. Köy Enstitüleri, Eğitim Enstitüleri ve Yüksek Öğretmen Okulları. Üniversiteler ve öğretmen yetiştirme. Yakın dönem Türk eğitim alanındaki gelişmeler olarak sıralanabilir (YÖK, 2007a). Dersin özellikle öğretme adaylarına eğitim sistemimizin ve öğretmen yetiştirmenin tarihi bir gelişimini gösterdiği söylenebilir. Genel kültür alanının ikinci döneme ait dersi ise yine haftada iki saat olarak programda yer alan Bilimsel Araştırma Yöntemleri dersi. Dersin içerdiği temel konuların lisans düzeyine gelmiş öğretmen adaylarına bilimsel araştırmanın yapısı, yöntemleri, problem, evren, örneklem gibi araştırma sınırlaması ve verilerin nasıl toplanması ve değerlendirilmesiyle ilgili bilgilerin verileceği olduğu söylenebilir. Böylece araştırma yaparken hangi basamakların izleneceği ve verilerin toplanması ve değerlendirilmesi konusunda öğretmen adaylarına bir bakış açısı kazandırıldığı düşünülebilir.

Meslek Bilgisi kategorisindeki ilk ders birinci dönem haftada üç saat olan Öğretim İlke ve Yöntemleri dersi. Öğretmenlik mesleğini seçen lisans öğrencilerinin mesleki yönden gelişimlerinin bir parçası olan öğretim yöntemlerine bu derste yoğunlaşıldığını söyleyebiliriz. Dersin temel odak noktasının adının da ifade ettiği gibi öğretimle ilgili temel kavramlar, ilkeler ve planlama olduğu söylenebilir. Buna ek olarak derste “öğrenme ve öğretim stratejileri, öğretim yöntem ve teknikleri, bunların uygulama ile ilişkisi, öğretim araç ve gereçleri, öğretim hizmetinin niteliğini artırmada öğretmenin görev ve sorumlulukları, öğretmen yeterlikleri (YÖK, 2007a: 146)” olduğu bildirilmiştir. Yukarıdakiler ışığında derste özellikle öğretimde planlı çalışmanın önemi ve yararları, öğretimin planlanması (ünitelendirilmiş yıllık plan, günlük plan ve etkinlik örnekleri), üzerinde de durulduğu varsayılabilir. Böylece öğretmen adaylarının dersi etkili bir biçimde anlatmayı ve zamanı verimli bir şekilde kullanmayı öğrenebilecekleri ifade edilebilir.

Meslek dersleri kategorisinde yer alan ikinci ders ise ikinci dönem yer alan Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı dersi. Bu ders haftada iki saat teori ve iki saat uygulama içerir. Dersin içerdiği konulara bakıldığında ise temel kavramların, çeşitli öğretim teknolojilerinin özellikleri ve bunların okul ya da sınıf ortamına

uygunluğu ve oradaki kullanımınıdır (YÖK, 2007a). Öğretmen adaylarının günümüz teknolojinine ait teknolojik araçları sınıf ortamına uygun bir biçimde ders etkinliklerini daha etkili bir şekilde yapmalarına yardımcı bir şekilde kullanmalarını sağlayacak bir ders olduğu ifade edilebilir. Bunlara ek olarak dersin hedefi olan konuların öğretim teknolojileri yoluyla iki ve üç boyutlu materyaller geliştirilmesi öğretim gereçlerinin geliştirilmesi eğitim yazılımlarının incelenmesi, çeşitli nitelikteki öğretim gereçlerinin değerlendirilmesi olduğu görülmektedir. Bunların yardımıyla etkinlik tasarlamının öğretildiği bir dersin öğretmen adaylarına sınıf ortamındaki yardımının yukarıdakiler ışığında faydalı olduğu varsayılabilir.

Üçüncü sınıf

Tablo 2-53. 2007-2008 Eğitim fakülteleri Fransızca öğretmenliği üçüncü sınıf programı

KODU	DERSLER	I. DÖNEM			II. DÖNEM		
		T	U	K	T	U	K
A	Çocuklara Yabancı Dil Öğretimi	2	2	3	-	-	-
A	Fransızca-Türkçe Çeviri	3	0	3	-	-	-
A	Deneme-Eleştiri Çözümlemesi	3	0	3	-	-	-
A	İkinci Yabancı Dil	2	0	2	2	0	2
A	Fransız Kültürü	-	-	-	3	0	3
A	Türkçe-Fransızca Çeviri	-	-	-	3	0	3
A	Roman- Öykü Çözümlemesi	-	-	-	3	0	3
A	Özel Öğretim Yöntemleri II	-	-	-	2	2	3
GK	Bilgisayar	2	2	3	2	2	3
GK	Topluma Hizmet Uygulamaları	1	2	2	-	-	-
GK	Bilim Tarihi	-	-	-	2	0	2
MB	Özel Öğretim Yöntemleri I	2	2	3	-	-	-
MB	Sınıf Yönetimi	2	0	2	-	-	-
MB	Ölçme ve Değerlendirme	-	-	-	3	0	3
TOPLAM		17	8	21	20	4	22

Fransızca Öğretmenliği üçüncü sınıf ders programında alan eğitim derslerinin ağırlıkta olduğu görülmektedir. Derslerden ilki birinci yarıyıl haftada iki saat teori, ve iki saat uygulama içeren Çocuklara Yabancı Dil Öğretimi dersidir. İlgili dersin birinci döneminde özellikle yabancı dili erken yaşta öğrenenler arasındaki dil öğrenimi ve becerileri açısından farklılıkları üzerinde durulduğu görülmektedir (YÖK, 2007a). Bilindiği gibi yabancı dil eğitimi çok küçük yaşlardan itibaren verilmeye başlanmıştır. Öyleyse bu dersin konusu içerisinde bu öğrencilerin öğrenme biçimleri, stratejileri, yani neyi nasıl öğreneceklerini görsel, işitsel ve duyuşsal öğrenme biçimlerini öğretmen

adaylarının öğrenecekleri düşünülebilir. Dili öğrenecek çocukların bilişsel ve fiziksel özelliklerinin dışında bu öğrencilere hangi aktivitelerin de uygun olduğu dersin içerdiği bir diğer önemli noktadır. Dersin içeriğinin ise çocukların gelişim ve öğrenme stratejilerini inceleme, çocuklara yönelik Fransızca öğretiminde uygulanacak yöntem, teknik, alıştırma ve ders malzemeleri ile uygulamalı çalışmalar olduğu bildirilmiştir (YÖK, 2007a). Çocuklara hitap edebilecek, onların seviye ve ilgisine uygun olabilecek tarzda yapboz, hikaye, oyun, resim, gerçek nesneler, karikatür, kukla, şarkı çizgi film gibi aktivite ve görsel-işitsel araçlarında öğretmen adaylarına gösterileceği düşünülebilir.

Alan derslerinden birinci yarıyıl da yer alan bir diğer ders ise haftada üç saat ile Fransızca-Türkçe Çeviri dersi dir. Dersin temelinde değişik tür ve düzeylerde Fransızca özgün metinlerin Türkçe'ye çevrilmesi, çeviri yaparken kullanılabilecek farklı yöntem ve yaklaşımların olduğu söylenebilir. Buna ek olarak öğretmen adaylarına çeviri sırasında kültürel bağlam ve dil-kültür ilişkisinin de vurgulanarak irdelendiği bildirilmiştir (YÖK, 2007a). Görüldüğü üzere öğretmen adaylarına hem çeviri yaklaşımları hem de metinlerdeki dil-kültür ilişkisi irdelenerek bir çeviri bilinci katılmaya çalışıldığı söylenebilir. Deneme ve Eleştiri Çözümlemesi dersi alan derslerine ait diğer bir derstir. Bu ders yalnızca birinci yarıyıl da haftada üç saat olarak yer alır. Ders özellikle kurmaca yani kurgu türleri dışında kalan türler üzerinde durmaktadır. Deneme, eleştiri, günce, anı, yaşamöyküsü, özyaşamöyküsü gibi yazınsal türleri içeren derste bu türlerin karşılaştırması, çözümlenmesi dersin temelini oluşturduğu söylenebilir. Buna ek olarak bu türlerin yöntem ve araçlarını örneklerle inceleme yoluyla öğretmen adaylarına eleştirinin bilimsel boyutunun gösterildiği düşünülebilir.

İkinci Yabancı Dil dersi alan dersleri grubunda yer almaktadır. Bu ders her iki yarıyıl da haftada iki saat olarak programda yer almıştır. Dersin birinci yarıyıl da basit günlük konuşmalar ve temel okuma parçalarıyla kendini ifade etme ve soru sorma üzerinde durduğu bildirilmiştir (YÖK, 2007a). Özellikle öğretmen adaylarının dinleme ve konuşma becerilerine önem verildiği söylenebilir. İkinci yarıyıl da ise, gündelik yaşamda kullanılan basılı ve görsel yayınlardaki dilbilgisi yapıları, sözcükler üzerinde durulmaktadır. Birinci yarıyıl daki derse göre daha uzun metin ve diyaloglarla hem

okuma hem de yazma becerilerinin ilerletilmesi söz konusudur (YÖK, 2007a). Böylece öğretmen adaylarının öğrenecekleri ikinci yabancı dilde tüm becerileri yapabilecekleri düşünülebilir. İkinci yarıyıldaki alan derslerinden ilki haftada üç saat ile Fransız Kültürü dersidir. Dersin özellikle Fransız kültürünü anlatan materyaller yardımıyla yabancı kültürün dil ile olan ilişkisini öğretmeyi amaçladığı ve kültürün dil öğretimindeki önemine vurgu yaptığı düşünülebilir.

Fransızca-Türkçe Çeviri ise alan derslerinden olup haftada üç saat olarak programda yer almaktadır. Derste farklı tür ve düzeydeki özgün Türkçe metinlerin Fransızca'ya çevrilmesi ve bu çevirilerin yapılmasında izlenebilecek yöntem ve yaklaşımların olduğu söylenebilir. Buna ek olarak, özellikle çeviri yapılırken yaşanabilecek kültürel ve yapısal zorlukların da değerlendirilebileceği düşünülebilir.

Alan derslerinde yer alan bir diğer ders ise haftada üç saat ile Roman-Öykü Çözümlemesi dersidir. Dersin adından da anlaşıldığı üzere Fransız roman ve öyküsünün yazınsal akımlara göre özelliklerini karşılaştırarak incelemeyi içerdiği görülmektedir. Bu roman ve öykülerin çözümleme araç ve yöntemleriyle örnekler doğrultusunda analiz edilmesi de dersin konuları arasında yer almaktadır (YÖK, 2007a). Bu dersin öğretmen adaylarını kısa öykü ve romanlardaki dil ve kelime yapıları hakkında bilgi sahibi yapmayı ve bunları yabancı dil öğretiminde nasıl kullanmaları gerektiğini vurgulamayı hedeflediği düşünülebilir. Alan dersleri kategorisinde yer alan Özel Öğretim Yöntemleri II dersi birinci yarıyıl da meslek bilgisi dersleri grubunda yer almaktadır. Bu dersin içeriğinde birinci yarıyıl da alana özgü kavramlar ve bu kavramların alan öğretimiyle olan ilişkisi yer almaktadır (YÖK, 2007a). İkinci yarıyıldaki ders ise Fransızca öğretiminde kullanılan yöntem, yaklaşım ve tekniklerin mikro-öğretim uygulamaları ile geliştirilmesi konularını içermektedir. Böylece öğretmen adaylarının temel kavramların alanlarıyla olan ilişkilerini öğrendikten sonra öğrenecekleri yöntem ve tekniklerle de kısa süreli ders anlatımı yapabilecekleri düşünülebilir.

Genel kültür alanındaki derslerden ilki her iki yarıyıl da haftada iki saat teori ve iki saat uygulama içeren Bilgisayar dersidir. Derslerin yalnızca teoriye değil aynı zamanda uygulamaya da yer vermesi günümüz bilgi toplumunun en gerekli olan

bilgisayar kullanmayı öğretmen adaylarının daha iyi öğrenmelerini sağlayacağı düşünülebilir. Dersin temelinde ise bilişim teknolojileri, yazılım ve donanımla ilgili temel kavramların yer aldığı söylenebilir. Buna ek olarak özellikle dersin ikinci yarıyılta olan bölümünde ise bilgisayar ve eğitim ilişkisi üzerinde durulduğu görülmektedir. Dersin özellikle “bilgisayar destekli öğretimde kullanılan yaygın formatlar, ders yazılımlarının değerlendirilmesi ve seçimi, uzaktan eğitim uygulamaları, veri tabanı uygulamaları, bilgisayar ve internetin çocuklar/gençler üzerindeki olumsuz etkileri ve önlenmesi (YÖK, 2007a: 148)” üzerinde yoğunlaştığı bildirilmiştir. Öğretmen adaylarının bilgisayar yardımıyla öğrenme etkinliklerini düzenleyebilmelerinin daha kolay olabileceği ve daha etkili öğrenme ortamları hazırlayabilecekleri düşünülebilir. Genel kültür derslerinden bir diğeri de birinci dönem haftada 1 saat teori ve iki saat uygulama içeren Topluma Hizmet Uygulamaları dersidir. Dersin içeriği olarak “topluma hizmet uygulamalarının önemi, toplumun güncel sorunlarını belirleme ve çözüm üretmeye yönelik projeler hazırlama, ... sosyal sorumluluk çerçevesinde çeşitli projelerde gönüllü olarak yer alma, topluma hizmet çalışmalarının okullarda uygulanmasına yönelik temel bilgi ve becerilerin kazanılması (YÖK, 2007a: 147)” olarak belirlenmiştir. Böylece dersin öğretmen adaylarına, toplumsal sorumluluk bilincini kuramsal ve uygulamalı olarak kazandırarak ve işbirliği, dayanışma, etkili iletişim ve öz değerlendirme becerilerini geliştirmeyi amaçlayan bir ders özelliği taşıdığı söylenebilir. Genel kültür alanı derslerinden sonuncu da ikinci dönem haftada iki saat olan Bilim Tarihi dersidir. Dersin içeriğinin bilimin eski çağlardan günümüze değin batıda ve doğuda yapmış olduğu ilerlemeler, geçirdiği değişimler ve günümüz bilim ve teknoloji devrimleri olduğu görülmektedir (YÖK, 2007a).

Meslek dersleri grubunda ise ilk dönem haftada iki saat ile Sınıf Yönetimi dersi yer almaktadır. Dersin adının da anlaşıldığı üzere ders özellikle öğretmen adaylarına sınıf disiplini sağlamayı ve sınıf ortamını etkileyen sınıf içi ya da sınıf dışı unsurları ve bunlara nasıl tepki gösterilmesi gerektiğini öğretmeyi hedeflediği söylenebilir. Öğretmenlik mesleğinin en zor yanlarından birinin sınıf ortamında disiplini sağlamak olduğu düşünülebilir. Böylesi ortamlarda etkili ve verimli öğretmenlik yapmanın önemli noktasının ise sınıfta istenmeyen davranışların yönetimi olabileceğinden dolayı dersin

içeriği bu konuları içerdiği görülmektedir. Bunlara ek olarak sınıfta zamanın yönetimi, sınıf organizasyonu ve öğrenmeye uygun olumlu bir sınıf ortamı oluşturma dersin içerdiği diğer konular arasında gösterilebilir (YÖK, 2007a).

Üçüncü sınıf meslek dersleri kategorisinin son dersi ise haftada üç saat ile Ölçme ve Değerlendirme dersidir. Dersin amaçları arasında ölçme ve değerlendirmenin eğitimdeki yer ve önemi, temel kavramlar, ölçme araçlarında bulunması arzu edilen nitelikler olduğu söylenebilir. Dersin özellikle geçerlik, güvenirlik ve kullanılabilirlik olan bu özellikleri öğretmen adaylarına öğretmeyi hedeflemiş olduğu vurgulanabilir. Bunlara ek olarak ölçme araçları ve özellikler, geleneksel ve öğrenciyi çok yönlü tanımaya yönelik araçlar, temel istatistiki bilgiler, not verme ve alanla ilgili ölçme araçları geliştirme yer almaktadır (YÖK, 2007a). Bilindiği gibi yazılı sınavlar, doğru-yanlış tipi testler, çoktan seçmeli testler, eşleştirmeli testler, sözlü yoklamalar, ödevler geleneksel ölçme araçlarını oluşturmaktadır. Gözlem, görüşme, performans değerlendirme, öğrenci ürün dosyası, araştırma kağıtları, araştırma projeleri, akran değerlendirme, özdeğerlendirme, tutum ölçekleri ise öğrenciyi tanımaya dönük ölçme araçlarıdır. Böylece öğretmen adaylarının hem ölçme araçlarını tanıma hem de geliştirme tecrübe etme fırsatlarının olduğu söylenebilir.

Dördüncü sınıf

Tablo 2-54. 2007-2008 Eğitim fakülteleri Fransızca öğretmenliği dördüncü sınıf programı

KODU	DERSLER	I. DÖNEM			II. DÖNEM		
		T	U	K	T	U	K
A	Özel Alan Fransızcası	3	0	3	-	-	-
A	İkinci Yabancı Dil III	2	0	2	-	-	-
A	Seçmeli I	2	0	2	3	0	3
A	Seçmeli II	-	-	-	3	0	3
A	Seçmeli III	-	-	-	3	0	3
GK	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi	2	0	2	2	0	2
GK	Etkili İletişim	3	0	3	-	-	-
GK	Seçmeli	-	-	-	2	0	2
MB	Okul Deneyimi	1	4	3	-	-	-
MB	Rehberlik	3	0	3	-	-	-
MB	Özel Eğitim	-	-	-	2	0	2
MB	Öğretmenlik Uygulaması	-	-	-	2	6	5
MB	Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi	-	-	-	2	0	2
TOPLAM		16	4	18	16	6	19

Fransızca Öğretmenliği dördüncü sınıf ders programı incelendiğinde yoğunluklu olarak mesleki derslerden oluşmakta olduğu görülmektedir. Alan dersleri grubunda ilk ders birinci yarıyıl da haftada üç saat olarak yer alan Özel Alan Fransızcası dersidir. Ders içeriğinde özel alana yönelik Fransızca öğrenmenin önemi, farklı sosyo-ekonomik bağlamlarda, meslek ve iş alanlarında gerekli olan Fransızca bilgisi yer almaktadır (YÖK, 2007a). Görüldüğü üzere son sınıfa gelmiş olan öğretmen adaylarına yalnızca öğretmenlik bilgisi değil aynı zamanda özel iş alanlarında Fransızca'yı nasıl ve nerede kullanarak iş bulabileceklerinin öğretildiği söylenebilir.

Programda yer alan ikinci ders de birinci dönem haftada üç saat olan İkinci Yabancı Dil III dersidir. Dersin önceki kurları temel alarak ileri düzeyde okuma ve sözlü iletişim becerilerini geliştirmeyi amaçladığı görülmektedir. Farklı çeşitlerde özgün metinler vasıtasıyla karmaşık dil bilgisi yapıları ve ileri düzey sözcük öbekleri çalışmaları dersin diğer konuları arasında gösterilebilir. Bu amaçları gerçekleştirmek amacıyla sınıf içi sözlü sunumlar ve rol-oynama, kısa filmler izleme ve tartışma, kısa konulu mektup, e-mektup gibi hayatın bir parçası olan etkinlikler yapıldığı vurgulanmıştır (YÖK, 2007a). Görüldüğü üzere, öğretmen adayları son sınıfa geldiklerinde ikinci bir yabancı dili ileri düzeyde tüm becerileri kullanarak öğrenmiş olacakları düşünülebilir. Alan derslerinden sonuncuları ise Seçmeli I- II- III dersleridir. Bu dersler Seçmeli I dersi birinci dönem haftada iki saat; Seçmeli II ve III ise ikinci dönem haftada üç saattir. Böylece öğretmen adaylarının son yıllarında kendi ilgi ve alanlarına göre seçmeli dersler alarak mesleki bilgilerini artırabilecekleri düşünülebilir.

Alan dersleri grubundan sonra ikinci grupta ise Genel Kültür dersleri yer alır. Bu grupta yer alan ilk ders her iki yarıyıl da haftada iki saat olan Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersidir. Bu ders her iki dönemde de haftada iki saat olarak programda yer alır. Dersin içeriğinde ise birinci yarıyıl da temel kavramlar ve Osmanlı Devleti'nin dağılışı ndan Cumhuriyet'in ilanına kadar geçen süre zarfında yer alan önemli savaş ve olayların yer aldığı söylenebilir. Dersin ikinci yarıyıl da ise Cumhuriyet'in ilanından sonra yapılan siyasi, hukuksal, toplumsal ve ekonomik alanda yapılan devrimler ve çok partili siyasi hayata geçiş denemelerinin yer aldığı görülebilir. Buna ek olarak Atatürk dönemi dış politika ve Atatürk İlkelerinin yer aldığı görülebilir (YÖK, 2007a). Bu

grupta Etkili İletişim dersi de yer almaktadır. Yalnızca birinci dönem olan bu ders haftada üç saat olarak programda yer almaktadır. Dersin temelinde “kişilerarası iletişimin tanımı; iletişim modeli, iletişim unsurları ve özellikleri, etkili dinleme ve geri bildirim, kişilerarası iletişimi engelleyen etkenler (kaynak, kanal, alıcı, vb.), iletişimi kolaylaştıran etkenler, duyguların iletişimde rolü ve kullanılması, iletişimde çatışma ve önlenmesi (YÖK, 2007a: 149)” yer almaktadır. Bunlara ek olarak öğrenci-öğretmen, öğretmen-veli iletişiminin de vurgulandığı düşünülebilir. Genel kültür grubunda yer alan son ders de Seçmeli dersidir. İkinci dönem haftada iki saat olan bu dersin öğretmen adaylarına alan dışında ilgilerine göre ders seçmelerini sağladığı düşünülebilir.

Fransızca Öğretmenliği son sınıfında meslek dersleri grubunun önemli bir yoğunluk teşkil ettiği görülmektedir. Öğretmenlik meslek dersleri grubundan ilki birinci dönem yer alan Okul Deneyimi dersidir. Bu ders haftada bir saat teori ve dört saat uygulama olarak yer almaktadır. Dersin öğretmen adaylarına bir öğretmenin ve öğrencinin okuldaki bir gününü gözlemlemesini gerektirdiği söylenebilir. Böylece öğretmenin bir dersi işlerken dersi nasıl organize ettiğini, dersin hangi aşamalara bölündüğünü, öğretim yöntem ve tekniklerinin nasıl uygulandığını, derste ne tür etkinliklerden yararlandığını öğretmen adaylarının takip edebileceği düşünülebilir. Dersin yönetimi için ve sınıfın kontrolü için öğretmenin neler yaptığını, öğretmenin dersi nasıl bitirdiğini ve öğrenci çalışmalarını nasıl değerlendirdiğini izleyen öğretmen adayları daha teoriyle uygulamayı bir arada görebileceği düşünülebilir.

Mesleki alan derslerinden bir diğeri de birinci yarıyılta haftada üç saat olarak yer alan Rehberlik dersidir. Dersin odak noktasında özellikle temel kavramlar, öğrenci kişilik hizmetleri, psikolojik danışma ve rehberliğin bu hizmetler içerisindeki yeri, rehberliğin ilkelerinin yer aldığı söylenebilir (YÖK, 2007a). Öğrenciyi birey olarak kişilik özellikleriyle onu tanımanın hem öğrenciyi hem de öğretmeni sınıf içerisinde rahat bir ortam hazırlayabileceği söylenebilir. Karşılaşacağı sorunlarda öğrencinin hangi psikolojik birime gitmesini önerebilmenin de dersin önemli noktalarından birisi olduğu söylenebilir. Görüldüğü üzere rehberlik dersi sayesinde öğretmen adaylarının öğrenciyi tanıma teknikleri öğrenebilecekleri ve öğretmenlik mesleğini daha etkili sürdürebilecekleri varsayılabilir.

İkinci yarıyılıda yer alan meslek dersleri ise haftada iki saat ile Özel Eğitim dersidir. Dersin içeriğinde özel eğitimin tanımı, özel eğitimle ilgili temel ilkeler, engelliliği oluşturan nedenler, engellilik çeşitleri, hiperaktivite, otistik ve üstün yetenekli çocukların özellikleri yer almaktadır (YÖK, 2007a). Bu çocukların engellerine özel eğitim ve farklı gelişen çocukların eğitimleri üzerinde de durulduğu söylenebilir. Türk Eğitim sistemi ve Okul Yönetimi meslek dersleri kategorisinde yer alan bir başka derstir. Bu ders de haftada iki saat olarak programda yer alır. Dersin “Türk eğitim sisteminin amaçları ve temel ilkeleri, eğitimle ilgili yasal düzenlemeler, Türk eğitim sisteminin yapısı, yönetim kuramları ve süreçleri, okul örgütü ve yönetimi, okul yönetiminde personel, öğrenci, öğretim ve işletmecilikle ilgili işler, okula toplumsal katılım (YÖK, 2007a: 150)” üzerinde yoğunlaştığı bildirilmiştir. Böylece öğretmen adaylarının ülkemiz eğitim sistemi ve okul yönetimini daha iyi tanıyacakları düşünülebilir.

Meslek dersleri grubunda yer alan son ders ise haftada iki saat teori ve altı saat teori içeren Öğretmenlik Uygulaması dersidir. Dersin özellikle günlük ve haftalık plan hazırlamasını ve bunun uygulanmasını içerir. Yapılan bu planların gözetmen öğretmen ve öğretim elemanı tarafından değerlendirilmesi, gerekli düzeltmelerle düzenlenip tekrar uygulanması gelir. Dönem sonuna doğru ise tüm yapılan uygulamalarla alakalı bir portfolyo hazırlanması dersin içeriğinde yer alan temel konulardır (YÖK, 2007a).

2.6. Konuyla İlgili Türkiye’de Yapılan Çalışmalar

Konuyla ilgili Türkiye’de yapılan çalışmaların literatürde az sayıda olduğu ve kapsam olarak da dar oldukları tespit edilmiştir. Özellikle Cumhuriyet döneminin başından günümüze değin yapılmış bir çalışmaya literatürde rastlanmamıştır. Yapılan çalışmalar özellikle yabancı dil öğretmeni yetiştirme ve yabancı dil derslerinin içerikleri ve nasıl olması gerektiğiyle ilgili oldukları gözlenmiştir. Buna ek olarak bu çalışmayla ilgili olarak özellikle yabancı dil politikalarıyla ilgili bazı makale ve bildiriler literatürde vardır. Yabancı dil öğretmeni yetiştiren kurumların içeriklerinin incelenmesi ile ilgili literatürde bir bildiriye rastlanmıştır. Fakat bu çalışmada yalnızca 1997 ve 2006

programlarını içermektedir. Literatürde yer alan çalışmaların çoğunluğunu genel eğitim politikaları ve günümüzde çokça işlenen AB eğitim politikalarıyla ülkemiz eğitim politikalarının karşılaştırılması oluşturmaktadır. İlgili çalışmalar aşağıda özetlenmiştir:

Saka (2007) tarafından Türkiye’de Yabancı Dil Eğitimi Kongresinde sunulan bildiride 1996 yılı öncesinde Eğitim Fakülteleri programlarında içerik, ders sayıları ve bu derslerin haftalık ders saatleri açısından bir standardın olmadığı belirtilmiştir. Öğretmenlik meslek ve uygulama derslerinin düzensiz ve teori ağırlıklı olduğu vurgulanmıştır. Bölümlerde yer alan derslerin içeriklerinin öğretmen adaylarının ihtiyaçlarına göre değil, öğretim elemanlarının yönelimleri ve tercihleri doğrultusunda olduğunu söylemiştir. Bu araştırmasında eski ve yeni programlar arasındaki ders dağılım oranlarını ve bunu eğitime etkisini araştırmıştır. Bulduğu sonuçlara göre bazı alanlara ağırlık verildiği, bu alanlardaki ders oranlarını arttırılmıştır. Özellikle dil eğitimi alanındaki derslerin bir önceki programa göre daha nitelikli ve yoğun olduğunu ifade etmiştir. Özellikle de genel kültür ve mesleki bilgi alanlarında da farklı disiplinlerden oluşan derslerle ilerideki meslek yaşantılarına hazır hale gelebilecekleri bulunmuştur (Saka, 2007).

Gündoğdu (2010) AB yolunda Türkiye’nin yabancı dil politikası başlıklı makalesinde Türkiye ve AB yabancı dil eğitim politikalarını karşılaştırmıştır. AB yabancı dil politikasına göre öğrencilerin en az iki yabancı dil bilmeleri ve ülkelerin mutlaka çok dilliliğe atıf yapan ve bunu programlarında içeren bir yaklaşım içinde olmaları gerektiğini vurgulamıştır. Gündoğdu ise Türkiye’nin yabancı dil politikasının yalnızca tek bir yabancı dil olarak indirgenmesinin hem öğrenciler hem de İngilizce dışında yabancı dil öğretmenliği yapan öğretmen adayları açısından olumsuz olduğunu belirtmiştir. Vurgulamış olduğu önerilerde ise AB’ye üyelik sürecinde politikaların hem AB hem de ülkemiz koşullarına göre düzenlemesi gerektiğini ifade etmiştir. Sınır komşularımızın dillerinin de programlar içerisine alınması gerektiğini ve dil öğrenmeye erken yaşta başlanmasının önemine atıfta bulunmuştur (Gündoğdu, 2010).

Altan (2010) Türkiye’de yabancı dil öğretmeni yetiştirmede 21. Yüzyılda var olan öğretmen niteliklerini ve bunların programlarda nasıl olduğunu araştırmıştır.

Çalışmasında özellikle çağımızda yabancı dil öğretmenlerinden beklenen bilgi ve becerileri ortaya koymuştur. Buna göre öğretmenlerin hizmet içi eğitimlerinde mutlaka güncel teknolojik ve bilimsel yaklaşımlar ve gelişmeler konusunda bilgilendirilmeliler. Özellikle öğretmen kalitesinin standart hale getirilmesi açısından KPDS gibi sınavların önemi vurgulanmıştır (2010).

Okan ve Başaran (2007)'nin yapmış oldukları Türkiye'nin yabancı dil öğretmeni yetiştirme politikası konulu bildiride yabancı dil öğretmenlerinin mesleki yeterliliklerini araştırmışlardır. Temel veri kaynağı olarak ise MEB'nin Mart 2006'da yayımladığı İngilizce ve Bilgisayar Okur Yazarlığı Raporu (ÖBBS-2004) kullanılmıştır. Elde ettikleri sonuçlara göre ise İngilizce öğretmenlerinin yarıdan fazlasının farklı alanlardan geldiğini ve kendilerini İngilizce kullanma konusunda yetersiz olarak gördüklerini vurgulamıştır. Bu öğretmenlerin ise derslerde kelime ve dilbilgisi üzerinde durdukları ve mesleki gelişim çalışmalarına katılmadıkları belirtilmiştir. Tutarlı bir yabancı dil politikası ve öğretmen yetiştirme politikası ile istenilen nitelikte ve nicelikte öğretmenlerin yetiştirilebileceği söylenmiştir (Okan ve Başaran, 2007).

BÖLÜM III

3. YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli

Cumhuriyet'ten günümüze yabancı dil öğretmeni yetiştiren kurumların programlarının karşılaştırılmasının amaçlandığı bu araştırma genel tarama modelinde desenlenmiştir. Genel tarama modelleri "... çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile, evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir (Karasar, 2005:79)". Bu tarama modeli çerçevesinde incelenecek olan yabancı dil öğretmeni yetiştiren kurumların programları içerikleri, birbirleri arasındaki benzerlikler ve farklılıklar, toplumun ve eğitimin ihtiyaçlarına dönük olup olmaması gibi boyutlar "doküman incelemesi"nden yararlanılarak betimlenmiştir. "Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar. Nitel araştırmada doküman incelemesi tek başına bir veri toplama yöntemi olabileceği gibi diğer veri toplama yöntemleri ile birlikte de kullanılabilir (Yıldırım, ve Şimşek,2011:187)"

Yıldırım ve Şimşek (2011)'in belirttiği gibi doküman incelemesi araştırılması planlanan olgu ya da olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar. Hangi dokümanların önemli olduğu ve veri kaynağı olarak kullanılabileceği araştırma problemi ile ilgili olup araştırma problemi bu kaynakları sınırlar. Dokümanlar, nitel araştırmalarda etkili bir biçimde kullanılabilecek önemli bilgi kaynaklarıdır. Bu tarz araştırmalarda, araştırmacı, gerekli olan veriyi gözlem veya görüşme yapmadan elde edebilir.

Yıldırım ve Şimşek (2011)'in Forster (1995)'dan aktardığına göre doküman incelemesinin belli başlı beş aşaması vardır.

1. Dokümanlara ulaşma: Araştırmacı problem cümlesindeki ifadelerden yola çıkarak gerekli olan dokümanları belirledikten sonra, hangi dokümanlara ihtiyacı olduğunu belirlemeli. Bu işlemde sonra ise, bu dokümanları nerden bulabileceğini ve erişim kaynaklarını kontrol etmelidir. Buradaki anahtar soru ise dokümanların önceliği ve nerden ve nasıl bulunabileceğidir.

2. Dokümanın gerçekliğinin kontrol edilmesi: Özgünlüğün kontrol edilmesi belki de dokümanter araştırma için olmazsa olmaz bir öneme sahiptir. Yıldırım ve Şimşek (2011) bu konunun önemini eğer kullanılan kaynakların orijinalliği kontrol edilmezse ve bu kaynaklar daha sonra sahiplenilmezse, hem araştırmanın hem de araştırmacının güvenilirliği önemi sorgulanabilir ve bu da araştırmacının bütün emeklerinin heba olması anlamına gelecektir.

3. Dokümanları anlama: Birinci ve ikinci aşamalarda araştırmacı dokümanları elde etmiş ve kaynaklarını bulmuş olacaktır. Bir sonraki basamak olan dokümanları anlama ise araştırmacının bulmuş olduğu dokümanları okuması ve anlaması ve çözmesi gerekmektedir. Yıldırım ve Şimşek (2011), eğer araştırmacı, araştırmasının sadece dokümanlara dayalı olarak gerçekleştirecekse, bu dokümanların belirli bir sistem içerisinde ve birbirleriyle karşılaştırmalı olarak çözümlenmesi gerektiğini belirtmektedirler.

4. Veriyi analiz etme: Dördüncü aşamada ise elde edilen verinin analizi gelmektedir. Fakat veri analizinden önce dikkat edilmesi gereken önemli bir detay vardır. Elde edilen bu dokümanlar, araştırmada tek başına mı kullanılacaktır, yoksa bu sözü geçen dokümanlar nitel bir araştırma ile mi kullanılacaktır. İkinci durumda, yani dokümanların diğer veri toplama yöntemleriyle birlikte kullanılması durumunda, karmaşık bir veri analizine gerek duyulmayabilir. (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Öyleyse, araştırmacının burada dikkat etmesi gereken nokta, problem ve alt problemlerini çok iyi analiz ederek, elde ettiği verilerin analizini problem ve alt problemlere bakarak analiz etmesi gerekecektir. “Yani doküman analizine temel olacak kategori veya temalar zaten belirlidir. Bu temalar doğrultusunda araştırmacı, dokümanlarından destekleyici, yanlışlayıcı veya alternatif açıklamalara olanak tanıyacak bölümleri araştırma raporunda kullanabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2011:197).

Diğer taraftan, eğer bu dokümanlar tüm araştırmanın verilerini oluşturacaksa, bu dokümanların amaca göre kapsamlı bir analize ihtiyaçları ortaya çıkar. Dokümanları böyle bir araştırma için kullanacak araştırmacılar, dokümanları dört aşamada analiz edebilirler:

- a) Analize konu olan veriden örneklem seçme,
- b) Kategorilerin geliştirilmesi,
- c) Analiz biriminin saptanması,
- d) Sayısallaştırma (Bailey, 1982, aktaran: Yıldırım ve Şimşek, 2011: 197).

5. Veriyi kullanma: Dokümanların bir araştırmada kullanılmasının son aşamasında ise verinin kullanılması yer alır. Burada vurgulanan, dokümanların kullanılmasından herhangi bir kişi ya da grubun zarar görüp görmeyeceğidir. Şimşek ve Yıldırım(2011)'a göre dokümanların bir araştırmada kullanılmasına, daha açık atıfta bulunulmasına yönelik olarak, mutlaka ilgili kişi, grup, kurum ve kuruluşların onayı (mümkünse yazılı olarak) alınmalıdır. Diğer bir önemli nokta ise, eğer kurum ya da kişilerden onay alınmamışsa kişi ya da kurumların isimleri çıkarılmalıdır (aktaran: Yıldırım ve Şimşek, 2011:193).

3.2. Araştırmada Kullanılacak Yöntem Basamakları

Bu dokümanter araştırmada Forster (1995, aktaran Yıldırım ve Şimşek, 2011)'ın ortaya koyduğu basamaklardan yararlanılmıştır. Yukarıda verilen basamaklar takip edilerek araştırmacı kendi araştırmasına ait basamakları ve her bir basamakta nelerin yapılmış olduğunu belirlemiştir. Bu basamaklar ise şu şekildedir:

1. Dokümanlara Ulaşma: Birçok programın yazılı olarak bulunmasının zorluğundan dolayı dokümanlara ulaşma bu çalışmanın en önemli basamağını oluşturacaktır. Böylesi bir çalışmada bu zorluğun üstesinden gelmek için özellikle Milli Kütüphane, TTK Arşivi ve üniversite kütüphanelerinden yararlanılmıştır

2. Doküman Gerçekliliğinin Kontrol Edilmesi: Bu araştırmada kullanılacak kaynakların özellikle birincil kaynaklar olmasına dikkat edilmiştir. Böylece elde edilecek bilgilerin doğruluğunun kontrol edilmesi daha kolay ve etkili olur. Buna ek

olarak, bulunacak programlar zaten kurumların kendilerinden alınacağı için güvenilir olacakları düşünülmüştür.

3. Dokümanları Anlama: Elde edilen dokümanların bazılarının dilleri anlaşılamadığı için konu alanı uzmanlarından yardım alınmıştır. Bu belgelerin anlaşılması için uzun saatler boyunca okunarak birbirleriyle karşılaştırmalı bir biçimde irdelenecek ve çözümlenmiştir.

4. Verilerin Analizi: Bu araştırmada konu olan dokümanlardan elde edilen veriler tek başına kullanılmıştır. Nitel bir araştırma ile birlikte kullanılmayacaktır. Veriler alt problemler ışığında ve alt problemlere dayalı olarak kapsamlı bir biçimde analiz edilmiştir. Diğer bir taraftan bu araştırma salt dokümanlara dayalı olduğu için kapsamlı bir veri analizini gerektirmiştir.

5. Veriyi Kullanma: Son olarak ise elde edilen ve analizi gerçekleştirilen veriler bilimsel etik kurallar çerçevesinde kullanılacaktır. Burada kullanılan bilgilerin herhangi bir kişi ya da kuruma zarar vermemesine en üst düzeyde dikkat edilecektir. Bununla birlikte, bu araştırma danışmanlar ve konu alan uzmanı kişilere danışılarak doğru yorumlanıp yorumlanmadığı ve amacına uygun olup olmadığı kontrol edilecektir.

Bulunan dokümanlar ışığında Yabancı Dil öğretmeni yetiştiren kurumların eğitim programları karşılaştırılacak ve aralarındaki ilişki ve farklılıklar taranarak ortaya konmuştur.

3.3. Evren ve örneklem

Bu araştırma, Yabancı Dil öğretmeni yetiştiren eğitim kurumlarının programları üzerine kurulmuştur. Yapılacak bütün taramalar ve karşılaştırmalar bu programlar dahilindeki ve içeriğindeki belgelerdir. Belgesel kaynakları; Türkiye'de günümüze kadar yabancı dil öğretmenliği ile "doğrudan ya da dolaylı olarak mevcut bulunan resmi ve tüzel çalışma ürünlerinden araştırmacının ulaşabildikleri oluşturmaktadır.

Bu kurumlar:

- 2 Yıllık Eğitim Enstitüleri

- 3 Yıllık Eğitim Enstitüleri
- Yüksek Öğretmen Okulları
- Üniversiteler
- MEB hizmet içi kurslar ve seminerler

Kuramsal bölümde başvuru alan temel kaynaklar şunlardır:

- a. Anayasa ve yasalar
- b. Yönetmelikler
- c. Genelgeler
- d. Resmi nitelikli kararlar
- e. Ortaöğretim programları
- f. Yayımlanmış eğitim malzemeleri (kitap, dergi, tez vb.).

Belgesel kaynaklar arasında özellikle birincil kaynakların kullanılmasına özen gösterilmiştir. Özel kişi ve kuruluşlara ait bilgilerin kullanılması sırasında objektif nitelikli olanların seçilip kullanılmasına dikkat edilmiştir.

Sorunun öneminin ve bugünkü durumunun daha iyi anlaşılabilmesi için kısa bir tarihçenin verilmesi uygun görülmüştür. Verilen kısa tarihçeden sonra, değişik kaynaklardan sağlanan veriler ayrıntılı olarak incelenmiş ve analiz edilmiştir.

Örneklem olarak ise konu alanının dağılmaması ve konu bütünlüğünü sağlamak amacıyla Eğitim Enstitüleri ve Eğitim Fakültelerinin yabancı dil öğretmeni yetiştiren bölümlerinin programları alınmış ve çalışmaya dahil edilmiştir.

Araştırma konusuna, sistem yaklaşımı içinde yaklaşılmış ve parça bütün ilişkisi sürekli biçimde göz önünde bulundurulmuştur.

Belgesel kaynaklar üzerinde çalışırken şu ilkelere uyulması araştırmanın güvenilirliği bakımından gerekli sayılmıştır:

- Bilimsellik
- Tarafsızlık

- Geçerlilik
- Yaygınlık
- Yenilik.

Bütün bir araştırma süreci boyunca sözü edilen ilkelere uygun hareket edilmesi için azami titizlik gösterilmiş ve gerçekler oldukları gibi verilmeye çalışılmıştır.

3.4. Veri Toplama Kaynakları

Veri toplama araçları Cumhuriyet'in kuruluşundan günümüze kadar uygulanmış bulunan programlar, resmi kaynaklar ve basılı materyallerdir. Veri toplama araçları genel olarak yabancı dil öğretmeni yetiştiren kurumlarla ilgili araştırmacının ulaşabildiği tüm resmi kaynaklardır.

Araştırmada başvuru alan temel veri kaynakları şunlardır:

- a. Söz konusu kurumların programları
- b. Bu programların dersleri
- c. Ortaöğretim programları

3.5. Verilerin Analizi

Veri toplama araçlarından elde edilen bilgiler doğrultusunda toplanan verilerin analizi bir sonraki basamağı oluşturur. Karasar (2005)'a göre dokümanlar toplandıktan sonra bunların tek tek incelenmesi ve amaçlar doğrultusunda bilgilerin değerlendirilmesi gelmektedir. Burada dikkat edilmesi gereken nokta belgeleri iyi anlamak ve seçici bir gözle amaçlara uygun bilgileri ayıklamaktır. Verilerin analizinde araştırmacı yukarıda belirtilen Yıldırım ve Şimşek (2011)'in Foster (1995)'dan aktararak ortaya koyduğu doküman inceleme aşamalarını takip ederek veri analizinde aşağıda verilen aşamalara bağlı kalmıştır. Bu aşamalar araştırmacı tarafından araştırmaya göre ortaya konmuştur.

1. Analize konu olan verilerin bulunması: Bu ilk basamakta öğretmen yetiştiren kurumların ders programları bulunduktan sonra incelenmiş ve programlarda yer alan bilgiler değerlendirilmiştir. Bu bilgiler ışında araştırmanın amacıyla ilgili olan bilgiler bulunmuştur.

2. Alt problemlere göre analiz kategorilerinin belirlenmesi: Bu basamakta, elde edilen veriler ve alt problemler göz önünde bulundurularak analize konu olan noktaların belirlenmesi yer alır.

3. Bu kategorilere girecek olan içeriğini belirlenmesi: Bu basamakta ise elde edilen verilerin araştırmanın alt problemlerine göre sınıflandırılması ve analiz alt başlıklarıyla eşleştirilmesi gelmektedir. Araştırmacı böylece elde ettiği verileri dikkatli bir biçimde sınıflandırmıştır.

4. Bulguların tablo haline getirilerek yorumlanması ve raporlaştırılması: Son olarak ise, elde edilen verilerin sınıflandırılmasından sonra, tablolar halinde gösterilecek ve programlar arasındaki benzerlikler ve farklılıklar tablolastırılmıştır. Daha sonra ise bu tablolar araştırmanın konu alanı dahilinde yorumlanmıştır.

Yukarıda verilen başlıklar ve basamaklar göz önünde bulundurularak veri analizi gerçekleştirilmeye çalışılacaktır. Söz konusu olan analiz araştırmacı tarafından belirlenmiştir.

Yıldırım ve Şimşek (2011)'in Bailey (1982)'den aktardığına göre doküman incelemesinin bazı sınırlılıkları vardır. Bunlar: olası yanlılık, seçilmişlik, eksiklik, ulaşılabilirlik, örneklem yanlılığı, sınırlı sözel davranış, standart bir formatın olmaması ve kodlama gücüğü olarak belirtilmiştir. Bu noktaların ışığında, bu süreçte özellikle dikkat edilecek olan noktalar şöyle özetlenebilir:

Kullanılacak olan kaynakların birincil kaynaklar olmasına önem verilmiştir. Böylece elde edilecek bulguların nesnelliği ortaya konarak araştırmanın bilimselliğinin artırılması sağlanmıştır. Özellikle doküman incelemesinin zayıf noktalarından birisi olan yanlılık en düşük düzeye indirilmeye çalışılmıştır. Ulaşılabilirlik bu araştırmada üzerinde durulması gereken bir noktadır. Araştırmanın özünü teşkil eden programların bir çoğunun kütüphanelerde bulunması neredeyse imkansız haldedir. Böylesi

dokümanların bulunması için belgenin kaynağına gidilmesi hususu önem arz eder. Bundan dolayı belgelerin ve dokümanların temin edilmesinde özellikle Milli Kütüphane ve YÖK Kütüphanelerine başvurulmuştur.

BÖLÜM IV

4. BULGULAR VE YORUM

4.1. Alt Problemlere İlişkin Bulgular

Cumhuriyetten günümüze yabancı dil öğretmeni yetiştiren kurumlar birçok değişikliğe uğramışlardır. Bu değişiklikler içerisinde programlar, ders saatleri ve hatta öğrenim süresinin kaç yıl olduğu girmektedir. Programların bazen bir öncekiyle tamamen farklı bazen de neredeyse tamamen aynı ya da benzer oldukları gözlenmiştir. Yapılan değişikliklerin özellikle yabancı dil öğretmeni sayısının eksikliğini giderme amaçlı ve nicelik olarak bir artış amaçlı olduğu görülmüştür. Araştırmanın konu alanını oluşturan programlar şu şekildedir: 1933 (uygulanamadı), 1941 Fransızca; 1947 İngilizce, Fransızca Almanca; 1948 Almanca; 1949 İngilizce, Almanca ve Fransızca; 1955 İngilizce, Almanca ve Fransızca; 1962 İngilizce, Almanca ve Fransızca; 1983 İngilizce, Almanca ve Fransızca; 1998 İngilizce, Almanca ve Fransızca ve 2006 İngilizce, Almanca ve Fransızca.

4.1.1. Alt Problem 1: Cumhuriyet Dönemi'nden itibaren yabancı dil öğretmeni yetiştirme politikalarında nasıl bir gelişme gözlenmiştir?

Cumhuriyet döneminden itibaren yabancı dil öğretmeni yetiştirmede gözle görülür derecede çok büyük değişimler ve ilerlemeler görülmüştür. Bu değişimler hem nicelik hem de nitelik olarak kendini göstermektedir.

İlk yıllardan itibaren birçok sorunlarla karşılaşmıştır. Bu sorunların çözümü için izlenen politikalar zaman zaman değişikliğe uğramıştır. Bu değişikliklerin başlıca

sebebi ise o zamanın getirmiş olduğu koşullardır. Cumhuriyetin ilk yıllarında izlenen politikaları Demircan (1988) aşağıdaki gibi özetlemektedir:

Cumhuriyet eğitimi, tüm branşlarda olduğu gibi yabancı dil öğretmeni sağlama da geçici ve kalıcı yöntemler aradı. Geçici yöntem, ortaöğretim derecesinde öğrenim görmüş olanları ilgili branştan sınavla seçip "muallim muavini" olarak atamaktı. Bu da yeterli olmazsa, az çok dil bilen ya da bildiğini iddia edenleri ücret karşılığı göreve çağırmaktı. Muallim Muavinliği, 13 Mart 1924 tarih ve 439 sayılı Orta Tedrisat Muallimleri Kanunu'nun 7. maddesine dayanılarak, 8.6.1925'te alınan Bakanlar Kurulu kararı ile düzenlenen yönetmeliğe göre "lise, idadi ve dengi okul" mezunları arasından, Üniversitenin Filoloji Bölümleri, Yüksek Öğretmen Okulu, Galatasaray Lisesi aracılığı ile yazılı ve sözlü sınavlardan geçilerek seçiliyordu.

Bunlara ek olarak ise bazı kalıcı yani günü kurtarmaktan ziyade geleceğe yatırım yapılan iyileştirmeler de yapılmaktadır. Bu gelişmeler ise üniversitelerin *Filoloji* bölümlerinde, üniversiteye bağı Yabancı Diller Okulu'nda; 1941'den itibaren de GEE'nin Yabancı Dil Bölümleri'nde ya da yurtdışında öğretmen yetiştirmektir (Altunya, 2006:790). Görüldüğü üzere tüm branşlarda olduğu gibi yabancı dil öğretmeni yetiştirmede de birçok sorun yaşanmaktaydı. Bu alana öğretmen yetiştirmek de en az diğerkiler kadar zor ve sıkıntılı bir süreci beraberinde getirdiğı söylenebilir. 1940'lara doğı izlenen politikalar eldeki kaynakların kısıtlılığını gözler önüne sermektedir. Bakan Saffet Arıkan'ın 26 Mayıs 1936'da verdiğı bilgide ise yalnızca 30 öğretmen adayının AÜDTCF'ne alındığını ve bunların ortaokullara ve liselere öğretmen olarak yetiştirileceğini vurgulamıştır. Arıkan bu açıklamalarına 1938 yılında Galatasaray, İngiliz ve Alman liselerini bitirmiş gençler arasından seçilenlerin Avrupa'ya gönderilerek öğretmen yapılacakları bilgisini de eklemektedir.

Yine 1940'lara doğı 1938-1939 yılında MEB ve Üniversitesi'nin işbirliği ile açılan Yabancı Diller Yüksek Okulu ise iki yıllık bir eğitim sunarak yabancı dil öğretmeni yetiştirmeyi planlamaktaydı. Fakat 2. Dünya Savaşı nedeniyle bu uygulama da sona erdirilmiş ve var olan öğrenciler GEE'ye gönderilmiştir (Demircan, 1988).

Bunlara ek olarak I. MEŞ’nda sunulan raporda yabancı dil öğretmenini yetiştirme ile ilgili olarak şu önerilere değinilmiştir:

a) İstanbul Üniversitesinde yabancı dil öğretmenleri için açılan kurslara devam etmek, b) Ankara Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesinde mevcut olan dil zümrelerine çok miktarda bursiyer almak, c) İlköğretmen Okulu mezunlarından kabiliyeti olanları, Alman ve Fransız liseleriyle erkek ve Kız Amerikan Kolejlere gibi müesseselere devam ettirip... bu okuldan mezun olduktan sonra yapılacak bir Türk Dili imtihanını müteakip bir sene bu [o] dili konuşan memleketlere göndererek öğretmen yapmaktır. Yabancı dil öğretmenlerine olan şiddetli ihtiyaç dolayısıyla bu üç grup için çok namzet almak lazımdır (I. Maarif Şurası, 1991: 675).

GEE yabancı dil öğretmenini bölümleri açılmasıyla bu konudaki sıkıntılar bir nebze de olsa bertaraf edildiği söylenebilir. Fakat yukarıdaki açıklamalar ise bize yabancı dil öğretmenini yetiştirme politikasının henüz açık ve sistemli bir şekilde düzenlenemediğini göstermektedir. Bundan dolayı da sistematik ve tek merkezli öğretmen yetiştirmeye geçilemediği söylenebilir.

1950’li yıllarda yabancı dil eğitime İngilizlerin yerine Amerikalıların etkili olmaya başladığı ve Barış Gönüllüleri vasıtasıyla Amerikan kültürünün yayılmasının çabaladığı görülmektedir. Bunu Tompkins (1956)’in hazırlamış olduğu raporda görülmektedir. “İngilizce öğretiminde fevkalade iyi egzersiz ve öğretim metotlarından dolayı öğretmenlerin ve öğrencilerin Gatenby’ın kitaplarından hoşlandıklarını gördüm. Türk öğrencilerine Amerikan kültür ve İngilizcesini prezante edecek (aktaracak) ders kitaplarına da ihtiyaç olduğunu zannediyorum.” Amerikalı “öğretmenlerin” aslında amaçlarının öğretmenlikten ziyade belirli bir kültür aktarma amacıyla geldikleri söylenebilir. Bu politikanın temelinde ise 1950’lerden itibaren yoğunluk kazanan Türk-Amerikan ilişkilerinin olduğu ve bunun da doğal olarak Türkiye’deki yabancı dil öğretmenini yetiştiren kurumları etkilediği söylenebilir. Bu ilişkilerin sonucunda ise ülkemizde Barış Gönüllüleri olarak bilinen uygulama başlamıştır. Bu uygulama özellikle 1960 ve 70’li yıllarda süregelmiştir (Akyüz, 2007; Altunya, 2006). 1962-1970 döneminde Türkiye’de görev yapan Barış Gönüllüleri ile ilgili kesin rakamlar olmamakla ve bahsi geçen rakamların, kayıtlı rakamlardan çok daha yüksek olma

ihtimali mevcut olmakla birlikte aşağıdaki gibidir. Marmara Bölgesindeki 10 ilde 173, Ege Bölgesindeki 5 ilde 154, Karadeniz Bölgesindeki 15 ilde 164, Akdeniz Bölgesindeki 6 ilde 101, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesindeki 15 ilde 105, İç Anadolu Bölgesindeki 13 ilde 187 barış gönüllüsü görev yapmıştır. Gönüllülerin en çok görev yaptığı Ankara’da 317 olmak üzere, 1201 veya 1585 Barış Gönüllüsünün bu dönemde görev yaptığı söylenmektedir (Özbalkan, 1970).

Yabancı dil öğretmenlerinin daha kaliteli ve iyi yetiştirmek amacıyla Eğitim Enstitüleri 1962-1963 yılında üç yıla çıkarılmıştır (TD 1961: 137). Yıldız (2003)’a göre bu değişikliğin temel amaçlarından birisi de meslek dersleri, alan bilgisi dersleri ve genel kültür dersleri arasında bir denge ve bütünlük kurulmaya çalışılmasıdır. Demircan(1988)’a göre ise bölümlerin “ekonomik” kullanımıyla ilgili önlemler alınmaya başlamış ve öğretmen ihtiyacının karşılanması için 1974-75 öğretim yılında eğitim enstitülerinde akşam bölümleri açılıp, saat 17.00-23.10 arası eğitim-öğretim yapılmıştır. “Mektupla yükseköğretim” başlatılarak, aynı yıl düzenlenen “yaz öğretimi” yoluyla, sonucu çok da istenmeyen sonuçlara yol açan bir şekilde öğretmen yetiştirilmesine başvurulmuştu. Bu uygulama, ilköğretimden ortaöğretime öğretmen aktarma işlevini görmüştü. Ne öğrenciler ne de öğretmenler istekle derslere girmemişler, böylece beklenen sonuca hiçbir zaman ulaşamamıştır. Akyüz (2007)’e göre bu uygulamanın Türk eğitim sistemine vurulmuş en büyük darbelerden birisi olduğu ve bugün dahi bunun olumsuz etkilerinin görülmektedir.

Bu uygulamanın o dönem hükümetinin yapmış olduğu vaatlerden dolayı 40000 öğrenci bu yolla öğretmen yetiştiren kurumlara alınmış ve yazın beşer haftalık programlarla üç yılda toplam on beş haftada “öğretmenler” yetiştirilmiştir (Akyüz, 2007). Böylece hükümet tarafından verilen sözlerin ve vaatlerin öğretmen yetiştirme politikasına yapmış olduğu kökten bir darbe ile eğitim enstitüsünde 72 haftada yetişen öğretmenlerin yerine on beş haftada yetişen öğretmenlerin geldiğini söyleyebiliriz. Akyüz (2007)’e göre mektupla öğretim de bizlerde çok basitleştirilerek çok kısa zamanda nicelik olarak artış sağlayan bir politika sebebiyle öğretmenlik mesleği iyi yetişmemiş binlerce öğretmenle dolmuş ve meslek tarihi gelişimi içinde bundan zarar görmüştür. Altunya (2008)’nın belirttiğine göre üç yıllık eğitim enstitülerinin kapısının

tüm ortaöğretim kurumlarını bitirenlere açılmasıyla genel kültürü zayıf birçok öğrenci bu bölümlere akın etmiş ve nitelikli öğrenciler ise öğretmen olmak yerine üniversitelere kayıt yaptırmıştır. Buna göre nitelikli öğretmen adaylarının hükümetin benimsemiş olduğu yanlış ve desteksiz nicelik artırımına dayalı politikalar neticesiyle kaybedilmiş oldukları söylenebilir.

1970’lerin sonlarında ise eğitim enstitülerinde yeni bir düzenleme okulda görülen eğitim süresi değiştirilmiştir. “Temelde ortaokullara branş öğretmeni yetiştirmek üzere kurulan ve süreleri 1960’lı yılların sonunda 3 yıla çıkarılan Eğitim Enstitüleri, 1978-79 öğretim yılında önemli bir değişiklik geçirmiştir. Bu öğretim yılından itibaren enstitülerin öğrenim süresi 4 yıla çıkartılmış, isimleri “Yüksek Öğretmen Okulu” olarak değiştirilmiş ve bölümlerde yeniden yapılanma ile branşlarda ihtisaslaşmaya gidilmiştir (YÖK, 1998:9)” Bu uygulama ile üç yıllık olan enstitülere üniversiteye benzer bir yapının getirildiği ve uzmanlığa daha çok zaman ayrılması düşünüldüğü söylenebilir. Fakat bu değişikliğin de düşük kademedeki öğretmen yetiştirme ihtiyacını ihmal edilmesine yol açmıştır (YÖK, 1998). Burada altı çizilmesi gereken noktanın ise öğretmen adaylarının bu ihtisaslaşma ile ortaokuldan ziyade liseye yönelmeleri sorunu olduğu varsayılabilir. Bu düzenlemeye göre ise EE dört yıllık programları hazır oluncaya kadar Matematik ve Fen bölümleri dışındakiler üç yıllık eğitim enstitülerinin programlarını kullanacaklardı ve yeni program ise 1978-1979 öğretim yılı birinci sınıfta yeni alınan öğrencilere uygulanarak başlanacaktı (TD, 20.02.1979: 2022). Böylece EE yabancı dil bölümleri dört yıllık mezunlarını vermeden Eğitim Fakültelerine dönüştürülmüş oldular. Görüldüğü üzere 1970’lerin sonlarına doğru bir taraftan alternatif yollarla öğretmen sayıları arttırılmaya çalışılmış, diğer taraftan ise öğretmen kalitesinin arttırılması için EE üç yıldan dört yıla çıkarılmıştır. Maalesef yapılan tüm bu değişikliklerin olumlu sonuçlanmadığı ve öğretmenlik mesleğinin niteliksel olarak olumsuz olarak etkilediği söylenebilir.

1982 eğitim öğretim yılı sonrası ise öğretmen yetiştirme tamamıyla üniversitelere devredilmiştir. Yeni bir yapılanma ve teşkilat ile birleştirilen öğretmen yetiştiren kurumlar üniversitelerde eğitim fakülteleri çatısı altında yeniden düzenlenmişlerdir.

1981 yılında çıkarılan Yükseköğretim Kanunu (2547 Sayı ve 6 Kasım 1981) ve bunu tamamlayan Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (41 Sayı ve 20 Temmuz 1982 tarih) ile Türk yükseköğretim sisteminde kapsamlı düzenlemelere gidilmiştir. Bu düzenlemelerden biri de; Türkiye’deki tüm yükseköğretim kurumlarının üniversitelere bağlanmasıdır (Silahlı Kuvvetler ve Emniyet Teşkilatı bunun dışında tutulmuştur). Bu bağlantı sırasında, öğretmen yetiştiren kurumların adları, öğretim süreleri, bölüm ve program yapıları vb. unsurlarında da değişiklikler olmuş veya yenileri açılmıştır (YÖK, 2007b). Bu düzenlemeyle yabancı dil öğretmeni yetiştiren kurumların programlarının da diğer programlar gibi birleştirildiği ve İngilizce, Fransızca ve Almanca öğretmenliği bölümlerindeki derslerin aynı olduğu görülmektedir.

Yalnızca alan ve genel kültür dersleri değil aynı zamanda meslek dersleri yani pedagojik formasyon dersleri de düzenlenerek bütün bölümlerde aynı hale getirilmiştir. Daha önceleri bölümler arası fark olan dersler sorununun bu şekilde çözülmeye çalışıldığı düşünülebilir. YÖK 1982 yılında düzenlenen XI. Millî Eğitim Şûrası kararlarını da dikkate alarak pedagojik formasyon programını belirleyerek eğitim fakültelerine göndermiştir (YÖK, 2007b).

Üniversitelere geçen bu yeni sistemin en önemli özelliklerinden birisi ise branşlaşmanın programlarda vurgulanması yani derslerin çoğunlukla tek branşa ait olmasıydı. Dursunoğlu (2003)’na göre yeni düzenlemenin getirdiği branşlarda ihtisaslaşma ile “yan alanda yetişme”nin yok edilmesi, kırsal kesimde az sayıda öğrenciye sahip ortaokulların öğretmen ihtiyacının karşılanmasında önemli güçlükler neden olmuştur. Sadece bir branşta yetişen öğretmenin ortaokulda öğretebildiği ders sayısı düşük düzeyde kalmış ve her ders için ayrı öğretmene ihtiyaç duyulmuştur. Böylece gerek sayısal yönden, gerekse ortaokul seviyesindeki öğrencilere ve derslere uygun nitelikli öğretmen yetiştirme açısından, Eğitim Enstitülerinde 1978’deki düzenleme ile başlayan ve 1982’deki düzenleme ile iyice belirgin hâle gelen yeniden yapılandırma çalışmalarının bazı olumsuz sonuçlara yol açtığı görülmektedir. Böylece öğretmen yetiştirmede yeni programla beraber bazı aksaklıkların meydana geldiği söylenebilir.

Yabancı dil öğretmenliğinde ise durum bundan farklı değildi. Eğitim Fakülteleri yanında Fen-Edebiyat Fakülteleri de öğrencilerini ya kendi içlerindeki ya da eğitim fakülteleri bünyesinde açılan “Öğretmenlik Sertifikası” programlarından geçirerek yabancı dil öğretmeni yetiştirmeye başlamışlar ve liseler ve ortaokulların yabancı dil öğretmeni ihtiyaçlarını karşılamaya katkıda bulunmuşlardır. 1982 yılından 1997 yılına kadar geçen 15 yıllık sürede ise Eğitim fakültelerinin yanlış yapılanma sonucunda temel amaçlarından uzaklaştığı gerekçesiyle YÖK tarafından ülkenin öğretmen ihtiyacını karşılamada gerek nitelik gerekse nicelik bakımından yetersiz olarak değerlendirilmişler ve bu fakültelerde 1997 yeniden yapılanmaya gidilmiştir (Öztürk, 2005; Yıldız, 2003; YÖK, 2007).

1980’li yıllardan sonra hem programlarda hem de akademik yapılardaki düzenlemelerle farklı kurumlar çatısı altında verilen öğretmen yetiştirme hizmetleri tek çatı altında toplanmaya başlamıştır. Bütün dersler ortak tutularak yabancı dil öğretmeni yetiştiren programlardaki farklılıklar ortadan kaldırılmaya çalışılmıştır. Fakat Fen-Edebiyat Fakülteleri yabancı dille öğretim yapan üniversitelerden mezun olarak sertifika alan öğretmenler nedeniyle kaliteli öğretmen yetiştirilmesi sıkıntısıyla karşılaştığı görülmektedir. Buna ek olarak alanda uzmanlaşmayla öğretmenlik becerilerinin ikinci plana itilerek bölümlerin Fen-Edebiyat bölümü gibi işlediği görülmüştür. Bundan dolayı da öğretmenin pedagojik açıdan kalitesinde belirgin bir düşmenin gözlemlendiği ifade edilebilir. İzlenen bu politikalar sonucu her ne kadar nicelik olarak bir artış görülse de nitelik olarak öğretmenlik mesleğinde düşüş gözlemlendiği hem literatürde hem de YÖK tarafından ifade edilmiştir. Bunlardan dolayı 1997 yılında eğitim fakülteleri ve öğretmen yetiştirme sistemi yeniden bir yapılanmaya gitmiştir.

Öğretmen yetiştirme işlevinin üniversitelere devredilmesinin ardından geçen yaklaşık 15 yıl sonra, Yükseköğretim Kurulu öğretmen yetiştirme konusunda kapsamlı bir düzenleme gerçekleştirmiştir. Bu düzenleme ile: öğretmen yetiştirme modeli, öğretmen yetiştiren kurumların öğretim süreleri, bölümleri, program adları ve bağlantıları, programları, MEB ile işbirliği, eğitim-istihdam uyumu, Fen-Edebiyat Fakültesi / Eğitim Fakültesi ilişkileri vb. boyutlarda değişiklik ve yenilikler ortaya

konulmuştur. Yeni yapılanmanın gerekçeleri ise aşağıda şu şekilde özetlenebilir (YÖK, 2007b):

1. Eğitim Fakültelerinin, kuruluş amaçlarından bazılarını ihmal ettikleri bazılarını da ön plana çıkardıkları gözlenmektedir.

2. Eğitim Fakülteleri ve Fen-Edebiyat Fakülteleri arasında etkili bir işbirliği gerçekleştirilememiş, pek çok durumda Eğitim Fakülteleri ile Fen-Edebiyat Fakülteleri arasında yapılan iş açısından tekrarlar ortaya çıkmıştır.

3. Yükseköğretim Kurulu (dolayısıyla öğretmen yetiştiren Eğitim Fakülteleri) ile öğretmeni istihdam eden Millî Eğitim Bakanlığı arasında sağlıklı ve verimli bir iletişim ve işbirliği kurulamamış, aynı sorunlar Eğitim Fakülteleri ile okullar arasında da ortaya çıkmıştır.

4. Bu nedenlerle, öğretmen yetiştirme işinde teori-pratik dengesi teori lehine aşırı derecede bozulmuştur.

5. Herhangi bir alan fakültesinden mezun olan adaylara yönelik olarak düzenlenen öğretmenlik sertifika programları içerik ve süreç açılarından yetersiz kalmış, son yıllarda bu programlar Eğitim Fakülteleri için sadece bir para kazanma yolu olarak görülmeye başlanmıştır. Ayrıca, bu sertifika programlarının kalitesi konusunda ciddi eleştiriler ve kaygılar vardır.

6. 1982 yılındaki yeniden yapılanma ile Eğitim Fakülteleri daha çok ortaöğretim öğretmeni yetiştirmeye yönelmişler ve ilköğretim II. kademe öğretmeni yetiştirmeyi ihmal etmişlerdir.

7. Daha önce “alan öğretimi” konusundaki, yetişmiş eleman sıkıntısı vurgulanmıştı. Bunun hem sonucu hem de nedeni olan gerçek, Eğitim Fakültelerindeki ilgili kadroların alan uzmanları ile doldurulmuş olmasıdır. Bu kaynağın yanlış kullanımı Eğitim Fakültelerinin şu anda çok ihtiyaç duyduğu alan öğretim uzmanlarının yurt dışı kaynaklardan yetiştirilmesini engellemiştir.

Yapılan bu değişiklikler ile hedeflenen özellikle 8 yıllık kesintisiz eğitim ile açığa çıkan öğretmen ihtiyacını karşılamaktı. Eşme (1998) programa ilişkin olumlu yönleri şöyle sıralamaktadır:

1. Yeni model, sekiz yıllık kesintisiz ilköğretime öğretmen yetiştirme hazırlığı açısından olumlu yenilikler getirmektedir.

2. Yeni düzenleme, geçmişte büyük ölçüde ihmal edilmiş olan, ilköğretimin altıncı-sekizinci yıllarına öğretmen yetiştirme konusundaki boşluğu dolduracak önlemler getirmektedir.

Bu programla hedeflenen yabancı dil öğretmeni planlarında ise özellikle getirilen yenilikler ise şöyle sıralanabilir.

- Yeni program ile teori ve uygulamanın bir bütünlüğe doğru ilerlediği gözlenmektedir. Yani, daha önceki uygulanan programda var olan alan bilgisi ve teorik dersler yoğunluğu uygulama lehine yeniden düzenlenmiştir. Bu dönemde öğretme becerisini geliştirmeye yönelik uygulama derslerine programlarda neredeyse hiç yer verilmemiş ya da bu tür dersler sınırlı kalmıştır (Polat ve Tapan, 2001). Ceylan ve Yorulmaz bu konuda şunları söylemektedir: “ ... Eğitim Fakültelerinin yeniden yapılanmasıyla oluşturulan yabancı dil öğretmeni yetiştiren ders programların anıldığı gibi kuram/alan bilgisi ve uygulamanın bütünlüğünün sağlanmasının amaçlandığı, tümüyle yabancı dil öğretmeni yetiştirmeye yönelik programlar olduğu söylenebilir (2010: 123).”

- Diğer bir gelişme ise yabancı dil eğitiminde olan erken yaşta dil öğretiminin başlamasıdır. Böylece ilköğretim 4. Sınıftan itibaren bir yabancı dile başlayacak olan öğrencilerin dili erken yaşta öğrenerek o dilde yetişmelerinin önünün açıldığı söylenebilir.

Yabancı dil öğretmeni yetiştirme politikalarında daha öncesinde de var olan bir sıkıntı gitgide kendisini hissettirmeye başlamıştır. O da yabancı dil politikalarının yalnızca tek bir dile endekslenmesidir. AB ile bütünleşme sürecinde olan ülkemizde maalesef İngilizce'nin hükümdarlığı gözden kaçırılmayacak kadar önemli bir sorun haline gelmiştir. Daha önce bahsedilen Amerikanlaştırma döneminden ve Menderes döneminde başlayan ilişkiler neticesiyle ülkemizde İngilizce'nin hâkimiyeti gitgide artmış ve 1990'lı yıllarda ise hem öğretmenlik bölümlerinde hem de okullarda okutulan dersler açısından yabancı dil sadece İngilizce anlamına gelmekteydi. Gündoğdu (2010)'na göre ise “... İngilizce hemen hemen bütün eğitim kurumlarımızın programlarında öğretime sunulan tek dil olarak egemenliğini sürdürmektedir. ... Öyle ki ülkemizde İngilizcenin dışında Almanca, Fransızca gibi diller ortaöğretim

kurumlarının programlarından hemen hemen kalkmış durumdadır (123).” Bu yanlış politikalar neticesiyle ise diğer yabancı diller bölümlerine öğrenci akışı neredeyse durmuş durumdadır. Bunun en önemli sebebi ise mezun olduktan sonra iş bulmada yaşanabilecek olumsuzluklar olarak gösterilebilir.

1997 yapılandırması her ne kadar öğretmen yetiştiren kurumların iyileştirilmesi içi yapılmış olsa da birçok sorunu da beraberinde getirerek daha büyük sıkıntılara yol açmıştır. Dönmez (1998) eğitim fakültelerinin yeniden yapılandırılması üzerine bazı eleştiriler başlıklı makalesinde, eğitim fakültelerinde yer alan öğretmenlik programlarının yapılandırmasının savunulabilecek herhangi bir bilimsel ölçüte uymadığını, yeni modelin tutarlı olmadığını ifade etmiştir. Buna ek olarak yapılan bu programın yıllardır süregelen öğretmen eğitiminin ihmal edildiği, önemli akademisyenlerin çalışmalara dahil edilmediği, Fen-Edebiyat fakültelerinin eğitim fakültelerinin yerini alacağı gibi önemli eleştiriler yapılmıştır (Ataman, 1998; Eşme, 1998; Kavcar, 2003). Böylelikle 1997 yılında başlayan bu yeni yapılanma özellikle alan dersi öğretmeni yetiştirmede büyük sıkıntılara yol açtığından dolayı 2006 yılında değişime uğramıştır.

MEB’nın ilköğretim ve ortaöğretim programlarında yapmış olduğu değişiklikler sonucu ve hizmet öncesi eğitim özelliklerinin değişmesi yeni bir program ve farklı öğretmen niteliklerini beraberinde getirmiştir (Karlı ve Güven, 2011). Böylece hem 8 yılı aşkın süredir devam eden programın güncellenmesi ve yeni değerler ve ihtiyaçlar doğrultusunda programın güncellenmesi söz konusu olmuştur.

Yeni programlara getirilen yenilikler arasında yabancı dil öğretmenliğini etkileyen bazı maddeler aşağıdaki gibi gösterilebilir (YÖK, 2007b):

- Programlar genellikle, %50 alan bilgisi ve becerileri, %30 öğretmenlik meslek bilgisi ve becerileri, %20 genel kültür derslerini içermektedir.
- Öğretmen adaylarına; okul deneyimi ve/veya öğretmenlik uygulaması sırasında uygulama yapma fırsatı verilmektedir.

- Bu yeni programların en önemli özelliklerinden birisinin de genel kültür derslerinin yoğunluğunun artırılmış olmasıdır. Böylece öğretmen adaylarına entellektüel donanım kazandırılması hedeflenmiştir.

Bu değişiklikler yoluyla eğitim fakültelerinin programlarına değişiklikler getirilmiştir. Programlar olduğu değiştirilmemiş, bunun yerine programların aksayan yönleri değişikliğe uğramıştır.

2006 yılında yapılan değişiklikler ise özellikle AB ile yükseköğretimde bütünleşmeyi sağlayacak olan ders çıktılarına sahip olunması için yapılmıştır. Yapılan değişikliklerin temel gerekçesi ise sekiz yıllık uygulama süreci içinde üniversiteler, Millî Eğitim Bakanlığı ve sivil toplum örgütleri Eğitim Fakültelerinde uygulanan öğretmen yetiştirme programlarını çağımızın gerektirdiği bilgi ve becerilere sahip öğretmenler yetiştirmedeki yeterlilikleri tartışmışlardır. Bilimsel araştırma verilerine ve alan uzmanlarının görüşlerine dayalı olarak programlarla ilgili sorunları çözümlemeye yönelik öneriler ortaya konmuştur (YÖK, 2007b: 7). Ayrıca, MEB'nın ilköğretim ve ortaöğretim ders programlarındaki değişikliklerin de bu güncellemeyi ve Eğitim Fakültelerinin programlarına yansıtılmasının gerektiği düşünülmüştür.

Cumhuriyet'in kuruluşundan bu yana takip edilen yabancı dil öğretmen yetiştirme politikalarının çoğunlukla geleceğe yatırım yapmaktan ziyade o günü kurtarmakla ilgili olduğu görülmektedir. Ayrıca, bu politikaların da genel eğitim politikasından ayrılmaz bir biçimde olduğu ve benzerlikler gösterdiği söylenebilir. Bu politikalar bazen milli kaynakları kullanarak olmuştur. Buna örnek ise EE kurulması söylenebilir. Bu politikalar bazen de yurtdışına öğretmen gönderilerek yetişmesi sağlanmaya çalışılmıştır. Her ne kadar çağdaş ve bilimsel bir yaklaşım izlenmiş olmasına rağmen o günkü şartlar bu tarz bir yaklaşımın çok uzun süreli olmasını engellemiştir. Bunlara ek olarak yabancı ülkelere öğretmenler getirilerek eğitim kalitesinin artırılması yoluna gidilmiş olup bundan da istenilen eğitimsel amaçlara ulaşamadığı görülmüştür.

İzlenen politikaların özünde iyi niyetli olmasına rağmen yapılan yanlış

düzenlemeler ve eğitim politikalarının hükümetlere göre değişiklik göstermesi nedeniyle istenilen sonuçların elde edilemediği aşikârdır. 1980 yılından sonra eğitim birliğinin sağlanması amacıyla tek bir çatı altına toplanan bu kurumların programlarının da benzer tutulması yoluyla bütünlük ve düzenlilik sağlanmaya çalışıldığı söylenebilir. Böylece öğretmen adaylarının daha bilimsel, sistematik ve donanık bir biçimde yetiştirilerek mezun edilme amacı güdüldüğü düşünülebilir. Bu yıllarda itibaren ise yabancı dil öğretmeni yetiştirme ve ülkemizde öğretilmek istenen yabancı dilin tek bir dile, İngilizceye, doğru yönelim göstermesi ise izlenen eğitim politikalarının olumsuz bir etkisi olarak göze çarpmaktadır. Yapılan programlarda her ne kadar nitelikli öğretmen yetiştirilmeye çalışılmış olsa da izlenen politikalar ve öğretmen açığı bu bilimselliğin ve niteliğin önüne geçtiği görülmektedir.

1997 yılından itibaren izlenen politikaların hem nitelik hem de nicelik olarak belirgin bir biçimde değiştiği ve günü kurtarmaktan çok geleceğe yatırım yapılarak toplumda istenilen öğretmen ihtiyacına dönük öğretmenlerin yetiştirilmeye çalışıldığı söylenebilir. Özellikle de AB ile olan ilişkiler ve eğitim politikalarının da bundan etkilenmesiyle yabancı dil öğretmeni yetiştirme politikalarının da bu yöne doğru kaydığı ifade edilebilir. Böylece yabancı dil öğretmen yetiştirme politikalarının da diğer öğretmen yetiştirme politikaları gibi AB'ne bütünleşme sürecine girdiği görülmektedir. Böylece yabancı dil öğretmeni yetiştirirken günümüz uluslararası ve AB politikalarının da izlenmesi gerektiği görülmektedir. Günümüzde yabancı dilin üç yaştan itibaren öğretilmeye başlandığı düşünülürse, politikaların her yaşta öğrenci adayına öğretim yapabilecek öğretmen adaylarının yetiştirilmesinin gerekliliği gözden kaçmamaktadır. Bu noktada yapılacak olan düzenlemelerin ise uluslar arası ve AB yabancı dil kıstaslarına uyum sağlaması önemlidir. Böylece, programlar düzenlenirken dil becerilerinin bu ölçütlere uygun bir biçimde derecelendirilerek düzenlenmesi ve çağdaş yabancı dil öğretmenlerinin yetiştirilmesi ve izlenecek politikaların bu yönde geliştirilmesinin gerektiği söylenebilir.

4.1.2. Alt Problem 2. Uygulanan programlardaki alan, meslek ve genel kültür dersleri arasındaki benzerlik ve farklılıklar nelerdir?

Uygulanan yabancı dil programları arasındaki benzerlik ve farklılıklar programlarda yer alan derslerin aynı, benzer ve farklı olup olmama hususunda değerlendirilecektir. Bu sınıflandırmanın daha anlaşılır olabilmesi için ise dersler kendi aralarında gruplandırılacaktır. 1933'ten itibaren yapılan programlarda derslerin çoğunluğunun adlarının değişmiş olduğu görülmektedir. Yıllar boyu süregelen programlarda derslerin önemli bir kısmının ya adlarının değiştirildiğini, derslerin içeriklerinin farklılaştırıldığını ya da bazı derslerin bölünerek alt dersler oluşturulduğu söylenebilir. Buna ek olarak, derslerin aynı zamanda farklı gruplara ayrıldığı ve derslerin buna göre bölündüğü ifade edilebilir. Benzer olan dersler ders gruplarına göre kategori edilerek açıklanacaktır. Bunun yapılmasının nedeni ise çok farklı ders isimleri olduğundan dolayı konu bütünlüğünü korumaktır. Bu gruplar ise YÖK'ün 1998'den beri uygulamaya koyduğu programlarda yer bulan Alan Dersleri, Meslek Dersleri, Genel Kültür Dersleri olarak belirlenmiştir. Tablolarda sadece belirli bölüme ait olan dersler için bölümlerin adlarının baş harfleri verilmiştir. Bunun dışında verilen dersler bütün bölümler için geçerlidir.

1. Alan dersleri

a) Aynı olan dersler

Bu bölümde alan derslerinden aynı olanları yani bütün programlarda aynı kalıp değişmeyen dersler verilecektir. Sürekli olarak yer almamasına rağmen bazı programlarda süreklilik gösteren dersler de bu bölüm altında irdelenmiştir. Bütün programlar incelendiğinde Tercüme dersinin bütün programlarda yer aldığı görülmektedir. Tercüme dersleri hem yabancı dilden Türkçe'ye hem de Türkçe'den o yabancı dile çevirileri içermektedir. Ulaşılan içerikler doğrultusunda ilk yıllarda olan programlarda tercümeye oldukça yer ayrıldığı görülmektedir. Örneğin 1933'te 5 saat; 1941'de 6 saat; 1947'de 5-6 saat iken 1983'ten itibaren sırasıyla 2, 1998'te 3 ve 2006'da ise 3 saat olarak görülmektedir. Bunun nedeni ise 1940'lı yıllarda yabancı dil

öğretiminin temel noktasının çeviri ile olduğu düşüncesidir. Bu metodu adı ise Dilbilgisi-Çeviri yöntemidir. Demirel (2005a)'göre 19. Yüzyıldan itibaren geçerli dil öğretim kuramı –klasik yöntem- durumuna gelen dilbilgisi-çeviri yönteminde dilbilgisi kuralları tümdengelim olarak verilir ve dilbilgisi kuralları tümceler yoluyla ezberlenirdi. Daha sonra ise klasiklerin çevirisine geçilirdi. Görüldüğü üzere bu yöntem yabancı dil öğretiminde ve tabi ki öğretmen yetiştirmede önemli bir yer tutmuştur. Osmanlılarda da yabancı dil öğrenmek bilgi aktarımına yönelik olduğu için bu yöntem vazgeçilmez bir uygulama olarak 1950'lere değin etkisini sürdürdü. Programlar incelendiğinde çeviri derslerinin yoğunluğu bize bu metodun yabancı dil öğretmeni yetiştirmede temel alınarak kullanıldığını gösterdiği söylenebilir.

Aynı olan dersler grubunda 1998 ve 2006 programlarında yer alan ve programa 8 yıllık kesintisiz temel eğitim ile giren bir Çocuklara Yabancı Dil Öğretimi dersi vardır. Bu dersin ileride yapılacak olan programlarda da yer alacağı düşünülmektedir.

Bu grupta yer alan son ders ise edebiyat derslerinden İngiliz, Alman ve Fransız Edebiyatı Tarihi dersi. 1947 Almanca ve İngilizce ile 1983 programlarında yer almış olan bu ders yalnızca bu belirtilen yılların programlarında yer almaktadır. Buna ek olarak İngiliz, Alman ve Fransız Dil Tarihi dersi de 1947 İngilizce programında ve 1983 programında bütün yabancı dil öğretmenliği bölümleri için zorunlu olmuştur.

1933'ten günümüze değin yapılan yabancı öğretmeni yetiştiren programlar incelendiğinde yukarıda verilen tercüme dersinin hem Türkçe'den hedef dile hem de hedef dilden Türkçe'ye olarak hiç değişmeden bütün programlarda yer aldığı görülmektedir. Buna ek olarak 1998 ve 2006 programlarındaki üç ders ile edebiyat derslerinin de bazı programlarda değişmeden yer aldığı görülmektedir.

Tablo 4-1. Alan derslerinden aynı olanlar

Programlar	Ders/Derslerin Adı
1933-1941-1947-1948-1949-1955-1962-1983-1998-2006	Tercüme
1998-2006	Çocuklara Yabancı Dil Öğretimi
1947-1983	İngiliz, Alman ve Fransız Dil Tarihi
1947-1983	İngiliz, Alman ve Fransız Tarihi

b) Benzer olan dersler

Bu kategoride olan alan dersleri özellikle yabancı dili oluşturan dört temel beceri, dilbilgisi kelime, edebiyat ve dil öğretimiyle ilgili derslerinden oluşmaktadır. İlk oluşturulan 1933 programından itibaren alan grubu dersleri farklı isimlerle yabancı dil öğretmeni yetiştiren kurumların programlarında yer almıştır. Alan dersleri grubundan dil becerilerinin gelişimiyle ilgili dersler aşağıdaki gibidir.

Okuma becerilerinin gelişimi ile ilgili dersleri Metin Şerhi, Okuma ve İzah, Okuma, Metin Okuma ve İnceleme, Okuma Becerileri, İleri Okuma Becerileri, İleri Okuma ve Yazma, İleri Okuma ve Yazma Becerileri ve Fransızca Okuma oluşturur. 1941’de yapılan program da okuma becerileri için Metin Şerhi dersi yer almıştır. Şerh kelimesinin anlamı TDK’nın internet sitesinde “bir anlatım veya kitabı açıklama, yorumlama” olarak verilmiştir (21.02.2013 tarihinde erişildi). Yani dersin okuma ve açıklama olduğu anlaşılmaktadır. 1947 ve 1948 programlarında ise aynı ders öz Türkçe isimle Okuma ve İzah olarak yer almaktadır. Daha sonra 1955 ve 1962 programlarında ise yalnızca Okuma olarak belirtilmiştir. Görüldüğü üzere dersin adı sadeleştirilerek yalnızca okuma olarak verilmiştir. 1983 yılında üniversitelerin ilk öğretmenlik programlarında ise bu dersin adı Metin Okuma ve İnceleme olarak değiştirilmiştir. 1998 programına bakıldığında ise bu beceri dersinin yoğunlaştığı görülmektedir. Tüm bölümlerde birinci ve ikinci yarıyıl da olan Okuma Becerileri dersi yer almaktadır. Bunu takiben üçüncü yarıyıl da ise İleri Okuma Becerileri dersi programda yer almaktadır. Son olarak 2006 yılında yeni yapılanmayla hazırlanan programa bakıldığında ise bölümler arası ders farklılıkları vardır. İngilizce Öğretmenliği bölümünde bu becerinin bir farklı beceri ile birleştirilerek verildiği görülmektedir. İleri Okuma ve Yazma dersi yalnızca bu bölümde vardır. Almanca Öğretmenliği bölümünde ise bir önceki programda olduğu gibi Okuma Becerileri yer almaktadır. Buna ek olarak İngilizce Öğretmenliğindeki gibi İleri Okuma ve Yazma Becerileri dersi üçüncü ve dördüncü yarıyıllara eklenmiştir. Fransızca Öğretmenliği bölümünde ise okuma becerisi dersi için Fransızca Okuma dersi birinci ve ikinci dönemlerde yer alır. Yabancı dil öğretmenliği bölümlerinde okuma becerilerini geliştirmeyi hedefleyen dersler 2006 yılı programına kadar bütün bölümlerde ortak olduğu görülmektedir. Fakat 2006 yılında yapılan

değişikliklerle bölümlere göre farklı dersler verilerek bu beceri dersinin her bölümde farklı isimlerle ve yoğunluğunun da bölüme göre değiştirildiği görülmektedir.

Tablo 4-2. Alan dersleri okuma grubundan benzer olan dersler

Programlar	Ders/Dersin Adı
1941	Metin Şerhi
1947-1948-1949	Okum ve İzah
1955-1962	Okuma
1983	Metin Okuma ve İnceleme
1998	Okuma Becerileri İleri Okuma Becerileri
2006	İleri Okuma ve Yazma (İ)
2006	İleri Okuma ve Yazma (A)
2006	Fransızca Okuma

Yazma becerisine ilişkin dersler yıllar boyu incelendiğinde bu ders için de farklı ders isimleri kullanıldığı ve bazen de iki becerinin ya da yazma ile başka bir dil boyutunun birleştirilerek ders oluşturulduğu görülmektedir. 1933'ten sonraki programlarda 1941, 1947 ve 1948 Almanca programlarında ise dersin adı Kompozisyon olarak değiştirilmiştir. Bu beceriye ait 1955 ve 1962 programlarındaki ders ise Yazma olarak geçmektedir. 1983 ile üniversite programında ise dersin adı Yazılı Anlatım olmuştur. Burada dersin yalnızca yazma kuralları değil aynı zamanda yazılı ifade ve metin biçimlerinin de yer aldığı düşünülebilir. 1998 programına bakıldığında ise dersin adının Yazma Becerileri olarak değiştirildiği görülmektedir. Dersin yazma becerisinin temeli üzerine odaklandığı ve öğretmen adaylarına basit paragraf düzeyinde ve daha sonra kompozisyon seviyesinde yazmayı öğrettiği söylenebilir. Bu programda yer alan İleri Yazma Becerileri dersi de bilimsel anlamda öğretmen adaylarına teknikler gösterdiği söylenebilir. Son olarak ise 2006 programına bakıldığında yine bölümler arası farklı derslerin yer aldığı görülmektedir. İngilizce Öğretmenliği bölümünde daha önce ifade edildiği gibi okuma ve yazma becerileri İleri Okuma ve Yazma olarak programda yer almaktadır. Almanca Öğretmenliği bölümünde birinci ve ikinci dönemlerde Yazma Becerileri dersi yer almaktadır. Üçüncü ve dördüncü dönemlerde ise İngilizce Öğretmenliği bölümünde olduğu gibi İleri Okuma ve Yazma dersi yer almaktadır. Burada da iki beceri dersinin birleştirilerek sentezlendiği görülmektedir. Son olarak Fransızca Öğretmenliği bölümünde ise birinci sınıfta her iki yarıyıl da

Fransızca Yazma dersi yer alır. Özellikle 2006 yılına kadar hemen hemen bütün programlarda derslerin bütün öğretmenlik grupları için aynı olduğu söylenebilir.

Tablo 4-3. Alan dersleri yazma grubundan benzer olan dersler

Programlar	Ders/Derslerin Adı
1941-1947-1948	Kompozisyon
1955-1962	Yazma
1983	Yazılı Anlatım
1998	Yazma Becerileri
2006	İleri Okuma ve Yazma (İ- A)
2006	Yazma Becerileri (A)
2006	Fransızca Yazma

Bir diğer beceri grubu dersi ise konuşmadır. İlk yapılan 1933 programında dersin adı Şifai Dil olarak belirtilmiştir. Dersin Türkçesi “sözlü” ya da “ağızdan” anlamına gelmektedir. 1941 programında ise Konuşma ve Telaffuz olarak yer almıştır. Daha sonra yapılan programlarda 1947’den 1983’e kadar bu beceri dersi için verilen isin “Konuşma”dır. Fakat, 1947’de İngilizce Öğretmenliği bölümüne; 1983’te de bütün yabancı dil öğretmenliği bölümlerine Fonetik dersi eklenmiştir. 1998’de yapılan programda ise bütün bölümlere konulan ders ise Konuşma Becerileri olarak adlandırılmıştır. 2006 yılında hazırlanan programlarda ise İngilizce ve Almanca bölümleri için Sözlü İletişim Becerileri dersi getirilmiştir. Yani derslerin hem konuşma hem de iletişim kuma amaçlı olduğunun vurgulandığı söylenebilir. Bu yılda yapılan programda İngilizce Öğretmenliği bölümüne Anlatım Becerileri dersi de konuşma becerilerinin geliştirilmesi amacıyla getirilmiş olduğu görülmektedir. Fransızca Öğretmenliği bölümü için ise yalnızca Fransızca Sözlü İletişim dersi getirilmiştir. Görüldüğü üzere konuşma becerileri için yıllar boyunca yapılan derslerin o beceriyi hedeflediği ve adlarının ve içeriklerinin de neredeyse aynı olduğu görülmektedir. Fakat 1947 İngilizce ve 1983 yıllarında yapılan programlarda konuşma dersine ek olarak fonetik dersinin de gelmiş olduğunu görmekteyiz. Fonetik dersinin bu programlarda yer aldığı fakat diğer programlarda yer almadığı görülmektedir. Buna karşın, incelenen program içeriklerinde fonetik bilgisinin konuşma dersi içeriğine alındığı görülmüştür. Yukarıdakiler ışığında yabancı dil öğretmeni yetiştiren bölümlerin programlarının konuşma dersini sürekli programa eklediğini söyleyebiliriz. Buna ek olarak özellikle

fonetik dersinin 1947 İngilizce programında yer alması fakat diğer bölümlerin programlarında yer almadığı dikkat çekici bir noktadır. Aynı zamanda fonetik bilgisi dersinin yalnızca YÖK'ten sonra 1983 programında bütün bölümlerde olmasına rağmen daha sonraki programlarda konuşma dersinin içeriğine dahil edilmiş olması da önemli bir değişikliktir. 1998 programından sonra bütün bölümler için Konuşma Becerileri dersi eklenmiştir. 2006 programında ise İngilizce ve Almanca Öğretmenlikleri için Sözlü İletişim Becerileri dersi programda yer alırken; Fransızca için Fransızca Sözlü İletişim dersinin yer aldığı tespit edilmiştir.

Tablo 4-4. Alan dersleri konuşma grubundan benzer olan dersler

Programlar	Dersin/Derslerin Adı	
1933	Şifai Dil	
1947-1948-1949-1955-1962-1983	Konuşma	Fonetik(İ)
1998	Konuşma Becerileri	
2006	Sözlü İletişim Becerileri	(İ- A)
	Fransızca Sözlü İletişim	

Yabancı dilde temel beceri derslerinin yanında yer alan alt-temel beceriler vardır. Bu alt-temel beceriler grubuna ise dilbilgisi- gramer- ve kelime bilgisi girmektedir. Bu gruptan ilki olan dilbilgisi bütün yabancı dil öğretmeni yetiştiren programlarda yer almaktadır. Bu dersin aynı olup değişmeyen dersler grubunda yer almamasının nedeni ise dersin adının bütün bölümlerde aynı olmaması ve de içeriğinin yıllar ve bölümler doğrultusunda değişiklikler göstermesidir. Dilbilgisinin dilin doğru öğretimi için kritik önem teşkil ettiği söylenebilir. Bundan dolayı bu alt-becerin bütün bölümlerde ve programlarda olmasının da ne kadar gerekli olduğu düşünülebilir. 1947 ve daha sonrasında yapılan bütün programlarda gramer, dilbilgisi, dersinin adının yer aldığı görülmektedir. Fakat, dikkat çekici nokta ise programlarda gramer dersine ek olarak farklı dilbilgisi derslerinin bölümlere göre getirilmiş olmasıdır. Bu dersler ise bir sonraki bölüm olan farklı dersler bölümünde açıklanacaktır.

Beceri dersleri grubunun benzer dersleri bölümünde yer alan diğer bir ders ise Dilbilimi dersidir. Bu ders ilk olarak 1983 yılındaki programda bütün yabancı dil öğretmenlik grupları için Dilbilimine Giriş olarak yer almıştır. Daha sonra 1998 yılında

hiç değişmeden yine programa eklenmiştir. 2006 yılında yapılan programda ise Fransızca Öğretmenliği için aynı olmasına rağmen, İngilizce ve Almanca Öğretmelikleri bölümlerinde dersin adının Dilbilim olarak yer almış olduğu görölmektedir.

Bu gruba eklenebilecek bir başka ders ise Dil Edinim dersidir. 1998 yılından itibaren bütün yabancı dil öğretmenliği bölümlerine getirilen bu ders daha önceki yıllardaki programlarda yer almamasına rağmen günümüzde önem verilen bir ders olduğu ve daha sonra yapılacak olan programlarda da yer alabileceği düşünölmektedir.

Benzer olan derslerde bir başka grup ise ders kitaplarıyla ilgili olan derstir. Bu dersler ise 1947 İngilizce öğretmenliği bölümü programında yer alan Kitap İncelemesi dersi 1998 yılında bütün bölümler için Konu Alanı Ders Kitabı İncelemesi olarak değişmiştir. Son olarak ise 2006 programında yalnızca Almanca öğretmenliği programı için Almanca Ders Kitabı İnceleme dersi programa yerleştirilmiştir.

1998 ve 2006 programlarında benzer kategoride yer alan iki ders vardır. 1998 yılında programda yer alan Araştırma Becerileri dersi varken, 2006 yılında Bilimsel Araştırma Teknikleri olarak yer almaktadır. Derslerin içeriğinin birbirine benzediği fakat tam olarak aynı olmadığı görölmektedir. Buna ek olarak 1998 programında bu ders alan dersi olarak gözükmesine rağmen 2006 programında genel kültür dersi olarak sınıflandırılmıştır.

Yabancı dil öğretime ilişkin yöntem ve yaklaşımların öğretimi ile ilgili derslerinde programlarda birbirine benzer biçimlerde devam ettirildiği görölmektedir. Yine alan dersleri grubunda olduğu görölen 1983 programındaki İngilizce, Almanca ve Fransızca Öğretim Yöntemleri dersinin 1998 ve 2006 yılları programlarında yer alan İngilizce, Almanca ve Fransızca Öğretiminde Yaklaşımlar dersiyle Özel Öğretim Yöntemleri dersleriyle benzer olduğu söylenebilir. Son olarak ise 2006 programında yalnızca İngilizce öğretmenliği için getirilen Dil Becerilerinin Öğretimi dersinin de bu derslerle benzer ders olduğu düşünölebilir. 1998 programında yer alan İngilizce, Almanca ve Fransızca Sınav Hazırlama ve Değerlendirme dersi 2006 yılında İngilizce

öğretmenliği bölümü için iki farklı ders olarak programda yer almıştır. Bu dersler ise Yabancı Dil Öğretiminde Ölçme ve Değerlendirme ile Yabancı Dil Öğretiminde Materyal İnceleme ve Geliştirme olarak yer almıştır. Lakin Almanca öğretmenliği bölümü için ise yalnızca Materyal Geliştirme ve Uyarlama dersi yer almıştır. Fransızca öğretmenliği bölümü için ise herhangi bir ders programda yer almamıştır.

Yabancı dil ile ilgili tarihsel dersler de programlarda yer almıştır. İlk olarak 1947 programında Alman Tarihi dersi daha sonra ise 1983 yılında yapılan programda bütün bölümler için İngiliz, Alman ve Fransız Tarihi ve Coğrafyası getirilmiştir. 2006 yılı programında ise Almanca öğretmenliği bölümüne Karşılaştırmalı Ülke Bilgisi dersi yer alırken; Fransızca öğretmenliği bölümünde ise Fransız Kültürü dersi programa eklenmiştir.

Edebiyat şu ana kadar olan bütün yabancı dil öğretmenliği bölümlerinde yer alan ders grubudur. Bu derslerden birçoğunu birbirine benzer ad ve içerikle sonraki programlarda yer aldığı görülmüştür. Edebiyat dersi ilk olarak 1933 programında yer almış olup daha sonra aynı isimle 2006 programında uygulanmıştır. Sırasıyla 1941 Fransız Edebiyatı, 1947 Fransız Edebiyatı ve Edebi Metinler, 1947 ve 1948 Almanca öğretmenliği için Edebi Metinler dersleri yer almıştır. 1949, 1955 ve 1962 programlarında ise edebiyat dersi programda yer almamıştır. 1983 yılında ise İngiliz, Alman ve Fransız Edebiyatından Seçmeler, İngiliz, Alman ve Fransız Edebiyatına Giriş dersleri birbirine benzeyen ve programlarda birbirlerinin yerine kullanılan derslerdir.

Bu grupta yer alan derslerden bazıları ise edebiyat eserlerini kullanarak yabancı dil öğretimi üzerine odaklanan derslerdir. 1998 yılı programında yer alan Roman İncelemesi ve Öğretimi, Kısa Öykü İncelemesi ve Öğretimi ve Şiir İncelemesi ve Öğretimi derslerinin bir sonraki programda 2006'da yerlerine İngilizce öğretmenliği bölümü için Edebiyat ve Dil Öğretimi; Almanca öğretmenliği bölümü için ise Edebi Metinler İnceleme ve Öğretimi dersleri gelmiştir. Bu derslerin edebi eserlerin okunarak yabancı dil bilgisinin artırılmasından ziyade bu eserleri kullanarak yabancı dil öğretmeye yoğunlaştığı söylenebilir. Bunun dışında 1998 programında olan edebiyat

türlerinin ayrı dersler altında toplanmasına 2006 programında son verilmiş olup tek ders altında toplanmış olduğu görülmektedir.

Tablo 4-5. Alan dersleri beceri dışındaki benzer olan dersler

Programlar	Ders/Derslerin Adı
1983-1998	Dilbilimine Giriş
2006	Dilbilimine Giriş (F)
2006	Dilbilim (İ- A)
1998-2006	Dil Edinimi
1947	Kitap İncelemesi (İ)
1998	Konu Alanı Ders Kitabı İncelemesi
2006	Almanca Ders Kitabı İnceleme
1998	Araştırma Becerileri
2006	Bilimsel Araştırma Teknikleri
1983	Öğretim Yöntemleri
1998-2006	Öğretiminde Yaklaşımlar
1998-2006	Özel Öğretim Yöntemleri
2006	Dil Becerilerinin Öğretimi (İ)
1998	Sınav Hazırlama ve Değerlendirme
2006	Yabancı Dil Öğretiminde Ölçme ve Değerlendirme (İ)
2006	Yabancı Dil Öğretiminde Materyal İnceleme ve Geliştirme (İ)
2006	Materyal Geliştirme ve Uyarlama (A)
1947	Alman Tarihi
1983	İngiliz, Alman ve Fransız Tarihi ve Coğrafyası
2006	Karşılaştırmalı Ülke Bilgisi (A)
2006	Fransız Kültürü (F)
1933-2006	Edebiyat
1941	Fransız Edebiyatı
1947	Fransız Edebiyatı ve Edebi Metinler
1947-1948	Edebi Metinler (A)
1983	İngiliz, Alman ve Fransız Edebiyatından Seçmeler
1983	İngiliz, Alman ve Fransız Edebiyatına Giriş
1998	Roman İncelemesi ve Öğretimi
1998	Kısa Öykü İncelemesi ve Öğretimi
1998	Şiir İncelemesi ve Öğretimi
2006	Edebiyat ve Dil Öğretimi (İ)
2006	Edebi Metinler İnceleme ve Öğretimi (A)

c) Farklı olan dersler

Bu bölümde yabancı diller öğretmenliği bölümünde yer alan fakat genellikle yalnızca bir kere programlarda yer alan ve bir daha programlara eklenmeyen dersler yer almaktadır.

Yabancı dil öğretiminde yer alan dört temel beceriden biri olan dinleme becerisi yabancı dil öğretmenliği programlarında yalnızca dinleme olarak yer almayan tek beceridir. Bu beceriyi hedefleyen ders diğer derslerden ayrı olarak ise yalnızca 2006

yılında başlayan İngilizce Öğretmenliği programında yer almaktadır. Dersin adı ise Dinleme ve Sesletim olarak belirlenmiştir. Sesletim Türkçe bir sözcük olup daha çok bilinen Arapça kökenli telaffuz kelimesinin yerine kullanılmaktadır (TDK, 2012, www.tdk.gov.tr. 11.02.2013’de erişildi). Bu açıdan bakıldığında bu dersin hem dinleme hem de telaffuz üzerine yoğunlaştığı söylenebilir. Diğer programlarda dinleme becerisini hedefleyen herhangi bir ders yer almamasına rağmen konuşma derslerinin de bu beceriye yer verdiği söylenebilir. 1941 programına bakıldığında konuşma dersinin içeriğinin ifade ve telaffuz olduğu görülmektedir. Günümüze değin yapılan programlarda yalnızca 2007 İngilizce Öğretmenliği programında dinleme becerisi için ayrı bir ders olduğu görülmektedir. Bunun nedenini ise bu becerinin konuşma becerisini içeren derslerin içeriğiyle bütünleştirilerek geliştirilmeye çalışıldığı düşünülebilir.

1941 yılında hazırlanan programda ise bu alt-beceriye ait iki tane farklı dersin yer aldığı görülmektedir. Bunlar Gramer ve İmla ile Gramer ve Lügat dersleridir. Bu programda dilbilgisinin hem imla hem de kelime ile birlikte verildiği görülmektedir. Dolayısıyla dersin yalnızca dilbilgisi vermek değil aynı zamanda bu alt-beceriye dilin diğer önemli alt-boyutlarıyla vermek üzerine yoğunlaştığını söyleyebiliriz. Yalnızca 2007 İngilizce Öğretmenliği programında bu ders dilbilgisi olarak değil Bağlamsal Dilbilgisi olarak yer aldığı görülmektedir. Bu dersin diğer öğretmenlik bölümlerinde yer almadığı fakat ders içeriklerinde ise bağlamsal analize yer verildiği bildirilmiştir. 1947 programında Fransızca Öğretmenliği bölümünde diğer bölümlerde olmayan Cümle Teşkili dersi yer almaktadır. “Teşkil” Arapça kökenli bir sözcük olup Türkçesi ise “meydana getirme, oluşturma”dır (TDK, 2013. www.tdk.gov.tr. 16.02.2013’de erişildi). Böylece Fransızca bölümünde hem dilbilgisi hem de cümle oluşturma dersinin yer aldığı görülmektedir. 1983 yılında yapılan programda ise bütün bölümlerde dilbilgisi dersine ek olarak o dilin yapısını inceleyen İngilizcenin Yapısı, Almancanın Yapısı ve Fransızcanın Yapısı dersleri yer almaktadır. Derslerin özellikle o dile ait dilbilgisi yapılarını pekiştirmeyi hedeflediği düşünülebilir. 1983 programında yer alan bir diğer dilbilgisi dersi ise Karşılaştırmalı Türkçe- İngilizce; Karşılaştırmalı Türkçe-Almanca ve Karşılaştırmalı Türkçe-Fransızca dilbilgisi dersleridir. Bu yukarıdaki iki ders yalnızca 1983 programında yer almaktadır. 2006 programında ise yalnızca Almanca Öğretmenliği bölümü için Karşılaştırmalı Dilbilgisi yer almaktadır.

Dört temel beceriden birisi olan yazma dersine ait farklı dersler şunlardır. 1933 programında yazma dersinin dilbilgisi ile birleştirilerek Tahrir ve Gramer olarak programda yer almaktadır. Tahrir dersinin öz Türkçesi yazma veya kompozisyonudur (www.tdk.gov.tr, 22. 02. 2013'de erişildi). Diğer bir ifade ile yazma becerisi dilbilgisi ile birleştirilmiştir. İlk yapılan 1933 programında yukarıda da açıklandığı gibi dilbilgisi yazma becerisi ile birlikte yer almıştır. 1947 yılı Almanca ve Fransızca programlarıyla 1948 programında Dikte dersi yer almaktadır. 1962 programında ise yalnızca Fransızca Öğretmenliği bölümü için İmla dersi eklenmiştir. 2006 programında ise yine yalnızca Fransızca Öğretmenliği bölümüne özgü Fransızca Ses Bilgisi ve Yazım Kuralları dersi yer almaktadır. Bu dersin içeriğinde Fransızca sesbilgisinden yola çıkılarak uluslar arası alfabe ile Fransızca yazma için gerekli yazım kuralları ve dikte çalışmalarının yer aldığı bildirilmiştir (YÖK, 2007a). Görüldüğü üzere 1962 programından sonra ilk defa yazım için imla dersi yine Fransızca programına eklenmiştir.

Konuşma becerisine ait derslerde ise yalnızca 1941'de yapılan programda geçen Konuşma (İfade ve Telaffuz) dersi farklılık göstermektedir. Dersin içeriğinin hem ifade hem de telaffuz olduğu vurgulanmıştır. Diğer programlarda ise ders sadece konuşma üzerinedir.

Farklı dersler grubunda yer alan diğer dersler ise 1933 ve 2006 yıllarında programlarda yer alan İkinci Yabancı Dil dersleridir. Yabancı dil öğretmenliği bölümlerinde yalnızca bu yıllarda ikinci yabancı dil zorunlu olarak programda belirtilmiştir.

Yabancı dil öğretmenliği alanıyla ilgili derslerden farklı olan diğer dersler ise 1949 ve 1955 yılı programlarında yer alan Yardımcı Ders bir sonraki programlarda yer almamıştır. Buna ek olarak 2006 programında getirilen alana özgü Seçmeli ders ve Fransızca öğretmenliği için getirilen Özel Alan Fransızcası dersleri de daha önceki programlarda yer almamışlardır. Fransızca öğretmenliği bölümünde yer alan Deneme Eleştiri Çözümlemesi dersi de daha önceki programlarda olmayıp ilk defa 2006 yılında eklenmiştir.

Tablo 4-6. Alan derslerinden farklı olan dersler

Programlar	Ders/ Derslerin Adı		
1933	Tahrir ve Gramer	İkinci Yabancı Dil	
1941	Gramer ve İmla	Gramer ve Lügat	İfade ve Telaffuz
1947	Cümle Teşkili (F)	Dikte (A-F)	
1948	Dikte		
1949	Yardımcı Ders		
1955	Yardımcı Ders		
1983	İngilizce/Almanca/Fransızca'nın Yapısı		
2006	İkinci Yabancı Dil	Dinleme ve Sesletim (İ)	
2006	Alana Özgü Seçmeli Ders	Bağlamsal Dilbilgisi (İ)	
2006		Karşılaştırmalı Dilbilgisi (A)	
2006		Özel alan Fransızcası (F)	
2006		Deneme Eleştiri Çözümlemesi	

Yabancı dil öğretmenliği bölümleri programlarındaki alan grubu derslerinden aynı, benzer ve farklı olanlar yukarıda açıklanmaya çalışılmıştır. 1933'ten itibaren bu grupta toplam 80 farklı ders yer almaktadır. Bu dersler beceri dersleri, alana özgü ve edebiyat olarak düşünülebilir. Derslerin çoğunun birbirine benzeyen ve adında dönemsel değişiklik olsa bile içerik olarak önceki yakın bir içeriğe sahip oldukları düşünülebilir. Bu grupta yer alan derslerin bazılarının ise birleştirilerek tek ders altında toplandığı ya da dersin bir sonraki programda başka dersler olarak yer aldığı görülmüştür.

2. Meslek Dersleri

Meslek dersleri grubuna 1998'den sonra yapılan programlarda grup konu olarak meslek dersleri bildirilen ve daha önceki programlarda da meslek dersi olarak programda yer alan dersler girmektedir.

a) Aynı olan dersler

Bu grupta yıllar boyu olan programlarda aynı hedefe odaklanan dersler yer almaktadır. Bütün programlarda öğretmenlik uygulaması yer almış olup yalnızca isim değişiklikleri vardır. 1933 programında Hususi Tedris Usulü ve Tatbikatı dersleri yer alırken, 1941 yılında Pedagojik Alıştırmalar yani eğitimsel uygulamalar dersi yer

almaktadır. “Tedris” kelimesi Arapça kökenli bir sözcük olup Türkçe anlamı ise “öğretme veya öğretim”dir (www.tdk.gov.tr, 22 Şubat 2013’de erişildi). 1947 ve 1948 programlarında ise dersin adının Meslek Dersleri Semineri olarak yer almaktadır. Fakat yalnızca İngilizce Öğretmenliği bölümü için bu ek olarak Tatbikat dersi eklenmiştir. Daha sonraki 1949, 1955 ve 1962 programlarında ise bu uygulama dersi programlarda Özel öğretim Metodu ve Uygulama olarak yer almaktadır. Görüldüğü üzere 1933 ve 1949- 1955- 1962 programlarında dersin adının aynı olduğu yalnızca birinin Arapça kökenli diğerinin Türkçe olduğudur. YÖK döneminde ise bu dersin adı İngilizce Almanca ve Fransızca Öğretim Uygulamaları olarak yer almıştır. 1998 yılı programında birinci yarıyılta Öğretmenlik Mesleğine Giriş dersi yer almaktadır. Buna ek olarak, 1998 ve 2006 yıllarındaki programlarda ise öğretmenlik uygulaması iki farklı yarıyılta iki farklı ders olarak yer almıştır. Birincisi Okul Deneyimi, ikincisi ise Öğretmenlik Uygulamasıdır. İlk ders olan Okul Deneyimi öğretmen adaylarının gözlem yapmalarını isterken; diğer ders Öğretmenlik Uygulaması ise onlardan ders anlatmalarını istemektedir. Böylece gözlem ve uygulamanın iki farklı ders ile öğretmen adaylarına verildiği görülmektedir. Yukarıda yıllar boyu verilen dersler doğrultusunda yabancı dil öğretmeni yetiştiren kurumların her zaman uygulama derslerini programlarında barındırdıkları söylenebilir.

Tablo 4-7. Meslek derslerinden öğretmenlik uygulaması grubunda aynı olan dersler

Programlar	Ders/Derslerin Adı
1933	Hususi Tedris Usulü ve Tatbikatı
1941	Pedagojik Alıştırmalar
1947-1948	Meslek Dersleri Semineri
1949-1955-1962	Özel Öğretim Metodu ve Uygulama
1983	Öğretim Uygulamaları
1998	Öğretmenlik Mesleğine Giriş
1998-2006	Okul Deneyimi
1998-2006	Öğretmenlik Uygulaması

Öğretmenlik bölümlerinde uygulamanın olabilmesi için önce teorik olarak bilgi verilmesi gerekir. Bu amaca hizmet eden dersler ise genellikle öğretmenlik ile ilgili bilgiler veren derslerdir. Bu amaca hizmet eden dersler ilk olarak 1933 yılı programında Umumi Tedrisat olarak yer bulmuştur. Daha sonra ise 1947 yılında Fransızca ve

Almanca için Genel Öğretim Metodu dersi yer alırken İngilizce Öğretmenliği için ise Genel Öğretmen Metodu dersi uygulanmıştır. 1948 yılından sonra 1983'e kadar ise bütün bölümler için Genel Öğretim Metodu dersi getirilmiştir. 1983 yılı itibariyle YÖK döneminde ise Eğitim Programları ve Öğretim Yöntemleri dersi getirilmiştir. 2006 yılı programında ise dersin adı Öğretim İlke ve Yöntemleri olarak programda yer almıştır.

Tablo4-8. Meslek derslerinden öğretmenlik teorik bilgi grubunda aynı olan dersler

Programlar	Ders/Derslerin Adı
1933	Umumi Tedrisat
1947	Genel Öğretim Metodu (A-F)
1947	Genel Öğretmen Metodu (İ)
1948-1949-1955-1962	Genel Öğretim Metodu
1983-1998	Eğitim Programları ve Öğretim Yöntemleri
2006	Öğretim İlke ve Yöntemleri

Aynı olan dersler grubunda bir diğer ders ise psikolojidir. 1933 yılı programında dersin adı Psikoloji olarak yer alırken, 1947'de İngilizce ve Fransızca bölümlerine Eğitim Ruhbilimi dersi ve 1947 ve 1948 programlarına ise Çocukluk ve Gençlik Ruhbilimi dersleri eklenmiştir. Psikoloji kelimesi Fransızca kökenli bir sözcük olup öz Türkçesi ise “ruhbilim”dir (www.tdk.gov.tr, 22 Şubat 2013'de erişildi). 1948'den sonra 1998 programı hariç bütün yıllarda ise dersin adı Eğitim Psikolojisi olarak yer almıştır. 1998 yılında bu dersin yerine başka bir getirilmiştir. Bir sonraki bölümde ise buna değinilecektir. Dersin adının sadece 1947 ve 1948 programlarında Türkçe kökenli olarak yer aldığı; diğer programlarda ise her zaman psikolojinin kullanıldığı görülmektedir. Bireyi işleyecek olan öğretmenlik bölümlerinde kişinin “ruhbilimine” ait bir derse her programda yer verilmesinin şaşırtıcı olmaması gerektiği düşünülebilir.

Aynı olan dersler grubunda son olarak Rehberlik dersi yer almaktadır. 1983 yılı programında itibaren bütün programlarda yer almaktadır. Hem dersin içeriğinin hem de adının değişmeden 1998 ve 2006 programlarında da yer aldığı görülmektedir.

Tablo4-9. Meslek derslerinden psikoloji ve rehberlik grubunda aynı olan dersler

Programlar	Ders/Derslerin Adı
1933	Psikoloji
1947	Eğitim Ruhbilimi (İ- F)
1947-1948	Çocukluk ve Gençlik Ruhbilimi
1955-1962-1983-2006	Eğitim Psikolojisi
1983-1998-2006	Rehberlik

Cumhuriyetten günümüze değin yapılan yabancı dil öğretmeni yetiştiren kurumların programları incelendiğinde meslek dersleri açısından yalnızca öğretmenlik teori ve uygulamaları dersleriyle psikoloji derslerinin değişmeden programda yer aldıkları görülmektedir.

b) Benzer olan dersler

Benzer olan dersler grubunda programlarda yer alan derslerden ilk alt grup ise eğitim yönetimi ile ilgili olan derslerdir. 1983 programında Eğitim Yönetimi dersi yer almıştır. 1998 ve 2006 yıllarında ise bu derse benzer olarak Sınıf Yönetimi dersinin getirildiği görülmektedir. Görüldüğü üzere dersin genelden daha özele doğru daha kapsamlı bir biçimde öğretmen adaylarına verildiği söylenebilir. 2006 yılı programında yalnızca İngilizce öğretmenliği bölümünde yer alan Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi dersi de programa eklenmiştir.

Eğitim ve tarih ilişkisi içeren derslere bakıldığında ise 1933 programında Felsefe Tarihi dersi yer almaktadır. Bu ders felsefeyi eğitim ile ilişkilendiren bir ders olarak düşünülebilir. 1947 programında ise yalnızca İngilizce Öğretmenliği bölümünde Eğitim Tarihi dersi yer alır. Böylece eğitim biliminin tarihsel bir gelişiminin öğretmen adaylarına kazandırılmaya çalışıldığı varsayılabilir. Eğitimin tarihsel sürecine ilişkin herhangi bir dersi ancak 2006 yılı programında görebilmekteyiz. 2006 yılı programında bu ilişkiyi anlatan ders Türk Eğitim Tarihi olarak görülmektedir. Bu ders 2006 yılı programında ise bu ders meslek dersleri grubundan genel kültür dersleri grubuna dahil edilmiştir. Bu yeni programda dersin adının ve içeriğinin daha da daraltılarak sadece Türk Eğitim Tarihine indirildiği görülmektedir.

Meslek dersleri grubunda yer alan yalnızca eğitimi genel olarak anlatan derslere bakıldığında ise ilk olarak 1933 yılında Terbiye dersinin olduğu görülmektedir. Terbiye Arapça kökenli bir kelime olup Türkçesi “eğitim” anlamındadır gelmektedir(www.tdk.gov.tr, 22 Şubat 2013’de erişildi). 1983 programında dersin adının Eğitime Giriş olduğu görülmektedir. Ders 2006 yılında ise Eğitim Bilimine Giriş olarak değiştirilmiştir. Eğitim bilimine giriş ya da eğitime giriş dersleri yalnızca bu programlarda farklı isimlerle yer almışlardır.

Ölçme ve değerlendirme ile ilgili derslere bakıldığında ise 1983 yılı programında Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme dersi olarak yer almıştır. 1998 programında ise ölçme ve planlamanın aynı derste birleştirilerek Öğretimde Planlama ve Değerlendirme dersi oluşturulduğu görülmektedir. Dersin iki dersin konusunun birleştirilerek tek ders çatısı altında toplandığı düşünülebilir. Bu programda yapılan konu bütünleştirmesi 2006 yılı programında tekrar 1983’e dönülerek değiştirilmiştir. 2006 yılı programında dersin adı sadece Ölçme ve Değerlendirme olarak yer bulmuştur. 2006 programında bu dersin içeriğinin azaltıldığı ve ilgili konuya ilişkin başka bir dersin programa konulduğu görülmektedir. 1983 programları öncesi bu konuyla ilgili ayrı bir derse rastlanmamış olduğundan dolayı bu konuya çok da önem verilmediği ya da bu ders için ayrı bir derse gereksinim olmadığı düşünülüyor varsayılabilir.

Benzer dersler kategorisinde diğer bir grup ise teknoloji ile alakalı derslerin yer aldığı görülmektedir. 1983 yılında YÖK’ün yapmış olduğu programda yer alan ders Eğitim Teknolojisi dersidir. Daha sonraki 1998 yılı programında ise Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme dersi yer almıştır. Son olarak 2006 yılında yapılan programda ise dersin adının Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı olduğu görülmüştür. Aslında üç dersin de hemen hemen aynı konuları işlediği söylenebilir. Fakat 1983 yılı programında dersin yalnızca eğitim ve teknoloji ilişkisini bir araya getirdiği düşünülürken, diğer derslerde teknoloji ve materyal tasarımı ve geliştiriminin birlikte olduğu söylenebilir.

Yabancı dil öğretmeni yetiştiren kurumların programlarında yer alan mesleki derslerden benzer olanlar yukarıda verildiği gibidir. Görüldüğü üzere derslerin yukarıda

açıklandığı gibi belirli kategorilerde olduğu ve bazılarının içeriğinin azaltılarak veya başka derslerle birleştirilerek farklı adlar ve kodlarla programda yer aldığı söylenebilir.

Tablo 4-10. Meslek derslerinden benzer olan dersler

Programlar	Ders/Derslerin Adı
1983	Eğitim Yönetimi
1998-2006	Sınıf Yönetimi
2006	Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi (İ)
1933	Felsefe Tarihi
1947	Eğitim Tarihi (İ)
2006	Türk Eğitim Tarihi
1933	Terbiye
1983	Eğitime Giriş
2006	Eğitim Bilimine Giriş
1983	Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme
1998	Öğretimde Planlama ve Değerlendirme
2006	Ölçme ve Değerlendirme
1983	Eğitim Teknolojisi
1998	Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme
2006	Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı

c) Farklı olan dersler

Yabancı dil öğretmeni yetiştiren kurumların programları incelendiğinde bazı derslerin yalnızca bir programda yer aldığı ve diğer programlarda ya hiç yer almadığı ya da başka bir dersin içeriğine yerleştirildiği görülmektedir. Bunlardan ilki 1983 yılı programında yer alan Eğitim Sosyolojisi dersidir. 1983 programıyla gelen eğitim bilimleri derslerinden bu ders bir sonraki programlarda yer almamıştır. Diğer bir ders ise 1998 yılı programında yer alan Gelişim ve Öğrenme dersidir. Buna ek olarak Materyal Değerlendirme ve Uyarlama dersi de bir sonraki programda yer almamıştır. Fakat bu dersin 2006 yılındaki Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı dersinin içeriğine bütünleştirildiği görülmektedir. 2006 yılı programına bakıldığında ise bazı derslerin ilk defa programda yer aldığı görülmektedir. Bu dersler Özel Eğitim ve İngilizce Öğretmenliği bölümünde olan Karşılaştırmalı Eğitim dersleridir.

Tablo 4-11. Meslek derslerinden farklı olan dersler

Programlar	Ders/Derslerin Adı
1983	Eğitim Sosyolojisi
1998	Gelişim ve Öğrenme
1998	Materyal Değerlendirme ve Uyarlama
2006	Özel Eğitim
2006	Karşılaştırmalı Eğitim (İ)

Yabancı dil öğretmenliği bölümleri programlarındaki meslek dersleri grubunda aynı, benzer ve farklı olanlar yukarıda açıklanmaya çalışılmıştır. 1933'ten itibaren bu grupta toplam 40 farklı ders yer almaktadır. Bu dersler yukarıda alt gruplara ayrılarak incelenmiştir. Bu grupta yer alan meslek derslerinin çoğunluğunun birbirinin benzeri olduğu ve bir sonraki programda dersin isimlerinin değişmesiyle ya da dersin başka derslerle birleştirilerek ya da bölünerek yer aldıkları bulunmuştur.

3. Genel kültür dersleri

Genel kültür dersleri olarak verilen derslerin birçoğu bütün bölümlere zorunlu olan dersler ya da bazı bölümler için aynı bazıları için ise farklı olan derslerdir. Bu grupta yer alan derslerin hepsi yine bölüm öğrencileri tarafından almaları gereken dersleri içermektedir. Bu grupta yer alan derslerin sınıflandırması ise aşağıdaki gibidir.

a) Aynı olan dersler

Programlar incelendiğinde bu gruba girebilecek olan derslerin çok az olduğu görülmektedir. 1998 ve 2006 yılları programlarında yer alıp devam eden iki ders vardır. Bunlardan ilki Seçmeli dersidir. Diğeri ise Bilgisayar dersidir. Bu dersler programlara yeni girmiş olup daha önceki programlarda yer almamaktadırlar. Görüldüğü üzere yapılan programlarda aynı olup hiç değişmeyen yalnızca yukarıdaki dersler yer almıştır. bir çok ders ise isim ya da içerik değişikliği ile diğer programlarda yer almaktadır.

Tablo 4-12: Genel kültür derslerinden aynı olan dersler

Programlar	Ders/Derslerin Adı
1998-2006	Seçmeli
1998-2006	Bilgisayar

b) Benzer olan dersler

Bu grupta yer alan dersler ise yapılan programlarda yer alan ve isim ya da içerik olarak birbirine benzeyen derslerdir.

İlk olarak 1941'den başlayarak 2006 yılına kadar süregelen Türkçe dersi göze çarpmaktadır. İleriki programlarda da bu ders yer almasına rağmen diğer programlarda bu dersin hem adının hem de içeriğinin değiştiği görülmektedir. 1941'den 1962'ye kadar dersin adı Türkçe olarak yer almaktadır. 1983 yılı programı itibariyle dersin yerine iki farklı ders konulduğu görülmektedir. Bu dersler Türkçe Dilbilgisi ve Türk Dili dersleridir. Fakat 1998 yılı itibariyle bu derslerin yerine yine farklı derslerin getirildiği görülmektedir. Bu derslerin Türkçe Ses ve Biçim Bilgisi ile Türkçe Tümce ve Anlam Bilim dersleri yalnızca 1998 yılı programında yer almıştır. Türkçe Yazılı Anlatım ve Türkçe Sözlü Anlatım dersleri ise hem 1998 hem de 2006 programlarında yer almaktadırlar.

Türkçe derslerine ek olarak benzer dersler grubuna devrim ve inkılap dersleri de eklenebilir. İlk olarak 1947 programında Türk Devrim Tarihi ve T.C. Rejimi dersi yer almaktadır. 1948 yılında ise dersin adı T.C. Rejimi olarak değiştirilmiş olup daha sonra ise 1949, 1955 ve 1962 programlarında ise dersin adı yalnızca Devrim Tarihi olarak kalmıştır. 1983'ten sonraki yıllarda ise dersin adının Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi olduğu görülmektedir. Yukarıda verilen derslerin Cumhuriyet dönemi yapılan ilke ve inkılaplara odaklandığı ve derslerin adlarının ya da içeriklerini değiştirilerek bütün programlarda yer aldıkları görülmektedir.

Son olarak ise 1933 yılı programında Jimnastik ve Spor dersi yer almaktadır. 1983 yılı programında ise Beden ve Güzel Sanatlar dersi vardır. Öğretmen adaylarının ya beden eğitiminden ya da güzel sanatlardan bir ders seçmeleri gerekmektedir.

Yukarıda görüldüğü gibi genel kültür derslerinin birçoğu tekrar programlarda adlarının veya içeriklerinin değişerek yer almışlardır. Yalnızca üç farklı grup dersin programlarda benzer olarak yer aldığı ve bunların bazılarının ise çok nadir olarak programlara eklendiği görülmektedir. Bazı derslerin ise sayılarının arttırılırken farklı ders adları ve içerikler verildiği söylenebilir.

Tablo 4-13. Genel kültür derslerinden benzer olan dersler

Programlar	Ders/Derslerin Adı
1941-1947-1948-1949-1955	Türkçe
1983	Türkçe Dilbilgisi
1983	Türk Dili
1998	Türkçe Ses ve Biçim Bilgisi
1998	Türkçe Tümce ve Anlam Bilim
1998-2006	Türkçe Yazılı Anlatım
1998-2006	Türkçe Sözlü Anlatım
1947	Türk Devrim Tarihi ve T.C. Rejimi
1948	T.C. Rejimi
1949-1955-1962	Devrim Tarihi
1983-1998-2006	Atatürk ilkeleri ve İnkılap Tarihi
1933	Jimnastik ve Spor
1983	Beden ve Güzel Sanatlar

c) Farklı olan dersler

Bu gruba giren derslerin bir hayli çok olduğu programlar incelendiğinde görülmektedir. Özellikle genel kültür alanı derslerin bir programda yer alıp diğer yer almadığı ve 2006 yılı programından itibaren farklı derslerin getirildiği söylenebilir.

İlk olarak 1933 programında yer alan Coğrafya Kıraati dersidir. Daha sonra ise 1941 programında yer alan derslerden Haftalık İcmal ve Askerlik dersleri de diğer programlarda yer almamaktadır. 1962 programında yer alan Seminer, Fransızca bölümünde yer alan Medeniyet Tarihi ve İngilizce ile Almanca bölümlerinde yer alan Kültür Tarihi dersleri yalnızca o dönem programında yer almışlardır.

Son olarak ise 2006 yılı programında ilk defa programda yer alan dersler vardır. Bu derslerden bütün bölümler için Etkili İletişim ve Topluma Hizmet Uygulamaları yer almaktadırlar. Almanca ve Fransızca öğretmenlikleri bölümleri için Bilim Tarihi dersi yer alırken, Fransızca öğretmenliği bölümü için ise buna ek olarak Antropoloji dersi yer alır.

Genel kültür dersleri grubunda yer alan dersler yukarıda açıklandığı gibi aynı, benzer ve farklı olarak sınıflandırılmıştır. Bu derslerin neredeyse bütün programlarda farklılık gösterdiği ve yalnızca Türkçe dersinin her zaman neredeyse aynı olduğu bunun dışındaki derslerin birçoğunun ise değişiklikler gösterdiği söylenebilir.

Günümüze değin yapılan programlarda yer alan derslerin çoğunun birbirine benzer içeriklere sahip olmasına rağmen adlarının değıştiğı görölmektedir. Bazı derslerin hiç değışmeden bütün programlarda ve bölümlerde yer aldığı bulunmuştur. Birçok dersinde bazı programlarda bir defa yer aldıktan sonra diğer programlarda olmadığı tespit edilmiştir. Alan derslerinin özellikle her programda adlarının ve içeriklerinin değışerek yer aldığı, meslek derslerinin ise adlarının değıştiğı ve içeriklerinin ise bazen değışerek bazen de başka bir dersle birleştirilerek ya da bir dersin farklı derslere bölünmesiyle farklı derslerin oluşturulduğu söylenebilir. Genel kültür ders grubunda ise en çok değışikliklerin olduğu ve derslerin bölüm ihtiyacı, içinde bulunulan zamanın ve koşulların gerektirdiğı öğretmen niteliklerine göre düzenlendiğı ve değıştirildiğı vurgulanabilir.

Tablo 4-14. Genel kültür derslerinden farklı olan dersler

Programlar	Ders/Derslerin Adı
1933	Coğrafya Kıraati
1941	Haftalık İcmal
1941	Askerlik
1962	Seminer
1962	Medeniyet Tarihi (F)
1962	Kültür Tarihi (İ-A)
2006	Etkili İletişim ve Topluma Hizmet
2006	Bilim Tarihi (A-F)
2006	Antropoloji (F)

Yabancı dil öğretmenliği bölümleri programlarındaki genel kültür grubu derslerinden aynı, benzer ve farklı olanlar yukarıda açıklanmaya çalışılmıştır. Bu grup derslerinden diğer öğretmenlik bölümleriyle beraber verilenlerin neredeyse bütün programlarda değışerek yer aldığı; o bölüme özel genel kültür derslerinin ise birçok kez farklı oldukları bulunmuştur

1933 yılında itibaren yapılan programlardaki yukarıda açıklandığı gibi üç farklı gruba ayrılmıştır. Yıllar boyu yapılan bu programlardaki bu ders grubu dağılımlarında nasıl değışim ve gelişim gözlenmiştir. Bu alt problemde incelen programlar sonucu bulunan ders gruplarının ders sayıları açısından benzerlik ve farklılıklar aşağıda Tablo 4-15’de ayrıntılı olarak verilmiştir.

Tablo 4-15. Yabancı dil bölümleri ders grupları ve ders sayıları

Program Yılı	Alan Dersleri		Mesleki Dersler		Genel Kültür Dersleri	
	Ders sayısı	Yüzdelik	Ders sayısı	Yüzdelik	Ders sayısı	Yüzdelik
1933	6	% 50	3	% 25	3	% 25
1941	6	% 60	1	% 10	3	% 30
1947 Fransızca	8	% 57	4	% 29	2	% 14
1947 İngilizce	9	% 53	6	% 35	2	% 12
1947 Almanca	9	% 64	3	% 22	2	% 12
1948 Almanca	7	% 58	3	% 25	2	% 17
1949	6	% 67	2	% 22	1	% 11
1955	6	% 55	2	% 18	3	% 23
1962	8	% 62	2	% 15	3	% 23
1983 İngilizce	16	% 55	9	% 31	4	% 14
1983 Almanca	16	% 55	9	% 31	4	% 14
1983 Fransızca	16	% 55	9	% 31	4	% 14
1998 İngilizce	20	% 56	9	% 25	7	% 19
1998 Almanca	20	% 56	9	% 25	7	% 19
1998 Fransızca	20	% 56	9	% 25	7	% 19
2006 İngilizce	19	% 47	13	% 33	8	% 20
2006 Almanca	18	% 44	12	% 29	11	% 27
2006 Fransızca	18	% 45	12	% 30	10	% 25

Yukarıdaki tablo ışığında 1933 ve 1983 yılları arasındaki programlarda derslerin grupsal olarak sayısının neredeyse birbirinin benzeri olduğu söylenebilir. 1983 yılı itibariyle öğretmen yetiştirmenin eğitim fakültelerine geçmesiyle birlikte ders sayılarının ve kredilerinin de arttığı görülmektedir. Bununla birlikte yukarıdaki tablodaki bilgiler dahilinde eğitim fakültelerine geçiş sürecinden sonra bölümler arasında daha önceki programlarda görülen ders sayısı farklılıklarının giderildiği söylenebilir. Aşağıdaki tabloda ise yabancı dil öğretmeni yetiştiren kurumların haftalık ders saatleri karşılaştırması verilmiştir.

Tablo 4-16. Yabancı dil bölümleri toplam ders kredileri

Program Yılı	Alan Dersleri		Mesleki Dersler		Genel Kültür Dersleri	
	Toplam Ders Kredisi	Yüzdelik	Toplam Ders Kredisi	Yüzdelik	Toplam Ders Kredisi	Yüzdelik
1933	94	% 74	20	% 16	14	% 10
1941	88	% 73	4	% 3	28	% 24
1947 Fransızca	92	% 76	10	% 8	20	% 16
1947 İngilizce	70	% 58	32	% 26	20	% 14
1947 Almanca	96	% 77	9	% 7	20	% 16
1948 Almanca	88	% 73	12	% 10	20	% 17
1949	76	% 60	20	% 16	32	% 24
1955	76	% 60	16	% 13	36	% 24
1962	142	% 74	14	% 7	36	% 19
1983 İngilizce	148	% 74	24	% 12	28	% 14
1983 Almanca	148	% 74	24	% 12	28	% 14
1983 Fransızca	148	% 74	24	% 12	28	% 14
1998 İngilizce	83	% 56	30	% 22	30	% 22
1998 Almanca	83	% 56	30	% 22	30	% 22
1998 Fransızca	83	% 56	30	% 22	30	% 22
2006 İngilizce	96	% 60	37	% 24	26	% 16
2006 Almanca	92	% 59	35	% 23	29	% 18
2006 Fransızca	93	% 59	35	% 23	29	% 18

Yukarıdaki tablo 4-16’da ise yabancı dil öğretmeni yetiştiren kurumların yıllar boyu hazırlanan programlarındaki ders saatlerinin haftalık sayısının eğitim dönemiyle çarpımıyla elde edilen ders gruplarına göre kredileri verilmiştir. Eğitim Enstitüleri üç yıla çıkarılınca kadar ders saatlerinin önceki programla birbirine benzer olduğu söylenebilir. Fakat 1947 programında İngilizce öğretmenliği bölümü için meslek dersleri 32 saat olmasına rağmen diğer iki bölümün bu alan ait ders saatleri bunun üçte veya dörtte biri olduğu programlarda görülmektedir. 1962 yılı ile birlikte öğretmenlik bölümleri 2 yıldan 3 yıla çıkmış ve alan ders saatleri de neredeyse iki katına çıkarılmıştır. Yine de meslek dersleri ders saatlerinin genel kültür derslerine göre çok az olduğu ve daha az önem verildiği söylenebilir. 1983 programında ise alan derslerinin % 74; meslek derslerinin % 12; genel kültür derslerinin ise % 14 oranda olduğu ve bu programda alan derslerinin önemli bir yer tuttuğu söylenebilir. 1998 yılı programında ise alan derslerinin yoğunluğunun azaltıldığı ve meslek dersleri ile genel kültür derslerinin eşit oranda olduğu görülmektedir. Buna göre alan dersleri % 56; meslek dersleri % 30 ve genel kültür dersleri de % 30 olarak belirlenmiştir. Görüldüğü üzere meslek derslerine verilen önem bu programda ortaya konulmuş ve bir önceki programa göre programdaki oranı % 12’den % 22’ye çıkmıştır. 2006 programında ise bölümler arası bazı farklılıklar olmasına rağmen derslerin programlardaki yoğunluklarının hemen

hemen benzer oldukları söylenebilir. Buna göre alan dersleri % 59-60; meslek dersleri ise % 23-24; genel kültür dersleri ise % 16-18 arasında değişmektedir.

Yukarıdaki tablolar ışığında 1933 yılından itibaren alan, meslek ve genel kültür ders grupları arasında ders sayıları bakımından bir benzerliğin olduğu söylenebilir. Bu benzerlik 1983 yılı programına kadar devam etmekte olup, üniversitelere geçiş ile birlikte ders sayılarının en az iki katına çıkarak arttırıldığı görülmektedir. Alan derslerinin yoğun olduğu meslek ve genel kültür derslerinin ise çoğu zaman birbirine yakın sayılarda oldukları söylenebilir.

Günümüze değin yapılan yabancı dil öğretmeni yetiştiren bölümlerin programlarında alan, meslek ve genel kültür grubu dersleri açısından her zaman bir tutarlılığın olmadığı yukarıdaki tablolar dahilinde söylenebilir. Özellikle alan derslerinin meslek derslerine göre her zaman daha önem verildiği ve özellikle edebiyat derslerinin yoğun olduğu programlarda meslek derslerinin ihmal edildiği düşünülebilir. 1983 programı da dahil olmak üzere meslek dersleri açısından sistemli bir ders dağılımının yapılmadığı görülmektedir. Özellikle mesleki ve alan derslerinin eşitsizliği öğretmenlik mesleğine başlayacak öğretmen adayları için olumsuz özellikler taşımış olduğu düşünülmektedir. Bundan dolayı öğretmenlik özelliklerinin çok da geliştirilmeden öğretmenlerin yetiştirildiği söylenebilir. Fakat 1998 yılından sonra daha sistemli ve daha eşit oranlı bir programın uygulanmaya başlandığı görülmektedir. Özellikle mesleki derslerdeki orantısal artış ve öğretmenlik deneyimi dersleri ile birlikte diğer mesleki derslerin öğretmen adaylarının yetiştirmelerine gelişimlerine olumlu yönde etki ettiği düşünülmektedir.

BÖLÜM V

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmada elde edilen bulgulara dayalı olarak elde edilen sonuçlar ve önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuçlar

Bu araştırmada Cumhuriyet'in ilanından itibaren yabancı dil öğretmeni yetiştiren kurumların programları incelenmiştir. Bu kapsamda elde edilen bulgular incelenerek analiz edilmiş ve çalışmanın alt problemlerine ilişkin aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

1. Cumhuriyet Dönemi'nden itibaren yabancı dil öğretmeni politikalarındaki gelişim ve değişimleri inceleyen alt problemin yanıtlanması amacıyla uygulanan programlar incelenmiştir. Buna ek tarihsel süreç dahilinde yeni getirilen uygulamalar incelenerek daha önceki dönem ile farklar ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Yeni getirilen düzenleme ve uygulamaların özellikle beklenen etki ve gelişimi yapıp yapmadıkları araştırılmaya çalışılmıştır. Bu kapsamda uygulanan yabancı dil öğretmeni politikalarında tutarlılığın olmadığı ve sürdürülen politikaların çoğunlukla hükümet veya bakan bazlı olduğu sonucuna varılmıştır. Yıllar boyunca uygulanan politikaların özellikle günü kurtarmak olduğu ve bunda da pek başarılı olmadıkları söylenebilir. Yapılan uygulamalar arasında öğretmenlik mezunu olmayanlar sertifika vererek öğretmen yapmak; yurtdışına öğretmen adayı göndermek; yabancı okul mezunlarını öğretmen olarak işe almak; mektupla öğretmen yetiştirmek yer almıştır. bunlara ek olarak, bölümlerin gece okullarını açmak; hızlandırılmış programlar yürütmek; öğretmen vekilleri almak; Amerikan askerlerini derslere sokmak gibi birçok

uygulamanın yıllar boyunca farklı zamanlarda farklı politikalar altında kullanıldığı görülmektedir.

Öğretmenlik mesleğinin üniversitelere ve eğitim fakültelerine devrinden sonra ise bu politikaların yine öğretmen yetiştirmede niceliğe dayalı politikaların devamı haline geldiği ve yabancı dil öğretmenlerinin yetiştirilmesinde tutarlı bir politikanın uygulanmadığı ortaya konulmuştur. Bu süreçten önceki ve sonraki yanlış ve öngörüsüz politikalar sebebiyle yabancı dil denilince İngilizce'nin anlaşıldığı ve okullardaki yabancı dil derslerinde yalnızca İngilizce'nin okutulduğu görülmektedir. Bunun sonucunda ise diğer yabancı dil öğretmeni yetiştiren bölümlerin öğretmen adayları tarafından seçilmediği ve İngilizce öğretmenli bölümde yığılmalar olmuştur.

2001 yılında ise İngilizce öğretmeni açığının kapatılması için Eskişehir Anadolu Üniversitesi bünyesinde Açıköğretim İngilizce Bölümü açılmış ve 2012 yılına kadar da öğrenci almıştır. 2007 yılı öğretmen yetiştirme programlarının güncellenmesiyle birlikte MEB'nin tek dillilik politikaları AB politikaları doğrultusunda farklı dillerin de seçmeli olarak okutulması politikasının benimsendiği görülmektedir. Böylece diğer yabancı dil öğretmeni yetiştiren kurumlarında öğretmen yetiştirmeye tekrar başlayacağı düşünülebilir. 2012 yılında getirilen 12 yıllık temel eğitim ile yabancı dil öğrenme yaşı 2. sınıfa indirilmiştir. Böylece öğrencilerin yabancı dili daha erken yaşta öğrenmeleri sağlanacak ve ileriki sınıflarda seçmeli olarak İngilizce'den başka yabancı dil alabilmelerinin önünün açıldığı görülmektedir. Bunun neticesinde ise farklı alanlarda yabancı dil öğretmeni yetiştirilmesinin de ve bunların istihdamının da hayata geçirileceği söylenebilir.

Yukarıdakiler ışığında geçmişten günümüze yabancı dil öğretmeni yetiştirme politikalarının bir nevi genel öğretmen yetiştirme politikasının mikro örneği olduğu söylenebilir. Önceleri tutarsız ve geçici çözümlerle sonuç alma yoluna gidildiği fakat günümüzde ise daha bilimsel ve tutarlı politikalar izlenmeye başlandığı belirlenmiştir.

2. Araştırmanın ikinci alt probleminde ise öğretmen yetiştirilen kurumların programlarındaki derslerin birbirleriyle olan benzerlik ve farklılıkları incelenmiştir. Bu alt problemin incelenmesi için dersler üç farklı gruba ayrılmıştır. Bu gruplamalar YÖK

tarafından programlarda belirtilen ders gruplamalarına göre yapılmıştır. Birinci gruptaki alan derslerinde aynı olan derslerin sadece dört tane olduğu saptanmıştır. Bu gruptaki derslerin çoğunluğunun birbirine benzer dersler olduğu yani diğer bir deyişle bazı derslerin birleştirilerek bazı derslerin ise bölünerek başka dersler adı altında yeni programlara dahil edilmesiyle oluşan ders olduğu belirlenmiştir. Diğer bir alt kategori de ise programlarda yalnızca bir kez yer alan dersler incelenmiştir. Bu alt grupta yer alan derslerin ise özellikle 2006 programıyla beraber bölümlere getirilen ve bazılarının ise yalnızca o bölüme özgü olarak programa dahil edilen dersler oldukları görülmüştür.

İkinci grupta ise meslek derslerine yani öğretmenlik derslerini incelenmiştir. Yine üç alt bölüme ayrılan bu grupta aynı olan derslerin özellikle uygulamalı öğretmenlik içeren dersler olduğu belirlenmiştir. Diğer bir ifadeyle şu ana kadar yapılan programların hepsinde öğretmenlik uygulaması içeren dersler olduğu ortaya çıkmıştır. Bu alt grupta yer alan derslerden ise psikoloji ve 1983 programından sonra sürekli yer verilen rehberlik dersleri olarak belirlenmiştir. Benzer olan dersler alt grubunda ise özellikle ölçme, değerlendirme ve planlama dersleri olduğu sonucuna varılmıştır.

Üçüncü grupta yer alan genel kültür derslerinde ise aynı olan derslerin 1998'den beri yalnızca seçmeli ve bilgisayar dersleri olduğu bunun dışındaki derslerin ise benzer veya farklı olduğu söylenebilir. Benzer olan derslerde ise Türkçe dersinin ve İnkılap dersinin olduğu görülmektedir. Diğer bütün derslerin ise birbirinden farklı isim veya içerikle programlarda yer aldığı belirlenmiştir.

Yapılan araştırma sonucu meslek dersleriyle alan dersleri arasındaki dağılımın yıllar ve programlar bakımından farklılıklar gösterdiği belirlenmiştir. Bu farklılıkların hem programlar hem de bazen bölümler arası olduğu bulunmuştur. Buna göre 1982 yılı programına kadar bu dersler arasındaki oranın hemen hemen benzer olduğu görülmüştür. Eğitim Fakültelerinin öğretmenli görevini üstlenmesiyle birlikte meslek derslerinin eğitim boyunca olan ders saatlerinin ortalama olarak iki katına çıktığı ve bütün bölümlerde aynı olduğu belirlenmiştir. Bu denge sürekli olarak benzer olmakla beraber meslek derslerinin 1998 programıyla biraz azaldığı fakat 2006 ile de bölümler

arasında bazı farklılıklar olmasına rağmen meslek derslerinin programdaki dağılımının artmış olduğu belirlenmiştir.

Bu alt problemde günümüze değin yapılan programlardaki derslerin aynı, benzer veya farklı olup olmadıkları incelenmiştir. Buna göre yapılan programlardaki derslerin çoğunun birbirinden farklı olduğu ve programlar arasında tutarlılığın olmadığı belirlenmiştir. Özellikle birçok dersin bir sonraki programda ya yer alamadığı ya da farklı ad ve içerikle değişiklikler göstererek yer aldığı söylenebilir. Ders sayılarının ve haftalık ders saatlerinin de eğitim fakülteleriyle birlikte arttığı daha tutarlı olarak düzenlendiği belirtilebilir.

5.2. Öneriler

5.2.1. Uygulamaya yönelik öneriler

1. Yabancı dil öğretmeni yetiştirmenin diğer öğretmenlerin yetiştirilmesi gibi çok önemli bir konu olduğu ve programlarda yapılacak değişikliklerin önceden düşünülmüş olarak planlanması gerektiği unutulmamalıdır.

2. Programlarda yapılacak olan değişikliklerde mutlaka pilot bir uygulama yapılmalı ve önceki programın tamamıyla değiştirilmesinden ziyade aksayan yönlerinin değiştirilmesinin hem zaman hem de bütçe konusunda önemli olduğu göz önünde bulundurulmalıdır.

3. Yabancı dil öğretmeni yetiştirirken toplumun ihtiyacı olan niteliklerde öğretmenlerin yetiştirilmesi oldukça önemlidir. Var olan kısıtlı ve önemli kaynakların mezun olduktan sonra kendi mesleğini yapamayacak öğretmenler yetiştirmesinin ülke kaynaklarının israfı olduğu gerçeği gözden kaçmamalıdır.

4. Yetiştirilecek öğretmenlerin mezun olmadan önce öğretmenlik uygulamaları açısından yeterli olması gerektiğinden buna yönelik derslerin konulması ve öğretmen adaylarının daha iyi yetiştirmeleri sağlanabilir.

5. Yabancı dil öğretmenliğinde ilköğretim, ortaokul ve lise için ayrı bölümler olmadığından dolayı yetişen öğretmen adaylarının hepsi genel bir öğretmenlik

uygulamasından geçerek mezun olmaktadır. Yeni eğitim sistemlerinin uzmanlığı gerektirdiğinden dolayı yapılacak öğretmenlik uygulamalarının bütün eğitim kademelerini düşünerek yeniden yapılandırılması öğretmen başarısının artırılmasında etkili olabilir.

6. Yabancı dil öğretmeni yetiştirirken özellikle alan derslerinin MEB'nin belirlemiş olduğu öğretmenlik mesleği alan yeterlilikleri ile uyumlu ve paralel olması öğretmen adaylarının yetişmesinde niteliği artırıcı bir etmen olarak katkı sağlayabilir. Buna ek olarak genel kültür derslerinde ise mutlaka güncel ve çağdaş derslerin olması ya da bölümlere verilecek olan seçmeli derslerin çeşitliliğinin artırılmasıyla öğretmen kalitesinin olumlu yönde değişeceği göz önünde bulundurulmalıdır.

5.2.2. Araştırmacılara yönelik öneriler

1. Yabancı dil öğretmenliği bölümlerinin alan derslerinin MEB öğretmen niteliklerini ne kadar kapsayıp kapsamadığının araştırılması öğretmen başarısının artırılmasına katkı sağlayabilir.

2. Yabancı ülkelerdeki programların tarihsel gelişimi incelenerek ülkemizdeki uygulamalarla karşılaştırılması yabancı dil öğretmenliği programlarının diğer ülkelerle olan benzerlik ve farklılıklarını göstereceğinden araştırılması faydalı olabilir.

3. Bu araştırmada yalnızca resmi olarak öğretmen yetiştiren kurumlar araştırılmıştır. Farklı kurumların programları da incelenerek resmi eğitim kurumlarıyla diğer kurumların programlarının karşılaştırılması yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Akyüz, Y. (2007). *Türk eğitim tarihi "başlangıçtan günümüze"*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Altan, M.Z. (2006). Preparation of foreign language teachers in Turkey: a challange for the 21st century. *Dil Dergisi*, 134, 49-54.
- Altunya, N. (2006). *Gazi eğitim enstitüsü gazi orta öğretmen okulu ve eğitim enstitüsü*. Ankara: Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi Basımevi.
- Altunya, N. (2008). *Türkiye’de öğretmen yetiştirme deneyimi*. İstanbul: Uygun Basım.
- Aslan, A.K. (2003). Eğitim fakültelerinin yeniden yapılandırılmalarına ilişkin bir değerlendirme. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 6 (9), 23-37.
- Aslaner, N. (2008). *Milli eğitim şuraları ve eğitim politikaları (1939-1946)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Ataman, A. (1998). Eğitim fakültelerinin yeniden yapılanmasının düşündürdükleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 15, 263-270.
- Aydın, A.(1998), Eğitim fakültelerinin yeniden yapılandırılması ve öğretmen yetiştirme sorunu. *Eğitim Yönetimi*. 15, 275-286.

- Aydoğan, İ. ve Çilsal, Z. (2007). Yabancı dil öğretmenlerinin yetiştirilme süreci (Türkiye ve diğer ülkeler). *Erciyes Üniversitesi sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1, 179-197.
- Balcı, A. (2009). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntem, teknik ve ilkeler*. Ankara: Pegem Akademi.
- Baskan, G. A. (2001). *Öğretmenlik mesleği ve öğretmen yetiştirmede yeniden yapılanma*. Ankara: Denge Matbaacılık.
- Baskan, G. A., Aydın, A. ve Madden, T. (2006). Türkiye'deki öğretmen sistemine karşılaştırmalı bir bakış. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü*, 15 (1), 35-42.
- Binbaşoğlu, C. (1995). *Öğretmen yetiştirme tarihi açısından Türkiye'de eğitim bilimleri tarihi üzerinde bir araştırma*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Binbaşoğlu, C. (2005). *Türk eğitim düşüncesi tarihi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Cangil, E.B. (2004). Küreselleşme ve Avrupa Birliği Yabancı Dil Eğitim Politikaları Işığında 2000'li Yıllarda Türkiye'de Yabancı Dil ve Yabancı Dil Öğretmeni Yetiştirme Politikalarına Bir Bakış. *İstanbul Üniversitesi Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2, 1-11.
- Çelebi, M. D. (2006). Türkiye'de anadil eğitimi ve yabancı dil öğretimi, *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21/2, 285-307.
- Çetin, K. ve Gülseren, H.Ö. (2003). Cumhuriyet dönemi eğitim stratejileri. *Milli Eğitim Dergisi*, 160.
- Çetintaş, B. (2010). Türkiye'de yabancı dil eğitim ve öğretiminin sürekliliği. *Journal of Language and Linguistic Studies*, 6(1), 65-74.

- Ceylan, H. ve Yorulmaz, M. (2010). Avrupa birliğine uyum sürecinin Türkiye’de yabancı dil öğretmeni yetiştirme politikalarına etkisi. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(1), 116-127.
- Cicioğlu, H. (1985). *Türkiye Cumhuriyetinde ilk ve ortaöğretim (tarihi gelişimi)*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Çoşkun, H. (2009). Türkiye ve Almanya’da yabancı dil öğretmeni yetiştirme programlarının karşılaştırılması. *C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi*, 33(1), 61-73.
- Davis, N. (2003). Technology in teacher education in the USA: what makes for sustainable good practice?, *Technology, Pedagogy and Education*, 12(1), 59-73.
- Demircan, Ö. (1987). Türkiye’de yabancı dil öğretmeni yetiştirilmesi. *Dilbilim Dergisi*, 7, 141-148.
- Demircan, Ö. (1988). *Dünden bugüne Türkiye’de yabancı dil*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Demircan, Ö. (2005). *Yabancı dil öğretim yöntemleri*. İstanbul: DR Yayınları.
- Demirel, Ö. (2007). *Yabancı dil öğretimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Demirel, Ö. (2005a). *Öğretme sanatı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Demirel, Ö. (2005b). Avrupa konseyi dil projesi ve Türkiye uygulaması. *Milli Eğitim Dergisi*, 167.
- Demirel, Ö. (2004). *Kuramdan uygulamaya eğitimde program geliştirme*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

- Demirel, Ö. (1991). Türkiye’de yabancı dil öğretmeni yetiştirmede karşılaşılan güçlükler. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6, 25-39.
- Demirel, Ö. (1979). Üniversitelerde yabancı dil öğretimi. *Eğitim ve Bilim*.4(21), 17-21.
- Değirmencioğlu, C. (1999). *Öğretmenlik mesleğine giriş*. L. Küçükahmet (ed.). Geliştirilmiş 2. Baskı. İstanbul: Alkım Yayınevi.
- Dewey, J.K. (1990). *Comperative education*. London: Routledge.
- Duman, T. (1991). *Türkiye’de ortaöğretime öğretmen yetiştirme*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Durmuşoğlu Köse, G. v.d. (2002): Distance English Language Teaching(DELT) Programme: *A New Model for Turkey*. TOJDE 3 :1 http://tojde.anadolu.edu.tr/tojde5/articles/bahar_txt.htm (25.02.2013 tarihinde erişildi).
- Ergün, M. (1987). Türkiye’de öğretmen yetiştirme çabalarının gelişmesi. *Hacettepe Üniversitesi Dergisi*, 2, 10-18.
- Ergün, M. (2006). *Atatürk döneminde öğretmen yetiştirme*. Atatürk Döneminden Günümüze Cumhuriyetin Eğitim Felsefesi Ve Uygulamaları Sempozyumunda sunulan bildiri (16-17 Mart, Ankara, ss. 215-224), Ankara: Gazi Üniversitesi Rektörlüğü Yayınları.
- Ergün, O.N. (1977). *Türk maarif tarihi*. İstanbul: Eser Matbaası.
- Ertuna, T. (26 Mart 2012). www.stargazete.com.
- Eşme, İ. (2003). *Yüksek öğretmen okulları*. İstanbul: Bilgi-Başarı Yayınevi.

- Eşme, İ. (16.06.1998). 150. Yılda öğretmen yetiştiren kurumlar, *Cumhuriyet Gazetesi*, s.6.
- Eşme, İ. (10.06.1997). Eğitim Fakültelerinde Yeniden Yapılanma, *Cumhuriyet Gazetesi*, s.9.
- Evcim, H. (2008). *Üniversite hazırlık sınıf öğrencilerinin dil öğrenme stratejileri yoluyla kelime bilgisinin arttırılması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bolu, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gelişli, Y. (2006). *Öğretmen yetiştirmede Ankara yüksek öğretmen okulu uygulaması*. İstanbul: MEB.
- Gelişli, Y. (2001). Öğretmen yetiştirmede Ankara yüksek öğretmen okulu uygulaması. *Millî Eğitim Dergisi*, 149 http://dhgm.meb.gov.tr/yayimler/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/149/gelisli.htm. 12.05.2011. tarihinde erişildi).
- Giorgetti, F.M. ve Batır, B. *İsmet İnönü'nün cumhurbaşkanlığı döneminde eğitim politikaları*. (<http://ataturkilkeleri.istanbul.edu.tr> , 26.05.2013 tarihinde erişildi)
- Gönen, M. ve Dalkılıç Uyar, N. (1997). *Anaokuluna Devam Eden 60-72 Aylık Çocuklara Destekleyici Olarak Uygulanan Eğitimde Drama Programının Çocukların Dil Gelişimine Etkisinin İncelenmesi*. Okulöncesi Eğitim Sempozyumu, Okulöncesi Eğitimde Yeni Yaklaşımlarda sunulan bildiri. (7-10 Eylül, Ankara, ss. 125-135). Ankara, Ankara Üniversitesi Yayınları.
- Güler, A. (2008). *Eğitimin tarihi, sosyal, felsefi temelleri*. Ankara: Punto Tasarım.
- Güler, A., Eren, A. ve Karabacak, K. (2005). *Psikolojik danışma ve rehberlik*. Ankara: Detay Yayıncılık.

- Güler, G. (2005). Avrupa konseyin ortak dil kriterleri çerçeve programı ve Türkiye’de yabancı dil öğretim süreçleri. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(1), 89-106.
- Gündoğdu, M. (2005). Avrupa birliği yolunda Türkiye’nin yabancı dil politikası. *C.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(2), 120-127.
- Gündüz, Ş. & Odabaşı, F. (2004). Bilgi çağında öğretmen adaylarının eğitiminde öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme dersinin önemi *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 3 (1), 43-48.
- Hakan, A. (1991). *Eğitim önlisans programının değerlendirilmesi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi.
- Haznedar, B. (2010). *Türkiye’de yabancı dil eğitimi: reformlar, yönelimler ve öğretmenlerimiz*, International Conference on New Trends in Education and Their Implicationsda sunulan bildiri (11-13 Kasım, Antalya, ss. 747-755).
- Işık, A. (2008). Yabancı dil eğitimimizdeki yanlışlar nereden kaynaklanıyor? *Journal of Language and Linguistic Studies*, 4(2), 15-26.
- John, J. (1986). Language versus Literature in University English Departments. *English Teaching Forum*, 24(5), 18-23.
- Kahraman, A.(2012). Basamklı kur sistemi ve plansız dil planlaması üzerine: Amerika’yı yeniden mi keşfediyoruz? *DPUJSS*, 32(1), 203-208.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Karlı, M.D.ve Güven, S. (2011). Öğretmen yetiştirme politikaları. S. A. Kilimci (ed.), *Türkiye’de öğretmen yetiştirme* (ss. 53-82) İçinde. Ankara: Pegem Akademi

- Kaya, Y. K. (1981). *İnsan yetiştirme düzenimiz-politika-eğitim-kalkınma*. (3. Baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Kavcar, C. (2002). Cumhuriyet döneminde dal öğretmen yetiştirme. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 35 (1-2), 1-14.
- Kavcar, C. (2003). *Alan Öğretmeni Yetiştirme*. Eğitimde Yansımalar VII: Çağdaş Eğitim Sistemlerinde Öğretmen Yetiştirme Ulusal Sempozyumunda sunulan bildiri (1-23 Mayıs, Sivas, ss.), Tekışık Yayıncılık , Ankara
- Kılıç, C. (2009). Avrupa birliği üyelik süreci, AB genel eğitim politikaları ve AB yabancı dil eğitim politikalarının Türkiye'deki yabancı dil eğitimi ve yabancı dil eğitimi politikaları üzerine etkisi. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Koçer, H.A. (1967). Türkiye'de öğretmen yetiştirme problemi (1848-1967). Ankara: Yargıcıoğlu Matbaası.
- Küçükahmet, L. (1993). Öğretmen yetiştirme (programlar ve uygulamaları). Ankara: Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi Matbaası.
- Küçükoğlu, A. (2004). *Türkiye'nin öğretmen yetiştirme serüveninde eğitim enstitüleri ve bir model olarak Kazım Karabekir eğitim enstitüsü*. VIII. Eğitim Bilimleri Kurultayında sunulan bildiri (6-9 Temmuz, Malatya, ss. Poster sunumu), Malatya: İnönü Üniversitesi Yayınları
- Malche, A. (1939). *İstanbul Üniversitesi hakkındaki rapor*. İstanbul: Devlet Basımevi.
- Maaske, R.J. (1956). *Türkiye'de öğretmen yetiştirme hakkında rapor*. Ankara: Maarif Basımevi.

- Mesbah, B. S. (2008). Etkin yabancı dil öğretimi”, Türkiye’de Yabancı Dil Eğitimi Ulusal Kongresinde sunulan bildiri.(22-23 Kasım, Ankara, ss. 820-829), Ankara: Bizim Büro Basımevi.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (1995). Türkiye’de öğretmen yetiştirme (1848-1995). Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (1972). Ortaöğretim programlarındaki yönelmeler 1924-1970. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (1962). *Öğretmen yetiştirilmesi komisyonu raporu*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (1961). *Öğretmen yetiştirme komitesi raporu ve on yıllık plan*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (1949). *Eğitim enstitüleri ve yüksek öğretmen okulu teşkilatı hakkında proje*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (1946). *Eğitim enstitüleri kurulurken*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Milli Eğitim Bakanlığı (1939-). *Milli Eğitim Şurası Tutanakları*. Ankara: MEB.
- Milli Eğitim Bakanlığı (1939-). *Tebliğler Dergisi*. Ankara: MEB
- Milli Eğitim Bakanlığı. (1931). *Gazi muallim mektebi ve terbiye enstitüsü teşkilat ve programlar*. Ankara: Hakimiyeti Milliye Matbaası.
- Mustan, T. (2002). Dünyada ve Türkiye’de öğretmen yetiştirmede yeni yaklaşımlar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 29, 115-128.

- Oral, Y. (2009). *Türkiye’de yabancı dil eğitimi bağlamında İngilizce: ‘eleştirel bir çalışma’*. <http://dergi.alternatifegitimderneği.org.tr/tr//content/view/24/44/>, 16.09.2012 tarihinde erişildi).
- Özalp, R. (1982). *Milli eğitimle ilgili mevzuat (1857-1923)*. İstanbul.1982.
- Özer, B. (2002). İlköğretim ve ortaöğretim okullarının eğitim programlarında öğrenme stratejileri. *Eğitim Bilimleri ve Uygulama*, 1, 17-32.
- Özer, B. (1998). Öğrenmeyi öğretme. A. Hakan (ed.), *Eğitim bilimlerinde yenilikler* (ss. 146-164) İçinde. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi İlköğretim Öğretmenliği Lisans Tamamlama Programı.
- Özer, B. (1993). *Öğretmen adaylarının etkili öğrenme ve ders çalışmadaki yeterliliği*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Özil, Ş. (2007). *Türkiye’nin Yükseköğretim stratejisi ve üniversitelerde yabancı dil eğitimi*. Türkiye’de Yabancı Dil Eğitimi Ulusal Kongresinde sunulan bildiri (22-23 Kasım, Ankara, ss.858-866), Ankara, Bizim Büro Basımevi.
- Özoğlu, M. (2010). Türkiye’de öğretmen yetiştirme sisteminin sorunları. *Seta Analiz*, 17, 1-40.
- Öztürk, C. (2005). *Türkiye’de düünden bugüne öğretmen yetiştiren kurumlar*. İstanbul: Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- Öztürk, C. (1999). *Cumhuriyet döneminde öğretmen yetiştirme: 75 yılda eğitim*. İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.
- Öztürk, C. (1996). *Atatürk devri öğretmen yetiştirme politikası*. İstanbul: Türk Tarih Kurumu Yayınları.

- Şahin, M. (1996). *Türkiye’de öğretmen yetiştirme uygulamalarında yabancı uzmanların yeri (1923- 1960)*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü.
- Sağlam, M. (2011). Öğretmen yetiştirme sisteminde ve öğretmen eğitiminde yapısal düzenlemeler ve program geliştirme çalışmaları. S. A. Kilimci (ed.), *Türkiye’de öğretmen yetiştirme* (ss. 53-82) İçinde. Ankara: Pegem Akademi
- Sağlam, M. (2007). İlköğretim sınıf öğretmenlerinin eğitimi. M. Sağlam (ed.), *Türk Eğitim Tarihi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Sağlam, M. (2005). *Türkiye’de Toplumsal Değişme ve Öğretmen Eğitimi Modelleri* Öğretmen Okullarının Kuruluşunun 157. Yılına Kutlama Etkinlikleri Kapsamında sunulan konuşma. Kocaeli: Konuşma, 2005.
- Sağlam, M. (1999). *Avrupa Ülkelerinin Eğitim Sistemleri*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Senemoğlu, N. (2005). *Gelişim öğrenme ve öğretim kuramdan uygulamaya*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Slater, S. ve Collie, J. (1987). *Literature in the Language Classroom*. Great Britain: Cambridge University Press.
- Stern, S.L. (1987). Expanded Dimension to Literature in ESL/EFL: An Integrated Approach. *English Language Teaching Forum*, 25 (4), 47-56.
- Taşdemirci, E. (1999).Yüzyılımızın Başından Günümüze Kadar Türkiyede Öğretme Yetiştirme Sisteminde Çağdaş Pedagoji Akımları. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8,155–180.

- Terzi, H. Türkiye’de öğretmen yetiştirmenin tarihçesi. Milli Eğitim Dergisi, 160. <http://oyegm.meb.gov.tr/>. 12.01.2013 tarihinde erişildi.
- Tok, H. ve Arıbaş, S. (2008). Avrupa birliğine uyum sürecinde yabancı dil öğretimi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(15), 205-227.
- Tompkins, E. (1956). *Rapor: Türkiye Cumhuriyeti orta dereceli okullarından organizasyon idare ve teftiş*. Ankara: MEB.
- Tosun, C. (2006). Yabancı dil öğretim ve öğreniminde eski ve yeni yöntemlere yeni bir bakış. *Çankaya Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi, Journal of Arts and Sciences*, 5, 79-88.
- Türk, E. (1999). *Türk eğitim sistemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Türkmen, L. (2012). Öğretmen yetiştirmede mevcut tarihi birikimimiz ve model arayışları sürecinde bir model önerisi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5 (3), 149-159.
- Üstüner, M. (2004). Geçmişten günümüze Türk eğitim sisteminde öğretmen yetiştirme ve günümüz sorunları. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5 (7), 63-82.
- Yıldız, Cemal (2003). Yabancı dil yetiştirme programlarında yeni yapılanma (dersler-içerikler: eleştirel bir yaklaşım). *Dil Dergisi* , 7-21.
- Yıldırım, A. Ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yücel, E. (2007). *Devlet okullarında yürütülen yabancı dil eğitimine eşitirel bir bakış*. Türkiye’de Yabancı Dil Eğitimi Ulusal Kongresinde sunulan bildiri (22-23 Kasım, Ankara, ss.1069-1079), Ankara, Bizim Büro Basımevi.

Yücel, H.A.(1938). Türkiye’de ortaöğretim. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.

Yükseköğretim Kurulu (YÖK). (1998). *Eğitim fakültelerinin öğretmen yetiştirme programlarının yeniden düzenlenmesi*. Ankara: Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı.

Yükseköğretim Kurulu (YÖK). (2007a). *Eğitim fakülteleri öğretmen yetiştirme lisans programları*. Ankara: Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı.

Yükseköğretim Kurulu (YÖK). (2007b). Öğretmen yetiştirme ve eğitim fakülteleri (1982-2007). Ankara: Meteksan A.Ş.

Wilkins, D. A. (1974). *Linguistics in Language Teaching*. London: Edward Arnold.

www.europarl.europa.eu/.../FTU_4.17.3.pdf, (23. 01.2013 tarihinde erişildi).

<http://www.meb.gov.tr/haberler/haberayrinti.asp?ID=9625>, (25.01.2013 tarihinde erişildi).

www.meb.gov.tr/duyurular/duyurular2012/12yil_soru_cevaplar.pdf, (9-10, 12.01.2013 tarihinde erişildi).

<http://www.libertasmedia.nl/alan/projeler/yabancidil.htm>

www.tdk.gov.tr. (çeşitli tarihlerde erişildi.).

EKLER

EK 1: Gazi Eğitim Enstitüsü 1933 Yabancı Diller Programı (Uygulanamadı)

İHZİHARİ SINIF	SAAT	I. SINIF	SAAT	II. SINIF	SAAT
Esas Dil	6	Terbiye(Türkçe)	3	Psikoloji	3a
Ferdi Mesai	2	Umumi Tedris Usulü (Türkçe)	4	Felsefe Tarihi	3b
Edebiyat	4	Edebiyat	4	Hususi Tedris Usulü ve Tatbikatı	5
Coğrafya Kıraati	3	Coğrafya Kıraati	3	Edebiyat	4
Tahrir ve Gramer	5	Tahrir ve Gramer	3	Coğrafya Kıraati	3
Şifai dil	5	Şifai Dil	3	Tahrir ve Gramer	3
Terceme	5	Terceme	3	Şifai Dil	3
		İkinci Yabancı Dil	6	Terceme	3
				İkinci Yabancı Dil	6
Jimnastik ve Spor	2	Jimnastik ve Spor	2	Jimnastik ve Spor	2
TOPLAM	32		32		32

**EK 2: Gazi Eğitim Enstitüsü Fransızca 1. Yıl 1941 Programı (Bölüm Başkanı
Tarafından Gönderilen)**

1. SINIF	SAAT
DİLBİLGİSİ [BİÇİMBİLİM: MORFOLOJİ] VE YAZIM [İMLA]	2
DİLBİLGİSİ [SÖZDİZİM] VE SÖZVARLIĞI [VOCABULER]	2
ÇEVİRİ [HER İKİ YÖNDE]	6
METİN AÇIKLAMALARI	6
KONUŞMA [SÖYLEYİŞ VE SESLETİM]	4
KOMPOZİSYON [YAZMA]	1
FRANSIZ YAZINININ KAVRAMLARI	1
EĞİTİMBİLİMSEL ALIŞTIRMALAR	1
HAFTALIK DEĞERLENDİRME [ÖZET]	1
TOPLAM	24

EK 3: Yabancı Diller (Fransızca) Şubesinin Ders Tevzi Cetveli (Taslak:1941)

BİRİNCİ SENE	HAFTADA
Gramer (Morfoloji) ve İmlâ	2 saat
Gramer (Syntaxe) ve Lügat	2 saat
Tercüme (Fransızca'dan Türkçe'ye ve Türkçe'den Fransızca'ya)	6 saat
Metin Şerhi	6 saat
Konuşma (İfade ve Telaffuz)	4 saat
Kompozisyon	1 saat
Fransız Edebiyatı	1 saat
Pedagojik Egzersizler	1 saat
Haftalık icmal	1 saat
Türkçe	4 saat
Askerlik	2 saat
TOPLAM	30 Saat

**EK 4: Gazi Eğitim Enstitüsü Fransızca Şubesi Haftalık Ders Dağılım Cetveli
(Geçici/1947)**

DERSLER	SINIF I	SINIF II
Gramer	3	3
Kompozisyon	2	2
Dikte	2	2
Okuma ve İzah	6	3
Konuşma	4	-
Cümle Teşkili	2	-
Tercüme	4	6
Fransız Edebiyatı ve Edebi Metinler	-	7
Türkçe	4	4
Türk Devrim Tarihi ve Türkiye Cumhuriyeti Rejimi	-	2
Çocukluk ve Gençlik Ruhbilimi		
Eğitim Ruhbilimi	2	-
Genel Öğretim Metodu	-	1
Meslek Dersleri Semineri	-	1
	-	1
TOPLAM	29	32

**EK 5: Gazi Eğitim Enstitüsü İngilizce Şubesi Haftalık Ders Dağılım Cetveli
(Geçici/1947)**

DERSLER	SINIF I	SINIF II
Gramer	3	1
Kompozisyon	2	2
Okuma ve İzah	2	4
Konuşma	3	1
Tercüme	4	4
İngiliz Edebiyatı Tarihi	2	2
Kitap İncelemesi	2	-
Tatbikat	4	5
Eğitim Tarihi	1	1
Dil Tarihi	-	1
Fonetik	1	1
Türkçe	4	4
Türk Devrim Tarihi ve Türkiye Cumhuriyeti Rejimi	-	2
Çocukluk ve Gençlik Ruhbilimi	2	-
Eğitim Ruhbilimi	-	1
Genel Öğretmen Metodu	-	1
Meslek Dersleri Semineri	-	1
TOPLAM	30	31

**EK 6: Gazi Eğitim Enstitüsü Almanca Şubesi Haftalık Ders Dağılım Cetveli
(Geçici/1947)**

DERSLER	SINIF I		SINIF II	
	I.Söm.	II. Söm.	I.Söm.	II. Söm.
Okuma ve İzah	2	2	2	3
Dikte	2	1	1	-
Gramer	5	4	4	3
Konuşma	4	4	4	4
Tercüme	5	5	5	5
Kompozisyon	2	2	2	2
Edebi Metinler	4	3	3	3
Alman Edebiyatı Tarihi	-	2	2	2
Alman Tarihi	-	1	1	1
Türkçe	4	4	4	4
Türk Devrim Tarihi ve Türkiye Cumhuriyeti Rejimi	-	-	2	2
Çocukluk ve Gençlik Ruhbilimi	2	2	-	-
Genel Öğretim Metodu	-	-	1	1
Meslek Dersleri Semineri	-	-	1	1
TOPLAM	30	30	33	32

EK 7: Gazi Eğitim Enstitüsü Almanca Şubesi Haftalık Ders Dağıtım Cetveli (1948)

DERSLER	SINIF I	SINIF II
Okuma ve İzah	4	4
Dikte	1	-
Gramer	4	3
Konuşma	4	4
Tercüme	5	6
Kompozisyon	2	2
Edebi Metinler	4	5
Türkçe	4	4
Çocukluk ve Gençlik Ruhbilimi	2	-
Genel Öğretim Metodu	-	1
Meslek Dersleri Semineri	-	1
T.C. Rejimi	-	2
TOPLAM	30	30

EK 8: 1948 4. Milli Eğitim Şurası Sonrası Yabancı Dil Bölümleri Programı (1949)

DERSLER	SINIF I	SINIF II
Yabancı Dil Dersleri	19	19
Türkçe	3	3
İkinci Branş	6	4
Meslek Dersleri	4	4
Çocukluk ve Gençlik Ruhbilimi	-	2
TOPLAM	32	32

EK 9: Yabancı Dil Bölümleri Programı (1955)

DERSLER	SINIF I	SINIF II
Yabancı Dil	19	19
Türkçe	3	3
Devrim Tarihi	-	2
Eğitim Psikolojisi	3	2
Genel Öğretim Metodu	1	2
Yardımcı Ders	6	4
TOPLAM	32	32

EK 10: Eğitim Enstitüleri Yabancı Dil Bölümleri Ders Dağıtım Cetveli (1962)

DERSLER	I. SINIF	II. SINIF	III. SINIF
Yabancı Dil	a) Konuşma b) Okuma c) Yazma d) Dilbilgisi e) Tercüme f) İmla (Yalnız Fr. Bölümünde)	a) Konuşma b) Okuma c) Yazma d) Dilbilgisi e) Tercüme f) İmla (Yalnız Fr. Bölümünde) g) Özel Öğretim Metodu ve Uygulama h) Seminer	) Konuşma b) Okuma c) Yazma d) Dilbilgisi e) Tercüme f) Kültür Tarihi (Fr. Böl. Medeniyet Tarihi) g) Özel Öğretim Metodu ve Uygulama h) Seminer
		24	21
Türkçe		5	7
Eğitim Psikolojisi		3	2
Genel Öğretim Metodu		-	2
Devrim Tarihi		-	-
TOPLAM	32	32	32

EK 11: Yabancı Dil Bölümleri Türkçe Programı (1967)

DERSLER	SINIFLAR		
	I	II	III
1. Türkçe – Kompozisyon	1	2	1
2. Okuma	2	-	-
3. Türk Edebiyatı Tarihi ve Okuma	-	3	3
4. Türkçe Dilbilgisi	2	2	-
TOPLAM	5	7	4

EK 12: 1983-84 Öğretim Yılı Eğitim Fakültesi Yabancı Diller Eğitimi Bölümü
İngilizce Öğretmenliği Programı Haftalık Ders Saatleri

DERSİN ADI	Sınıf I		Sınıf II		Sınıf III		Sınıf IV	
	1.YY	2.YY	3.YY	4.YY	5.YY	6.YY	7.YY	8.YY
İngiliz Dili Grameri I-II-III-IV-V-VI	4	4	2	2	2	2	-	-
Metin Okuma ve İnceleme I-II-III-IV	4	4	3	3	-	-	-	-
İngilizce Konuşma I-II-III-IV	4	4	4	4	-	-	-	-
İngilizce Yazılı Anlatım I-II-III-IV-V-VI	3	3	2	2	2	2	-	-
Fonetik I-II	2	2	-	-	-	-	-	-
Türkçe Dilbilgisi I-II	2	2	-	-	-	-	-	-
Dil Bilimine Giriş I-II	-	-	-	-	3	3	-	-
İngilizce Yapısı I-II	-	-	2	2	-	-	-	-
Çeviri (İngilizce-Türkçe) I-II-III-IV-V-VI-VII-VIII	2	2	2	2	2	2	2	2
Çeviri (Türkçe-İngilizce) I-II-III-IV-V-VI	-	-	2	2	2	2	2	2
İngiliz Edebiyatı Tarihi I-II-III-IV-V-VI	-	-	2	2	2	2	2	2
İngiliz Tarihi ve Coğrafyası I-II	-	-	2	2	-	-	-	-
İngiliz Dili Tarihi I-II	-	-	-	-	-	-	2	2
Karşılaştırmalı Türkçe-İngilizce Dilbilgisi I-II	-	-	-	-	3	3	-	-
İngiliz Edebiyatından Seçmeler I-II	-	-	-	-	3	3	-	-
Anlam Bilim I-II	-	-	-	-	-	-	2	2
Çağdaş İngiliz Edebiyatından Seçmeler I-II	-	-	-	-	-	-	3	3
Eğitime Giriş	3	-	-	-	-	-	-	-
Eğitim Sosyolojisi	-	3	-	-	-	-	-	-
Eğitim Psikolojisi	-	-	3	-	-	-	-	-
Eğitim Programları ve Öğretim Yöntemleri	-	-	-	3	-	-	-	-
Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme	-	-	-	-	3	-	-	-
Eğitim Teknolojisi	-	-	-	-	-	3	-	-
Rehberlik	-	-	-	-	-	-	3	-
Eğitim Yönetimi	-	-	-	-	-	-	-	3
İngilizce Öğretim Yöntemleri	-	-	-	-	-	-	4	-
İngilizce Öğretim Uygulamaları	-	-	-	-	-	-	-	Bir ay
Türk Dili I-II-III-IV-V-VI-VII-VIII	1	1	1	1	1	1	1	1
Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I-II-III-IV-V-VI-VII-VIII	1	1	1	1	1	1	1	1
Beden Eğitimi ve Güzel Sanat Dallarından Biri I-II-III-IV-V-VI-VII-VIII	1	1	1	1	1	1	1	1
TOPLAM	27	27	27	27	25	25	23	19

EK 13: 1983-84 Öğretim Yılı Eğitim Fakültesi Yabancı Diller Eğitimi Bölümü**Almanca Öğretmenliği Programı Haftalık Ders Saatleri**

DERSİN ADI	Sınıf I		Sınıf II		Sınıf III		Sınıf IV	
	1. YY	2. YY	3. YY	4. YY	5. YY	6. YY	7. YY	8. YY
Alman Dili Grameri I-II-III-IV-V-VI	4	4	2	2	2	2	-	-
Metin Okuma ve İnceleme I-II-III-IV	4	4	3	3	-	-	-	-
Almanca Konuşma I-II-III-IV	4	4	4	4	-	-	-	-
Almanca Yazılı Anlatım I-II-III-IV-V-VI	3	3	2	2	2	2	-	-
Fonetik I-II	2	2	-	-	-	-	-	-
Türkçe Dilbilgisi I-II	2	2	-	-	-	-	-	-
Dil Bilimine Giriş I-II	-	-	-	-	3	3	-	-
Almanca'nın Yapısı I-II	-	-	2	2	-	-	-	-
Çeviri (Almanca-Türkçe) I-II-III-IV-V-VI-VII-VIII	2	2	2	2	2	2	2	2
Çeviri (Türkçe-Almanca) I-II-III-IV-V-VI	-	-	2	2	2	2	2	2
Alman Edebiyatı Tarihi I-II-III-IV-V-VI	-	-	2	2	2	2	2	2
Alman Tarihi ve Coğrafyası I-II	-	-	2	2	-	-	-	-
Alman Dili Tarihi I-II	-	-	-	-	-	-	2	2
Karşılaştırmalı Türkçe-Almanca Dilbilgisi I-II	-	-	-	-	3	3	-	-
Alman Edebiyatından Seçmeler I-II	-	-	-	-	3	3	-	-
Anlam Bilim I-II	-	-	-	-	-	-	2	2
Çağdaş Alman Edebiyatından Seçmeler I-II	-	-	-	-	-	-	3	3
Eğitime Giriş	3	-	-	-	-	-	-	-
Eğitim Sosyolojisi	-	3	-	-	-	-	-	-
Eğitim Psikolojisi	-	-	3	-	-	-	-	-
Eğitim Programları ve Öğretim Yöntemleri	-	-	-	3	-	-	-	-
Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme	-	-	-	-	3	-	-	-
Eğitim Teknolojisi	-	-	-	-	-	3	-	-
Rehberlik	-	-	-	-	-	-	3	-
Eğitim Yönetimi	-	-	-	-	-	-	-	3
Almanca Öğretim Yöntemleri	-	-	-	-	-	-	4	-
Almanca Öğretim Uygulamaları	-	-	-	-	-	-	-	Bir ay
Türk Dili I-II-III-IV-V-VI-VII-VIII	1	1	1	1	1	1	1	1
Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi I-II-III-IV-V-VI-VII-VIII	1	1	1	1	1	1	1	1
Beden Eğitimi ve Güzel Sanat Dallarından Biri I-II-III-IV-V-VI-VII-VIII	1	1	1	1	1	1	1	1
TOPLAM	27	27	27	27	25	25	23	19

EK 14: 1983-84 Öğretim Yılı Eğitim Fakültesi Yabancı Diller Eğitimi Bölümü**Fransızca Öğretmenliği Programı Haftalık Ders Saatleri**

DERSİN ADI	Sınıf: I		Sınıf: II		Sınıf: III		Sınıf: IV	
	1. YY	2. YY	3. YY	4. YY	5. YY	6. YY	7. YY	8. YY
Fransız Dili Grameri I-II-III-IV-V-VI	4	4	2	2	2	2	-	-
Metin Okuma ve İnceleme I-II-III-IV	4	4	3	3	-	-	-	-
Fransızca Konuşma I-II-III-IV	4	4	4	4	-	-	-	-
Fransızca Yazılı Anlatım I-II-III-IV-V-VI	3	3	2	2	2	2	-	-
Fonetik I-II	2	2	-	-	-	-	-	-
Türkçe Dilbilgisi I-II	2	2	-	-	-	-	-	-
Dil Bilimine Giriş I-II	-	-	-	-	3	3	-	-
Fransızcanın Yapısı I-II	-	-	2	2	-	-	-	-
Çeviri (Fransızca-Türkçe) I-II-III-IV-V-VI-VII-VIII	2	2	2	2	2	2	2	2
Çeviri (Türkçe-Fransızca) I-II-III-IV-V-VI	-	-	2	2	2	2	2	2
Fransızca Edebiyatı Tarihi I-II-III-IV-V-VI	-	-	2	2	2	2	2	2
Fransız Tarihi ve Coğrafyası I-II	-	-	2	2	-	-	-	-
Fransız Dili Tarihi I-II	-	-	-	-	-	-	2	2
Karşılaştırmalı Türkçe-Fransızca Dilbilgisi I-II	-	-	-	-	3	3	-	-
Fransız Edebiyatından Seçmeler I-II	-	-	-	-	3	3	-	-
Anlam Bilim	-	-	-	-	-	-	2	2
Çağdaş Fransız Edebiyatından Seçmeler I-II	-	-	-	-	-	-	3	3
Eğitime Giriş	3	-	-	-	-	-	-	-
Eğitim Sosyolojisi	-	3	-	-	-	-	-	-
Eğitim Psikolojisi	-	-	3	-	-	-	-	-
Eğitim Programları ve Öğretim Yöntemleri	-	-	-	3	-	-	-	-
Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme	-	-	-	-	3	-	-	-
Eğitim Teknolojisi	-	-	-	-	-	3	-	-
Rehberlik	-	-	-	-	-	-	3	-
Eğitim Yönetimi	-	-	-	-	-	-	-	3
Fransızca Öğretim Yöntemleri	-	-	-	-	-	-	4	-
Fransızca Öğretim Uygulamaları	-	-	-	-	-	-	-	Bir ay
Türk Dili I-II-III-IV-V-VI-VII-VIII	1	1	1	1	1	1	1	1
Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I-II-III-IV-V-VI-VII-VIII	1	1	1	1	1	1	1	1
Beden Eğitimi ve Güzel Sanat Dallarından Biri I-II-III-IV-V-VI-VII-VIII	1	1	1	1	1	1	1	1
TOPLAM	27	27	27	27	25	25	23	19

EK- 15: 1998-1999 Öğretim Yılı Eğitim Fakültesi İngilizce Öğretmenliği Lisans**Programı****BİRİNCİ YIL****I. Yarıyıl**

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
	İngilizce Dilbilgisi I	3	0	3
	Konuşma Becerileri I	3	0	3
	Okuma Becerileri I	3	0	3
	Yazma Becerileri I	3	0	3
	Türkçe I: Yazılı Anlatım	2	0	2
	Atatürk ilkeleri ve İnkılâp Tarihi I	2	0	0
	Öğretmenlik Mesleğine Giriş	3	0	3
Kredi				17

II. Yarıyıl

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
	İngilizce Dilbilgisi II	3	0	3
	Konuşma Becerileri II	3	0	3
	Okuma Becerileri II	3	0	3
	Yazma Becerileri II	3	0	3
	Türkçe II: Sözlü Anlatım	2	0	2
	Atatürk ilkeleri ve İnkılâp Tarihi II	2	0	0
	Okul Deneyimi I	1	4	3
	Seçmeli I	2	0	2
Kredi				19

İKİNCİ YIL**III. Yarıyıl**

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
	İleri Okuma Becerileri	3	0	3
	İngiliz Edebiyatına Giriş I	3	0	3
	Dil Edinimi	3	0	3
	Bilgisayar	2	2	3
	Türkçe Ses ve Biçim Bilgisi	3	0	3
	Gelişim ve Öğrenme	3	0	3
Kredi				18

IV. Yarıyıl

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
	İleri Yazma Becerileri	3	0	3
	İngiliz Edebiyatına Giriş II	3	0	3
	İngilizce Öğretiminde Yaklaşımlar	3	0	3
	Dilbilime Giriş I	3	0	3
	Türkçe Tümce Bilgisi ve Anlambilim	3	0	3
	Öğretimde Planlama ve Değerlendirme	3	2	4
TOPLAM		18	2	19

ÜÇÜNCÜ YIL

V. Yarıyıl

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
	Dilbilime Giriş II	3	0	3
	Kısa Öykü incelemesi ve Öğretimi	3	0	3
	İngilizce-Türkçe Çeviri	3	0	3
	Özel Öğretim Yöntemleri I	2	2	3
	Öğretim Tek. ve Materyal Geliştirme	2	2	3
	Seçmeli II	3	0	3
	Seçmeli III	2	0	2
Kredi				20

VI. Yarıyıl

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
	Araştırma Becerileri	3	0	3
	Çocuklara Yabancı Dil Öğretimi	3	0	3
	Roman İncelemesi ve Öğretimi	3	0	3
	Sınıf Yönetimi	2	2	3
	Özel Öğretim Yöntemleri II	2	2	3
	Seçmeli IV	3	0	3
Kredi				18

DÖRDÜNCÜ YIL

VII. Yarıyıl

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
	İng. Sınav Hazırlama ve Değerlen.	3	0	3
	Drama (Oyun) inceleme. ve Öğret.	3	0	3
	Materyal Değerlen. ve Uyarlama	3	0	3
	Konu Alanı Ders Kitabı inceleme	2	2	3
	Okul Deneyimi II	1	4	3
	Seçmeli V	3	0	3
Kredi				18

VIII. Yarıyıl

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
	Türkçe-İngilizce Çeviri	3	0	3
	Şiir inceleme ve Öğretimi	3	0	3
	Rehberlik	3	0	3
	Öğretmenlik Uygulaması	2	6	5
Kredi				14
TOPLAM KREDİ				143

T: Haftalık ders saati

U: Haftalık uygulama ders saati

K: Dersin kredisi

EK 16: 1998-1999 Öğretim Yılı Eğitim Fakültesi Almanca Öğretmenliği Lisans Programı

BİRİNCİ YIL

I. Yarıyıl

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
	Almanca Dilbilgisi I	3	0	3
	Konuşma Becerileri I	3	0	3
	Okuma Becerileri I	3	0	3
	Yazma Becerileri I	3	0	3
	Türkçe I: Yazılı Anlatım	2	0	2
	Atatürk ilkeleri ve İnkılâp Tarihi I	2	0	0
	Öğretmenlik Mesleğine Giriş	3	0	3
Kredi				17

II. Yarıyıl

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
	Almanca Dilbilgisi II	3	0	3
	Konuşma Becerileri II	3	0	3
	Okuma Becerileri II	3	0	3
	Yazma Becerileri II	3	0	3
	Türkçe II: Sözlü Anlatım	2	0	2
	Atatürk ilkeleri ve inkılâp Tarihi II	2	0	0
	Okul Deneyimi I	1	4	3
	Seçmeli I	2	0	2
Kredi				19

İKİNCİ YIL

III. Yarıyıl

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
	İleri Okuma Becerileri	3	0	3
	Alman Edebiyatına Giriş I	3	0	3
	Dil Edinimi	3	0	3
	Bilgisayar	2	2	3
	Türkçe Ses ve Biçim Bilgisi	3	0	3
	Gelişim ve Öğrenme	3	0	3
Kredi				18

IV. Yarıyıl

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
	İleri Yazma Becerileri	3	0	3
	Alman Edebiyatına Giriş II	3	0	3
	Alman Öğretiminde Yaklaşımlar	3	0	3
	Dilbilime Giriş I	3	0	3
	Türkçe Tümce Bilgisi ve Anlambilim	3	0	3
	Öğretimde Planlama ve Değerlen.	3	2	4
Kredi				19

ÜÇÜNCÜ YIL

V. Yarıyıl

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
	Dilbilime Giriş II	3	0	3
	Kısa Öykü incelemesi ve Öğretimi	3	0	3
	Almanca-Türkçe Çeviri	3	0	3
	Özel Öğretim Yöntemleri I	2	2	3
	Öğretim Tek. ve Materyal Gelişt.	2	2	3
	Seçmeli II	3	0	3
	Seçmeli III	2	0	2
Kredi			20	

VI. Yarıyıl

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
	Araştırma Becerileri	3	0	3
	Çocuklara Yabancı Dil Öğretimi	3	0	3
	Roman İncelemesi ve Öğretimi	3	0	3
	Sınıf Yönetimi	2	2	3
	Özel Öğretim Yöntemleri II	2	2	3
	Seçmeli IV	3	0	3
Kredi			18	

DÖRDÜNCÜ YIL

VII. Yarıyıl

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
	Almanca Sınav Hazırlama ve Değerl.	3	0	3
	Drama (Oyun) inceleme. ve Öğret.	3	0	3
	Materyal Değerlen. ve Uyarlama	3	0	3
	Konu Alanı Ders Kitabı inceleme	2	2	3
	Okul Deneyimi II	1	4	3
	Seçmeli V	3	0	3
Kredi			18	

VIII. Yarıyıl

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
	Türkçe-Almanca Çeviri	3	0	3
	Şiir inceleme ve Öğretimi	3	0	3
	Rehberlik	3	0	3
	Öğretmenlik Uygulaması	2	6	5
Kredi			14	
TOPLAM KREDİ			143	

T: Haftalık ders saati, U: Haftalık uygulama ders saati, K: Dersin kredisi

EK 17: 1998-1999 Öğretim Yılı Eğitim Fakültesi Fransızca Öğretmenliği Lisans Programı

BİRİNCİ YIL

I. Yarıyıl

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
	Fransızca Dilbilgisi I	3	0	3
	Konuşma Becerileri I	3	0	3
	Okuma Becerileri I	3	0	3
	Yazma Becerileri I	3	0	3
	Türkçe I: Yazılı Anlatım	2	0	2
	Atatürk ilkeleri ve İnkılâp Tarihi I	2	0	0
	Öğretmenlik Mesleğine Giriş	3	0	3
Kredi				17

II. Yarıyıl

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
	Fransızca Dilbilgisi II	3	0	3
	Konuşma Becerileri II	3	0	3
	Okuma Becerileri II	3	0	3
	Yazma Becerileri II	3	0	3
	Türkçe II: Sözlü Anlatım	2	0	2
	Atatürk ilkeleri ve inkılâp Tarihi II	2	0	0
	Okul Deneyimi I	1	4	3
	Seçmeli I	2	0	2
Kredi				19

İKİNCİ YIL

III. Yarıyıl

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
	İleri Okuma Becerileri	3	0	3
	Fransızca Edebiyatına Giriş I	3	0	3
	Dil Edinimi	3	0	3
	Bilgisayar	2	2	3
	Türkçe Ses ve Biçim Bilgisi	3	0	3
	Gelişim ve Öğrenme	3	0	3
Kredi				18

IV. Yarıyıl

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
	İleri Yazma Becerileri	3	0	3
	Fransız Edebiyatına Giriş II	3	0	3
	Fransızca Öğretiminde Yaklaşımlar	3	0	3
	Dilbilime Giriş I	3	0	3
	Türkçe Tümce Bilgisi ve Anlambilim	3	0	3
	Öğretimde Planlama ve Değerlen.	3	2	4
Kredi				19

ÜÇÜNCÜ YIL

V. Yarıyıl

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
	Dilbilime Giriş II	3	0	3
	Kısa Öykü incelemesi ve Öğretimi	3	0	3
	Fransızca-Türkçe Çeviri	3	0	3
	Özel Öğretim Yöntemleri I	2	2	3
	Öğretim Tek. ve Materyal Gelişt.	2	2	3
	Seçmeli II	3	0	3
	Seçmeli III	2	0	2
Kredi				20

VI. Yarıyıl

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
	Araştırma Becerileri	3	0	3
	Çocuklara Yabancı Dil Öğretimi	3	0	3
	Roman İncelemesi ve Öğretimi	3	0	3
	Sınıf Yönetimi	2	2	3
	Özel Öğretim Yöntemleri II	2	2	3
	Seçmeli IV	3	0	3
Kredi				18

DÖRDÜNCÜ YIL

VII. Yarıyıl

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
	Fransızca Sınav Hazırlama ve Değerl.	3	0	3
	Drama (Oyun) inceleme. ve Öğret.	3	0	3
	Materyal Değerlen. ve Uyarlama	3	0	3
	Konu Alanı Ders Kitabı inceleme	2	2	3
	Okul Deneyimi II	1	4	3
	Seçmeli V	3	0	3
Kredi				18

VIII. Yarıyıl

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
	Türkçe-Fransızca Çeviri	3	0	3
	Şiir inceleme ve Öğretimi	3	0	3
	Rehberlik	3	0	3
	Öğretmenlik Uygulaması	2	6	5
Kredi				14
TOPLAM KREDİ				143

T: Haftalık ders saati

U: Haftalık uygulama ders saati

K: Dersin kredisi

EK 18: Eğitim Fakülteleri 2006-2007 İngilizce Öğretmenliği Lisans Programı**BİRİNCİ SINIF****I. Yarıyıl**

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
A	Bağlamsal Dilbilgisi I	3	0	3
A	İleri Okuma ve Yazma I	3	0	3
A	Dinleme ve Sesletim I	3	0	3
A	Sözlü İletişim Becerileri I	3	0	3
GK	Türkçe I: Yazılı Anlatım	2	0	2
GK	Bilgisayar I	2	2	3
GK	Etkili İletişim	3	0	3
MB	Eğitim Bilimine Giriş	3	0	3
TOPLAM		22	2	23

II. Yarıyıl

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
A	Bağlamsal Dilbilgisi II	3	0	3
A	İleri Okuma ve Yazma II	3	0	3
A	Dinleme ve Sesletim II	3	0	3
A	Sözlü İletişim Becerileri II	3	0	3
A	Sözcük Bilgisi	3	0	3
GK	Türkçe II: Sözlü Anlatım	2	0	2
GK	Bilgisayar II	2	2	3
MB	Eğitim Psikolojisi	3	0	3
TOPLAM		22	2	23

İKİNCİ YIL**III. Yarıyıl**

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
A	İngiliz Edebiyatı I	3	0	3
A	Dilbilim I	3	0	3
A	İngilizce Öğretiminde Yaklaşımlar I	3	0	3
A	İngilizce-Türkçe Çeviri	3	0	3
A	Anlatım Becerileri*	3	0	3
GK	Türk Eğitim Tarihi*	2	0	2
MB	Öğretim İlke ve Yöntemleri	3	0	3
TOPLAM		20	0	20

IV. Yarıyıl

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
A	İngiliz Edebiyatı II	3	0	3
A	Dilbilim II	3	0	3
A	İngilizce Öğretiminde Yaklaşımlar II	3	0	3
A	Dil Edinimi	3	0	3
GK	Bilimsel Araştırma Yöntemleri	2	0	2
MB	Özel Öğretim Yöntemleri I	2	2	3
MB	Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı	2	2	3
TOPLAM		18	4	20

ÜÇÜNCÜ YIL

V. Yarıyıl

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
A	Çocuklara Yabancı Dil Öğretimi I	2	2	3
A	Özel Öğretim Yöntemleri II	2	2	3
A	Dil Becerilerinin Öğretimi I	2	2	3
A	Edebiyat ve Dil Öğretimi I*	3	0	3
A	İkinci Yabancı Dil I*	2	0	2
GK	Drama*	2	2	3
MB	Sınıf Yönetimi	2	0	2
TOPLAM		15	8	19

VI. Yarıyıl

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
A	Çocuklara Yabancı Dil Öğretimi II	2	2	3
A	Türkçe- İngilizce Çeviri	3	0	3
A	Dil Becerilerinin Öğretimi II	2	2	3
A	Edebiyat ve Dil Öğretimi. II*	3	0	3
A	İkinci Yabancı Dil II*	2	0	2
GK	Topluma Hizmet Uygulamaları	1	2	2
MB	Ölçme ve Değerlendirme	3	0	3
TOPLAM		16	6	19

DÖRDÜNCÜ YIL

VII. Yarıyıl

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
A	Yabancı Dil Öğretiminde Mat. İnceleme ve Gel.*	3	0	3
A	İkinci Yabancı Dil III*	2	0	2
A	Seçmeli I	2	0	2
GK	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I	2	0	2
MB	Okul Deneyimi	1	4	3
MB	Rehberlik	3	0	3
MB	Özel Eğitim*	2	0	2
TOPLAM		15	4	17

VIII. Yarıyıl

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
A	Yabancı Dil Öğretiminde Ölçme ve Değ.	3	0	3
A	Seçmeli II	2	0	2
A	Seçmeli III	2	0	2
GK	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II	2	0	2
MB	Karşılaştırmalı Eğitim*	2	0	2
MB	Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi	2	0	2
MB	Öğretmenlik Uygulaması	2	6	5
TOPLAM		15	6	18

GENEL TOPLAM	Teorik	Uygulama	Kredi	Saat
	143	32	159	175

A: Alan ve alan eğitimi dersleri, MB: Öğretmenlik meslek bilgisi dersleri, GK: Genel kültür dersleri

EK 19: Eğitim Fakülteleri 2006-2007 Almanca Öğretmenliği Lisans Programı**BİRİNCİ SINIF****I. Yarıyıl**

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
A	Almanca Dilbilgisi I	3	0	3
A	Sözlü İletişim Becerileri I	3	0	3
A	Okuma Becerileri I	3	0	3
A	Yazma Becerileri I	3	0	3
GK	Türkçe I: Yazılı Anlatım	2	0	2
GK	Bilgisayar I	2	2	3
MB	Eğitim Bilimine Giriş	3	0	3
TOPLAM		19	2	20

II. Yarıyıl

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
A	Almanca Dilbilgisi II	3	0	3
A	Sözlü İletişim Becerileri II	3	0	3
A	Okuma Becerileri II	3	0	3
A	Yazma Becerileri II	3	0	3
A	Karşılaştırmalı Ülke Bilgisi*	3	0	3
GK	Bilgisayar II	2	2	3
GK	Türkçe II: Sözlü Anlatım	2	0	2
MB	Eğitim Psikolojisi	3	0	3
TOPLAM		22	2	23

İKİNCİ YIL**III. Yarıyıl**

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
A	Almanca Dilbilgisi III	3	0	3
A	Dilbilim I	3	0	3
A	Alman Edebiyatı I	3	0	3
A	İleri Okuma ve Yazma Becerileri I*	3	0	3
A	Almanca Öğretiminde Yaklaşımlar I	3	0	3
GK	Seçmeli I	2	0	2
MB	Öğretim İlke ve Yöntemleri	3	0	3
TOPLAM		20	0	20

IV. Yarıyıl

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
A	Karşılaştırmalı Dilbilgisi*	3	0	3
A	Dilbilim II	3	0	3
A	Almanca Öğretiminde Yaklaşımlar II	3	0	3
A	Alman Edebiyatı II	3	0	3
A	İleri Okuma ve Yazma Becerileri II*	3	0	3
GK	Bilimsel Araştırma Yöntemleri	2	0	2
MB	Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı	2	2	3
TOPLAM		19	2	20

ÜÇÜNCÜ YIL

V. Yarıyıl

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
A	Dil Edinimi	3	0	3
A	Edebi Metin İnceleme ve Öğretimi I	3	0	3
A	İkinci Yabancı Dil I*	2	0	2
A	Seçmeli I	2	0	2
GK	Etkili İletişim	3	0	3
GK	Bilim Tarihi*	2	0	2
MB	Özel Öğretim Yöntemleri I	2	2	3
MB	Sınıf Yönetimi	2	0	2
TOPLAM		19	2	20

VI. Yarıyıl

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
A	Çocuklara Yabancı Dil Öğretimi	2	2	3
A	Özel Öğretim Yöntemleri II	2	2	3
A	Edebi Metin İnceleme ve Öğretimi II	3	0	3
A	İkinci Yabancı Dil II*	2	0	2
A	Seçmeli II	2	0	2
GK	Türk Eğitim Tarihi*	2	0	2
GK	Topluma Hizmet Uygulamaları	1	2	2
MB	Ölçme ve Değerlendirme	3	0	3
TOPLAM		17	6	20

DÖRDÜNCÜ YIL

VII. Yarıyıl

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
A	Almanca Ders Kitabı İncelemesi	2	2	3
A	Materyal Geliştirme ve Uyarlama*	2	2	3
A	İkinci Yabancı Dil III*	2	0	2
A	Seçmeli III	2	0	2
GK	Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi I	2	0	2
MB	Rehberlik	3	0	3
MB	Okul Deneyimi	1	4	3
TOPLAM		14	8	18

VIII. Yarıyıl

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
A	Seçmeli IV	2	0	2
GK	Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi II	2	0	2
GK	Seçmeli II	2	0	2
MB	Öğretmenlik Uygulaması	2	6	5
MB	Özel Eğitim*	2	0	2
MB	Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi	2	0	2
TOPLAM		12	6	15
GENEL TOPLAM		Teorik 142	Uygulama 28	Kredi 156 Saat 170

A: Alan ve alan eğitimi dersleri, MB: Öğretmenlik meslek bilgisi dersleri, GK: Genel kültür dersleri

20: Eğitim Fakülteleri 2006-2007 Fransızca Öğretmenliği Lisans Programı

BİRİNCİ YIL

I. Yarıyıl

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
A	Fransızca Dilbilgisi I	3	0	3
A	Fransızca Okuma I	3	0	3
A	Fransızca Yazma I	3	0	3
A	Fransızca Sözlü İletişim I	3	0	3
A	Fransızca Ses Bilgisi ve Yazım Kuralları	3	0	3
GK	Türkçe I: Yazılı Anlatım	2	0	2
MB	Eğitim Bilimine Giriş	3	0	3
TOPLAM		20	0	20

II. Yarıyıl

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
A	Fransızca Dilbilgisi II	3	0	3
A	Fransızca Okuma II	3	0	3
A	Fransızca Yazma II	3	0	3
A	Fransızca Sözlü İletişim II	3	0	3
GK	Türkçe II: Sözlü Anlatım	2	0	2
GK	Antropoloji*	2	0	2
MB	Eğitim Psikolojisi	3	0	3
TOPLAM		19	0	19

İKİNCİ YIL

III. Yarıyıl

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
A	Fransız Edebiyatı I	3	0	3
A	Dilbilime Giriş I	3	0	3
A	Fransızca Öğretiminde Yaklaşımlar I	2	0	2
A	Fransızca Dilbilgisi III*	3	0	3
A	Fransızca Sözcük Bilgisi I	3	0	3
GK	Türk Eğitim Tarihi*	2	0	2
MB	Öğretim İlke ve Yöntemleri	3	0	3
TOPLAM		19	0	19

IV. Yarıyıl

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
A	Fransız Edebiyatı II	3	0	3
A	Dilbilime Giriş II	3	0	3
A	Fransızca Öğretiminde Yaklaşımlar II	2	0	2
A	Dil Edinimi	3	0	3
A	Fransızca Sözcük Bilgisi II*	3	0	3
GK	Bilimsel Araştırma Yöntemleri	2	0	2
MB	Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı	2	2	3
TOPLAM		18	2	19

ÜÇÜNCÜ YIL

V. Yarıyıl

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
A	Çocuklara Yabancı Dil Öğretimi	2	2	3
A	Fransızca-Türkçe Çeviri	3	0	3
A	Deneme-Eleştiri Çözümlemesi*	3	0	3
A	İkinci Yabancı Dil I*	2	0	2
GK	Bilgisayar I	2	2	3
GK	Topluma Hizmet Uygulamaları	1	2	2
MB	Özel Öğretim Yöntemleri I	2	2	3
MB	Sınıf Yönetimi	2	0	2
TOPLAM		17	8	21

VI. Yarıyıl

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
A	Fransız Kültürü*	3	0	3
A	Özel Öğretim Yöntemleri II	2	2	3
A	Türkçe- Fransızca Çeviri	3	0	3
A	Roman - Öykü Çözümlemesi	3	0	3
A	İkinci Yabancı Dil II*	2	0	2
GK	Bilgisayar II	2	2	3
GK	Bilim Tarihi*	2	0	2
MB	Ölçme ve Değerlendirme	3	0	3
TOPLAM		20	4	22

DÖRDÜNCÜ YIL

VII. Yarıyıl

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
A	Özel Alan Fransızcası	3	0	3
A	İkinci Yabancı Dil III*	2	0	2
A	Seçmeli I	2	0	2
GK	Atatürk ilkeleri ve İnkılap Tarihi I	2	0	2
GK	Etkili İletişim	3	0	3
MB	Okul Deneyimi	1	4	3
MB	Rehberlik	3	0	3
TOPLAM		16	4	18

VIII. Yarıyıl

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
A	Seçmeli II	3	0	3
A	Seçmeli III	3	0	3
GK	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II	2	0	2
GK	Seçmeli	2	0	2
MB	Özel Eğitim*	2	0	2
MB	Öğretmenlik Uygulaması	2	6	5
MB	Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi	2	0	2
TOPLAM		16	6	19
GENEL TOPLAM				
		Teorik	Uygulama	Kredi
		145	24	157
				Saat
				169

A: Alan ve alan eğitimi dersleri, MB: Öğretmenlik meslek bilgisi dersleri, GK: Genel kültür dersleri

EK- 21 İngilizce Öğretmenliği Sertifika Programı

1. İngilizce Öğretmenliği Sertifika Programı ilköğretim ve ortaöğretimdeki İngilizce öğretmeni ihtiyacını karşılamak amacıyla hazırlanmıştır.

2. Bu Sertifika Programında yer alan dersler ve kredileri aşağıda belirtilmiştir.
(Bu derslerin tanımları 10. maddede verilmiştir.)

İngilizce Öğretmenliği Sertifika Programı Dersleri

1. Öğretmenlik Mesleğine Giriş (3-0) 3
2. Gelişim ve Öğrenme (3-0) 3
3. Öğretimde Planlama ve Değerlendirme (3-2) 4
4. İngilizce Gramer (3-0) 3
5. İngilizce Kompozisyon (3-0) 3
6. Dilbilim (3-0) 3
7. İngilizce Öğretim Yöntemleri (3-2) 4
8. Materyal Geliştirme ve Uyarlama (3-0) 3
9. Okullarda Uygulama (2-6) 5

TOPLAM (26-10)-31

Kredi Saatleri İle İlgili Açıklama: İlk sütunda yer alan rakamlar teorik saatleri, ikinci sütunda yer alan rakamlar uygulama saatlerini ve son sütunda yer alan rakamlar ise kredi sayılarını belirtmektedir. Her teorik saat bir krediye ve her iki uygulama saati bir krediye eş değerdir.

3. Bu Sertifika Programına İngilizce öğretim yapan tüm (İngilizce öğretmeni yetiştiren lisans programları hariç) lisans düzeyindeki programların öğrencileri ve mezunları başvurabilirler.

4. Üçüncü maddede belirtilen lisans programlarının mezunlarından mevcut “Öğretmenlik Sertifikasını” almış olanlar İngilizce Öğretmenliği Sertifika Programında yer alan "Öğretmenlik Mesleğine Giriş," "Gelişim ve Öğrenme" ve “Öğretimde Planlama ve Değerlendirme” derslerinden muaf tutulurlar. Bu grupta yer alan öğrenciler, İngilizce Öğretmenliği Sertifika Programında yer alan diğer altı dersi almak zorundadırlar.

5. Üçüncü maddede adı geçen lisans programlarının mezunlarından mevcut "Öğretmenlik Sertifikasını" almamış olanlar İngilizce Öğretmenliği Sertifika Programında yer alan tüm dersleri almak zorundadırlar. Buna göre hazırlanacak programda yer alan 9 dersin iki döneme göre örnek dağılımı şöyledir.

I. Dönem

1. Öğretmenlik Mesleğine Giriş (3-0) 3
2. Gelişim ve Öğrenme (3-0)3
3. Öğretimde Planlama ve Değerlendirme (3-2) 4
4. İngilizce Gramer (3-0) 3
5. İngilizce Kompozisyon (3-0) 3

II. Dönem

6. Dilbilim (3-0) 3
7. İngilizce Öğretim Yöntemleri (3-2) 4
8. Materyal Geliştirme ve Uyarlama (3-0) 3
9. Okullarda Uygulama (2-6) 5

6. Lisans öğrencileri için bu Sertifika Programında yer alan dersler üçüncü maddede belirtilen lisans programlarında 2. sınıftan itibaren dönemlere yayılarak verilebilir. Bu derslerin dönemlere göre dağılımında ikinci maddede belirtilen sıranın izlenmesi uygun olacaktır. Derslerin dönemlere göre dağılımında esnek bir model de uygulanabilir. Ancak "Okullarda Uygulama" dersi öğrencinin lisans programının son sınıfında yer almalıdır.

7. Üçüncü maddede belirtilen lisans programlarındaki öğrencilerinden mevcut "Öğretmenlik Sertifikası" programında yer alan derslerden "Eğitime Giriş" dersini alanlar "Öğretmenlik Mesleğine Giriş"; "Eğitim Psikolojisi" dersini alanlar "Gelişim ve Öğrenme" dersinden muaf tutulabilirler.

8. Üçüncü maddede belirtilen lisans programlarındaki öğrencilerden mevcut "Öğretmenlik Sertifikası" programında yer alan derslerden "Eğitimde Program Geliştirme" (veya "Genel Öğretim Yöntemleri") ve "Eğitimde Ölçme ve

Değerlendirme" derslerini almış olanlar İngilizce Öğretmenliği Sertifika Programında yer alan "Öğretimde Planlama ve Değerlendirme" dersinden muaf tutulabilirler.

9. İngilizce Öğretmenliği Sertifikasına hak kazanabilmek için, bu sertifika için gerekli dersleri başarıyla tamamlama yanında lisans programını başarıyla tamamlamak gerekir.

10. İngilizce Öğretmenliği Sertifika Programında yer alan derslerin tanımları aşağıda verilmiştir:

Öğretmenlik Mesleğine Giriş (3-0) 3

Öğretmenlik mesleğinin özellikleri ve ilkeleri, sınıf ve okul ortamı, eğitimde alternatif perspektifler, Türk eğitim sistemi

Gelişim ve Öğrenme (3-0) 3

Çeşitli yönlerden insan gelişimi (bilişsel, sosyal, psikolojik, ahlaki, fiziksel, vb.), öğrenme süreçleri, biçimleri ve öğrenmede bireysel farklılıklar

Öğretimde Planlama ve Değerlendirme (3-2) 4

Temel program geliştirme kavramları ve süreçleri, ders programı, yıllık, ünite, günlük planların geliştirilmesi, içerik seçimi ve organizasyonu, öğretim yöntemleri ve stratejileri, materyallerin özellikleri ve seçimi, ölçme ve değerlendirme, değerlendirme yaklaşımları, test türleri, izleme ve başarı testlerinin geliştirilmesi, sınav sorusu yazma teknikleri, not verme.

Dilbilim (3-0) 3

Dilin dinamik bir sistem olarak incelenmesi; dilbilim analizinde temel kavramların incelenmesi; bir sistem olarak dilin ögeleri ve fonksiyonları; dilbilimin dil öğretimindeki yeri; dil gelişimi; dil gelişim teorileri ve dil öğretim yöntemleri arasındaki ilişkiler; toplumda dilin işlevi

İngilizce Gramer (3-0) 3

İngilizce gramer yapısı ve bilgisi; anlam ve dil yapısı arasındaki ilişkiler; kelime hazinesi ve dilin yapısı arasındaki ilişkiler

İngilizce Kompozisyon (3-0) 3

İngilizce kompozisyon; paragraf yazımı; paragrafların organizasyonu; özetleme, ana hatları çıkarma ve açıklama becerileri

İngilizce Öğretim Yöntemleri (3-2) 4

Dil öğretim yöntem ve teknikleri; çeşitli dil becerilerinin geliştirilmesine dönük stratejiler; öğrenme ve çalışma becerileri; motivasyon, sınıf yönetimi ve disiplin; İngilizce dersine yönelik öğretim materyali hazırlanması, denenmesi ve değerlendirilmesi, mikro öğretim uygulamaları

Materyal Geliştirme ve Uyarlama (3-0) 3

İngilizce öğretiminde kullanılacak materyallerin seçimi, değerlendirilmesi ve uyarlanması; İngilizce öğretiminde ve dil becerilerinin değerlendirilmesinde kullanılacak materyallerin geliştirilmesi.

Okullarda Uygulama (2-6) 5

İlk ve ortaöğretimde haftada bir tam gün ya da iki yarım gün (minimum 12 hafta) çeşitli sınıf düzeylerinde gözlem ve İngilizce öğretimi; ders planı yapma, uygulama ve değerlendirme ve iki saat öğretmenlik uygulaması semineri (öğretmenlik uygulamasının değerlendirilmesi ve paylaşılması)